

Censorinus De die natali / Henricus Lindenbrogius recensuit et notis illustravit. Quibus etiam accedunt nunnesii in fragmentum notæ, cum spicilegio annotationum doctissimorum virorum Salmasii, Scaligeri, & c. ; opus hactenus diù desideratum, ex optimorum exemplarium collatione, jam denuò recognitum atque auctum.

Contributors

Censorinus.

Lindenbrog, Heinrich, 1570-1642.

Carrion, Louis, 1547-1595.

Publication/Creation

Cantabrigiæ : Ex officina Joh. Hayes, impensis Tho. Dawson, 1695.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/yqueezxc>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

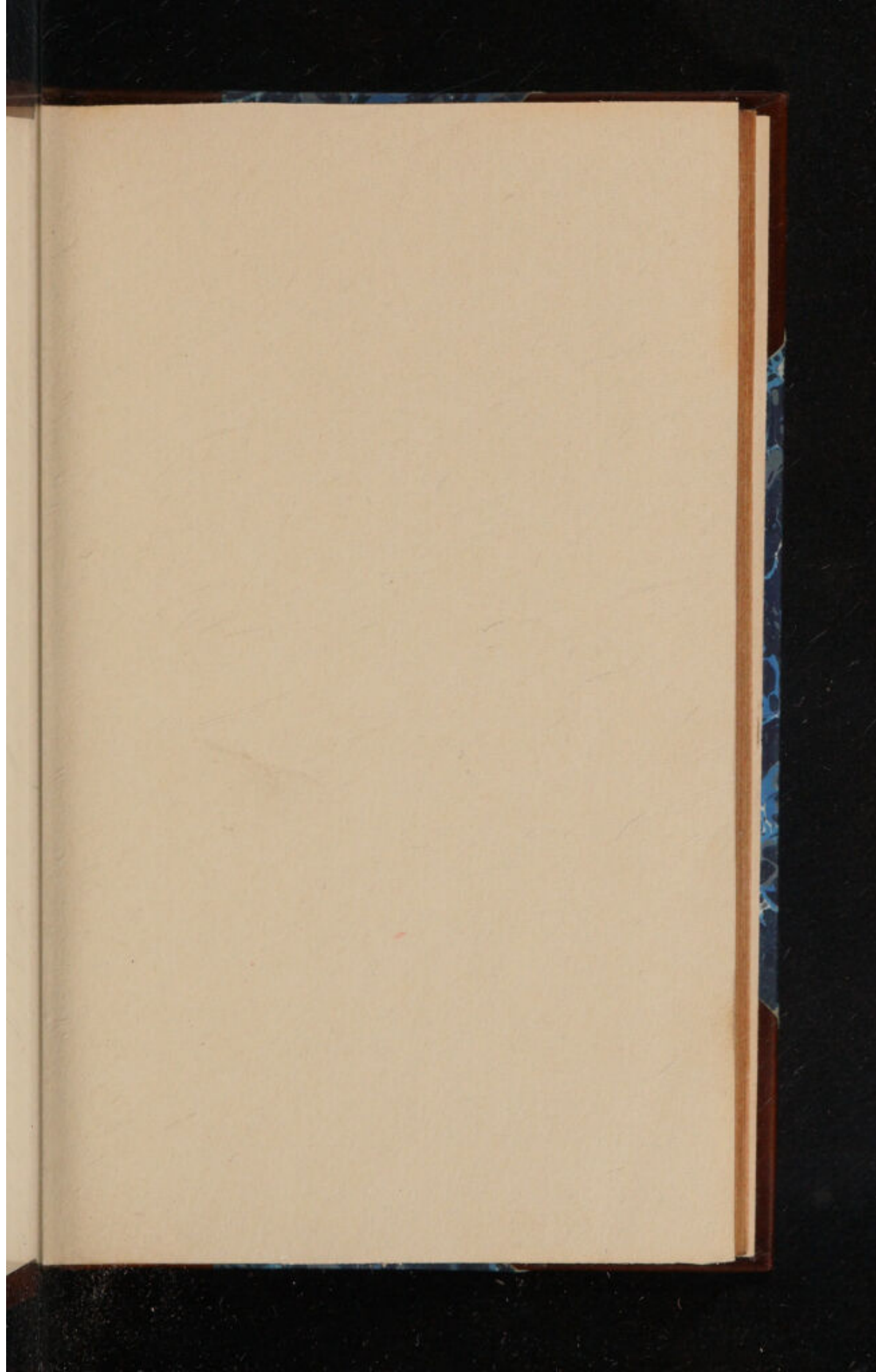
Unable to display this page

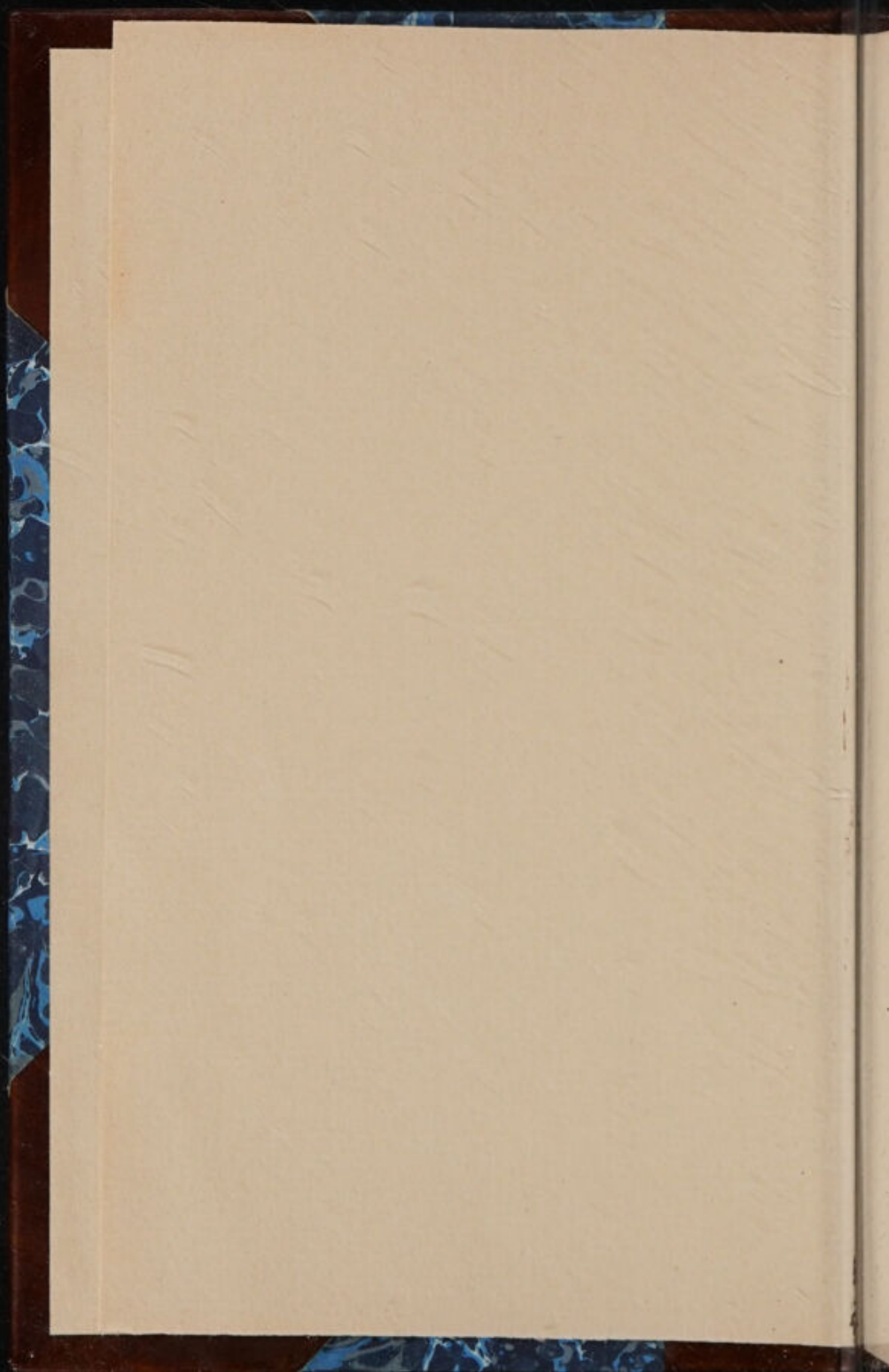

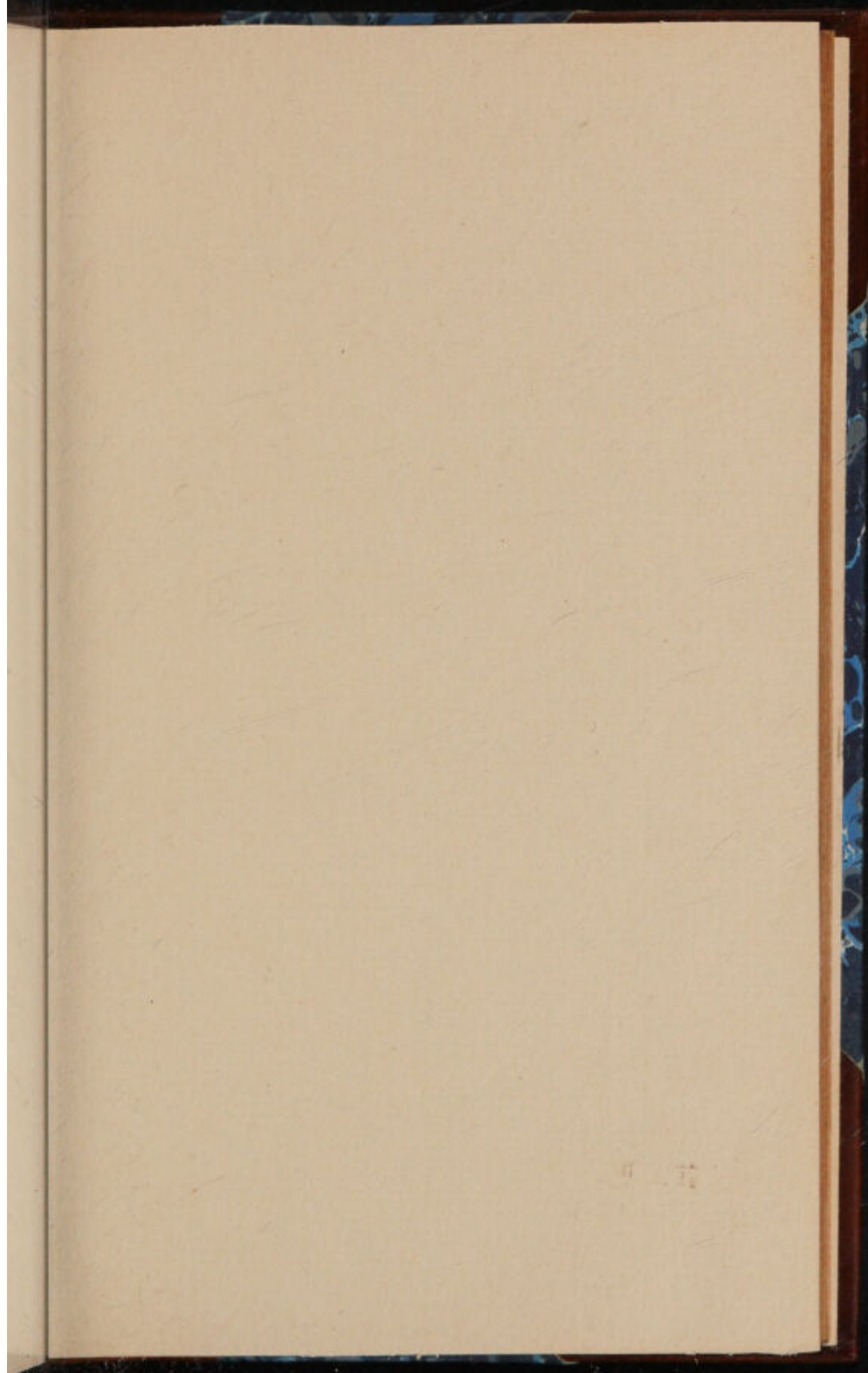

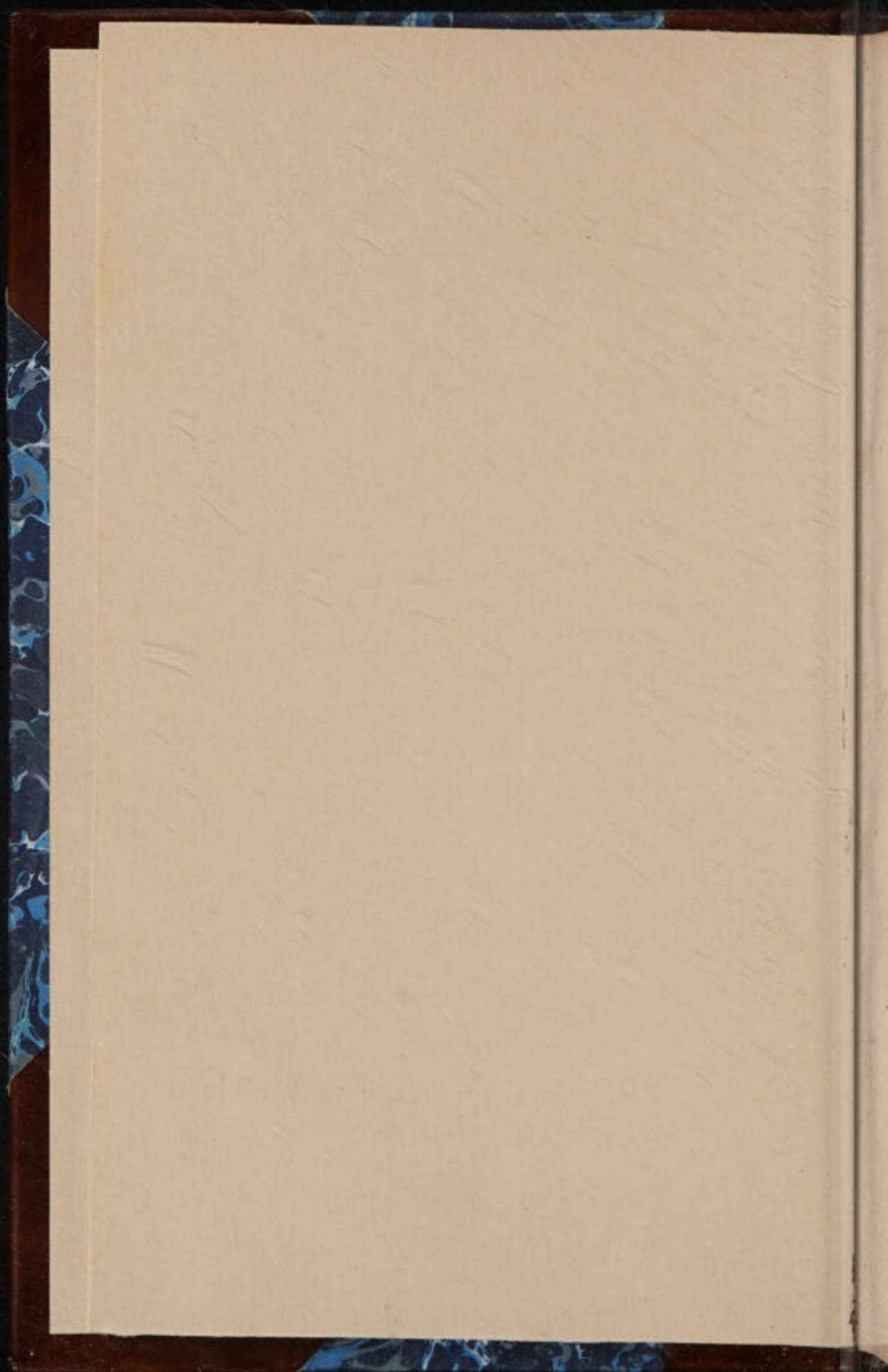

17215/A

April 18 1892

Impressos

The Towne Bros

Carroll St. N.Y.

John Conn. S.T.P.

Jo. H. H. H. S.T.P.

April. 4. 1695.

Imprimatur.

Tho. Browne Procan.

C. Roderick S. T. P.

Joh. Covell S. T. P.

Jo. Mountagu S. T. P.

CENSORINUS
DE
DIE NATALI.

HENRICUS LINDENBROGIUS
recensuit,

Et NOTIS illustravit.

Quibus etiam accedunt NUNNESII
in FRAGMENTUM *Notæ*,

CUM

SPICILEGIO *Annotationum* Do-
ctissimorum Virorum *Salmasii*,
Scaligeri, &c.

OPUS hætenus diù Desideratum, ex
Optimorum Exemplarium Collatione, jam
denuò Recognitum atque Auctum.

CANTABRIGIÆ,

Ex Officina *Joh. Hayes*, Celeberr. Academ. Typogr.
Impensis *Tho. Dawson jun.* Bibliopol. *Canta-*
brigienf. M. DC. XCV.

Bibliopola LECTORI.

 N tibi, Erudite Lector, exhibemus, quem dudum omnis ferè Juventus efflagitavit, exiguum si ejusdem molem spectes, *Censorini* libellum; at si Scriptoris variam multiplicemque doctrinæ materiam perpendas, reconditoris literaturæ penum, haud ægrè concesseris, atque hoc nomine grandioribus meritò videatur æquiparandus.

Habet equidem, uti cuilibet consideranti primâ facie patebit, ea haud vulgaria ingenii specimina, ut non mediocriter doctos delectent & afficiant: & præcipuè cum in hâc nostrâ Editione, secuti simus exemplar illud Doctissimi *Lindenbrogii*, impressum apud *Leidenses* A°. 1642. Porro monendus es, Amice Lector, huic etiam aliarum notarum mantissam accedere, quandoquidem *Nunnesii* Notas & Emendationes ad Authoris Fragmentum in compendium

Bibliopola Lectori.

redactas, quia neque passim obviæ sunt, neque aliò quod sciam inveniuntur, quàm apud calcem observationum A. *Schotti*, exhiberi curavimus. Et quia multa quæ lucem huic Authori afferant, atque luxata restituant, à quamplurimis magni Nominis viris sint observata, ex quo præfat. *Lindenbrogius* nobilem suam Editionem adornavit, atque in lucem emisit, quæ hætenus ferè omnia in eorum Criticis observationibus & Adversariis dispersa jacuere, operæ pretium fore existimavimus, ad Lectoris commodum, atque hujus Editionis emolumentum, ut unà simul colligerentur, ex quibus Spicilegium in fine libri confectum est.

De ipso Authore non est quod hoc in loco plura dicamus, præsertim post Clarissimorum Virorum Elogia. *Gerard. Vossius* de Histor. Lat. lib. 2. cap. 3. monet, scripsisse de *Die Natali* libellum Chronologis utilissimum, primo anno *Gordiani* (3^{tii}) Imper. qui incidit in *Christi* 238. ejusdem vero Fragmentum, quod

Bibliopola Lectori.

quod & libri de *Die Natali* pars antè habebatur, à *Ludov. Carrione* ab eo sejunctum, & auctius Emendatiusque editum, ei videtur abjudicare, cùm pleraque quæ in illo continentur, etiam ipso de *Die Natali* libello tradantur.

Penes ergo Lectores candidos fit de hâc ultimâ Editione judicium, nos pro viribus emendatam, castigatam, immò & auctam studiosæ Juventuti propinamus, ad majora aliquando festinantes, si modò hæc laborum in Typographicis veluti primitias, constiterit Docto, cæterum Fastidioso hujus sæculi palato non displicere.

HENRICUS LINDENBROGIUS

LECTORI S.

T, quid in hac nova Censorini editione, à nobis præstitum sit, candide Lector, scias, sic habe. Sequuti sumus Ludovici Carrionis, viri doctissimi, & acerrimi judicii, exemplar Lutetianum. Nam id nobis concinnius visum fuit. Multa tamen loca depravata atque mendosa, partim ratione ipsa duce, partim beneficio Germanica & Manutiana editionis, quarum hac Venetiis, illa Rostochii prodiit, restitimus atque correximus. Notas insuper nostras adjecimus, majore quidem labore, quam ingenii acumine constantes: quæ tamen indicis vice fungi, & pæne Commentarii instar esse poterunt, si loca auctorum passim à nobis indicata, ipse inspicere opera pretium esse duxeris. Quod si nostro labore tuum levatum esse senseris, bene se res habet; sin minus, conatui saltem nostro fave. Vale.

SCRIP-

SCRIPTORUM VETERUM
DE
CENSORINO
TESTIMONIA.
Ejusque FRAGMENTA.

Sidonius Apollinaris Epistol. ad Polemium.

Uod si aliquis secus atque assero,
rem se habere censuerit, do qui-
dem absens obtrectatoribus ma-
nus. sed noverint discrepan-
tia sentientes, sententiam meam
sine M. Varrone, sine Sereno, non Septi-
mio, sed Sammonico, sine Censorino, qui
de die natali illustre volumen confecit, non
posse damnari.

*Magnus Cassiodorus, in principio de arte
Grammatica.*

Sed quamvis auctores temporum superio-
rum de arte grammatica, ordine diverso
tractaverint, suisque sæculis habuerint, ut
Palæmon, Phocas, Probus, & Censorinus,
nobis tamen placet in medium Donatum
deducere.

Idem

TESTIMONIA SCRIPTORUM.

Idem Cassiodorus in lib. de Musica.

Invenimus etiam Censorinum, qui ad Q. Cærellium scripsit de natali die: ubi quoniam de musica disciplina, vel de alia parte mathesis, non negligenda differuit, non inutiliter legitur, ut res ipsæ penetrabilius animo frequenti moderatione condantur.

Idem ibidem.

Censorinus quoque de accentibus vocis nostræ adnecessariis subtiliter * disputavit, pertinere dicens ad musicam: quem vobis inter cæteros transcriptum reliqui.

* non in lib. de die natali, sed in libro de accentibus.

Priscianus lib. primo.

Auctoritas quoque tam Varronis, quam Macri, teste Censorino, nec k nec q neque h in numero adhibet literarum.

Idem ibidem.

Quamvis & Censorino doctissimo artis grammaticæ idem placuit.

Idem lib. quarto decimo.

Censorinus vero de his docet planissime in libro quem de accentibus scripsit.

Idem

TESTIMONIA SCRIPTORUM.

Idem ibidem.

Quod Cenforinus quoque de accentibus approbat, sic dicens: Super, præpositio est, apud Virgilium primo Æneidos:

Multa super Priamo rogitans, super Hectore multa.

Sallustius vero historiarum libro primo adverbium hoc protulit, *Ubi multa nefanda casu super ausi atque passi.* Sed mihi videtur Sallustius quoque loco præpositionis hoc præpostere protulisse. sed Virgilius in quinto Æneidos dixit,

—satis una superque

Vidimus excidia.

Adverbium sine dubio hoc in loco accipitur. Idem Cenforinus hæc eadem subjungit. Post, est præpositio apud Virgilium in tertio Georgic.

Post montem oppositum.

Idem primo Æneidos adverbium,

Post mihi non simili pœna commissa luetis.

Ante, præpositio est. Virgilius in primo Georgic.

Ante Jovem nulli subigebant arva coloni.

at in tertio Æneidos adverbium,

Ante & Trinacria lentandus remus in unda.

Supra, præpositio. Virgilius in quinto Æneidos,

Olli caruleus supra caput adstitit imber.

Adverbium, Terentius in Andria,

Prope abest cum alieno more vivendum est mihi.

UL-

TESTIMONIA SCRIPTORUM.

Ultra, præpositio apud Sallustium * in Jugurthino, *Maurique vanum genus, ut alia Africa, contendebant, Antipodas ultra Æthiopiam cultu Persarum justos & egregios agere.* Adverbium, *Lego assidue, nihil ultra faciens.* Hæc Censorinus, ut supra dixi, de accentibus tractans.

Cassiodorus Libro de Geometria.

Censorinus in libro, quem scripsit ad Q. Cærellium, spatia ipsa cœli. terræque ambitum, per numerum stadiorum distincta, curiositate descripsit. quem si quis recensere voluerit, multa philosophorum mysteria, ubi legerit, agnoscet.

Inter Neotericos sufficiat Testimonium

Jos. Scaligeri lib. III. Em. Temp.

Censorinus scribebat aureolum libellum suum de die Natali anno Christi Dionysiano 238, cyclo Solis xxiii, Lunæ xi : quod cognoscimus ex anno Iphiti 1014, quo in eunte à diebus æstivis ea scribebat eximius ille & doctissimus temporum & antiquitatis vindex. Is igitur scribit, eo anno Thoth Nabonassari noningentesimum octagesimum sextum incurrisse in a. d. vii Kalend. Julias : hoc est, in xxv Junii, Abiectis 28 de 986, remanet annus cycli Solis Nabonassari sextus.

SUMMA

SUMMA CAPITUM

I N

CENSORINO.

CAP. I. **P**refatio ad Q. Cerebellum.
pag. 1.

II. Cur Genio mero, & quomodo, sacrificetur?

III. Genius quid sit? & unde dicatur? 13

IV. Variæ opiniones veterum philosophorum de generatione. 19

V. De semine hominis; & quibus è partibus exeat? 28

VI. Quid primum in infante formetur? & quomodo alatur in utero? Cur mas aut femella nascatur? cur gemini? De conformatione partus. 31

VII. De temporibus, quibus partus solent esse ad nascendum maturi; deque numero septenario. 35

VIII. Rationes Chaldaeorum de tempore partus. item de Zodiaco & de conspectibus. 41

IX. Opinio Pythagoræ de conformatione partus. 49

X. De Musica, ejusque regulis. 50

XI. Ratio Pythagoræ de conformatione partus confirmata. 56

XII. De

SUMMA CAPITUM.

- XII. *De laudibus Musica, ejusque virtute, item de spatio cœli, terræque ambitu, siderumque distantia.* 62
- XIII. *Distinctiones ætatum hominis, secundum opiniones multorum; deque annis climactericis.* 67
- XIV. *De diversorum hominum clarorum tempore mortis: deque laudibus Q. Cærellii.* 74
- XV. *De tempore, & de ævo.* 84
- XVI. *Sæculum, quid sit? ex diversorum definitione. itemque ex libris Ritualibus.* 88
- XVII. *Romanorum sæculum, quale sit? de ludorum secularium institutione, eorumque celebratione usque ad Impp. Septimium & M. Aurelium Antoninum. item de die natali Q. Cærellii.* 91
- XVIII. *De anno magno, secundum diversorum opiniones. item de diversis aliis annis. de Olympiadibus, & lustris, & agonibus Capitolinis. & quo anno hic liber scriptus sit?* 104
- XIX. *De annis vertentibus diversarum nationum.* 115
- XX. *De anno vertente Romanorum, deque illius varia correctione, de mensibus & diebus interkalariis. de diebus singulorum mensum. de annis Julianis.* 120
- XXI. *De historico temporis intervallo, deque adeo & mythico. deque annis Augustorum, & Ægypt-*

SUMMA CAPITUM.

*Aegyptiacis. & temporis, quo hæc scripsit
Censorinus, designatio.* 126

*XXII. De mensibus naturalibus & civilibus di-
versarum nationum; deque eorum nomi-
nibus & nominum rationibus.* 133

*XXIII. De diebus, & varia dierum apud diver-
sas nationes observatione. item de solariis
& horariis.* 139

*XXIV. De dierum Romanorum diversis partibus,
deque eorum propriis nominibus.* 143

E L O.

ELOGIUM.

Macrobius in Somnium Scipion.

LIB. II. CAP. IV.

IN RE NATURALITER OB-
SCURA, QUI IN EXPONEN-
DO PLURA, QUAM NECES-
SE EST, SUPERFUNDIT, AD-
DIT TENEBRAS, NON ADI-
MIT DENSITATEM.

CENSO-

CENSORINI

LIBER

De

DIE NATALI,

Ad Q. CERELLIUM.

CAPUT I.

Mulnera ex auro vel quæ ex argento nitent, cælato^c opere, quam materia, cariora, cæteraque hoc genus^d blandimenta Fortunæ inhiat is, qui vulgo dives vocatur. Te autem, Q. Cerelli, virtutis non minus, quam pecuniarum divitem, id est, vere divitem, ista non capiunt. Non quod^e earum possessionem, vel etiam usum à te omnino abjeceris, sed quod sapientium disciplina formatus, satis liquido comperiisti, huiusmodi sita in lubrico, bona malæve per se non esse,^f sed τῷ μέσῳ, hoc est, bonorum malorumque media censeris. Hæc sicut comicus ait,

--- perinde sunt, ut illius est animus, qui ea possidet :

B

Qui

Qui uti scit, ei bona; illi, qui non utitur recte, mala.

Igitur quoniam quisque, ^h non quanto plura possidet, sed quanto pauciora optat, tanto est, locupletior : opes tibi in animo maximæ, & eæ, quæ non modo bona generis humani præcedant, sed quæ ad deorum immortalium æternitatem penitus accedant. Quod enim ⁱ Xenophon Socraticus dicit : *Nihil egere, est deorum : quam minime autem, proximum à dīs.* Quare, cum dona pretiosa neque tibi per animi virtutem desint, neque mihi per rei tenuitatem supersint, quodcumque hoc libri est, meis opibus comparatum, ^k *Natalitii* titulo tibi misi. In quo non, ut plerisque mos est, aut ex ethica parte philosophiæ, præcepta ad beate vivendum, quæ tibi scriberem, mutuatus sum : aut ex artibus rhetorum locos laudibus tuis celebrandis persecutus : (ad id enim virtutum omnium fastigium ascendisti, ut cuncta, quæ vel sapienter monentur, vel facunde prædicantur, vita moribusque superaveris) sed ex philologis commentariis quasdam quæstiunculas delegi, quæ congestæ possint aliquantum volumen efficere. Idque à me vel docendi studio, vel ostentandi voto non fieri, prædico : ne in me, ut vetus adagium est, jure dicatur, ^l *Sus Minervam.* Cum vero tuo collatu scirem, me plura didicisse, ne beneficiis tuis viderer ingratus, nostrorum
vete-

De DIE NATALI. 3

veterum sanctissimorum hominum exempla
sum secutus. Illi enim, quod alimenta, pa-
triam, lucem, se denique ipsos deorum dono
habebant, ex omnibus aliquid dīs sacrabant;
magis adeo ut se gratos approbarent, quam
quod deos iis arbitrarentur indigere. ^m Ita-
que, cum perceperant fruges, antequam ve-
scerentur, dīs libare instituerunt: &, cum a-
gros ⁿ atque urbes deorum munere posside-
rent, ⁿ partem quandam templis, facellisque,
ubi eos colerent, dicaverunt: quidam etiam
pro cætera bona corporis valetudine ^o cri-
nem deo sacrum pascebant. Ita ego, à quo
plura in literis percepi, tibi hæc exigua red-
do libamina.

NOTÆ in CAPUT I.

^a **A**D Q. Cærellium] Scribe *Cerellium*, e simplici.
Ita enim est in Inscriptione veteri. Ian. Gruter.
volum. Inscript. pag. 241. In Pandectis Florent. L.
ficut. 8. §. *Aristo. tit. Si servit. vindic.* Plin. lib.
2. Epist. 19. & lib. 4. Epist. 21. Spartian. in Severo.

^b Munera ex auro vel quæ ex arg.] Vitiose hæc
in prioribus editionibus erant distincta: *quod cætrato e-*
nim non cum opere conjungendum est, sed cum auro &
argento.

^c Opere quam materia cariora] Id est, in quibus
plus est in manus pretio, quam in re, ut Ulpianus in-
quit, L. *mulieris appellatione. 13. §. res abesse. D. de*
Verbor. signif. vel, ut Paulus, quorum pretium non in
substantia, sed in arte est positum. L. Labeo. 14. D.
eod. tit. Nam cælatura argento pretium addit. L.

Ex argento. 13. D. de condiſt. furt. Cicer. lib. 1. ad Herenn. & in Paradox. Plin. lib. 33. in proœm. Argentum porro quod ſignis eminentibus reſulget, celatum dicimus. Ambroſ. lib. 2. hexaëm. c. 4. cique opponitur argentum purum. L. Si in rem. 6. D. de rei vindicat. Ambroſ. l. 3. epiſt. 12. Celatas inhabitant domos, & celato argento delectantur. Sordet enim illis purum argentum. Vide Martial. l. 4. epig. 39. cujus epigrammatis aculeus latet in ultimi verſus voce Purum.

^d Blandimenta Fortunæ] Solin. c. 4. Quibus gemini (κωόδοντες) procedunt ab dextera parte, Fortunæ blandimenta promittunt. Cicero in paradoxo 1. Ludibria Fortunæ vocat.

^e Earum poſſeſſionem] Ut nonnulli Philoſophorum, Democritus nimirum, teſte Seneca, lib. Cur bonis viris mala fiant. cap. vi. Crates, Diogen. Laërt. lib. vi. in Cratete. Origen. lib. 2. contra Celſ. pag. 86. & alii. Reprehenſi ob id à Philone Judæo lib. πει βίη θεωρητ. pag. 611. V. Suid. in Ἀναξαγόρας.

^f Sed ἡ μέσων] Quæ Græci μέσων, Latini media vocant. Seneca epiſt. lxxxii. Dicuntur & ἀδιάφορα. Gell. lib. ii. cap. vii. & lib. 9. c. 5. Suid. in ὄντα. Zeno apud Athen. lib. vi. Dipnoſoph. pag. 233. Arrian. l. 2. diſſert. c. 9. & c. 19. Indifferentia. Cicer. lib. 3. fin. Ambroſ. lib. de Noë & arca c. 32. in fine. Senec. diſt. epiſt. 82.

^g Ut Comicus ait] Terent. Heautont. Act. 1. Scen. 11. Cui conſentit Apul. lib. 2. de philoſophia, de iſſdem bonis, cum inquit: Sapientibus, & cum ratione ac modo viventibus, ſunt ſane bona; ſtolidis, & eorum uſum ignorantibus oportet eſſe mala.

^h Non quanto plura] Dionyſius Halicarnaſſeus lib. v. antiquit. Roman. pag. 315. eandem ſententiam his verbis expreſſit: Ὅτι πλεονεχὲς ὁ πολλὰ κερταμνόμενος, ἀλλὰ ὁ μικρῶν δευρόμενος. Et Valer. Maxim. lib. iv. cap. iii. Fabricium Luſcinium laudans,

De DIE NATALI. 5

dans, *Locupletem* (inquit) illum faciebat, non multa possidere, sed modica desiderare. Cui geminum illud Apuleii Apolog. pag. 347. Is plurimum habebit, quæ minimum desiderabit; habebit enim quantum volet, qui volet minimum. Quod effectum ex illo versu apud Senec. epist. 108. Quod vult habet, qui velle, quod satis est, potest, Vide quoque Augustin. lib. 7. de civit. Dei. c. 12.

¹ Xenophon] Xenophontis verba sunt lib. 1. Σπονημ. pag. 577. ἐγὼ δὲ νομίζω, τὸ μὴ μηδενὸς δεῖσθαι θεῶν ἐστίν, τὸ δ' ὡς ἐλαχίστων, ἐγγυτάτω τῷ θεῷ. Xenophonti congruit Apuleius in Apologia, cum inquit: Equidem didici, ea re præcedere maxime Deos hominibus, quod nulla re ad usum sui indigeant. Igitur ex nobis, cui quam minimis opus sit, eum esse Deo similiorem. Vide quoque quid Socrates hac de re dicat, referente Diogene Laërtio lib. 2. in ipsius vita. Et Suidas in κωμισμός.

^k Natalitii titulo] Eodem titulo Lucianus suum περὶ μακροβίων libellum Quintillo, & Dionys. Halicarn. itidem suum περὶ σωδείσεως ὀνομάπων filio suo dedit. Mos vero antiquissimus, ut amici invicem & clientes patronis die natali munera mitterent. Exempla passim obvia. Plaut. Pseudolo, Act. 1. Scen. Exite. Ter. Ph. Act. 1. Sc. 1. Symmach. lib. 1. epist. xi. & lib. vi. epist. xlviii. lxxx. & lxxxii. Petron. Arbiter: Vestimenta mea cubitoria perdidit, quæ mihi natali meo donaverat cliens quidam. Plin. lib. iv. epist. ix. Martial. lib. viii. Epig. 64. in Clytum. Juvenal. Sat. ix. L. sed si vir. 31. S. si vir uxori manus. D. de donat. inter vir. & uxor. L. inter donum. 194. D. de verb. signif.

¹ Sus Minervam] Sus Minervam, in proverbio est, ubi quis id docet alterum, cujus ipse inscius est. Festus lib. xviii. Utitur eodem Cicero lib. ix. Epist. tam. l. xviii. Veni igitur, si vir es, & discere jam περὶ εὐνοίας, quas queris, etsi sus Minervam. Idem lib. i. Acad. quæst.

^m Itaque cum perceperant fruges] Plin. lib. xviii. cap. ii. *Ac ne degustabant quidem* (prisci Romani) *novas fruges, antequam sacerdotes primitias libassent.* Idem lib. 4. c. 12. circa fin. Tibull. l. 1. Eleg. *Et quodcunque mihi pomum novus educat annus, Libatum agricolæ ponitur ante Deo.* Adi Fest. in *Calpar & Sacrima.* Suid. in *ἑρπύλλια.* Porphy. Lib. ii. *ἑρπύλλια.* pag. 30. Et Judæis quidem mandatum fuit, primitias frugum offerre. Exod. 23. 19. & 34. 26. Christiani vero usu id retinuisse videntur. Canon. Apost. 4. ubi Joh. Quintinus *ὀπώγες* male interpretatur *Decimas*: rectius & meliore fide *Poma*, vetus versio in Corp. Canonum & Isidori collectione.

ⁿ Partem quandam templis] Aggen. Urbic. de limitibus agror. pag. 73. & sequent. Apuleius itaque Æmiliani impietatem & ingratitudinem merito accusat Apolog. pag. 377, his verbis: *Iste vero nec diis rurationis, qui eum pascunt ac vestiunt, segetis* (sic enim legendum, non *segetes*) *ullas, aut vitis aut gregis primitias impartit, nullum in villæ ejus delubrum situm, nullus locus aut lucus consecratus.* Horatius religiosior Lib. iii. Ode xxii. *Dianæ in villa sua pinum consecrat.*

*Imminens villæ tua pinus esto,
Quam per exactos ego lætus annos
Verris, obliquum meditantis ictum,
Sanguine donem.*

Græci locum in agris diis sacrum *ἑρπύλλια* appellant. Pollux lib. 1.

^o Crinem Deo sacrum pascebant] Videtur hujus moris origo fluxisse à Naziræis Judæorum, de quibus agitur Numer. vi. Pascebatur autem crinis, vel præfectus consecrabatur, aut Diis, aut fluminibus. Vid. Pollucem lib. 11. c. 54. DIIS, ut Apollini, qui inde *Κεστρέφει* dictus. Eustath. in *Ἑ. Iliad.* pag. 124. & *Iliad.* l. pag. 1403. Plutarch. in *Theseo* pag. 5. Varro apud Nonium Marcell. in *Cirros*, *Itaque* (inquit) *Ambraciæ primæm capillum puerilem demptum, item*

De DIÉ NATALI.

7

tem cirros ad Apollinem ponere solent. Theophr. in Charact. eth. tit. πει μικροφιλοπμίαι. Huc pertinet locus Theodoreti Quæst. 28. in Levitic. εἰώθασιν Ἑλλῶνες μὴ ἀποκείρειν τῶν παίδων τὰς κορυφὰς, ἀλλὰ μάλλον ἔσθιν τὸ μαλλὲς, καὶ τὰς αὐτῶν χεῖρας ἀναπιδέναι τοῖς δαίμοσιν. Adde Tertull. de anima cap. 39.

BACCHO. unde Virgil. lib. vii. Æneid.

Te lustrare choros, sacrum tibi pascere crinem.

Et Arrian. in Indicis pag. 173. narrat, Liberum patrem Indos docuisse κομᾶν τὸ θεῶν. ÆSCULAPIO. Martial. lib. ix. Epig. 17. & 18. HYGIE. Pausan. in Corinth. pag. 54. DIANÆ. Suid. in πλόκον.

MINERVÆ. Stat. lib. 11. Thebaid.

---hic more parentum

*Iasides, thalamis ubi casta adolesceret ætas,
Virgineas libare comas, primosque solebant
Excusare thoros.*

Vid. Lactant. ibid.

Aut alii cuiusdam Deorum denique. Lucian. de Dea Syria in fin. Dion Chrysost. Orat. in Celæn. Phryg. πολλοὶ γὰρ ἤδη διὰ θεῶν πνευ κομᾶσιν ἄνθρωποι. Di-philus Comicus apud Athen. lib. vi. pag. 225.

*Ἐνταῦθα γὰρ ὅστις ὑπερεκοντικῶς
Κόμῳ τρέφον μὲν πρώτων ἱερῶν τὸ θεῶν,
Ὡς φησιν, ἔστι δὲ τοῦ γ' ἀλλ' ὅστις γυμνῶ
Περὶ τὸ μετώπῳ ὡς ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἔχει.*

FLUMINIBUS, ut Achilles Sperchio apud Homer. Iliad. 23. & Philostr. lib. iv. de vita Apollonii cap. v. Ajax Ilisso. apud eund. in Heroicis in Ajace. Vide omnino de hoc ritu Pausaniam in Attic. & Eustath. in Homerum, locis supra citatis. Hadrian. Junium in lib. de Coma c. 4. Joh. Guliel. Stuck, lib. 1. antiquit. convival. c. 17. Pet. Gregor. Tholosan. lib. 2. partition. Jur. Canon. tit. 9. c. 7.

CAPUT II.

Nunc, quoniam^a de die Natali liber inscribitur, à votis auspicia fumantur. Itaque hunc diem, ^bquod ait Persius,
 —numera^c meliore lapillo.

^didque quam sæpissime facias exopto: & quod idem subjungit,

^eFunde merum Genio.

Hic forsitan quis quærat, quid causæ sit, ut ^fmerum fundendum Genio, non ^ghostiam faciundam, putaverit? quod scilicet, ut Varro testatur in eo libro, cui titulus est *ATTICUS*, & est de numeris, id moris institutique majores nostri tenuerunt, ut, cum die natali munus annale ^hGenio solverent, manum à cæde ac sanguine abstinerent, ⁱne die, qua ipsi lucem accepissent, aliis demerent. Denique ^kDeli, ad Apollinis genitoris aram, ut Timæus auctor est, nemo hostiam cædit. Illud etiam in hoc die observandum, quod Genio factum neminem oportet ante gustare, quam eum, qui fecerit. Sed & hoc à quibusdam sæpe quæsitum, solvendum videtur, quid sit Genius, cūrve eum potissimum suo quisque natali veneremur.

De DIE NATALI. 9

In CAPUT II.

^a **D**E die natali liber inscribitur] *Natalis* interdum absolute ponitur, interdum adjicitur vocula *dies*, ut notat Servius ad Virg. Eclog. 3. Dicitur & *genitalis*. Tacit. lib. 16. annal. *Furatus etiam libellos, quibus dies genitalis ejus, & eventura, secretis Pammenis occultabantur.* Item Lux annua. Gell. lib. 19. c. 9. Est autem dies natalis, quo quisque natus est. Tribuitur non hominibus solum, sed Diis quoque. Ut apud Arnob. lib. vii. *Telluris natalis est; Dii enim ex uteris prodeunt, & habent dies letos, quibus eis ascriptum est, auram usurpare vitalem.* Idem eod. lib. *Dies nobis natalitii sunt: & potentias calites dies autumant habere natales.* Et URBIBUS. L. *omnes dies.* 2. C. Th. de fer. & L. 7. C. Just. eod. tit. Plin. lib. xviii. cap. 26. Plutarch. Romul. pag. 42. Sozomen. lib. v. hist. Ecclesiast. cap. xvii. Augustin. in Psal. 39. *Noli ergo numerare turbas hominum, incedentes latas vias, implentes crastinum Circum, civitatis natalem clamando celebrantes; civitatem ipsam male vivendo turbantes.* Et COLONIIS. Cic. lib. iv. ad Attic. Epist. 1. Imo quo die vel dignitas aliqua collata, vel quid læti faustique evenerat, eum Natalem antiqui vocabant. Sic *Natalis imperii*, d. l. 2. C. Th. de fer. *Adoptionis.* Spartian. in Adriano. *Reditus.* Cic. lib. iii. ad Attic. Epist. xx. & in ea pro P. Sext. *Navigationis.* Veget. lib. iv. de re milit. cap. 39. quo mare *ἡμεῶν* est, ut Theophrastus inquit in Charact. eth. tit. *αὐτὸ ἀδολεῖας.* *Vindemia.* B. Maximus in homil. 1. in natali D. Cypriani. in pr. *Sancti*, inquit, Cypriani festivitatem, sicut omnibus notum est, hodie celebramus, & natali, sicut dicunt, imminente vindemia (lege vindemia,) natalem ejus martyrii procuramus. *Galicis*, id est, dies coenæ Domini. Palchadius Abbas Corbeiens. in lib. de sacrament. corpor. & sanguin. Domini. c. 11. *Sacrorum.* Apul. lib. 11. pag. 292. *Exhinc* (inquit) festi-

Unable to display this page

De DIE NATALI. II

supina manu libare: quod fit in sacris supernis. *Vergere* autem est converſa in ſiniſtram partem manu ita fundere, ut patera convertatur: quod in infernis ſacris fit. Serv. lib. vi. *Æneid.* Fundebatur autem merum non in aram ſolum, ſed & in ipſum caput Genii. Tibull. lib. i. Eleg. 7. & lib. ii. Eleg. 2.

¶ Merum] Mero addebatur thus ſocium; itemque corollæ. Ovid. lib. iii. Trift. Eleg. 13. & lib. v. Trift. Eleg. 5. Genio ſacrificans, inquit:

*Da mihi thura puer pingues facientia flammæ,
Quodque pio fuſum ſtridat in igne merum.*

Tibull. lib. i. Eleg. 7.

---Geniũque choreis

Cencelebra, & multo tempora funde mero.

Illius è nitido ſtillent unguenta capillo,

Et capite & collo mollia ſerta gerat.

Idem lib. ii. Elegia 11. Horatius lib. ii. Epift. i. Lactant. lib. ii. Inſtit. div. cap. xv. Pertinet huc quoque L. Nullus. 12. C. Th. de pag. ſacriſ. quam corruptam ita interpungo legoque: *Nullus omnino ex quolibet genere, ordine, hominum, dignitatum, vel in poteſtate poſitus, vel honore perfunctus, ſive potens ſorte naſcendi, ſeu humilis genere, conditione, fortuna, in nullo penitus loco, in nulla urbe, ſenſu carentibus ſimulacris, vel inſentem victimam cædat, vel ſecretiore piaculo Larẽ igne, mero Genium, Penates odore veneratus, accendat lumina, imponat thura, ſerta ſuspendat.*

¶ Hoſtiam faciundam] *Facere pro* maſtare, ut etiam Græci *ῥῥῥῥ* & *ῥῥῥῥ*. Athen. lib. 14. p. 660. *ὁ παλαιὸν τὸ δῦειν ῥῥῥῥ ὠνόμαζον.* V. Job. Stephan. Durant. lib. 2. de ritib. Eccleſiæ Cathol. c. 3. nu. 2.

¶ Genio ſolverent] Mares quidem Genio, fœminæ vero Junoni. Tibull. lib. iv. Eleg. 6.

Natalis Juno ſanctos cape thuris honores,

Quoſtibi dat tenera docta puella manu.

Vid. Senec. Epift. 110.

¶ Ne die qua ipſi lucem accepiſſent, aliis demerent]

Atque

Atque ideo Parilibus, quibus Roma condita, hostia non cædebatur. Plutarch. in Romulo pag. 42. Solin. cap. 11. Et prima dies Quinquatruum, quod ea die nata Minerva erat, sanguine vacabat. Ovid. lib. 111. Fast.

*Una dies media est, & sunt sacra Minervæ :
Nominæque à junctis quinque diebus habent.
Sanguine prima vacat, nec fas concurrere ferro ;
Causa, quod est illa nata Minerva die.*

Vescebantur autem in natalitiis pulte fritilla. Plin. lib. xviii. cap. 8. Et hodie (inquit) sacra prisca atque natalium pulte fritilla conficiuntur. Et libis; de quibus amicis absentibus mittebant. Ovid. lib. 1. Amor. Eleg. viii.

*Cum tibi deficient poscendi munera causæ,
Natalem libo testificare tuum.*

Idem lib. 1. de Arte Amandi :

*Quid quasi natali cum poscit munera libo ?
Et quoties opus est, nascitur illa sibi ?*

Tibull. lib. 1. Eleg. vii. & lib. 2. Eleg. 2. Sed ut Varroni, cujus testimonium auctor noster profert, facile concedo, priscos illos die natali suo à cæde & sanguine temperasse : ita posterioribus temporibus haut usquequaque id observatum fuisse, multis exemplis docere possum. Nam Horatius lib. iv. Ode xi. Phyliden ad natalem Mæcenatis celebrandum invitans, ait ;

*Ridet argento domus : ara, castis
Vincla verbenis, arvet immolato
Spargier agno.*

Et Lamprid. in Alexand. Severo inquit : Cum natalem diem commendaret, hostia cruenta effugit : & ut se civiliter gerebat, ac permixtus populo erat, albam ejus vestem, cum qua constiterat, cruentavit. Spartian. in Ant. Geta. Nam (inquit) cum infantis Getæ natalem Severus commendare vellet, hostiam popa nomine Antoninus percussit. Sic Pharaos die natali pistorum præfectum suspendi,

De DIE NATALI. 13

di, Gen. 40. & Herodes Johannem Baptistam Christi
metatorem decollari jussit, Marc. 6. 27.

^k Deli ad Apollinis] Cloatius Verus apud Macrob.
lib. iii. Saturnal. cap. vi. *Deli ara est Apollinis ἁγέτο-
ρος, in qua nullum animal sacrificatur: quam Pythagoram
velut inviolatam adoravisse produnt. Vid. Diogen. La-
ërt. lib. viii. in vita Pythag. Iamblich. de vita Py-
thag. lib. i. cap. 5. & 7. Clem. Alexand. Stromat.
vii. pag. 304. Porphy. lib. ii. περὶ ἀποχ. ἐμφυχ.
pag. 28. Θεωρεῖται δὲ ὅτιν ἐκ τῆς περὶ Δῆλον ἐπινοῶ
σωζομένη βαμῶ. πρὸς ὃν ἔθεντο περιστομένης παρ'
αὐτοῖς, ἔδὲ θυομένη ἐπ' αὐτὴ ζῶν, ἐνσεβῶν κέκλη-
ται βαμῶς.* Hadrian. Junium lib. i. animadvers. c. 21.

CAPUT III.

^a **G**enius est Deus, cujus in tutela, ut quis-
que natus est, vivit. Hic, sive quod,
^b ut genamur, curat, sive quod ^c una genitur no-
biscum; sive etiam, quod nos ^d genitos suscipit
ac tuetur: certe à genendo Genius appellatur.
^e Eundem esse Genium & Larem, multi vete-
res memoriæ prodiderunt: in quibus etiam
Granius Flaccus in libro, quem ad Cæsarem
de ^f Indigitamentis scriptum reliquit. Hunc
in nos maximam, quin immo omnem habere
potestatem, creditum est. Nonnulli binos
Genios in iis duntaxat domibus, & quæ essent
maritæ, colendos putaverunt. ^h Euclides au-
tem Socraticus duplicem omnibus omnino
nobis Genium dicit appositum: quam rem
apud

apud Lucilium in libro Satyrarum nono licet cognoscere. Genio igitur potissimum, per omnem ætatem quotannis sacrificamus. Quamquam non solum hic, ⁱ sed & alii sunt præterea dii complures, hominum vitam, pro sua quisque portione, adminiculantes: quos volentem cognoscere, Indigitamentorum libri satis edocebunt. Sed omnes hi semel in unoquoque homine numinum suorum effectum repræsentant; quocirca non per omne vitæ spatium novis religionibus arcessuntur. Genius autem ita nobis assiduus observator appositus est, ut ne puncto quidem temporis longius abscedat; sed ab utero matris exceptos, ad extremum vitæ diem comitetur. Sed cum singuli homines suos tantummodo proprios colant natales; ego tamen ^{*} duplici quotannis officio huiusce religionis adstringor. Nam, cum ex te tuaque amicitia honorem, dignitatem, decus, atque præsidium, cuncta denique vitæ præmia recipiam; nefas arbitror, si diem tuum, qui te mihi in hanc lucem edidit, meo illo proprio negligentius celebravero: ille enim mihi vitam, hic fructum vitæ atque ornamentum peperit.

In CAPUT III.

^a **G**enius] De Geniis non una fuit veterum opinio. Plerique enim Philosophorum & Theologorum eos inter Deos sive dæmones recensuerunt. Plutarch. lib.

lib. 1. de placit. phil. cap. viii. & lib. de Ifide & Ofirid. p. 643. Tertull. Apolog. cap. xxxii. & lib. de anima cap. xxxix. Lactant. lib. 11. cap. xv. Et Varro quidem (teste D. Augustino lib. vii. de civit. Dei. cap. 11.) inter Deos selectos eos numerat; Seneca autem Epist. cx. & Martian. Capell. lib. 11. Philol. inter Medioximos, sive de plebe Deos. Alii animum cujusque suum, sive τὸ κεντρὸν ἐκείνου, Genium dixere. Pappus Alexandrin. ex Trismegisti Panaretō. ὁ δαίμων ψυχῆς, καὶ τέρπου, καὶ φρονήσεως, καὶ δυναστείας πάσης κύριος πυλάει. ἔσθ' ὅτε ὃ καὶ τὸν αὐτὸν πρῶτον λόγον σωμαργεῖ. Vid. Dion. Chrysost. orat. iv. αὐτὸν βασιλ. & orat. αὐτὸν τὸ δαίμ. Apul. de Deo Socrat. Prudent. contra Symmach. D. August. lib. vii. de civit. Dei cap. xiii. Suid. in Εὐδαιμονία. Alii πρῶτον ἐκείνου πύλῳ, ut Flavius Sospater Charisius lib. 1. Institut. Grammat. pag. 26. & Glossar. Henr. Stephani. p. 641. Τύχῃ ἐκείνου ἀνδράπων. Genius. Unde quod Latini jurare per Genium Cæsaris (per illum namque jurare solebant. L. si duo. 13. S. si quis juraverit. D. de jurejur. Tertull. apolog. c. 32. & lib. ad Scapul. c. 2.) id Græci ὀμνύειν πρῶτον τῷ Καίσαρι πύλῳ dicunt. Dion. Cass. lib. 44. p. 275. Assignabatur autem Genius cum Dis, (unde in veteri quadam inscriptione, Genius Plutonis, & apud Petron. Arbitr. Genius Priapi legitur. Genius Salutis, in nummo Severi Imp.) tum hominibus; hisque non singulis tantum, sed etiam regionibus & populis integris. Symmach. lib. x. Epist. 61. Ut animæ nascentibus, ita populis natales Genii dividuntur. Quod firmare videntur sacræ literæ Exod. xiv. 19. Daniel. x. 13. B. Hieronym. ibid. Aëtor. xii. 16. D. Hilarius in Psalm. 129. Clem. Alexand. lib. 6. Strom. p. 294. ibi. κατὰ τὴν γὰρ τὰ ἔθνη καὶ πόλεις γενέμενται ὅς' ἀγγέλων αἱ πρεσβυταί. Isidor. Pelusiot. lib. 2. Epist. 85. Joh. Cassian. collat. 8. c. 13. V. Pet. Fabrum lib. 1. Semest. c. 9. Joh. Podin.

din. lib. 4. theat. nat. p. 530. Genebrard. in Psal. 81. Inde in veteribus nummis & inscriptionibus. GEN. P. R. id est, Genio populi Romani. Servius in fragmentis. GENIUS POP. ROM. SIVE MAS SIVE FOEMINA. Et Urbibus. Arnob. lib. 1. *Et illi cati, sapientes, prudentissimi vobis videntur, nec reprehensionis ullius, qui Faunos, qui Fatuos, civitatumque Genios, qui Pausos reverentur atque Bellonas.* Item Coloniais, Municipiis, Pagis, Decuriis, Exercitibus, Cohortibus, Fontibus, Horreis, imò quibusvis locis, ut inscriptiones antiquæ passim indicant, & Tertullian. lib. de Idolat. cap. xxii. docet. Item Prudent. contra Symmach. his verbis:

*Quaquam cur Genium Romæ mihi fingitis unum,
Cum portis, domibus, thermis, stabulis, soleatis
Assignare suos Genios? perque omnia membra
Urbis, perque locos, Geniorum millia multa*

Fingere, nè propria vacet angulus ullus ab umbra?
Quin etiam parasiti reges suos Genios vocitabant. Plaut. Captiv. See. *Quanto in pectore.* Summa, Genius cuique rei tribuitur, estque id, quo illa maxime valet, pollétque. Sic *Genius libri.* Martial. lib. vi. Epig. 60.

Victurus Genium debet habere liber.
Et *Genius famæ.* Idem lib. vii. Epig. xi.

*Ludimus innocuis verbis, hoc juro potentis
Per Genium famæ, Castalidumque gregem.*
Genius segetis. Jul. Firm. lib. 1. cap. 1. in fin. *Genius Mathematici.* Juvenal. Sat. vi.

Nemo mathematicus Genium indemnatus habebit.
Sic Genius corporis. Ennod. Panegy. Theodorico dicto. Et *Genius vigoris Ecclesiastici.* Gregor. Magn. lib. vii. Epist. lxxxii. Item *Genius ligni.* Rufin. lib. 11. ecclesiast. hist. c. 22. *Genius sacri fulcri.* Juvenal. Sat. 6. *Genius sexus.* Flav. Vopisc. in Carino.

^b Ut genamur curet] Notanda etymii triplex ratio. Prima, Genius dicitur, quod, ut gignamur, curet. Hinc

Hinc Laberius apud Nonium Marcell. *Genius generis nostri parens*. Et Aufustius citante Festo, *Genius est* (inquit) *deorum filius, & parens hominum, ex quo homines gignantur, & propterea Genius meus nominatur, quia me genuit*. Augustin. quoque lib. vii. de civit. Dei cap. xiii. *Quid est Genius? Deus est, qui præpositus est, ac vim habet omnium rerum gignendarum*. Atque inde *Genialis lectus*, qui sternebatur in nuptiis, in honorem Genii. Fest. & Virgil. lib. vi. *Æneid*.

---lucent genialibus altis
Aurea fulcra toris.

Quo loco Servius: *Geniales propriè sunt, qui sternuntur puellis nubentibus, dicti à generandis liberis*.

¶ Una genitur nobiscum] Altera etymi ratio, de qua vide Apul. de Deo Socrat.

¶ Genitos suscipit] Tertium etymon, de quo paulò inferius.

¶ Eundem esse Genium & Larem] Idem affirmat Apul. de Deo Socratis. his verbis: *Dæmonas verò, quos Genios & Lares possumus nuncupare, ministros Deorum arbitratur, custodesque hominum, & interpretes si quid à Diis velint*.

¶ De Indigitamentis] *Indigitamenta, ἱερατικὰ βιβλία*. Gloss.

¶ Quæ essent maritæ] Sic Livius quoque lib. xxvii. *maritas domos dixit*. Vagabatur enim (Philippus Macedonum rex) cum uno aut altero comite per maritas domos dies noctesque.

¶ Euclides autem Socraticus duplicem] Idem sensit Empedocles apud Plutarch. *ἐν ἐὺθυμίας* pag. 842. & Menander, cujus versus extant apud Clement. Alexand. Strom. v. pag. 253. & 260. Stob. in Eclog. phys. lib. i. cap. 9. Ammian. Marcellin. lib. xxi. Scholiast. Theocrit. Eidyl. 2.

Ἄπαντι δαίμων ἀνδρὶ συμπείσεται
Εὐδὺς ἡγομένη, μυσταγωγὸς τὸ βίον,

C

Ἄγα-

Ἀγαθός· χακὸν γὰρ ἔ νομισέον
 εἶναι, βίον βλάπτοντα χησόν.

Vide in hanc rem Act. Apost. cap. 12. 15. Tertull. de anima c. 37. & ibid. Pamel. & cap. xxxix. Justin. Mart. *Σπουδαίω πρὸς ὁρδοδ.* quæst. 30. Origen. sup. Numer. homil. xx. & lib. 3. *πρὸς ἀρχ.* c. 2. Hieronym. in Matth. cap. xviii. & in Isaiam c. 65. Augustin. Soliloq. cap. 27. Lactant. lib. 11. cap. 15. Johan. Cassian. collat. 13. c. 12. Burchard. Wormat. episcop. lib. 20. decret. c. 46. & 47. Pet. Lombard. 1. 2. Sentent. dist. 11. Archangel. Burgonens. interpret. in Cabalistar. dogmata p. 779. Servium in illud Virgilii lib. vi. *Quisque suos patimur Manes.* Quem autem Menander *μυσαγωγόν*, hunc Plato, teste Clemente Alex. Strom. v. pag. 253. *φύλακα*, uti & Hesiodus Oper. & Dier.

Τοὶ μὲν δαίμονες εἰσι Διὸς μεγάλα διὰ βελὰς

Ἐδδοί, δῆρχ. δόνιοι, φύλακες ὀνητῶν ἀνθρώπων.

Et Apul. lib. de Deo Socrat. Arrian. lib. 1. dissert. cap. xiv. *ὁπῖσπον.* Seneca Epist. cx. *Pædagogum.* Censorinus pauló inferius, *Affiduum observatorem.* Martianus denique Capella lib. 11. philol. *Præstitem, & Tutelatorem, fidissimumque germanum* appellat. Si quis plura de Geniis scire cupit, videat Lil. Gregor. Girald. Syn. tag. 15. hist. deor. Constantini Landi explication. veter. numismat. Guliel. de Choul discours de la Religion des anciens Romains. Antoine le Pois discours sur les medailles. Vincent. Cartarium de imagin. Deor. Georgii Pictorii theolog. mytholog. c. 31. Henr. Cornel. Agripp. lib. 3. de occulta philosoph. c. 20, 21. & 22. Blas. Vigner. annot. in Livium p. 665. Just. Lips. lib. 1. Physiol. Stoicæ. c. 19. Philip. Camerar. cent. 2. succis. c. 14.

i Sed & alii sunt præterea Dii J De quibus videndus D. Augustin. lib. vii. de Civit. Dei cap. ii. & iii.

k Duplici quotannis officio J Sic Horatius quoque lib. iv. Od. xi. Mæcenatis natalem celebrat. Et Augustus

gustus Imp. sibi persuasum habebat, natalem suum à Caio nepote suo celebratum fuisse. Gell. lib. xv. cap. 7. Nec vivis tantummodo hoc officii genus ab amicis exhibebatur, sed etiam defunctis: idque interdum sponte, ut de Silio Italico poëta summo, Virgilii natalem religiosius quam suum celebrante, apud Plin. lib. iii. Epist. vii. legimus. Interdum ex voluntate defuncti, constitutis in eam rem annuis redditibus; ut ex testamento Epicuri liquet, apud Diog. Laert. lib. x. in vita Epicuri. Cicer. lib. 11. de finib, Marciano IC.L. *etiam quidam*. 23. D. de ann. leg. & antiquis inscriptionibus; quarum vel unam ex multis retulisse suffecerit, ex libro Inscript. à Jano Grutero collectarum p. 414. Vide quoque Hieronym. Magium lib. 2. miscell. c. 2. & Joh. Gulielm. Stuck. lib. 1. antiq. convivial. p. 33.

T. FUNDILIO GEMINO VI. VIR. AUG. MAG. IUV. AUGUSTALES PATRONO ET QUINQ. PERPETUO OPTIME MERITO. HIC ARCÆ AUGUSTALIIUM SE VIVO H.S. XX. DEDIT. UT EX REDDITU EJUS SUMMÆ DIE NATALI SUO III. K. FEBR. PRÆSENTES VESCERENTUR. ET OB DEDICATIONEM STATUÆ DECURIONIBUS ET SEVIRIS, ET JUVENIBUS SPORTULAS, ET POPULO EPULUM ET OLEUM EADEM DIE DEDIT.

CAPUT IV.

AT, quoniam ætas à die natali initium sumit, suntque ante hunc diem multa, quæ ad hominum pertinent originem: non alienum videtur de his dicere prius, quæ sunt

natura priora. Igitur, quæ veteribus^a de origine humana fuerint opiniones, ex his quædam breviter exponam. Prima & generalis quæstio, inter antiquos sapientiæ studiosos versata est; quod, cum constet, homines singulos ex parentum seminibus procreatos, successione prolis multa sæcula propagare; ^balii, semper homines fuisse, nec unquam nisi ex hominibus natos, atque eorum generi caput exordiūque nullum extitisse arbitrati sunt: alii vero fuisse tempus, cum homines non essent, & his ortum aliquando principiumque natura tributum. Sed prior illa sententia, qua semper humanum genus fuisse creditur, auctores habet, ^cPythagoram Samium, & ^dOcellum Lucanum, & Archytam Tarentinum, omnesque adeo Pythagoricos. Sed & ^ePlato Atheniensis, & Xenocrates, & Dicæarchus Messenius, itemque ^fantiquæ Academiae philosophi non aliud videntur opinati. ^gAristoteles quoque Stagiritis, & Theophrastus, multique præterea non ignobiles Peripatetici, idem scripserunt ^hejulque rei exempla dicunt, quod negent omnino posse reperiri, avesne ante, an ova generata sint; cum & ovum sine ave, & avis sine ovo gigni non possit. Itaque & omnium, quæ in sempiterno isto mundo semper fuerunt, futuræque sunt, aiunt principium fuisse nullum; sed orbem esse quemdam generantium, nascentiumque,

tiúmque, in quo uniuscujusque geniti initium simul & finis esse videatur. Qui autem homines aliquos primigenios divinitus naturáve factos crederent, multi fuerunt, sed aliter atque aliter in hac æstimatione versati. Nam ut omittam, quod ⁱ fabulares poëtarum historiæ ferunt, homines primos aut ^k Promethei molli luto esse formatos, aut ^l Deucalionis Pyrrhæque duris lapidibus esse natos; quidam ex ipsis sapientiæ professoribus, nescio an magis monstrosas, certe non minus incredibiles rationum suarum proferunt opiniones.^m Anaximander Milefius, videri sibi, ex aqua terræque calefactis exortos esse, sive pisces, sive piscibus simillima animalia: in his homines concrevisse, fœtusque ad pubertatem intus retentos: tum demum, ruptis illis, viros, mulierésque, qui se jam alere possent, processisse. ⁿ Empedocles autem egregio suo carmine, quod ejusmodi esse prædicat ^o Lucretius,

Ut vix humana videatur stirpe creatus,
tale quiddam confirmat. Primò membra singula ex terra quasi prægnante passim edita, deinde coisse, & effecisse solidi hominis materiam, igni simul & humori permixtam. Cætera quid necesse est persequi? quæ non capiant similitudinem veritatis? Hæc eadem opinio etiam ^p in Parmenide ^q vel in Ste* fuit, pauculis exceptis ab Empedocle dissensis.

¹ Democrito vero Abderitæ ex aqua limoque
 primum visum est homines procreatos. ² nec
 longe secus Epicurus. is enim credidit, limo
 calefacto uteros nescio quos radicibus terræ
 cohærentes primum increvisse, & infantibus
 ex se editis ingenitum lactis humorem natura
 ministrante præbuisse, quos ita educatos &
 adultos, genus hominum propagasse. ³ Ze-
 non Cittieus, Stoicæ sectæ conditor, princi-
 pium humano generi ex ⁴ novo mundo con-
 stitutum putavit, primosque homines ex solo
⁵ adminiculo divini ignis, id est, Dei providen-
 tia, genitos. Denique etiam vulgo creditum
 est, ut plerique ⁶ genealogiæ auctores sunt,
 quarundam gentium, quæ ex adventitia stir-
 pe non sint, principes terrigenas esse, ⁷ ut in
 Attica, & ⁸ Arcadia, Thessaliâque, eosque
⁹ αὐτόχθονας vocitari: ut in Italia ¹⁰ poeta ce-
 cinit, Nymphas indigenasque Faunos nemora
 quædam tenuisse, non difficile rudis anti-
 quorum credulitas recepit. Nunc vero eo
 licentiæ poeticæ processit lubido, ut vix au-
 ditu ferenda confingant. Post hominum me-
 moriam, pro generatis jam gentibus, & urbi-
 bus conditis, homines è terra diversis modis
 editos, ut in Atticâ fertur regione ¹¹ Erichtho-
 nius ex Volcani femine humo ¹² exortus: & in
 Colchide, vel in Bœotia consitis anguis den-
 tibus ¹³ armati partus: è quibus, mutua cæde
 inter se necatis, pauci superasse traduntur,
 qui

qui in conditu Thebarum Cadmo fuerint
adjumento. Nec non in agro Tarquinienſi
puer dicitur divinitus exaratus, nomine
ſ Tages, qui diſciplinam cecinerit extiſpi-
cii: quam Lucumones, tum Etruriæ poten-
tes, exſcripſerunt.

In CAPUT IV.

^a **D**E origine humana] Videndus Diodor. Sicul.
lib. 1. pag. 6. & ſeq. Theodoret. Græcar.
affect. ſerm. 5. pag. 71. Pauſan. in Arcad. pag. 261.
Origen. lib. 1. cont. Celf. pag. 29. Cic. lib. 1. de le-
gib. Cœl. Rhodig. l. 2. antiquar. lect. c. xi. Pet.
Meſſ. lib. 2. Var. lect. c. 13.

^b Alii ſemper homines] Vid. Auguſtin. lib. 12. de
civit. cap. x.

^c Pythagoram Samium] Teſtatur Varro lib. 11.
de re ruſtica cap. 1. his verbis: Igitur, inquam, & ho-
mines, & pecua, cum ſemper fuiſſe ſit neceſſe, natura.
Sive enim aliquod fuit principium generandi animalium,
ut putavit Thales Mileſius & Zeno Cittieus, ſive contra
principium horum extitit nullum, ut credidit Pythagoras
Samius, & Ariſtoteles Stagiritæ, neceſſe eſt humanæ vitæ
à ſumma memoria gradatim deſcendiſſe ad hanc ætatem,
ut ſcribit Dicearchus.

^d Ocellum Lucanum] Fortaſſe reſpexit ad locum,
qui eſt cap. iii. Ἐπεὶ ἐν καθ' ἑκάστω ἀποπυλῶ ὑπε-
ρέχον πῆ γῆ ἐντέτακται ἢ ἄλλων, ἐν μὲν ἑρε-
νῶ τὸ ἦν θεῶν, ἐν δὲ γῇ ἀνδρωπῶ, ἐν δὲ μεταρ-
σίῳ τῶν δαίμονες· ἀνάγκη τὸ γῆν ἢ ἀνδρω-
πῶν αἰδίων εἶναι, εἴ ποτε ἀληθῶς ὁ λόγος συμβαίνει,
μὴ μόνον τὰ μέρη στυπάζειν τὰς κοίτας, ἀλλὰ καὶ
τὰ περὶ χόμματα τοῖς μέρεσι.

^e Plato] Plato lib. vii. de legib. εὖ γὰρ δὴ τὴν
ποσῶτον γῆν πάντ' ἀνδρα ζωοποιεῖν, ὡς ἢ ἡ γῆ ἀνδρω-
πων

πων ἡέσεις, ἢ τὸ πρῶτον ἀρχὴν ἐδεμίαν εἰληχεν,
ἐδ' ἔξει ποτέ γε τελευτῶν, ἀλλ' ὡς τε αἰεὶ, καὶ ἔσται
πάντως, ἢ μὴ οὐ π τῆς ἀρχῆς ἀφ' ἧς γέρονεν, ἀμνη-
σανον ἀν χερόνον ὅσον γέρονος ἀν εἴη.

^f Antiquæ academix philosophi] Antiquam aca-
demiā instituit Plato, teste Diogene Laertio in pro-
cēm. Augustin. lib. 19. de Civit. Dei c. 1. Novam
sive tertiam Carneades. Censorin. inf. cap. xv. Lucian.
πεὶ μακροβ. Euseb. lib. 14. de præpar. Evang. cap.
ii. Diog. Laert. dict. loco. Mediæ auctor fuit Arce-
filaus. Diogen. ibidem.

^g Aristoteles quoque] Lactant. lib. ii. Instit. cap.
xi. Nam Stoici animantium fabricam divinæ solertiæ tri-
buunt. Aristoteles autem labore se ac molestia liberavit,
dicens, semper mundum fuisse : itaque & humanum genus,
& cætera quæ in eo sunt, initium non habere, sed fuisse
semper ac fore. Quod congruit cum Varronis loco pau-
lo ante adducto.

^h Ejusque rei exempla] Eadem quæstio agitur a-
pud Plutarch. Sympos. problem. lib. ii. quæst. iii.
Macrob. lib. vii. Saturnal. cap. 16. Vide Franc. Vale-
sium in lib. de sacra philosoph. in Genes. c. 1. pag. 50.

ⁱ Fabulares poëtarum hist.] Fabularis historiæ men-
tionem quoque facit Suetonius, in Tiberio c. 70. ejus-
que Tiberium Imp. perquam studiosum fuisse narrat.
Et Flavius Vopiscus in Firmo in pr. Mythistoricorum
voluminum meminit.

^k Promethei molli luto] Fabula vulgata. Vid. La-
ctant. lib. ii. Instit. cap. xi. Apollod. Biblioth. lib. 1.
pag. 18. Pausan. in Phocic. pag. 319. Steph. in Ἰκρό-
νιον. Joh. Tzetz. Chil. vii. cap. 134. August. lib. 18.
de Civit. Dei c. 8.

^l Deucalionis Pyrrhaque] Ovid. lib. 1. Meta-
morph. Servius ad Eclog. vi. Virgil. Arnob. lib. 5.
Tzetzes chil. vii. cap. 137. Hygin. Fabul. 153. Ab
hac lapidum jactatione Apollod. lib. 1. de Orig. Deor.
pag. 20. existimat, λαύς, id est, populos, dictos Δρυ-
γες

De DIE NATALI. 25

τῆς λίθου, quod lapidem significat. Pertinet huc illud Homeri Odyss. vii.

Οὐ γὰρ ὑπὸ δρυὸς ἐστὶ παλαιότατο, ἔσθ' ὑπὸ πέτρῃς.
Vid. Eustath. Iliad. α. pag. 18. Alii ex fraxino primos homines ortos fuisse fabulati sunt. V. Palæphat. & Stat. lib. 4. Thebaid.

^m Anaximander Milesius] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philos. cap. xix. & Symp. lib. viii. quæst. viii. circ. fin. Sunt etiam ex recentioribus philosophis, qui hominem ex putredine, ut alia minuta animalia, nasci posse opinantur: Picus nimirum Mirandulanus in 900. conclus., Conclusionem secundum Avicennam v. Cardan. lib. 9. de subtilit. quem reprehendit Julius Cæs. Scallig. de subtil. exercit. 193. Vid. Averroë in lib. viii. phys. Arist. & Joh. Philopon. in Comment. in lib. iii. Arist. de gener. animal. 79. b. Andreæ Cæsalpin. lib. v. quæst. Peripat. cap. i.

^u Empedocles] Plutarch. lib. v. de placit. phil. cap. 9. Varro apud Non. in *Blitum*. *Empedocles natos homines ex terra ait, ut blitum.*

^o Lucretius] Lucret. lib. i.

^p In Parmenide] At Parmenides, ut refert Diogenes Laërt. lib. 9. putabat, ἦν ἑστὶν ἀνθρώπων ἕξ ἡλίεσσι παλαιότερον ἦν ἑστὶν.

^q Vel in Ste... *... fuit] Locus mutilus, nec facilis emendatu absque ope MS. Cod. In aliis exemplaribus est *inserta fuit*. Just. Lips. lib. iii. Physiol. Stoic. cap. iv. legendum putat: *in Zenone, vel in Parmenide, & Veliate Zenone.*

^r Democrito vero Abderitæ] Laëtant. lib. vii. Instit. divin. cap. vii. *Erravit Democritus, qui vermiculorum modo putavit effusos (homines) esse de terra nullo auctore, nullaque ratione.*

^f Nec longe secus Epicurus] Epicuri sententiam refert Lucretius his elegantissimis versibus:

*Tum tibi terra dedit primum mortalia secla.
Multus enim calor, atque humor superabat in arvis:*

Hinc

*Hinc ubi quæque loci regio opportuna dabatur,
Crescebant uteri terræ radicibus apti :
Quos ubi tempore maturo patefecerat ætas
Infantum; fugiens humorem, aurâsque petissens,
Convertebat ibi natura foramina terræ,
Et succum venis cogebat fundere apertis
Consimilem lactis &c.*

Adi Philon. Judæum *ὡς ἀφ' ὧν κόσμος*. pag. 647. Lactant. lib. 11. cap. xii.

¹ Zenon Citticus Stoicæ sectæ cond.] Strabo lib. xiv. *Κίτιον, ἔχει λιμὴν καὶ θάλασσαν. ἐντεῦθεν δὲ Ζήνων ὁ τῆς Στωικῆς αἰρέσεως ἀρχηγός*. Seneca epist. 83. *Zeno vir maximus, hujus sectæ fortissimæ ac sanctissimæ conditor*. Lucian. *ὡς μακροβ.* Theodoret. Græcar. affect. serm. v. Suid. Gell. l. 19. c. 1.

^u Novo mundo] An cælum intelligit? quod Stoici *κόσμον* solent appellare. Macrobius *cælum* vocari mundum indicat, cum inquit lib. 1. in somn. Scip. c. 20. *Car vero (Sol) temperatio mundi dictus sit, ratio in aperto est, ita enim non solum terram, sed ipsum quoque cælum, quod vere mundus vocatur, temperari à sole certissimum est*. Etiam vide Joseph. Scaligeri notas in sphaeram Barbar. Manilii p. 434. & Robert. Balfor. in lib. 2. Cleomed. pag. 274.

* Adminiculo divini ignis, id est, Dei provid.] Lactant. lib. ii. cap. xi. *Stoici animantium fabricam divinæ solertiæ tribuunt*. Ovid. lib. 1. Metamorph. fab. 2. *ἀμφοτερίζει*.

*Natus homo est, siue hunc divino semine fecit
Ille opifex rerum, mundi melioris origo,
Sive recens tellus.*

⁷ Genealogiæ auctores] Genealogias scripserunt Pherecydes Atheniensis, teste Dionys. Halicarn. lib. 1. antiquit. Rom. pag. 10. Hecætus; Athen. lib. iv. pag. 148. Andron; citatus à Scholiaste Apollonii Rhodii lib. 1. Argon. pag. 3. & alii.

² Ut in Attica] De Atheniensibus tradit Herodot. lib.

De DIE NATALI. 27

lib. vii. pag. 497. ἀρχαιότατον μὲν ἔδνθ παρεχόμενοι μόνον ὃ ἐόντες, & μετανάστα Ἑλλήνων. Plato in Menexeno pag. 404. Pausan. in Corinth. pag. 57. Euripid. apud Plutarch. περὶ φυγῆς. pag. 1073. Strabo lib. viii. Lucian. in Philopseud. Aristides in Panathen. Æn. Gazæus pag. 40. Justin. lib. 11. Harpocraton in αὐτόχθονες. Suid. in τετλιγοφόροι. Georg. Gemist. Orat. 1. de reb. Pelopon.

^a Arcadia] Theodoret. serm. v. Græc. affect. ὁ ἐν τῇ Ἀρκίᾳ πρῶτον φυῶναι ἀνθρώπους. ἄλλοι δὲ ἐν Ἀρχαδίᾳ τὸτο γινέσθαι πρῶτον. ἔπειτα δὲ αὐτὸν πάλιν ἐν Αἰγυπτῷ. Vid. Suid. in αὐτόχθονες. Marc. Heracleot. περὶ γ. pag. 22.

^b Αὐτόχθονας] Dicuntur & ἰθαγῆες. Fest. in Natio. Latine Aborigenes. Sic enim vetus glossar. p. 2. Aborigenes αὐτόχθονες. Solino c. 15. sunt Genuini terræ.

^c Poëta cecinit] Virgil. lib. viii. Æneid. & ibid. Serv.

^d Erichthonius] Pausan. Attic. pag. 3. πατέρας δὲ Ἑριχθονίῳ λέγουσιν ἀνθρώπων μὲν ἑδέναι ἔδ. γένεας δὲ Ἥφαιστον καὶ Γαῖαν. Homer. in Catalog. Apollod. lib. 111. de deor. orig. Lucian. in Philopseud. Origenes cont. Cels. lib. viii. pag. 434. Augustin. lib. xviii. de civit. Dei, cap. xii. D. Hieron. contra Jovinian. cap. iv. Lactant. lib. 1. cap. xvii. Tertull. de spectac. c. 9.

^e Exortus] Sic legendum potius ex Germanica & Manutii editione, itémque schedis Fr. Modii, quam exaratus, ut Carrio edidit.

^f Armati partus] Carrionis editio habet Spartoe. Theodoret. serm. v. Græc. affect. ἐκεῖνοι γὰρ (poëtas intellige) & μόνον γηγῆεις, ἀλλὰ καὶ σπάρτες ἀνθρώπους γηγῆναι φασίν, καὶ ἐν δρεκοντείῳ ἀναφυλάσσει ὁδόντων. Gell. lib. 17. c. 3. Palaphat. περὶ μύθ. pag. 86. Hygin. fab. 178. Lucian. loco supra citato Scholiast. Apollon. Rhod. lib. iv. Argonaut. pag.

pag. 166. Eunap. in Eclog. legat. pag. 12. οἱ μὲν
 ἐν παλαιοὶ μῦθοι λέγουσι, περὶ τῶν Βοιωτῶν καὶ τῶν Κολ-
 χίδων δρακοντίων ὀδόντων κατὰσπαρέντων ἐν ὅποις,
 αἶμα πρὸς αὐτῶν τοῦ ἀνδρὸς ἀναπέλλεσθαι. Senec. Her-
 cule furente Act. 2. Sc. O magne. Lucan. lib. 4. D.
 Ambros. lib. de fide resurrect. cap. xv. Ammian. Mar-
 cell. lib. 19. p. 157. Ovid. lib. 3. Metamorph. Fab. 1.
 Agath. lib. 3. hist. p. 72.

§ Tages] Videndus Cicero lib. 11. de divinat.
 Fest. in Tages. Ovid. lib. xv. Metamorph. fab. 2.
 Ammian. Marcellin. lib. xxi. pag. 139. Arnob. lib.
 11. pag. 108. Martian. Capell. lib. 2. p. 39. & lib.
 6. p. 204. Isidor. lib. 8. orig. c. 9. Serv. lib. 11.
 Æneid. *Thusci autem à frequentia sacrificii dicti sunt,*
hoc est, ἀπὸ τῆς θύειν. Constat namque, illic à Tage a-
ruspiciam repertam, ut Lucanus meminit.

--- Sed conditor Artis

Finxerit ista Tages.

C A P U T V.

HÆtænus de prima hominum origine.
 Cæterum, quæ ad præsentés nostros
 pertinent natales, eorúmque initia, quam
 potero compendio dicam. ^a Igitur, semen
 unde exeat, inter sapientiæ professores non
 constat. Parmenides enim tum ex dextris,
 tum è lævis partibus derivari putavit. Hip-
 poni vero Metapontino, sive, ut Aristoxenus
 auctor est, Samio, ex medullis profluere se-
 men videtur: idque eo probari, quod ^b post
 admissionem pecudum, si quis, qui mares
 sunt,

sunt, perimat, medullas utpote exhaustas non reperiatur. Sed hanc opinionem nonnulli refellunt, ut Anaxagoras, Democritus, & Alcmaeon Crotoniates. Hi enim post gregum contentionem non medullis modo, verum & adipe, multaque carne mares exhausti respondent. ^c Illud quoque ambiguum facit inter auctores opinionem, utrumne ex patris tantummodo semine partus nascatur, ut Diogenes, & Hippon, ^d Stoicique scripserunt, ^e an etiam ex matris, quod Anaxagoræ, & Alcmaeon, nec non Parmenidi, Empedoclique, & Epicuro visum est. Quæ disserens, non definite se scire, Alcmaeon confessus est, ratus, neminem posse perspicere.

In CAPUT V.

^a **I**gitur semen] Semen quid sit, & unde fluat, inter Philosophos medicosque cum veteres, tum recentiores controvertitur. Pythagoras quidem dixit, τὸ σπέρμα εἶναι σαρόνα ἐγκεφάλῳ, περιέχουσαν ἐν αὐτῇ θερμὴν ἀτμίαν. Diogen. Laërt. lib. viii. in vita Pythag. A quo non multum discedit Timæus Locrus lib. de anima mundi, pag. 18. qui fluxum id dicit esse medullæ per dorsi vertebrae, cujus origo & radix sit cerebrum. Verba ejus hæc sunt: τὸ δὲ σῶμα αὐτὸ ἀρχὴν μὲν καὶ ῥίζαν μυελῷ εἶναι ἐγκεφαλον, ἐν ᾧ αὖ ἀγρυμνία, ἀπὸ δὲ τούτου ἀπὸ χύμας βεῖ διὰ τῶν νοσίων ἀπενδύλων τὸ λοιπὸν, ἐξ ᾧ εἰς σπέρμα καὶ λόγον μερίζεται. Adde Hippocratem lib. de genitura, non longe à pr. & Nemesium lib. i. de natur. homin. c. 25. Zeno & reliqui Stoici, semen

men animæ particulam esse volunt, exque omnibus corporis partibus defluere. Diogen. Laërt. lib. vii. in vita Zenonis Cittiei, & Theodoret. serm. v. Græc. affect. pag. 73. Alii spumam sanguinis esse censent: atque inde τὰ ἀφροδίδια dicta, Apolloniates Diogenes existimat, teste Clem. Alexand. lib. 1. Pædag. cap. vi. Tertullianus quoque lib. de carne Christi c. 19. materiam seminis sanguinis esse calorem statuit. Aristoteles autem libro 1. de generat. animal. cap. xix. opinatur, τῆς αἱματικῆς ἀεὶ ἥωμα τροφῆς τὸ σπέρμα. Alias aliorum opiniones si scire aves, vide sis Plutarch. lib. v. de placit. Phil. cap. 111. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Johan. Argenter. Comment. secundo in Galen. art. med. pag. 175. & seqq. Franc. Vales. lib. 11. controvers. med. & Philo. cap. viii. Ludov. Septalius Comment. v. in lib. Hippocrat. de aëre, aq. & loc. pag. 407. And. Laurent. in hist. anatom. lib. xiii. quæst. 3. & 4. Hieronym. Mercurial. lib. 4. Variar. lect. c. 16. Franc. Bonamic. lib. 4. de alimento. c. 10. & seq. Baldain. Ronfseum lib. de hum. vitæ primord. c. 1.

^b Post admissionem] *Post admissionem*, id est, μετ' ὀχρίαν.

^c Illud quoque ambiguum] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philosoph. cap. v.

^d Stoicique scripserunt] Zeno Cittieus & Sphærus: quorum opinionem Diogenes Laërt. lib. vii. in vita Zenonis, his verbis recitat: τὸ δὲ τῆς θηλείας (σπέρμα) ἄγονον ἀποφαίνονται, ἄγονον εἶναι καὶ ὀλίγον, καὶ ὑδατώδες. In eadem opinione fuit Aristoteles lib. 1. de gener. animal. cap. 19. & 20. quamvis sibi non satis constet. Nam lib. iv. de generat. animal. cap. 1. etiam fœminis semen tribuit, his verbis: διαφέρει δὲ τὸ τῆς ἀρρένης σπέρμα, ὅτι ἔχει ἀρχὴν ἐν αὐτῷ ποιῶντι, οἷαν κινεῖν καὶ ἐν τῷ ζῳῷ, καὶ διαπέμπει τὴν ἐξ αὐτοῦ τροφήν. τὸ δὲ τῆς θηλείας, ὕλιν μόνον. Quo fortasse respexit Lactant. de Opif. Dei cap. xii.

Concep-

Conceptum igitur Varro & Aristoteles sic fieri arbitrantur: Aiunt enim non tantum maribus inesse semen, verum etiam feminis, & inde plerumque matribus similes procreari.

^c An etiam ex matris] Mulierem semen quoque emittere, tradit Hippocrat. in lib. de genitura. Nemes. lib. 1. de natur. hom. c. 25. Inde etiam gentiles olim foeminae Liberam coluerunt, ut Augustinus docet lib. 6. de civit. Dei cap. 9. *Liberum*, inquit, à liberamento appellare volunt, quod mares in coeundo per ejus beneficium emissis seminibus liberentur. Hoc idem dicunt in feminis agere Liberam, quam etiam Venerem putant, quod & ipsas perhibeant semina emittere, & ob hoc Libero eandem virilem corporis partem in templo poni, foemineam Liberæ. Vide eund. lib. 7. de Civit. Dei, c. 3. & Jul. Cæsar. Scalig. de subtilit. exercit. 268. Vid. And. Laurent. lib. viii. hist. anat. quæst. v. Francisc. Bonamic. lib. 4. de alimento c. 20. & seq. Balduin. Ronst. lib. jam dict. c. 2.

CAPUT VI.

EMpedocles, quem in hoc ^a Aristoteles secutus est, ante omnia cor judicavit incrementum, quod hominis vitam maxime contineat, ^b Hippon vero, caput, in quo est animi principale. Democritus alvum cunicapite, quæ plurimum habent ex inani. Anaxagoras cerebrum, unde omnes sunt sensus. Diogenes Apolloniates ex humore primum carnem fieri existimavit, tum ex carne ossa, nervosque, & cæteras partes enasci. At Stoici una totum infantem figurari dixerunt, ut
una

una nascitur, aliturque. ^c Sunt, qui id opinentur fieri ipsa natura, ut Aristoteles, atque Epicurus. Sunt, qui potentia spiritus semeni comitantis, ut Stoici ferme universi. Sunt qui ætherium calorem inesse arbitrentur, qui membra disponat, Anaxagoran secuti. Utcunque tamen formatus infans ^d quemadmodum in matris utero alatur, duplex opinio est. Anaxagoræ enim, cæterisque compluribus, ^e per umbilicum cibus administrari videtur. at Diogenes & Hippon existimaverunt, esse in alvo ^f prominens quiddam, quod infans ore apprehendat; ex eoque alimentum ita trahat, ut, cum editus est, ex matris uberibus. ^g Cæterum, ut mares, fœminæve nascantur, quid causæ esset, varie ab iisdem philosophis proditum est. Nam, ex quo parente seminis amplius fuit, ejus sexum repræsentari dixit Alcmaeon; ex feminibus autem tenuioribus fœminas, ex densioribus mares fieri, Hippon affirmat. Utrius vero parentis principium sedem prius occupaverit, ejus reddi naturam Democritus retulit. At, inter se certare fœminas, & mares, & penes utrum victoria sit, ejus habitum referri, auctor est Parmenides. Et è dextris partibus profuso semine mares gigni, at è lævis fœminas, Anaxagoras, Empedoclesque consentiunt, quorum opiniones ut de hac specie congruæ, ita de ^h similitudine liberorum sunt dispa-

dispariles. Super qua re Empedoclis disputata ratio talis profertur. Si par calor in parentum feminibus fuerit, patri similem matrem procreari; si frigus, foeminam matri similem. Quod si patris calidum erit, & frigidum matris, puerum fore, qui matris vultum representet; at si calidum matris, patris autem fuerit frigidum, puellam futuram, quæ patris reddat similitudinem. Anaxagoras autem ejus parentis faciem referre liberos judicavit, qui feminis amplius contulisset. Cæterum, Parmenidis sententia est, cum dextræ partes semina dederint, tunc filios esse patri consimiles, cum lævæ, tunc matri. ⁱ Sequitur vero de geminis, qui ut aliquando nascantur, modo feminis fieri ^k Hippon ratus est. Id enim, cum amplius est, quam uni satis fuerit, bifariam diduci. Id ipsum ferme Empedocles videtur sensisse. nam, causas quidem cur divideretur, non posuit: tantummodo ait, si utrumque sedes æque calidas occupaverit, utrumque marem nasci: si frigidas æque, utramque foeminam. si vero alterum calidiorum, alterum frigidiorum, dispari sexu partum futurum.

In CAPUT VI.

^a Aristoteles secutus] Aristotel. lib. iii. de partibus anim. cap. iv. Cæterum cor primum nascentibus formari, præter Aristotelem asserunt Plin. lib. x.

D

cap.

Unable to display this page

adde quæ à Plutarcho lib. v. de placit. philos. cap. vii. Lactant. de Opif. Dei cap. xii. & Anaxagora apud Diogenem Laërtium pag. 94. varie disputantur. Cœl. Rhodig. lib. 4. Variar. lect. c. 23.

^h Similitudine liberorum] Quid de prolis similitudine philosophi senserint, sigillatim referre, longum foret; indicabimus saltem aliquot auctorum loca. Videndus itaque Aristoteles lib. iv. de gener. animal. cap. III. & lib. vii. de hist. anim. cap. vi. Plutarch. de placit. philos. lib. v. cap. xi. & xii. Stob. in Eclog. phys. pag. 87. Galen. lib. II. de semine. Plin. lib. vii. cap. 12. Solin. cap. 5. Dionys. Halicarn. *περὶ τῆς φύσεως λογ. ἔφετ.* pag. 68. Strabo lib. 15. pag. 479. D. Augustin. lib. v. cont. Julian. cap. 9. Lactant. de Opif. cap. xii. Isidor. lib. II. orig. c. 1. Pet. Mes-
fias lib. 1. Variar. lect. c. 42. Levin. Lemn. lib. 1. de occult. nat. mirac. c. 4. Cornel. Gemma lib. 1. cosmocrit. c. 5. Joh. Riolan. lib. de homin. procreat. c. 12. Jacob. Fontan. part. 1. univers. art. med. c. 17. Franc. Bonamic. lib. 5. de aliment. c. 34. Bal-
duin. Rons. lib. de hum. vitæ primord. c. 10.

ⁱ Sequitur vero de geminis] Hæc verba, ut sequen-
tium commodus sensus esset, ex editione Germanica &
Aldina inferuimus; in editione enim Carrionis omissa
erant.

^k Hippon ratus est] Et Aristotel. lib. iv. de ge-
ner. animal. cap. iv. Vid. Plutarch. lib. v. de placit.
phil. cap. x.

C A P U T VII.

Supereſt dicere de temporibus, quibus
partus ſoleant eſſe ad naſcendum maturi.
qui locus eo mihi cura majore tractandus
D 2 est,

est, quod quædam necesse est de astrologia, musica, & arithmetica attingere. Jam primum, quoto post conceptionem mense infantes edi soleant, frequenter inter veteres agitatum, nondum convenit. Hippon Metapontinus à septimo ad decimum mensem nasci posse existimavit. nam septimo partum jam esse maturum, eo quod in omnibus ^a numerus septenarius plurimum possit. siquidem septem formemur mensibus; additisque alteris ^b recti consistere incipiamus, & ^c post septem menses dentes nobis innascentur, iidemque post septimum cadant annum. quartodecimo autem ^d pubescere soleamus. Sed hanc à septem mensibus incipientem maturitatem, usque ad decimum perductam: ideo, quod in aliis omnibus hæc eadem natura est, ut septem mensibus, annisve, tres aut menses, aut anni ad confirmationem accedant. Nam dentes septem mensium infanti nasci, & maxime decimo perfici mense: septimo anno primos eorum excidere, decimo ultimos, post decimum quartum annum nonnullos, sed omnes ^e intra septimum decimum annum pubescere. Huic opinioni in parte aliqua repugnant alii, alii in parte consentiunt. Nam ^f septimo mense parere mulierem posse, plurimi affirmant, ut Theano Pythagorica, ^g Aristoteles Peripateticus, ^h Diocles, Euenor, Straton, Empedocles, Epigenes,

nes, multique præterea, quorum omnium consensus Euthyphronem Cnidium non deterret, idipsum intrepide pernegantem. Contra eum ferme omnes, Epicharmum secuti, ⁱ octavo mense nasci negaverunt. ^k Diocles tamen Carystius, ^l & Aristoteles Stagiritæ aliter senserunt. ^m Nono autem, & decimo mense, tum Chaldæi plurimi, & idem mihi supra nominatus Aristoteles, edi posse partum putaverunt. neque Epigenes Byzantius nono posse fieri contendit. nec ⁿ Hippocrates Cous decimo. Cæterum ^o undecimum mensem Aristoteles solus recipit, ^p cæteri universi improbarunt.

In CAPUT VII.

^a **N**umerus septenarius] De hujus numeri mysteriis multa Varro apud Gell. lib. 111. cap. x. Macrobi. lib. 1. in Somn. Scipion. cap. v. Alexand. Aphrod. lib. 11. probl. 47. Philo Judæus de opific. mundi. & lib. 1. allegor. leg. p. 29. Clem. Alexand. Strom. vi. pag. 291. Justin. Martyr. Respons. ad orthod. 69. Basil. Magn. in Psalm. cxiv. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 41. & sequent. Cyprian. ferm. de Spiritu S. Ambros. lib. 6. Epist. 39. Augustin. lib. 11. de civit. Dei, c. 31. Coel. Rhodig. lib. 22. lect. antiq. c. 12. Joh. Bodin. lib. 3. theat. nat. p. 418. & omnium plenissime. Pet. Bongus.

^b Recti consistere] Macrobi. lib. 1. in Somn. Scip. cap. v. *Post bis septem sedet sine casus timore. Et. Post quater septem non solum stat firmiter, sed & incedit.*

^c Post septem menses dentes nobis] Hippocrat.

de septimest. partu. τοῖσι δὲ παιδίοις ἐπαμύνουσιν ἐ-
 ῖσι, καὶ ἄλλα διαφέροντα γίνεται ἐν τοῖς σώμασι, καὶ
 οἱ ὀδόντες φαίνεσθαι ἀρχόντων ἐν τετάρτῳ τοῦ χρόνου.
 Vid. eund. περὶ σαρκ. in fin. Aristot. lib. vii. de
 hist. anim. cap. x. τὰ δὲ παιδία ἐξ ὁμοῦ μὲν ἀρ-
 χόντων ὀδοντοφυεῖν. Alexand. Aphrod. lib. ii. pro-
 blem. 47. Moschion περὶ γυναικ. πρῶθ. c. 117. Plin.
 lib. 7. cap. xvi. Ceterum editis, primores septimo
 mense gigni dentes, priusquam in supera fere parte, haud
 dubium est: septimo eosdem decidere anno, aliosque suffi-
 ci. Adde Macrob. lib. i. in somn. Scip. cap. v.
 Auson. in Monosyllab. Indicat in pueris septennia prima
 novus dens.

d Pubescere soleamus] Aur. Macrob. loco dicto.
 Post annos autem bis septem ipsa ætatis necessitate pubescit.
 Tunc enim moveri incipit vis generationis in masculis, &
 purgatio faminarum. Ideo & tutela puerili quasi virile
 jam robar absolvitur, de qua tamen famine propter vo-
 torum festinationem, maturius biennio legibus liberantur.
 Et lib. 7. Saturnal. c. 7. Vid. Tertullian. de ani-
 ma cap. xxxviii. & lib. de veland. virg. cap. 11. In-
 flit. tit. Quib. mod. tutel. fin. Ulpian. in frag. tit. de
 Tutel. §. ult. Alex. Aphrod. lib. ii. probl. 47. δὲ
 ἐπὶ δὲ τῷ ἡλικίᾳ, τοῖς ἐπὶ δὲ τῷ ἀνδρῶν Phil. Jud.
 lib. i. allegor. leg. Augustin. lib. 15. de civit.
 Dei. c. 12.

e Intra septimum decimum) Jurisconsulti annum
 unum adjiciunt, plenamque pubertatem annis decem
 & octo definiunt. §. minorem. Instit. de adopt. L. adro-
 gato. 40. §. non tantum. D. cod. Tit. L. Mela. 14. §. certe.
 D. de alim. legat. Jul. Paul. lib. 3. sent. tit. 4. §. Spadones.

f Septimo mense parere] Videndus Hippocrates
 περὶ σαρκῶν, non procul à fine, & toto libro de
 septimestri partu, citatus à Paulo JC. L. septima
 mense. 12. D. de stat. hom. & Ulpiano L. Intestato. 3.
 §. fin. D. de suis & legit. Alibi tamen Paulus in
 hanc rem numeros Pythagoreos allegat lib. 4. sent.
 tit.

tit. 9. Adi Galen. de foet. format. cap. 1. Alexand. Aphrod. lib. 11. problem. 47. Cicer. lib. x. ad Attic. Epist. ult. D. Ambros. lib. 6. epist. 39. Schol. Græcum in Homer. Ιλ. τ. pag. 327.

ε Aristoteles Peripateticus] Aristotel. lib. vii. hist. animal. cap. iv. "Όσα μὲν ἐν γίνεται πρῶτα οἷον ἐπὶ μύων, ἔδεν ἔδαμῃ δυνάται ζῶν. τὰ δὲ ἐπὶ ἀμύων γένετα πρῶτον, ἀδενῇ δὲ τὰ πλάσθαι. Vid. Plutarch. lib. v. de placit. philos. cap. xviii.

h Diocles] Hujus & Empedoclis de hac re sententiam refert Plutarch. modo dicto loco.

i Octavo mense] Hippocrat. lib. de octim. part. negat, octimestrem partum esse vitalem, & libro περὶ σκευῶν diserte inquit, ὀκτάμυον δὲ γυνόμηνον, ἔδεν βίαι πώποτε. Citatur in eandem rem à Gellio lib. 111. cap. 16. ejusdem ex lib. περὶ τερφῆς locus: ἔστι δὲ καὶ ἐκ ἐστὶν ὀκτάμυον γυνέσις. quæ verba ibidem sic explicat Sabinus medic. ἔστι μὲν φανόμηνον ὡς ζῶν καὶ πλὴν ἐκλεῖπον ἐκ ἐστὶν δὲ, ὡς ἀνίσκοντα καὶ πᾶντα, καὶ ἐστὶν ἐν φαντασίᾳ μὲν παραπτήχα ὄντα συνδυαί δὲ ἐκ ἐστὶν. Sed Hippocratis locus hodie aliter in impressis libris habetur. Quid vero de Octimestri partu sentiendum sit, vide quæ doctissime accuratissimeque commentatus est Federicus Bonaventura Urbinas. Ludov. Cæel. Rhodig. lib. 20. lect. antiq. c. 1. & lib. 22. c. 13.

k Diocles tamen Carystius] Vide Plutarch. lib. v. de placit. philos. cap. xviii.

l Et Aristoteles] Aristoteles lib. vii. hist. animal. cap. iv. & lib. iv. de generat. animal. cap. iv. Item Problem. 40. sect. 10. octimestrem partum recipit. Item Cæcilius Comicus apud Gell. lib. iii. cap. xvi. Varro apud eundem ibid. Et Plin. lib. vii. cap. v. ex Aristotelis lib. vii. Hist. animal. cap. iv. refert, Translatitium in Ægypto esse, octavo gigni, & in Italia jam tales partus esse vitales, contra priscorum opiniones.

De Naxiis mulieribus beneficio Junonis ὀκτάμηνια parientibus, testantur Stephan. de Urbib. & Suidas. Nic. Leonie. lib. 1. var. hist. c. 99.

^m Nono autem & decimo mense] Hinc illa Parcarum nomina *Nona* & *Decima*. Gellius lib. 111. cap. xvi. Sept. Tertullian. de anima cap. xxxvii. *Hæc æstimando etiam superstitio Romana finxit Alemonam, alendi in utero fœtus. Et Nonam & Decimam, a sollicitioribus mensibus.* Decimum mensem agnoscit Varro apud Nonium in *Spissam*. *Nascimur enim, inquit, spissius quam emorimur. Vix duo homines decem mensibus edotatum unum reddunt puerum: contra una pestilentia, hostica acies, puncto temporis immaneis acervos facit.* Et Solomon, sive quis alius auctor, *Sapientie cap. vii. ver. 2. ἐν κοιλίᾳ μήτρῃς ἐγγύφω σὰρξ δεκάμηνιαίω χρόνῳ.* Vid. Formulam Galli Aquilii IC. in L. Gallus 29. in pr. D. de lib. & post. hered. inst. & L. quidam. 4. D. de post. hered. instit. Jul. Paul. lib. 4. sent. tit. 9. §. septimo mense. Terent. Adelph. act. 3. scen. 4. *Virgo ex eo compressu gravida facta est: mensis hic decimus est.*

ⁿ Hippocrates Cous] Hippocrates de natura pueri. ἐκ ἐστὶ χρονιαότερον δεκά μηνῶν ἐν γαστρὶ ἔχειν ἐργάζεσθαι.

^o Undecimum mensem Aristoteles] Aristoteles lib. vii. de Histor. animal. cap. iv. τὰ μὲν ἐν ἄλλῃ ζῶᾳ μοναχῶς περὶται πρὶν τῆς τῆς τέλει, (εἰς γὰρ φέρεται τῆς τέλει χρόνῳ πᾶσιν) ἀνθρώπῳ ὅ πολλοὶ μὲν τῆς ζώων. καὶ γὰρ ἐπτάμηνια, καὶ ὀκτάμηνια, καὶ ἐννεάμηνια γίνονται, καὶ δεκάμηνια τὸ πλεῖστον. ἐνταῦθα δ' ὀπταμὲν καὶ τῆς ἐνδεκάτης μηνός. Undecimum mensem etiam admittit D. Hadrianus apud Gell. lib. iii. cap. xvi. Vid. Feder. Bonavent. lib. ix. de Oetimestri partu cap. li. & seq. De duodecimestri partu est apud Charisium Grammaticum lib. 1. pag. 78. qui Gracchi nomen derivat à gerendo, eo quod mater ejus duodecim mensibus eum gestaverit. Decimi ter-
tij

tii mensis exemplum refertur à Plinio lib. vii. cap. v. & deinde Gellio lib. iii. cap. xvi. Jacobus Fontanus medicus ex relatione medicorum Monspellensium narrat part. 1. universæ art. med. l. 5. physiol. c. 16. nonnullas foeminas legitimos peperisse natos duodecimemestres, sexdecimemestres, vigesimemestres, & vigesiquatrimestres.

P Cæteri universi improbarunt] Uti etiam Ulpianus L. *intestato*. 3. §. *post decem*. D. *de suis & legit.* & Justinianus Imp. Novell. 39. c. 2.

CAPUT VIII.

SED nunc ^a Chaldæorum ratio breviter tractanda est, explicandumque, cur septimo mense, & nono, & decimo, tantummodo posse nasci homines arbitrentur. Ante omnia igitur ^b dicunt, actum, vitamque nostram, stellis tam vagis, quam statis esse subjectam, earumque vario multiplicique cursu genus humanum gubernari, sed ipsarum motus, schemataque, & effectus, à Sole crebro immutari. nam ut aliæ occasum, nonnullæ ^c stationem faciant, nosque omnes disparili sua temperatura afficiant, Solis fieri potentia. Itaque eum qui stellas ipsas, quibus move-mur, permovet, animam nobis dare, qua regamur; potentissimumque in nos esse, moderari-que, quando post conceptionem veniamus in lucem. sed hoc per tres facere conspectus. ^d Quid autem sit conspectus, & ^e quot
ejus

ejus genera, ut liquido perspicui possit, pauca
 prædicam. Circulus est, ut ferunt, ^f signifer,
 quem Græci vocant ζῳδιακὸν; in quo Sol, &
 Luna, cæteræque stellæ vagæ feruntur, & hic in
 duodecim partes, totidem signis redditas, æ-
 quabiliter divisus est. cum sol annuo spatio
 metitur: ita in unoquoque signo ferme unum
 mensem moratur. sed signum quodlibet cum
 cæteris singulis habet mutuum conspectum,
 non tamen uniformem cum omnibus. nam
 validiores alii, infirmiores alii habentur. Igi-
 tur, quo tempore partus concipitur, Sol in a-
 liquo signo sit necesse; & in aliqua ejus par-
 ticula, quem ^h locum conceptionis proprie ap-
 pellant. ⁱ Sunt autem hæ particulæ in uno-
 quoque signo tricenæ, totius vero zodiaci
 numero ccc lxx. has Græci μοίρας cognomi-
 narunt: eo videlicet, quod ^k deas Fatales nun-
 cupant μοίρας. Et cæ particulæ nobis veluti
 fata sunt. nam, qua potissimum oriente na-
 scantur, plurimum refert. ^j Sol ergo, cum in
 proximum signum transcendit, locum illum
 conceptionis aut imbecillo videt conspectu,
 aut etiam nec conspicit. nam plures, proxi-
 mantia sibi met zodia, invicem se videre, o-
 mnino negaverunt. at, cum in tertio est sig-
 no, hoc est, uno medio interposito, tunc
 primum illum locum, unde profectus est, vi-
 dere dicitur, sed valde obliquo & invalido
 lumine; qui conspectus vocatur καὶ ἐξόζωρον,
 qui

qui sextam partem circuli subtendit. nam si
 ut à primo zodio ad tertium, sic à tertio ad
 quintum, inde porro ad septimum, ac deinde
 alternæ lineæ emittantur, hexagoni æquila-
 teralis forma in eodem circulo scriberetur.
 Hunc quidam conspectum non usquequaque
 receperunt, quod minimum ad maturitatem
 partus videatur conferre. Cum vero in quar-
 tum signum pervenit, & media duo sunt, vi-
 det $\kappa\tau\iota$ τετράγωνον. quoniam illa linea, qua
 visus pertendit, quartam partem orbis absci-
 dit. Cum autem in quinto est, tribus inter-
 jacentibus mediis, $\kappa\tau\iota$ τρίγωνον adspicit. Nam
 tertiam signiferi partem visus ille metitur. Quæ
 duæ visiones τετράγωνοι & τρίγωνοι perquam
 efficaces, incrementum partus multum ad-
 miniculant. Cæterum à loco sexto conspe-
 ctus omni caret efficientia. ejus enim linea
 nullius polygoni afficit latus. At à septimo
 zodio, quod est contrarium, plenissimus po-
 tentissimusque conspectus, quosdam jam
 maturos infantes educit, qui septemmestres
 appellantur, quia septimo mense nascuntur.
 At, si intra hoc spatium maturescere uterus
 non potuerit; octavo mense non editur. (ab
 octavo enim signo, ut à sexto, inefficax visus)
 sed vel nono mense, ^m vel decimo. Sol enim
 à nono zodio particulam conceptionis rur-
 sus conspicit $\kappa\tau\iota$ τρίγωνον, & à decimo $\kappa\tau\iota$ τε-
 τράγωνον. qui conspectus, ut supra jam di-
 ctum

actum est, perquam efficaces sunt. Cæterum undecimo non putant nasci, quia languido jam radio infirmum lumen καὶ ἐξάγωνον mittatur. multo minus duodecimo, unde conspectus pro nullo habetur. itaque secundum rationem hanc ἐπιδάμῳ nascuntur καὶ διδάμετρον, ἐννεάμῳ autem καὶ τεύγωνον, δεκάμῳ vero καὶ τετράγωνον.

IN CAPUT VIII.

^a **C** Haldæorum] *Chaldei*, inquit Cicero lib. 1. de divin. non ex artis, sed ex gentis vocabulo nominati, diuturna observatione siderum, scientiam putantur effecisse, ut prædici posset, quid cuique eventurum, & quo quisque fato natus esset. Vide Diodor. Sicul. lib. xvii. Vitruvium lib. ix. cap. vii. Gell. lib. xiv. cap. 1. Hi Babylonii quoque dicuntur. Jul Firm. lib. 11. cap. 111. unde numeri Babylonii apud Horat. lib. 1. Ode 11. --- nec Babylonios Tentaris numeros. Et Genethliaci Gell. lib. xiv. cap. 1. Censorin. cap. xiv. Planetarii. Augustin. lib. iv. Confession. Mathematici, Tit. C. Theod. & Justin. De malef. & mathemat. Augustin. lib. 11. de doctrin. Christ. cap. xxi. Isidor. lib. viii. Orig. cap. ix. D. Hieronym. in cap. 11. Daniel. Gell. lib. 1. cap. ix. Horoscopi. Pers. sat. 6,

--- Geminos horoscope varo Producis genio.

^b Dicunt actum vitamque nostram] Vid. infr. cap. xiii. Clem. Alexand. Strom. vi. pag. 291. ἐπὶ δὲ καὶ οἱ ἀπὸ τῆς μαθημάτων τῶν πλανήτων ἐν φασὶν ἀσέβεις, πρὶν πείγειον διοίκησιν ἐπιτελεῖντες, ὑφ' ὧν καὶ συμπάθειαν οἱ Χαλδαῖοι πάντα γίνεσθαι νομίζουσιν, τὰ πρὸς τὸν ἐν τῷ βίῳ. Vid. Cic. lib. 11. de divin. Sext. Empir. advers. Mathemat. cap. xxi. Pertinet

tinet huc Aufonii Eclogarium de ratione puerperii. Vide quæ infra notavi ad c. 13

^c Stationem faciant] Chalcid. in Timæum Platon. pag. 61. *Statio* (inquit, est) *visum & imaginatio stellæ, diu manentis in eadem loco, juxta aliam præam stellam, nec errantem.* Græci *συνεργμὸν* vocant. Pappus Alexand. *ἡσυχωγ. εἰς τὴν ἀποτελέσει.* Et *στασιον.* Gemin. pag. 10. Julius Pollux lib. iv. cap. xx. Isidorus lib. III. Orig. cap. lxix.

^d Quid autem sit conspectus] *Adspiciendi* verbo in hac re usus est Horatius lib. II. Od. xvii.

*Seu Libra, seu me Scorpius adspicit
Formidolosus.*

Vid. Sext. Empir. advers. Mathem. cap. xxi.

^e Quot ejus genera] Dividuntur signa Zodiaci vel in Hexagona, vel in Tetragona, vel in Trigona, vel in Opposita.

Hexagona

♈	♉	♊	♋	♌	♍
♎	♏	♐	♑	♒	♓

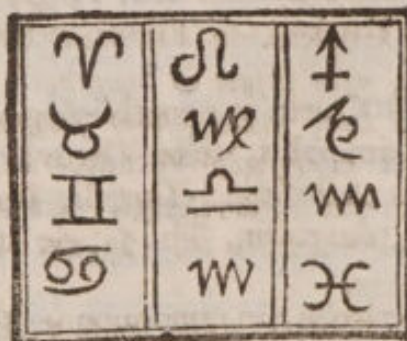
Tetragona

♈	♏	♊	♒
♎	♌	♑	♍
♉	♐	♋	♓

Trigona

Trigona

Opposita.

Characteres Aspectuum Planetarum.

Trigonus

Quadratus

Hexagonus

Diametralis

Conjunctionis nota.

De aspectibus planetarum vide Joh. Stoflerinum in lib. de usu astrolabii. part. 2. proposit. 55. ubi & alios enumerat, qui de aspectibus scripserunt.

† Signifer, quem Græci vocant [ζωδιακὸν] ἄστρον ἢ ζώδιον, quod duodecim animalium effigies descriptas contineat. Plinius lib. 11. cap. iv. Aur. Macrobius in Somn. Scipion. cap. xxi. Hujus inventum alii Pythagoræ, alii Oenopidæ Chio, Plutarch. lib. 11. d. Placit. philosoph. cap. xii. alii Anaximandro Mileſio tribuunt. Plin. lib. 11. cap. viii.

§ Hic in duodecim partes] Videndus Geminus de apparent. cœlest. in pr. Auson. Eidyll. xiii.

Signifer

Unable to display this page

! Sol ergo] Vid. subiectum Schema.

Ponit istud schema Georgius Purbachius in Theoricis planetarum ab Erasmo Reinholdo figuris auctis. Valentinus Nabod in enarratione elementorum astrologiae. Franciscus Barocius lib. 4. Cosmographiae. c. 4. Elias Vinetus in comment. ad Eidyll. 12. Aufonii Guliel. Philander in annotat. in Vitruv. lib. 9. c. 4. Gaudent. Merula lib. 2. memorab. c. 3. & 13.

^m Vel decimo] Sic Aldus & editio Germanica, quod & ratio ipsa suadet. Carrio male *Undecimo*.

CAPUT

CAPUT IX.

HAC Chaldæorum sententia explicata, transeo ad opinionem Pythagoricam, Varroni tractatam in libro, qui vocatur Tuberō, & intus inscribitur, De origine humana. quæ quidem ratio præcipue recipienda ad veritatem proxime videtur accedere. Alii enim plerique, cum omnes partus non uno tempore fiant maturi, ^a una tamen eademque tempora omnibus conformandis dederunt. ut Diogenes Apolloniates, qui masculis ait corpus quatuor mensibus formari, & fœminis quinque. vel Hippon, qui diebus sexaginta infantem scribit formari; & quarto mense carnem fieri concretam, quinto ungues capillumque nasci; septimo jam hominem esse perfectum. Pythagoras autem (quod erat credibilius) dixit, ^b partus esse genera duo, alterum septem mensium, alterum decem: sed priorem aliis dierum numeris conformari, aliis posteriorem. Eos vero numeros, qui in unoquoque partu aliquid afferunt mutationis, dum aut semen in sanguinem, aut sanguis in carnem, aut caro in hominis figuram convertitur, inter se collatos rationem habere eam, ^c quam voces habent, quæ in musica *σύνφωνοι* vocantur.

In CAPUT IX.

^a **U**NA tamen eademque] Inno diversa. Nam Diogenes Apolloniates aliter sentit, aliter Hippon; Pythagoras item aliter, & Enipedocles, Asclepiadesque, quorum opiniones extant apud Plutarch. lib. v. de Placit. Philosoph. cap. xxi. Hippocrates sane masculini conformationem diebus triginta, foeminae quadraginta duobus fieri existimavit. Verba ejus in libro de natura pueri hæc sunt: *καὶ γέγονεν ἡδὴ παιδίον, καὶ εἰς τέτο ἀφικνέεται, τὸ μὲν θῆλυ πρῶτον πᾶσιν, ἐν τετραγέκοντα ἡμέρησι καὶ δύο τὸ μακρότατον. τὸ δ' ἄρσεν ἐν τετρίκοντα ἡμέρησι τὸ μακρότατον. ὥς γὰρ ὅταν πλὴν ζυμῶσθαι ἐν τέτρω πρὸ γένου, ἢ ὀλίγω μείονι, ἢ ὀλίγω πλείονι ταῦτα διαδρῶσθαι.* Hippocratem sequutus est Lactant. de Opif. Dei cap. xii. Vid. Censorin. inf. cap. xi. At Aristoteles lib. vii. de hist. animal. cap. III. longius tempus statuit, nimirum in masculis quadraginta dies, in foeminis tres menses.

^b Partus esse genera duo] Diogenes Laërtius ex Pythagoræ sententia tria genera memorat. *καὶ τὰς τῆς ἀρμονίας λόγους, ἐν ἐπτά, ἢ ἐννέα, ἢ δέκα, τὸ πλεῖστον μισὲν τελεωθῆναι, ὁποῦν ἴσκειται τὸ βρέφος.*

^c Quam voces habent] Vide Guliel. Philandri annotat. in Vitruv. lib. I. c. I.

CAPUT X.

SED hæc quo sint intellectu apertiora, prius aliqua de musicæ regulis huic loco necessaria dicentur; eo quidem magis, quod ea dicam, quæ ipsis musicis ignota sunt. ^a nam so-

nos

nos scienter tractare, & congruenti ordine reddidere illos: ipsis autem sonis motuum modum mensuramque invenere geometræ magis, quam musici. Igitur ^b musica est scientia bene modulandi. hæc autem est in voce, sed vox aliàs gravior mittitur, alias acutior. singulæ tamen voces simplices, & utcunque mixtæ, ^c *φθόγγοι* vocantur. discrimen vero, quo alter *φθόγγος* acutior est, alter gravior, ^d appellatur *διάστημα*. Inter infimam, summamque vocem, multa esse possunt in ordine posita diastemata: quæ alia aliis majora, minorave. ut est illud, quod ^e *τόνον* appellant, vel hoc minus *ἡμιτόνον*, vel duorum, triumve, ac deinceps aliquot tonorum intervallum. Sed non promiscue voces omnes cum aliis ut libet junctæ, concordabiles in cantu reddunt effectus. ^f Ut literæ nostræ, si inter se passim jungantur, & non congruenter, sæpe nec verbis, nec syllabis copulandis concordabunt: sic in musica certa quædam sunt intervalla, quæ symphonias possint efficere. Est autem ^g symphonia duarum vocum disparium inter se junctarum dulcis concentus. Symphonix ^h simplices ac primæ, sunt tres, quibus reliquæ constant: una duorum tonorum & hemitonii habens *διάστημα*, quæ vocatur *διὰ τεσσάρων*: altera trium & hemitonii, quam vocant *διὰ πέντε*: tertia est *διὰ πῶτον*: cujus *διάστημα* continet duas priores. Est enim vel sex to-

norum, ut Aristoxenus musicque asseve-
 rant; vel quinque, & duorum hemitonio-
 rum, ut Pythagoras, Geometraeque: qui de-
 monstrant, ^k duo hemitonia tonum complere
 non posse. quare etiam hujusmodi interval-
 lum Platoni abusive ἡμιτόνιον, proprie autem
 δίεσις vel λείμμα appellatur. Nunc vero, ut
 aliquid appareat, quemadmodum voces, nec
 sub oculos, nec sub tactum cadentes, habere
 possint mensuras: ^m admirabile Pythagoræ re-
 feram commentum: qui, secreta naturæ scru-
 tando, reperit, phthongos musicorum conve-
 nire ad rationem numerorum. nam chordas
 æque crassas, parique longitudine diversis
 ponderibus tetendit: quibus sæpe pulsas, nec
 phthongis ad ullam symphoniam concor-
 dantibus, pondera mutabat, ⁿ & id identidem
 frequenter expertus, postremo deprehendit,
 tunc duas chordas concinere id, quod est διὰ
 τεσσάρων, cum earum pondera inter se col-
 lata rationem haberent, quam tria ad qua-
 tuor. quem phthongum arithmetici Græci
 διήτησον vocant, Latini Supertertium. At
 eam symphoniam, quæ διὰ πέντε dicitur, ibi
 invenit, ubi ponderum discrimen in sesqui-
 tertia est proportione, quam duo faciunt ad
 tria collata, quod ἡμιόλιον appellant. cum au-
 tem altera chorda, duplo majore pondere,
 quam altera, tenderetur, & esset ο διπλασίον lo-
 cus, διὰ πασῶν sonabat. Hoc & in tibiis, si con-
 veni-

veniret, tentavit : nec aliud invenit. nam quatuor tibiae pari cavo paravit, impares longitudine. Primam (verbi causa) longam digitos sex : secundam, tertia parte addita, id est, digitorum octo : tertiam, digitorum novem, fescuplo longiorem, quam primam : quartam vero duodecim digitorum, quæ primam longitudine duplicaret. His itaque inflatis, & binarum facta collatione, omnium musicorum auribus approbavit, primam & secundam reddere eam convenientiam, quam reddit *διὰ τεσσάρων* symphonia, ibique esse proportionem supertertiam. Inter primam vero, ac tertiam tibiae, ubi fescupla proportio est, resonare *διὰ πέντε*. Primæ autem, quartæque intervallum, quod habet duplam proportionem, *διὰ σπυρια* facere *διὰ πασῶν*. Sed inter tibiæ, chordarumque naturam, hoc interest, quod tibiæ incremento longitudinis fiunt graviores, chordæ autem, augmento additi ponderis, acutiores. utrobique tamen est eadem proportio.

In CAPUT X.

NAM sonos scienter tractare, & congruenti ordine reddere illos] Hæc est lectio Aldinæ & German. editionis quæ sane tolerari potest : aut si illa displicet, ex editione Carrionis expungendum τὸ illorum, aut pro tractare, & reddere, legendum tractare & reddere.

^b Musica est scientia] Eadem est Cassiodori definitio.

finis. Bacchius autem ita definit: *μουσική ὅτι εἰ-
δῆσις μέλους, καὶ τῆς περὶ μέλους συμβαινόντων.* Pto-
lemæus initio lib. περὶ μουσικῆς. *Μουσική ὅτι ῥυθμὸς,
καὶ μέλος, καὶ πάσις ὀργανικῆς θεωρίας ἐπιστήμη.* Alius
vetus Musicus anonymus MS. *Μουσική ὅτιν ἐπιστήμη
περὶ μέλου τέλειον, θεωρητικὴ τε καὶ ἐν αὐτῇ καὶ
τοῖς μέρεσιν αὐτῆς.* Vel, *ἐξὶς θεωρητικὴ τε, καὶ περα-
τικὴ, καὶ ποιητικὴ τῆς περὶ τὸ τέλειον μέλου.*

^c *Φθόγγοι* vocantur] *φθόγγοι* Vitruvius lib. v.
cap. iv. *Sonitus* interpretatur. Boëtius autem lib. i.
Music. cap. viii. & Chalcid. in Comment. in Timæ-
um Platonis pag. 47. *Sonos.* Est autem *φθόγγος*
Bacchio, *φωνῆς ἐμμελὲς πᾶσις ὅτι μίαν τάσιν.*
quam definitionem sequutus est Boëtius dicto loco
his verbis: *Sonus est vocis casus emmeles, id est, aptus
melo, in unam intensionem.* Ptolemæus lib. i. Har-
monicor. cap. iv. sic definit: *φθόγγος* sonus est,
unum eundemque sustinens tonum. Psellus autem sic:
φθόγγος ὅτι φωνῆς ἀδιαστάτου ἐναρμόνιου τάσις.

^d Appellatur *διάστημα*] *διάστημα*, id est, inter-
vallum. Vitruv. lib. v. cap. iv. Bacchio est *δια-
φορά δύο φθόγγων ἀνομίαν, ὑξύτη καὶ βαρύτη.*
Boët. lib. i. Music. cap. viii. *Soni acuti gravisque
distantia.* Martiano Capellæ lib. ix. *vocis spatium,
quo acuta et gravior includitur.* Psello *φθόγγων ἢ
πρὸς ἀλλήλους ποιά χέσις.* Vid. Isidor. lib. iii. O-
rig. cap. xix.

^e *Τόνον* appellant] *Tonus* est, defnitore Martiano
Capella lib. iv. *spatium cum legitima quantitate, quod
ex duobus sonis diversis inter se invicem continetur.* Vid.
Isidor. dicto loco.

^f Ut literæ nostræ] Hæc ab Aristoxeno mutuatus
est lib. ii. Harmonicor. pag. xxv. cuius verba, ut
ea latine reddidit Antonius Gogavinus, hæc sunt: *Est
autem huiusmodi quedam in canoro et cantui inidoneo se-
ries, qualis est literarum quoque inter differendum compositio:
non enim temere ex iisdem elementis composita syllaba emer-
git, sed certo modo.*

& Sym.

3 Symphonia duarum vocum] Symphonia Vitru-
vio est *concentus*, lib. v. cap. iv. Bacchius autem sic
definit: συμφωνία ὅτι κρησις δύο φθόγων, ἀνωκοίων
ὀξύτητι καὶ βαρύτητι λαμβανομένων. ἐν ᾗ ἑδέν τι
μᾶλλον τὸ μέλθ φαίνεται τὰ βαρυτέρα φθόγη, ἢ
περ τὰ ὀξύτερα. ἐδὲ τὰ ὀξύτερα ὑπὲρ τὰ βαρυτέρα.
Brevius Boëtius lib. 1. Music. cap. viii. *Consonantia est*
acuti soni gravisque mixtura, suaviter uniformiterque au-
ribus accidens. Cassiodorus autem lib. de Musica.
Symphonia est temperamentum sonitus gravis ad acutum,
vel acuti ad gravem, modulamen efficiens: sive in vo-
ce, sive in percussione, sive in flatu. Vid. Isidor. lib.
III. cap. xix.

^h Simples ac primæ sunt tres] Vid. Martian. Ca-
pell. lib. ix. His autem totidem adduntur compositæ,
διαπασῶν καὶ διατεσσάρον, διαπασῶν καὶ διαπέντε,
δις διαπασῶν. Vid. Bacchium lib. de Musica. Vi-
truvium lib. v. cap. iv. Macrobi. lib. 11. in Somn.
Scip. cap. 1. Plutarch. in libello de εἰς apud Delphos
pag. 693. Cassiodor.

ⁱ Vel quinque & duorum hemitoniorum] Viden-
dus Cl. Ptolemæus lib. 1. Harmonic. cap. xi. Boët.
lib. 1. Music. cap. xix.

^k Duo hemitonia] Sic Germanica editio; idque
rectum esse, constat ex præcedentibus hisce auctoris
verbis, *vel quinque & duorum hemitoniorum.* Macrobi. 1.
2. somn. Scip. c. 1.

^l Δίεσις vel λεῖμμα] Quid *δίεσις*, quid *λεῖμμα*,
docet Vitruvius lib. v. cap. iv. Macrobi. lib. 11. in
somm. Scip. cap. 1. Boët. lib. 11. Music. cap. xxvii.
Chalcid. in Tim. Plat. pag. 47. & seq. Bacchius,
Psellus, Martianus Capella, Hesych. & Suid.

^m Admirabile Pythagoræ referam commentum]
Qua ratione Pythagoras sonituum intervalla invenerit,
tradunt Iamblich. lib. 1. de vita Pythag. cap. xxvi.
Boëth. lib. 1. Music. cap. x. & xi. Macrobi. lib.
11. in Somn. Scipion. cap. 1. Cassiodor. de Musica. in pr.

ⁿ Et id identidem frequenter] Τὸ *frequenter*, utpote glossema præcedentis vocis *identidem*, tollendum censeo.

^o Διαπλάσις locus] An hoc rectum? an potius legendum διπλασίῳ λόγῳ?

CAPUT XI.

HIS expositis, forsitan obscure, sed quam potui lucidissime, redeo ad propositum: ut doceam, quid Pythagoras de numero dierum ad partus pertinentium senserit. Primum, ^a ut supra memoravi, generaliter duos esse partus dixit: alterum minorem, quem vocant septemimestrem, qui decimo & ducentesimo die post conceptionem exeat ab utero; alterum majorem, decemimestrem, qui edatur die CCLXXIV. quorum prior ac minor senario maxime continetur numero. Nam quod ex femine conceptum est, ^b sex, ut ait, primis diebus humor est lacteus: deinde proximis octo, sanguineus: qui octo, cum ad primos sex accesserunt, faciunt primam symphoniam διὰ τεσσάρων; tertio gradu novem dies accedunt, jam carnem facientes: hi cum sex illis primis collati, fescuplam faciunt rationem, & secundam symphoniam διὰ πέντε. tum deinceps sequentibus duodecim diebus, fit corpus jam formatum. horum quoque ad eosdem sex collatio, tertiam διὰ πᾶσιν reddit

De DIE NATALI. 57

reddit symphoniam, duplici ratione subiectam.^c Hi quatuor numeri, VI. VIII, IX, XII, conjuncti, faciunt dies xxxv. Nec immerito senarius fundamentum gignendi est. nam eum^d τέλειον Græci, nos autem perfectum vocamus : quod ejus partes tres, sexta, & tertia, & dimidia, id est, unus, & duo, & tres, eundem ipsum perficiunt. Sed, ut initia feminis, & lacteum illud conceptionis fundamentum, primitus hoc numero absolvitur : sic hoc initium formati hominis, & velut alterum maturescendi fundamentum, quod est quinque & triginta dierum, sexies ductum, cum^f ad diem ccx. pervenit, maturum procreatur. Alter autem ille partus, qui major est, majori numero continetur, & septenario scilicet, quo tota^h vita humana finitur, ut &ⁱ Solon scribit, &^k Judæi in dierum omnium numeris sequuntur, & Etruscorum libri^l Rituales videntur indicare. ^m Hippocrates quoque, aliique medici, in corporum valetudinibus non aliud ostendunt. namque septimum quemque diem κείσιμον observant. Itaque, ut alterius partus origo in sex est diebus, post quos semen in sanguinem vertitur : ita hujus in septem : & ut ibi quinque & triginta diebus infansⁿ membratur, ita hîc pro portione, diebus fere quadraginta. Quare in Græcia dies habent quadragesimos insignes. Namque prægnans, ante diem quadragesimum non prodit

in

in sanum. & ° post partum quadraginta diebus pleræque fœtæ graviores sunt, nec sanguinem interdum continent, & parvuli fermè per hos dies morbidī, & sine risu, nec sine periculo sunt. ob quam causam, cum is dies præterit, diem festum solent agitare. quod tempus appellant *τεσσαράκοντα ἡμέραι*. Hi igitur dies XL. per septem illos initiales multiplicati, fiunt dies CCXXC. id est, hebdomades quadraginta. Sed, quoniam ultimæ illius hebdomadis primo die editur partus, sex dies decedunt: & CCLXXIV. observatur. Qui numerus dierum ad tētragonum illum Chaldæorum conspectum subtiliter congruit. Nam cum signiferum orbem diebus CCLXXV. & aliquot horis Sol circumeat, quartā necesse est parte demta, id est, diebus XC. & uno, aliquotque horis, tres quadras, reliquis diebus ducentis septuaginta quinque non plenis, percurrat, usque dum perveniat ad id loci, unde conceptionis initium quadratus adspiciat. Unde autem mens humana dies istos commutationis speculari, & arcana naturæ rimari potuerit, nemo miretur. hæc enim frequens medicorum experientia pervidit: qui, cum multas animadverterent semen non retinere conceptum, compertum habuerunt, id, quod intra sex dies, septemve ejiciebatur, esse lacteum, & vocaverunt *ἐκρυσιμὸν*; quod postea autem, sanguineum, idque *ἐκτετακμὸν* appell.

appellatur. Quod vero ambo partus videntur paribus dierum numeris contineri, Pythagoras imparem laudet, tamen à secta non discrepat. duos enim impares ccix. & cclxxix. dicit expleri; ad quorum consummationem aliquid ex sequentibus accedere, quod tamen diem solidum non afferat. Cujus exemplum videmus tam in anni, quam mensis spatio servasse naturam. cum & ^a anni imparem dierum ccclxv. numerum aliquanto cumulaverit; & mensi lunari ad dies undetriginta aliquid addiderit.

In CAPUT XI.

^a **U**^T supra memoravi] Cap. ix.

^b Sex, ut ait, primis diebus] Vide Macrobi-um lib. 1. Somn. Scip. cap. v. D. Augustin. in octoginta tribus quæstionibus, quæstion. 56.

^c Hi quatuor numeri.] v. Clement. Alexand. Stomat. 6. p. 279.

^d Τέλειον Græci] Euclides lib. 7. element. defin. 22. numerum perfectum sive τέλειον ita definit. τέλειον αειθμός ἐστιν, ὃ πῶς μέρεσιν ἴσθ' ὄν. Adde Vitruv. lib. 111. cap. 1. Nicomachum Gerasenf. lib. 11. Theolog. arithm. pag. 22. Augustin. lib. xi. de civit. Dei cap. xxx. & lib. 4. de trinit. c. 4. Cassiodor. lib. 1. Variar. Epist. 10. Item in lib. de Arithmetica, & lib. de amicit. Martian. Capell. lib. vii. Boët. lib. 1. Arith. c. 15. Philon. Jud. περὶ κοσμοποι. p. 2. Joh. Damascen. de transfigur. Domini. p. 29. Auson. epist. 18. Cœl. Rhodigin. lib. 22. lect. antiq. c. 11.

^e Unus, & duo, & tres] Colloca figuras
hac serie

1. Sexta	}	pars
2. Tertia		
3. Dimidia		
6.		

^e Ad

^f Ad diem ducentefimum decimum] Hippocrates lib. de Septimest. part. in prin. & Polybius apud Clement. Alexand. Strom. vi. pag. 290. Ulpianus in L. *Intestato*. 3. §. fin. D. *De suis & legit.* brevius tempus recipiant, videlicet dies centum octoginta duos.

^g Septenario scilicet] Vid. Gell. lib. III. cap. x. & Macrobi. lib. I. in Somn. Scipion. cap. v. Hanc veronumerorum virtutem ridet & explodit Galen. lib. III. de dieb. decret. cap. viii.

^h Vita humana finitur] Verbum *finitur*, quod in editione Carrionis omissum erat, ex Germana & Aldina adjecimus.

ⁱ Solon scribit] Vid. inf. cap. xiv.

^k Judæi] Vid. Basil. Magn. in hexaëme. homil. II. Gregor. Nazianzen. *εἰς τὴν ἀγίαν πεντηκοστήν.*

^l Libri Rituales] Citantur iidem inf. cap. xvii. & à Festo in *Rituales*, & Ammiano Marcell. lib. xvii. pag. 106. lib. xxiii. p. 264.

^m Hippocrates quoque] Hippocrates lib. de Septimest. partu. *αἱ μὲν ὅσαι ἡμέραι ἐπισημόταται εἰσὶν ἐν τοῖς πλείστοις, αἵτε πρώται καὶ ἐβδομαῖαι. πλλαὶ μὲν αὖ νύκτων, πολλαὶ δὲ, καὶ τοῖς ἐμβρυοῖς &c.* Vid. Alexand. Aphrod. lib. II. problem. 47. Gell. lib. III. cap. x. Gaudent. Merul. lib. 2. memor. c. 3. Fabric. Paduan. in catena temp. annulo 30.

ⁿ Membratur] *Διαφθίσται.* quo verbo usus est Hippocrates lib. de natura pueri.

^o Post partum quadraginta diebus] Lege Moyfis, si mulier masculum peperisset, triginta tribus diebus manebat in sanguine; sin vero foeminam, sexaginta sex. Levit. xii. Hippocrates brevius tempus statuit. Censet enim, mulieribus à partu, si foeminam susceperint, purgationem fieri duobus & quadraginta diebus; sin marem, triginta. lib. I. de morb. mulier. item, de natura pueri. Aristotel. lib. vii. histor. animal. cap. III. contra sentire videtur. modo locus ille non sit corruptus: *αἱ δὲ κατὰρσεις, φοιτῶσι ταῖς πλεί-*

πλείσταις ἐπὶ πᾶσι χρόνον συνειληφύαις· ἐπὶ μὲν τῶν ἐν-
 λειῶν, τετράκονθ' ἡμέρας μάλιστα. πρὶν τετράκοντα
 ὅτι τῶν ἀρρένων. καὶ ἡ τὸν τόκος ὅτι αἱ καθάρσεις
 βέλονται τὸ αὐτὸν αἰδομένην ἀποδιδόναι τέτων. No-
 vell. Leonis 17.

¶ Per hos dies morbidī] Hippocrat. de Septimest. part. & Aphor. xxviii. Plin. lib. vii. cap. v. Celsus lib. II. cap. 1. *Maxime, omnis pueritia primum circa quadragesimum diem periclitatur.*

⁴ Sine risu] Aristotel. lib. vii. de hist. animal. cap. x. τὰ ὅτι παιδία ὅταν γένωνται πρὸς τετράκοντα ἡμερῶν, ἐξηγοῦνται μὲν ὅτι γελᾷ ὅτι δακρύει, οὐκ ἔτι δ' ἐνίοτε ἀμφω. Idem narrat Antigon. pag. 140. τὰ ὅτι παιδία ἄχει γέννηται τετράκοντα ἡμερῶν, ἐξηγοῦνται μὲν ὅτι γελᾷ, ὅτι δακρύειν. ἑωσύντα ὅτι ἀμφοτέρω. Solin. cap. iv. *Nascentium vox prima vagitus est. letitiæ enim sensus differtur in quadragesimum diem. Plinius in proœmio lib. vii. At hercule risus præcox ille & celerrimus, ante quadragesimum diem nulli datur. Quod tamen negat Hippocrates de Septimestri partu. ἐν τῷ, inquit, τοῖς ὕπνοις ἐσὶν ἐυδέας ἐπὶ γένωνται, γελῶντα φαίνεται τὰ παιδία καὶ κλαίοντα. ἐξηγοῦνται τε αὐτίματα, ἐυδέας γελᾷ τε καὶ κλαίει, πρὸς δὲ τὴν τετράκοντα ἡμέραν γέννηται. Zoroaster certe eodem die, quo genitus est, risisse fertur. Plinius lib. vii. cap. xvi. Solin. cap. iv. De parvulorum risu quid sentiendum, vide Hieronym. Garimbert. lib. I. problem. 8. & Laurent. Joubert. lib. 3. de risu c. 9.*

⁵ Diebus nonaginta] Sic legendum esse, uti & paulo post, *septuaginta quinque*, ratio & calculus ipse indicat. Nam si $365\frac{1}{4}$ dies, quibus annus constare putatur, quadripartito divides, resultant inde dies 91. & $7\frac{1}{2}$ horæ, quibus demtis, remanent dies 274. minus sesquihora.

⁶ Unde autem mens humana] Vide historiam de fidici-

fidicina genituram sex dierum ejiciente, relatum ab Hippocrate lib. de nat. pueri. Lege ejusdem librum de carnib.

^t Et vocarunt ἐκρυσιν] Ita legendum, non ἐκκρίσιν, vel ἡκρυσιν, ut vulgo, & statim, ἐκτρωσμός, non ἀτρωμ^θ aut ἐκτρωμός, docet Aristoteles lib. vii. de hist. animal. cap. 111. καλῶνται ὅ ἐκρύσεις μὲν αἱ μέχει τῷ ἐπὶ αἱμασίν, διαφθοράι · ἐκτρωσμοὶ δὲ, αἱ μέχει τῷ πεπαραφκοντα. Hippocrat. lib. de septim. part. αἱ μὲν αἱμασίν ἐπισημώταται εἶσιν ἐν πῖσι πλείστοις, αἱ τε πρώται καὶ ἐβδομαῖαι. πολλαὶ μὲν οὖν νέων, πολλαὶ δὲ καὶ τοῖς ἐμβρύοις. τρωσμοὶ τε γὰρ γίνονται καὶ οἱ πλείστοι πύτται τὰς αἱμασίν · ὁνόμαζται δὲ τὰ τελευτῶντα ἐκρύσεις, ἀλλ' ἔκτρωσμοι.

^u Anni imp. dier. trec. sexaginta quinque] Perperam legebatur in editione Carrionis, trecentorum quadraginta quinque.

C A P U T XII.

NEC vero incredibile est, ad nostros natales musicam pertinere. hæc enim, si-
ve in voce tantummodo est, ut Socrates ait; si-
ve, ut Aristoxenus, in voce & corporis mo-
tu; sive in his, & præterea in animi motu, ut
putat Theophrastus: certe multum obtinet
divinitatis,^a & animis permovendis plurimum
valet. Nam, nisi grata esset immortalibus
diis, qui constant ex anima divina: profecto
^b ludi scenici, placandorum deorum causa in-
stituti non essent: nec ^c tibicen omnibus sup-
plicationibus, in sacris ædibus adhiberetur:
non

non^d cum tibicine triumphus ageretur : ^e non Apollini cithara, non Musis tibiæ, cæteraque id genus essent adtributa; non tibicinibus, per quos numina placantur, esset permissum, aut ^f ludos publice facere, ac vesci in Capitolio, aut ^g Quinquatribus minusculis, id est, Idibus Juniis, urbem vestitu quo vellent, personatis temulentisque pervagari. Hominum quoque mentes, & ipsæ (quamvis, ^h Epicuro reclamante) divinæ, suam naturam per cantus agnoscunt. denique, quo facilius sufferant laborem, vel ⁱ in navis metu à vectore symphonia adhibetur. ^k legionibus quoque in acie dimicantibus, etiam metus mortis classico depellitur. ^l Quamobrem Pythagoras, ut animum sua semper divinitate imbueret, prius quam se somno daret, & cum esset ^m expergitus, cithara, ut ferunt, cantare consueverat. ⁿ & Asclepiades medicus phreneticorum mentes, morbo turbatas, sæpe per symphoniam suæ naturæ reddidit. ^o Erophilus autem, artis ejusdem professor, venarum pulsus rhythmis musicis ait moveri. Itaque, si & in corporis, & animi motu est harmonia : proculdubio à natalibus nostris musica non est aliena.

In CAPUT XII.

^p **E**^T animis permovendis] Vid. Cicer. lib. II. de Legibus. Macrobi. lib. II. in Somn. Scip. cap.

cap. 111. Dionys. Longin. *ᾠδὴ ὕψους* pag. 59. Isidor. lib. 111. Orig. cap. xvi. Alexand. Aphrod. lib. 1. problem. 78. & 119. Hieron. Magium. lib. 4. miscell. c. 13. Joh. Langium lib. 3. epist. medicin. 6.

^b Ludi scenici] Vid. Valer. Maxim. lib. 11. cap. iv.

^c Tibicen omnibus supplicationibus] Tibicines sacrificiis adhibitos fuisse, omnibus constat ex Livio, Horat. Virgil. Isidor. lib. 111. Orig. cap. xx. Ovid. vi. Fast.

Cantabat fanis, cantabat tibia ludis.

Cicer. Tuscul. qu. 4. Inscript. vet. apud Gruter. p. 269. TIBICINES ROMANI QUI SACRIS PUBLIC. PRÆST. SUNT. Macrobi. lib. 11. Somn. Scip. cap. 111. *Ideo canere cælum etiam Theologi comprobantes, sonos musicos sacrificiis adhibuerunt, qui apud alios lyra vel cithara, apud nonnullos tibiis aliisve musicis instrumentis, fieri solebant.* Dion. Chrysost. Orat. ad Alexandrinos: *θεοὶς ὡς μέλεις θυοῦν.* Hinc *Præcentoriae tibiae*, quarum locus est ad pulvinaria præcinendi, teste Solino cap. xi. Et *templorum tibicines*, apud Jul. Firmic. lib. iv. cap. vii. Et *sacrorum*, apud Gell. lib. 1. cap. xii. Joh. Guliel. Stuck. de sacris sacrificiisque gentil. p. 112.

^d Cum tibicine triumphus] Flor. lib. 11. cap. 11. *Duilius Imperator non contentus unius diei triumpho, per vitam omnem, ubi à cæna rediret, præluce funalia, præcinere sibi tibiis jussit, quasi quotidie triumpharet.* Plutarchus tamen triumpho tubam assignat, ovationi tibiam: cujus verba in Marcello sunt hæc: *ἔσαν Ἑλλῆνες, ὅσαν δὲ Ῥωμαῖοι καλεῖσιν. πέμπει δὲ αὐτὸν ἐκ ἐπὶ τῆς τεδείππου βεληκῶς, ἔδῃ δάφνης ἔχον ἑσθρονον, ἔδῃ περικαλλέος, ἀλλὰ πεζὸς ἐν βλαύταις, ὑπὸ αὐλητῆρι μάλα πολλῶν καὶ μυρρίνης ἑσθρονον ἐπικείμεν.*

^e Non Apollini cithara] Apollinem cum cithara veteres nummi passim repræsentant. Suid. Ἀπόλλων

Unable to display this page

c. 1. Pollux lib. 4. c. 9. Ifid. lib. 111. Orig. c. xvi.

^l Quamobrem Pythagoras] Quintilian. lib. ix. Instit. Orat. cap. iv. Pythagoreis certe moris fuit, & cum evigilassent, animos ad lyram excitare, quo essent ad agendum erectiores: & cum somnum peterent, ad eandem prius lenire mentes, ut si quid fuisset turbidorum cogitationum, componerent. Cicer. Tuscul. quæst. 4. Senec. l. 3. de ira c. 9. Malch. de vita Pythag. Iamblich. l. 1. de vita Pythagoræ c. xxv. circa fin. Plutarch. de Iside & Osir. non longè à fin. Ælian. lib. xiv. var. hist. cap. xxiii. Athen. lib. xiv. pag. 624. D. Ambros. lib. 111. de Virginib. Boët. de Musica, lib. 1. cap. 1. Indi, à quibus Pythagoras illud fortasse accepit, idem fecerunt. Nam illi regem suum dormitum euntem, cum symphonia accedebant, ut Philostratus narrat lib. 2. de vita Apollonii c. 14. hisce verbis. Τοιαῦτα διαλεγομένων αὐτοῦ, ἐπεισῆλθεν ὁ ὕμνος αὐλῶν ἅμα. ἐρομένη ἡ αὐτῇ τῇ Ἀπολλωνίᾳ τὸν βασιλέα, ὃς, π' ἐδέλοιτο ὁ κῶμος, Ἰνδοὶ, ἔφη, παραινέσεις τῷ βασιλεῖ αἰδεσθῆναι, ἐπειδὴν πρὸς τῇ χαλεπύδειν γίνηται, ὀνείροισι γε ἀγαθοῖς χρῆσθαι, χερσὶν τε ἀνίστασθαι, καὶ ἑυμέλων τοῖς ὑπὸ κούρῃς.

^m Expergitus] Al. experrectus. sed expergitus antiquæ. Lucret. lib. 3. pag. 102.

---nec quisquam expergitus exstat,

Frigida quem semel est vitæ pausa secuta.

ⁿ Et Asclepiades medicus] Martian. Capella lib. ix. Perturbationibus animorum corporeisque morbis medicabile crebrius carmen insonui. Nam phreneticos symphonia resanavi. Quod Asclepiades quoque medicus imitatus: cum, consulentibus urbium patribus, plebis incondite vulgus infremeret, seditiones accensas crebrior cantus inhibuit. Vid. Apollon. de mirabil. hist. sect. 48. v. Pet. Messiam l. 3. Var. lect. c. 12. J. Brod. l. 4. misc. c. 31.

^o Erophilus] Martian. dicto loco. Plin. lib. xxix. cap. 1. Vitruv. lib. 1. cap. 1. Gell. lib. 111. cap. x. Achil. Stat. in prolegom. in Arat. pag. 89.

CAPUT

CAPUT XIII.

AD hæc accedit, quod ^a Pythagoras prodidit, hunc totum mundum musica factum ratione: septemque stellas inter cœlum & terram ^b vagas, quæ ^c mortalium ^d geneses moderantur, motum habere *ἐνθεσμον*, & ^e intervalla mulicis diastematis congrua, sonitusque varios reddere, pro sua quamque altitudine, ita concordēs, ut dulcissimam quidem concinant melodiam, sed nobis inaudibilem, propter vocis magnitudinem, quam capere aurium nostrarum angustię non possunt. ^f Nam, ut Eratosthenes geometrica ratione collegit, maximum terrę circuitum esse stadiorum *CCLXXI*. millium: ita Pythagoras, quot stadia inter terram & singulas stellas essent, indicavit. ^g Stadium autem in hac mundi mensura id potissimum intelligendum est, quod Italicum vocant, pedum *DCXXV*: nam sunt præterea & alia, longitudine discrepantia, ut Olympicum, quod est pedum *DC*. item Pythicum, pedum *CIO*. Igitur ab terra ad Lunam ^h Pythagoras putavit esse stadiorum circiter *CXXVI*. millia, idque esse toni intervallum: à Luna autem usq; ad ⁱ Mercurii stellam, quæ *σίλβων* vocatur, dimidium ejus, velut *ἡμιτόνιον*: hinc ad *φώσφορον*, ^k quæ est Veneris stella,

stella, fere tantundem, hoc est, aliud ἡμιτόνιον. inde porro ad Solem ter tantum, quasi tonum & dimidium. Itaque Solis astrum abesse à terra tonos tres, & dimidium, quod vocatur διὰ πέντε; à Luna autem duos & dimidium, quod est διὰ τεσσάρων; à Sole vero ad stellam Martis, cui nomen est πυγίης, tantundem intervalli esse, quantum à terra ad Lunam, idque facere τένον; hinc ad Jovis stellam, quæ φαέδων appellatur, dimidium ejus, quod faciat ἡμιτόνιον; tantundem à Jove ad Saturni stellam, cui φάνων nomen est, id est, aliud ἡμιτόνιον; inde ad summum cœlum, ubi signa sunt, perinde ἡμιτόνιον. Itaque à cœlo summo ad Solem diastema esse διὰ τεσσάρων, id est, duorum tonorum & dimidii; ad terræ autem summitatem ab eodem cœlo ° tonos esse sex, in quibus sit διὰ παπῶν symphonia. Præterea multa, quæ musici tractant, ad alias retulit stellas, & hunc omnem mundum ἑναρμόνιον esse ostendit. Quare Dorylaus scripsit, esse hunc mundum organum Dei. alii addiderunt esse idem π τὸ χορῆον, quia septem sunt vagæ stellæ, quæ plurimum moveantur. Sed his omnibus subtiliter tractandis hic locus non est: quæ si vellem in unum librum separatim congerere, tamen in angustiis versarer. Quin potius (quoniam me longius dulcedo musica abduxit) ad propositum revertor.

In

In CAPUT XIII.

^a Pythagoras prodidit] Athen. lib. xiv. Dipno-
soph. pag. 632. Καὶ γὰρ ὁ Πυθαγόρας ὁ Σά-
μιος περικαύτως δοξάζων ἔχων, ἐπὶ φιλοσοφίᾳ κατε-
φανής ὄντων ἐν πολλῶν, ἔπαρξας ἀΐδα μυστι-
κῆς. ὅσα καὶ πῶς τὰ πάντων ἔσαν διὰ μυστικῆς ἀπο-
φαίνει συγκεκρυμένον. Vid. Boët. lib. de Music. cap.
11. Chalcid. in Timæum Plat. pag. 61. & 72. Sidon.
Apollinar. carm. 15.

^b Vagas] *Vagæ* hæ stellæ dicuntur, quod inordina-
tum (ut Apuleius libro de mundo inquit) ordinem
servent. *Errones* Nigidio apud Gell. lib. 14. c. 1.
Vid. Cicer. lib. 11. de nat. deor. Macrobi. lib. 1.
in Somn. Scip. cap. xiv. Isidor. lib. 111. Orig. cap.
lxvi. Plato lib. vii. de legib. pag. 582. Plin. lib.
2. cap. 6.

^c Mortalium geneses] *Ῥέσιν* Vitruvius dixit
nascentiam lib. ix. cap. vii. Spartianus in Anton.
Geta. *genituram*. Tertull. de Idolol. c. 9. *nativitatem*.

^d Geneses moderantur] Id est, quod supra cap. viii.
ex opinione Chaldæorum dixit, actum vitamque nostram
stellis tam vagis, quam statis esse subjectam. Jul. Firmic.
lib. 1. Astron. c. 3. Auson.

Omnia quæ vario rerum metimur in ætæ,

Astrorum dominatus agit. Terrenaque tantum

Membra homini; è superis fortuna & spiritus auris.

Seneca Consol. ad Marc. cap. xviii. Videbis quinque
sidera diversis agentia vias, & in contrarium præcipiti
mundo nitentia: ex horum levissimis motibus fortunæ popu-
lorum dependent, & maxima ac minima proinde formantur,
prout æquum iniquumve sidus intesit. Sed hanc Genethlia-
corum vanitatem damnat ridetque Cic. lib. 11. de di-
vin. Sext. Empir. advers. Mathem. cap. xxi. Gell. l. xiv.
c. 1. Simplic. in Epictet. cap. 1. Bardesanes Syrus a-
pud Euseb. lib. vi. de præpar. Evang. Origenes ho-

mil. 111. in Jerem. Tertull. de Idolol. cap. ix. Basil. Magn. hom. vi. in hexaëmer. Theodoret. quæst. in Genes. 15. D. Joh. Chrysost. Orat. 3. de fato. Augustin. lib. 5. de civit. Dei, c. 1. Leo pp. serm. 6. de pass. Domini. in fi. Nemess. de nat. homin. c. 36. Concil. Bracarenf. 1. cap. ix. Isidor. lib. 3. Orig. circa fin. Joh. Saresber. lib. 11. Polier. cap. 19. & 24. Jul. Siren. lib. ix. de fato. Caspar. Peucer. de divinat. gen.

^e Intervalla musicis diastem.] De hac cœlesti harmonia vid. Heraclid. Pontic. in allegoriis Homer. pag. 104. Chalcid. in Timæum Platon. pag. 72. Macrobi. lib. 11. in Somn. Scip. cap. iv. Nicet. Choniast. lib. 1. Thesaur. orthod. cap. viii. Malch. in vita Pythag. Isidor. lib. iii. Orig. cap. xvi. D. Anselm. lib. 1. de imag. mundi, cap. xx111. Exploditur autem ab Aristotel. lib. 11. de cœlo, cap. ix. Basil. Magno homil. 111. in hexaëmer. & D. Ambros. lib. hexaëm. cap. 11. Adducitur quidem in hanc rem illud Jobi cap. xxxviii. v. 37. *Quis enarrabit calorem, rationem, & concentum cœli quis dormire faciet?* Sed à doctissimis Theologis locus ille aliter exponitur.

^f Nam ut Eratosthenes] Citatur hic locus à Cassiodoro lib. de Geomet. Eratosthenem autem laudat Strabo lib. 11. pag. 90. ὑποθεμύοις, ὥστε ἐκείνῳ, ὅτι τὸ μέγεθος τῆς γῆς σταδίων εἴκοσι πέντε μυριάδων καὶ διχαλίων, ὡς καὶ Ἐρατοδένης σταδίδωσιν. Et Vitruvius lib. 1. cap. vi. Plin. 11. cap. 108. Eratostheni assipulatur Dionysiodorus apud Plin. lib. 11. cap. ult. & Macrobi. lib. 11. in Somn. Scip. cap. xx. Cleomedes autem lib. 1. Meteor. cap. 1. Eratosthenis sententiam referens, de summa aliquantum detrahit. Ait enim, ambitum terræ continere ducenta quinquaginta millia stadiorum. Martianus autem Capella lib. viii. aliquid addit, cum cccvi. millia stadiorum, & decem stadia circulo terræ ascribit. A quo non longe discedit Aristoteles lib. 11. de cœl. cap. ult. in

Unable to display this page

ginta stadiorum millia. Plutarch. lib. 11. de placit. philosoph. cap. xxxi.

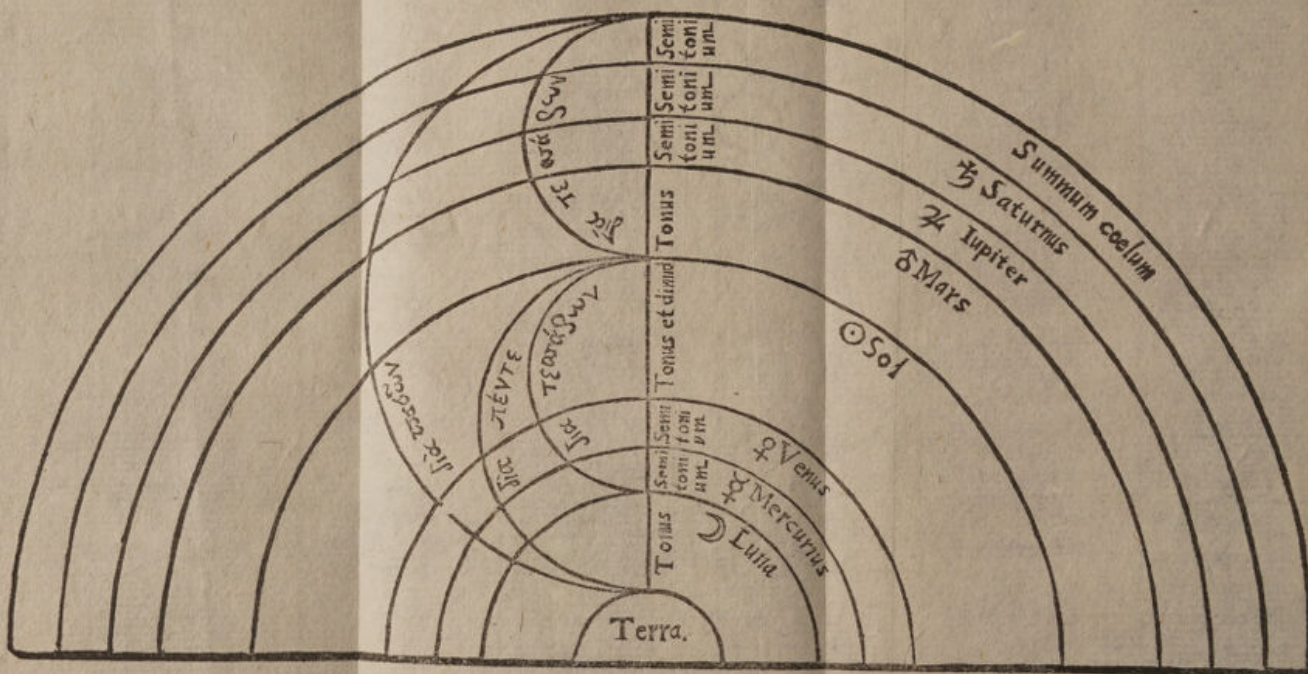
^l Mercurii] Alii *Apollinis*. Plin. lib. 11. cap. viii. Achil. Stat. in *Phænomena* Arat. pag. 89.

^k Quæ Veneris] Alii Junonis esse voluerunt. Timæus Locrus de anima mundi, pag. xii. Hygin. lib. 11. Astron. non procul à fine. Alii Isis, alii Matris Deum. Plin. lib. 11. cap. viii. Eadem stella & Lucifer & Vesper dicitur. Plato in *Epinom.* Nam ὁπότεν ὀπηρεταδύνηται πρὸς ἡλίῳ, Ἐωσπερ. ὁπότεν δὲ πρὸς ἀνίχῃ αὐτῆς, Ἐωφώρ. est, teste Cleomede lib. 1. Meteor. cap. 111. Et hanc ejus naturam Pythagoram primum deprehendisse, Plinius auctor est. lib. 11. cap. 8. Diogenes vero Laërt. hoc Parmenidi ascribit lib. ix. in vita Parmenid.

^l Stellam Martis] Quam alii Herculis dixerunt. Hygin. & Plin. modo dictis locis. Macrobi. lib. 3. Saturn. c. 12. Achil. Statius in *Phænom.* Arat. pag. 89. Πυρρόεις dicitur, quod πύρρον ἔσθ' ἐρυθρότατον ἔχει χρώμα, ut Plato testatur in *Epinomide*.

^m Jovis stellam, quæ Phaëton] Ægyptiis *Osiridis* stella dicitur. Achil. Stat. loco dicto.

ⁿ Saturni stell. c. Phæ.] Κατὰ τὸ εὐρημον ita dicitur, quum sit obscurissima. Ægyptiis est stella *Nemesis*. Achil. Stat. loco sup. notato. Illud hoc loco obiter observandum, magnam esse dissensionem inter doctos, de ordine erraticarum stellarum. Nam Pythagoræ ordinem, quem auctor noster approbavit, sequuti sunt Cic. lib. 1. de divin. & fragm. lib. vi. de republ. in Somn. Scipionis; Plin. lib. 11. cap. xxiii. Manil. lib. 1. Astron. pag. 25. Gemin. de apparentiis cœlest. pag. 11. Cleomed. lib. 1. Meteor. cap. 111. Hygin. de limit. agror. pag. 111. Chalcid. in Timæum Plat. pag. 60. Suid. in ἐπιχρῖ; D. Anselm. lib. 1. de imag. mundi, cap. xxiii. Nicet. Choniast. lib. 1. thes. orth. cap. viii. Timæus Locrus autem, pag. 12. & Eratosthenes apud Chalcid. pag. 61. Macrobi.

crob. lib. 1. Somn. Scip. cap. xix & xxi. ex sententia Platonis, quæ refertur etiam à Plutarcho, lib. 11. de placit. philosoph. cap. xv. & de procreatione anim. pag. 1891. Stob. in Eclog. phys. pag. 54. Jul. Firmic. lib. 11. cap. 11. hoc ordine illos disponunt: Luna, Sol, Mercurius, Venus, Mars, Jupiter, Saturnus. At Aristoteles lib. de Mund. pag. 376. Cic. lib. 11. de nat. deor. Apul. lib. 1. de Mund. Achil. Stat. in Phænom. in Arat. ita: Luna, Sol, Venus, Mercurius, Mārs, Jupiter, Saturnus. Anaximander apud Stobæum in Eclog. phys. pag. 53. Solem omnium supremum esse voluit, deinde Lunam, tum denique fixas errantēsq̃ue stellas sequi.

° Tonos esse sex] Ex figura, quæ sequitur, manifestius hæc cognosces. Plinius autem lib. 11. cap. xxiii. & D. Anselm. lib. 1. de imag. mund. cap. xxiii. à terra ad summum cœlum tonos septem esse aiunt. Nam à Saturni stella ad signiferum auctor noster semitonium, illi sesquiplum, esse volunt. Pertinet huc etiam locus Achil. Statii in Phænom. Arati, pag. 89. Οἱ ὃ μασικαὶ ὑποτίθενται τὸν ζωδιακὸν κύκλον, ὡς ἐν ἀρμονίᾳ τάξιν ἔχον φθόγῃς τῆς τῆς χρωματικῆς διεζωγυμῆς. τὸν ὃ τῆς Κρόνου ἐπέχον λόγον τῆς ἐναρμονίᾳ τὸν διεζωγυμῆον. ὃ ὃ τῆς Διὸς τάξιν ἔχει ἐν μασικῇ φθόγῃ τῆς χαλκωδῆς διατόνῃς διεζωγυμῆον. ὃ ὃ τῆς Ἀρεως τάξιν ἔχει φθόγῃς τῆς χαλκωδῆς ὠραμέσῃ. ὃ ὃ τῆς Ἑρμῆς τάξιν ἐπέχει φθόγῃς ὠραμέσῃς τῆς μέσης. ὃ ὃ τῆς Ἀφροδίτης τάξιν ἔχει φθόγῃς λεγυμῆς μέσῃ διατόνῃ. ὃ ὃ ἡλιῶ, ἐὰν μὴ τέταρτῷ, ἀλλὰ ἐκτῷ δευτέρῳ, ἔσται τάξιν ἐπέχων μέσῃ λιχαρῷ. ἢ ὃ σελήνῃ, ἐβδόμῃ ὄσῃ, τάξιν ἐπέχει φθόγῃς τῆς λεγυμῆς ὑπάτης μέσης. τὸ ὃ ὑπὸ γῆς διάστημα μέχει τῆς σελήνης. δέλεσιν εἶναι πνεῖς ὑπὸ φθόγῃς τῆς ὠρᾶς πῖς μασικαῖς ὑπάτων διατόνῃς. Sed hæc jucunda magis, quam necessaria subtilitate, ut Plinius ait, differuntur.

¶ Τὸ χορεῖον] Atque inde Planetarum ἐναρμόνιον motum,

motum, χορείαν dixit Chalcidius in Tim. Plat. pag. 91. Stellarum vero errantium opera, quæ propter modulatam & consonam celebrantur agitationem, quam iidem appellant χορείαν, in progressibus & amfractibus earundem stellarum perspicue videntur. Lucian. περὶ ὀρχήσ. ἡ γὰρ χορεία τῆς ἀσέρον, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀπλανεῖς τῆς πλανήτων συμπλοκή, καὶ εὐρυθμὸς αὐτῆς κοινωνία, καὶ εὐτακτὸς ἀρμονία, τῆς περὶ τὸν ὀρχήσεως δεισματοῦ ἐστίν.

CAPUT XIV.

Igitur, expositis iis, quæ ante diem natalem sunt: nunc, ut ^a climacterici anni noscantur, quid de gradibus ætatis humanæ sensum sit, dicam. ^b Varro quinque gradus ætatis æqualiter putat esse divisos; unumquemque scilicet, præter extremum, in annos xv. Itaque primo gradu usque ad annum xv. ^c pueros dictos, quod sint puri, id est, impubes. Secundo ad xxx. annum adolescentes, ^d ab adolescendo sic nominatos. In tertio gradu qui erant, usque xlv. annos, juvenes appellatos, eo quod rempublic. ^e in re militari possunt juvare. In quarto autem ad usque lx. annum, ^f seniores esse vocitatos, quod tunc primum senescere corpus incipiat. ^g Inde usque finem vitæ uniuscujusque, quintum gradum factum, in quo qui essent, senes appellatos, quod ea ætate corpus ^h senio jam laboraret. ⁱ Hippocrates Medicus in septem gradus ætates

tes distribuit. finem primæ putavit vii. annum: secundæ xiv: tertiæ xxix: quartæ xxxv: quintæ xlii: sextæ lvi: septimæ novissimum annum vitæ humanæ. ^k Solon autem partes fecit decem: & Hippocratis gradum tertium, & sextum, & septimum, singulos bifariam divisit, ut unaquæque ætas annos haberet septenos. Staseas Peripateticus ad has Solonis decem hebdomadas addidit duas, & ^l spacium plenæ vitæ quatuor & octoginta annorum esse dixit. quem terminum si quis præterit, facere idem quod *εὐδοκίμοι* ac quadrigæ faciunt, cum ^m extra finem procurrunt. ⁿ Etruscis quoque libris Fatalibus ætatem hominis duodecim hebdomadibus describi Varro commemorat. ^o quæ duo ad decies septenos annos posset fatalia deprecando rebus divinis proferri: ab anno autem octogesimo nec postulari debere, nec posse ab diis impetrari. Cæterum, post annos octoginta quatuor ^p à mente sua, homines abire, ^q neque his fieri prodigia. Sed ex iis omnibus proxime videntur accessisse naturam, qui hebdomadibus humanam vitam emensi sunt. Fere enim post septimum quemque annum articulos quosdam, & in his aliquid novi natura ostendit. Ut & ^r in elegia Solonis cognoscere datur. Ait enim, ^s in prima hebdomade dentes homini cadere; in secunda, pubem apparere; in tertia, barbam nasci; in quarta,

quarta, vires; ^r in quinta, maturitatem ad stirpem relinquendam; in sexta, cupiditatibus temperari; ^u in septima, prudentiam linguamque consummari; in octava, eadem manere; in qua alii dixerunt * oculos albescere; in nona omnia fieri languidiora; in decima, hominem fieri morti maturum. * tamen in secunda hebdomade, vel incipiente tertia, vocem crassiolem, & inæquabilem fieri, Quod ^v Aristoteles appellat *τεγγίξεν*, antiqui nostri hircuitallire, & inde ipsos putant hircuitallos appellari, quod tum corpus ^z hircum olere incipiat. De tertia autem ætate adolescentulorum tres gradus esse factos in Græcia, prius quam ad viros perveniatur, quod vocent annorum quatuordecim *πενδεκάετηρον* autem quindecim; dein sedecim, *ἑξήτερον*; tum septemdecim, *ἐξῆτερον*. Præterea multa sunt de his hebdomadibus, quæ medici ac philosophi libris mandaverunt. unde apparet, ut in morbis dies septimi suspecti sunt, ^a ac *κρίσιμος* dicuntur; ita per omnem vitam, ^b septimum quemque annum periculosum, & velut *κρίσιμον* esse, & ^c *κλιμακτηρικόν* vocari. Sed ex his Genethliaci alios aliis difficiliiores esse dixerunt. Et nonnulli, eos potissimum, quos ternæ hebdomades faciunt, putant observandos, hoc est, unum & vicesimum, & quadragesimum secundum, dein tertium & sexagesimum, postremum octoge-

octogesimum & quartum, in quo Staseas terminum vitæ defixit. Alii autem non pauci unum omnium difficillimum *κλιμακτῆρα* prodiderunt, anno scilicet undequinquagesimo, quem complent anni septies septeni: ad quam opinionem plurimorum consensus inclinatur. nam^d quadrati numeri potentissimi ducuntur. Denique^e Plato ille (venia cæterorum) philosophus sanctissimus, quadrato numero annorum vitam humanam consummari putavit, novenario, qui complet annos octuaginta & unum. Fuerunt etiam, qui utrumque reciperent numerum, undequinquagesimum & octogesimum unum: & minorem nocturnis genesibus, majorem diurnis adscriberent. Plerique aliter moti, duos istos numeros subtiliter discreverunt, dicentes, septenarium ad corpus, novenarium ad animum pertinere. hunc medicinæ corporis, & Appollini attributum; illum Musis; quia morbos animi, quos appellant^f *πάθη*, musica lenire ac sanare consueverit. Itaque primum *κλιμακτῆρα* annum quadragesimum & nonum esse prodiderunt; ultimum autem octogesimum & unum; medium vero, ex utroque permixtum, anno tertio & sexagesimo; quem vel hebdomades novem, vel septem enneades conficiant. * Hunc licet quidam periculosissimum dicant, quod & ad corpus, & ad animum pertineat; ego tamen cæteris duco infir-

infirmiorem. Nam utrumque quidem supradictum continet numerum, sed neutrum quadratum: & ut est ab utroque non alienus, ita in neutro potens: nec multos sane, quos vetustas claros nomine celebrat, ^b hic annus absumpsit. ⁱ Aristotelem Stagiritem reperio: sed hunc ferunt naturalem stomachi infirmitatem crebrasque morbidum corporis offensiones adeo virtute animi diu sustentasse, ut magis mirum sit, ad annos sexaginta tres eum vitam pertulisse, quam ultra non protulisse.

IN CAPUT XIV.

^a **C**limacterici anni] De his infra.

^b Varro quinque grad. æt.] Varronis testimonio utitur quoque Servius lib. v. *Æneid.* vers. 295. *Ætates Varro sic dividit: Infantiam, Pueritiam, Adolescentiam, Juventam, Senectam.*

^c Pueros dictos, quod sint puri] Isidor. lib. xi. *Orig.* cap. 11. *Puer à puritate vocatus, quia purus est, & nec dum lanuginem floremque genarum habens.* In Decreto Felicis PP. *Pueris, quod adhuc investes sunt, à puritate vocabulum est.* Qui locus etiam in Capitulari Karoli Mag. extat lib. v. cap. lxxix. De *Investibus* vid. Fest. & Non. Marcell.

^d Ab adolescendo] Vid. Fest. in *Adolescit*, & *Suboles*. Nonium in *Adolere*. Isidor. lib. xi. *Orig.* cap. 11.

^e In re milit. poss. javare] Macrobi. lib. 1. in *Somn. Scip.* cap. vi. *Nonnullarum rerum publicarum mos est, ut post sextam (hebdomadem, id est, post annum xlii.) ad militiam nemo cogatur.*

^f Seniores esse vocitatos] *Senior & Junior, secundum*

dam Varronem, citatum à Servio in Comment. ad Virgilii lib. v. *Æneid.* comparativi sunt per imminutionem: vel, ut Donatus inquit, ad Terent. Phorm. Act. 2. Scen. 3. qui non habent significationem à positivo. Ut, *Jam senior; sed cruda Deo, viridisque senectus.* Vid. Isidor. lib. xi. cap. 11. Callistratus J.C. seniorum ætatem anno quinquagesimo & quinto definit. L. *Non tantum.* 11. D. *de decurionib.*

§ Inde usque finem vitæ] Gradum quintum ætatis à sexagesimo anno incipere Varro tradit, cum hic, tum lib. 11. de vita populi Rom. citante Nonio in *Sexagenarios.* At Dionysius Halicarnas. *Σεινάρχ.* pag. 114. à septuagesimo demum anno senes appellari tradit. Ultimus certe hic ætatis gradus, certum terminum, præter mortem, non hadet. Unde Cicero in Catone Majore inquit: *Omnium ætatum certus est terminus: senectutis autem nullus certus est terminus.*

h Senio jam laborant] Quem enim (inquit D. Hieronymus ad Psalm. lxxxix) invenies octogenarium esse & sanum? Dicit & Græca sententia: *Senectus ipsa morbus est.* Respexit vir sanctus ad illud Apollodori, citatum à Donato in Phormionem Terentii Act. 4. Scen. 1. τὸ γῆρας ὄναι αὐτὸ νόσημα. Et senectus insanabilis morbus, teste Seneca lib. 1. Epist. 108. Vid. Nonium in *Senium.*

i Hippocrates medicus] Hippocratis verba de ætatum gradibus, extant apud Philonem Jud. *πεὶ κοσμοποιίας,* pag. 16. & Moschop. *πεὶ γῆδ.* pag. 134. Pollucem lib. 11. Onomast. in prin. Sed hic in numero annorum à nostro auctore dissentit. Vid. D. Ambros. lib. vi. Epist. 39. Hieronym. in Amos. c. 6. Macrobi. 1. 1. in Som. Scip. c. 6. Joh. Goræum in definit. med. in *ἡλικία.*

k Solon autem partes fec. dec.] Atque ita terminum vitæ, septuagesimum annum statuit: uti etiam in illo colloquio cum Cræso apud Herodot. lib. 1. pag. 14. ἐς γὰρ ἑβδομήκοντα ἔτεα ἔειν τῆς ζωῆς ἀνθρώ-

ἀνδρῶν πρὸς πενήτην. Sed divinus ille Moyses multis
 fuculis ante dixerat: *Anni nostri sicut aranea medita-*
buntur: dies annorum nostrorum in ipsis, septuaginta anni.
Si autem in potentatibus, octoginta anni; & amplius eorum,
labor & dolor. Psalm. lxxxix. vers. 10.

¹ Spatium plenæ vitæ] Idem spatium Persæ quo-
 que *ζῶντες πλῆνεια* esse voluerunt, teste Herodoto lib.
 III. pag. 192. Et in sacris literis *Octogenarius* val-
 de senex dicitur. 2 Reg. 19. vers. 32. Quo respe-
 xisse etiam Varro videtur, Fundaniæ uxori scribens
 lib. 1. de re rust. in princip. *Cogitans esse properan-*
dum, quod (ut dicitur) si est homo bulla, eo magis se-
nex. Annus enim octogesimus admonet me ut sarcinas col-
ligam, antequam proficiscar è vita. Et anus illa apud Plau-
 tum in Mercatore, Act. iv. Sc. Queniam.

--- *Quin is oculus?*

SY. Nequeo mecastor, tantum hoc oneris est, quod
 fero.

DO. Quid oneris? SY. annos octoginta & qua-
 tuor.

Auson. in Grypho ternarii numeri.

Quique novem novies fati tenet ultima finis.

^m Extra finem] *Extra lineas*, ut Cicero inquit 3.
 Parad.

ⁿ Etruscis quoque libris Fatalibus] *Librorum Fatali-*
um fit mentio apud Liv. lib. v. & lib. xxiv. quos eos-
 dem cum *Acheronticis* esse puto, apud Arnob. lib. 11.
 advers. gentes.

^o Quæ duo ad decies] *Locus corruptus.* Fortasse-
 an legendum, *quæ ad duodecies septenos annos possit fa-*
talia deprecando rebus divinis proferri. Fata enim dis-
 ferri posse, indicat Servius lib. viii. *Æneid.* ad vers.

--- *nec fata vetabant*

Stare. Sciendum, inquit, secundum aruspiciæ libros &
 sacra *Acherontia*, quæ *Tages* composuisse dicitur, fata de-
 cem annis quadam ratione differri. V. Nemes. lib. 1.
 de nat. homin. c. 36.

¶ A mente sua homines abire] Inde natum proverbium, *δὲς παῖδες οἱ γέροντες.* Plato in Axiocho. Suid. in λῆϑ.

¶ Neque his fieri prodigia] Hæc verba quid sibi velint, nescio.

¶ In Elegia Solonis] Hæc Elegia extat apud Philonem Judæum *περὶ κοσμοποιίας*, pag. 16. & Clementem Alexand. Strom. vi. pag. 291. sed mira differentia. Meminit ejusdem Elegiæ etiam D. Ambros. lib. vi. Epist. 39.

¶ In prima hebdom.] Vid. quæ sup. cap. vii. notavi.

¶ In quinta matur.] Aristotel. lib. vii. Polit. cap. xvi. *Διδὸς τὸ μὲν ἀρμόττει περὶ τὴν οὐκωκρίδεα ἐστὶν ἡλικίαν συζωγνύειν, τὸ δ' ἐπὶ αὐτῇ τετακοντα, ἢ μικρόν· ἐν πέντε γὰρ ἀκμάζει τὸ τοῖς σώμασι σύζωξις ἐστὶν, καὶ περὶ τὴν πύλιν τῆς τεκοποιίας συγκαταβήσκει πῶς χρόνοις ἐνδείκνυται.*

¶ In septima prudentiam] Circa hanc ætatem Aristoteles lib. vii. Polit. cap. xvi. τῆς διανοίας ἀκμῆν ἐστὶν ἐπὶ αὐτῇ τετακοντα. Et lib. ii. Rhetor. cap. xiv. inquit: ἀκμάζει δὲ τὸ μὲν σῶμα, ἀπὸ τῆς τετακοντα ἐστὶν ἕως πέντε καὶ τετακοντα. ἢ δὲ ψυχὴ, περὶ τὴν ἐνδὲς δέκιν πεντήκοντα. Quod confirmat Dionys. Halicarn. lib. iv. Antiq. Rom. pag. 233. ὅς ἐστι πολὺν χρόνον πενήκονταέτης ἐστὶν ἡ κρῆσις τῶν ἀνθρώπων φρονεῖν πεφύκασιν οἱ περὶ πάντων μάλιστα γυμνασμοὶ τῆς ἡλικίας.

¶ Oculos albescere] Hæc verba neque in editione Aldina, neque Germanica habentur; monet tamen Aldus in veteri libro fuisse. Quid vero albescere hoc loco sibi velit, ignoro: fortean *bebecere* legendum est. Mortis tempore pupillas albescere Servius notat. ad Virgil. lib. 10. Æn. vers. *ut senior letho canentia lumina solvit.* Quod an huc pertineat dubito.

¶ Aristoteles appellat *τετακιν*] Aristotel. lib. vii. histor. anim. cap. i. *περὶ δὲ αὐτὸν χρόνον τῆτον, ἢ τε φωνὴ μεταβάλλειν ἀρχεῖ ἐπὶ τὸ τετακότερον καὶ ἀνωμαλότερον*

μαλίστερον, ἔτε π' ὀξεία ἔσα, ἔτε πω βαρεῖα, ἔτε
πᾶσα ὁμαλή, ἀλλ' ὁμοία φαινομένη ταῖς ᾤδανενδ-
εισμήδαις καὶ τεφραίαις χορδαῖς. ὁ καλῶσιν τεφρίζον.
Idem lib. v. Aufon. in monosyll. Pubentes annos robu-
stior anticipat vox. V. Non. Marcell. in Gallulare. A-
ristot. de gener. animal. lib. v. cap. vii. Alexand. A-
phrod. lib. i. problem. 125.

^z Hircum olere incipiat] *Hircus* est fœtor ala-
rum. Catull. Epig. 70 & 72. Horat. Epod. 12.
Inde *Hircosus* Ulpiano, L. Qui clavum. 12. §. Is cui.
D. De ædilit. edict. Is, cui os oleat, an sanus sit,
quæsitum est. Trebatius ait, non esse morbosum, os ali-
cui olere, veluti hircosum, strabonem. Mallem legere,
grasonem. Nam γεράσθ & γεράθ teste Suida, est
ἡ δυσσομία καὶ τέρων. καὶ γεράθων ἀνδρῶν, ὁ
δυσσομθ. Et Glossis veteribus γεράθων *hircosus* est.
Vid. Tzetz. Chil. 13. pag. 476. Polluc. lib. 11.
tit, καὶ ῥινός, pag. 100. *Hirquitallus* autem Fe-
stus non à graveolentia, sed à libidine hircorum
dictos autumat. V, Joh. Brodeum. lib. 5. miscell.
cap. 22.

^a Ac κείσιμος dicuntur] Vid. quæ sup. cap. xi.
notavi.

^b Septimum quemque annum periculosum] Vid.
Gell. lib. 111. cap. x.

^c Κλιμακτηρικὸν vocari] Ἀπὸ τῆς κλίμακθ, quod
certis numeris, velut per scalarum gradus ascendat at-
que colligatur. *Scanfilem* vocat Plin. lib. vii. cap.
xlix. Sunt autem climactericorum duo genera: aut
enim ἐβδομαδικοὶ sunt, aut ἐννεαδικοί. Jul. Firm.
lib. iv. cap. xiv. ἐβδομαδικοὶ qui numero septena-
rio constant. veluti, 7. 14. 21. 28. 35. 42. 49. 56.
63. 70. 77. 84. ἐννεαδικοὶ qui novenario, ut 9. 18.
27. 36. 45. 54. 63. 72. 81. In ἐβδομαδικοῖς pe-
riculosiores à nonnullis putantur, qui ternis hebdoma-
dibus constant, ut 21. 42. 63. 84. Sed omnium
difficillimos auctor noster opinatur esse, quos complet
nume-

numerus quadratus, cujusmodi sunt 49. & 81. quorum alter confit ex septies septem, alter ex novies novem. Plura de annis Climactericis lege, si lubet, apud Feder. Bonavent. lib. vi. de Octimest. partu cap. 50. cum quatuor sequentib. Marcil. Ficin. lib. 2. de triplici vita c. 20. Pet. Mess. lib. 1. var. lect. c. 46. Fabric. Paduan. in catena tempor. annul. 31. Læ. Bisciol. lib. 15. hor. subsec. c. 7. Levin. Lemn. lib. 2. de occult. nat. mirac. c. 2.

^d Quadrati numeri] *Quadratus numerus* est, defintore Boëtio lib. 11. de Music. cap. vi. qui gemina dimensione in æqua concrefcit, ut bis duo, ter tres, quater quatuor, quinquies quinque, sexies sex. Vid. Gell. lib. 1. cap. xx. Euclid. in Element. lib. 7. defin. 16.

^e Plato ille (ven. cæt.) philosoph. sanctissimus] Platonem *ἰερώτατον* etiam Lucianus appellat *ὡς εἰ Μανεύς*. pag. 605.

^f Πάση] Gell. lib. 1. cap. xxvi.

^g Hunc licet quidam periculosissimum] Annum sexagesimum tertium periculosissimum esse, frequens opinio est. Et idcirco ab Ægyptiis *Androclan* dictum esse (quod omnem vitæ substantiam frangat atque debilitet) auctor est Jul. Firm. lib. iv. cap. xiv. Coel. Rhodig. lib. 22. antiq. lect. c. 12. D. Augustus Imp. perquam latus est, quod illum veluti communem seniorum omnium *κλιμακτηέ* evaserit. Vid. epistolam ejus ad Caium nepotem suum, apud Gell. lib. xv. cap. vii.

^h Hic annus absumpsit] Absumpsit tamen Orphea, teste Suida in *Ὀρφεύς* : & Ciceronem, Seneca Suafor. vii. Gell. lib. xv. cap. xxviii. Item alios, quos enumerat Bodin. lib. iv. de republic. cap. 11.

ⁱ Aristotelem Stagiriten] Diogenes Laërtius lib. v. in vita Aristot. Ammonius in vita ejusdem, præfixa Commentario de Prædicamentis, itemque Suidas

Unable to display this page

eundem annum vixerunt. Non pauci etiam, per animi spiritum, molestiis corporis superatis, limitem istum transgressi sunt : ut § Carneades, à quo tertia Academia est, quæ dicitur nova; vel ^h Cleanthes, qui uno minus centum explevit. At ⁱ Xenophanes Colophonius major annorum centum fuit. ^k Democritum quoque Abderiten, & ^l Isocratem rhetorem, ferunt prope ad id ætatis pervenisse, quo ^m Gorgian Leontinum, quem omnium veterum maxime senem fuisse, & octo supra centum annos habuisse constat. Quod si cultoribus sapientiæ, sive per animi virtutem, seu lege fati, diutina obtigit vita : non despero, quin te quoque, diu corpore atque animo valentem, longior maneat senectus. Quem enim veterum nunc memoria suspicimus, quem prudentia vel temperantia, vel iustitia, vel fortitudine, tibi antistare dicemus? quis eorum, si adesset, non in te omnium virtutum prædicationem conferret? quis tuis laudibus se postponi erubesceret? Illud certe, ut arbitror, dignum est prædicatione, quod, cum illis ferme omnibus, quamvis prudentissimis, & procul à republica motis, non contigerit sine offensione, & odio plerumque capitali, vitam degere : tu tamen, officiis municipalibus functus, ⁿ honore sacerdotii in principibus tuæ civitatis conspicuus, ordinis etiam equestris dignitate gradum provincialium supergres-

fus, non modo sine reprehensione, & invidia
 semper fuisti; verum etiam omnium omni-
 no amorem, cum maxima gloria consecutus
 es. Quis à te nosci, aut ex amplissimo Se-
 natus ordine non expetivit, aut ex humiliore
 plebis non optavit? Quis mortalium vel te
 vidit, vel de tuo nomine acceperit, quin & lo-
 co fratris germani diligat, & vice parentis
 veneretur? Quis ignorat, probitatem pri-
 mam, fidem summam, benignitatem incre-
 dibilem, modestiam, verecundiamque singu-
 larem, cæteraque humanitatis officia penes
 te unum esse? & quidem majora, quam
 possint digne à quoquam referri. Quare
 & ego his nunc commemorandis superse-
 debo. De eloquentia quoque fileo: quam
 omnia nostrarum provinciarum tribunalia,
 omnes præfides noverunt: quam denique
 urbs Roma, & ° auditoria sacra mirata sunt.
 Hæc se & ad præsens & in futura sæcula
 fatis ipsa nobilitat.

IN CAPUT XV.

^a Sanctissime] Epitheton, ut plurimum parentibus
 & patronis datum, uti etiam iis, qui pari sunt
 honore. Documento sunt veteres inscriptiones quam
 plurimæ. L. Liberto 9. D. de obseq. parent. & pat.
 præst.

° Plato finem] Vid. sup. cap. præcedent. Allusit
 autem huc Ausonius in Grypho Ternarii numeri.

Quique novem novies fati tenet ultima finis.

Et

De DIE NATALI, 87

c Et habuit] Testatur Cicero in Cat. Major. his verbis : *Est enim quiete, & pure, & eleganter actæ ætatis placida ac senis senectus : qualem accepimus Platonis, qui uno & octogesimo anno scribens mortuus est.* Seneca Epist. 58. *Nam hoc scis, puto, Platoni diligentie sue beneficio contigisse, quod natali suo decessit, & annum unum atque octogesium implevit, sine ulla deductione.* Item Diogen. Laërt. lib. 111. in vita Platonis. Lucian. *πεὶ μακροβ.* pag. 605. Augustin. lib. 8. de Civit. Dei c. 11. Athenæus tamen annos octoginta duos vixisse tradit lib. v. pag. 217. cui adstipulatur Suidas. Neanthes autem teste Diogene Laërtio annos octoginta quatuor.

d Diogenes Cynicus] Diogenes Laërt. lib. 6. pag. 413. narrat, Diogenem Cynicum nonaginta ferme annorum obiisse mortem, devorato bovis pede crudo, unde in choleram solutus est. Vid. Tatian. contra Græcos, non longe à princip.

e Eratosthenes] Huic Suidas annos lxxx. Lucianus vero *πεὶ μακροβ.* lxxxii. tribuit.

f Xenocrates] Hunc annos 84. vixisse scribit Lucian. ibid.

g Carneades] Lucian. ibid. ann. 84.

h Cleanthes] Idem testatur Lucianus ibid. Diogenes vero Zenonis annos hunc æquasse memorat. Fuit igitur annorum nonaginta octo. Tot enim Zenonem vixisse scribit Diogenes.

i Xenophanes] Hunc annos 102. vixisse narrat Diogen. Laërt. lib. ix.

k Democritum] De hoc Lucian. loco jam sæpius citato. *Δημόκριτος μὲν ὁ Ἀβδερείτης, ἐπὶ τῶν γεγονότων πενήτων καὶ ἐχατὸν, σπορόμενος ἑφῆς, ἐτελεύτη.* Idem testatur Phlegon Trallian. pag. 90. Diogenes Laërtius autem lib. ix. annos 109. ei tribuit.

l Isocratem] Philostratus de vitis Sophistarum in Isocrate. *ἀπέθανε μὲν ἔν τῃ Ἀθήνῃσιν ἀμφὶ τὰ ἐχατὸν ἔτη.* Suidas narrat annos centum & lex vixisse. Lucian.

cian. vero *æi uanegē*. annos, uno minus, centum.

^m Gorgiam Leontinum] De hoc videndus Cicero de Senect. Valer. Maxim. lib. viii. cap. xiii. Quintil. lib. i. cap. i. Lucian. *æi uanegē*. Athen. lib. xii. pag. 548. Plin. lib. vii. cap. 48. Suid.

ⁿ Honore sacerdotii] *Sacerdotiorum provincialium* fit mentio in L. i. §. *Quod si*. D. de Leg. Jul. ambit. L. *Sponte*. 17. in princip. D. de munerib. & honor. L. *In honoribus*. 3. D. de vacat. Jul. Paul. lib. v. Sentent. tit. 30.

^o Auditoria sacra] *Auditorium sacrum*, id est, Principis. L. *Minor*. 18. §. *Sin autem*. D. de minorib. L. *Nonnulli*. 13. C. Th. de appell. Dicitur & *Consisterium sacrum*. L. *Cum anteriorib.* 5. §. *In his*. C. de tempor. appellat.

CAPUT XVI.

Nunc vero, quatenus de die natali scribo, meum munus implere conabor; tempusque hodiernum, quo maxime flores, quam potero lucidissimis notis signabo: ex quo etiam primus ille tuus natalis liquido noscetur. Tempus autem non diem tantummodo, vel mensem, vel annum vertentem appello; sed & quod quidam lustrum, aut annum magnum vocant, & quod sæculum nominant. ^a Cæterum de ævō, quod est tempus unum & maximum, non multum est, quod in præsentia dicatur. est enim immensum, sine origine, sine fine, quod eodem modo semper fuit, & semper futurum est, neque ad quem.

quemquam hominum magis, quam ad alterum pertinet. ^b Hoc in tria dividitur tempora, præteritum, præsens, futurum. ex quibus præteritum initio caret, exitu futurum: ^c præsens autem, quod medium est, adeo exiguum, & incomprehensibile est, ut nullam recipiat longitudinem, neque aliud esse videatur, quam transacti futurique conjunctio; adeo porro instabile, ut ibidem sit nunquam; & quidquid transcurrit, à futuro decerpit, & apponit præterito. Hæc inter se tempora, anteaetum dico, & futurum, neque paria sunt, neque ita, ut alterum altero longius, breviusve videatur: quidquid enim non habet finem, collationem mensuræ non recipit. Quapropter ævum neque annorum, neque sæculorum numero, nec denique ullo finiti temporis modulo metiri conabor. hæc enim ad ætatem infinitam non sunt ^d brumalis unius instar horæ. Itaque, ut sæcula possim percurrere, & hoc nostrum præsens designare, ^e omissis aureis, argenteisque, & hoc genus poeticis, à conditu urbis ^f Romæ, patriæ nostræ communis, exordiar.

In CAPUT XVI.

^a Cæterum de ævo] *Ævum* Varro lib. v. de Ling. Lat. pag. 46. ab ætate omnium annorum dictum putat. Græcis est αἰών, ἡ τοῦ χρόνου ἀντιβολή. Plotin. lib. vii. Ennead. cap. 111. de ætern. & temp. Sect. 3. Gregor. Nazianz. in nativit. Christ. αἰών
ἔτι

ἔτε χεῖνΘ, ἔτε χεῖνε π μέρΘ. Vid. Timæum Locrum de mundi anima pag. 12. Chalcid. in Tim. Plat. pag. 31, 73 & 77. Mar. Victorin. in Rhetor. Cicer. pag. 151. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxviii.

^b Hoc in tria] Vel in duo; præteritum & futurum. Nam nonnulli philosophi, ut Marius Victorinus dicto loco indicat, præsens esse negaverunt, quod in eo quod præsens dicimus, si quid jam ex parte aliqua confectum est, præteritum sit: si quid mox perfici habeat, futurum est. Vide Mercurium Trifneg. ad Tatium apud Stobæum in eclog. phys. c. 11. p. 20.

^c Præsens autem] Eleganter Seneca de brev. vitæ, cap. x. *Præsens tempus brevissimum est, adeo ut quibusdam nullum videatur. In cursu enim semper est, fuit & præcipitatur: ante desinit esse, quam venit.* V. Basilium M. homil. 1. in hexaem. p. 3. ἢ ἐχ' τοῦτΘ ὁ χεῖνΘ; ἔ τὸ μὲν παρελθὼν ἠφανίσθη, τὸ δ' μέλλον ὑπὸ πᾶσι, τὸ δ' παρὲν πᾶν γνωστὸν διὰ διδέρχεται πρὸ αἰδήσιν.

^d Brumalis un. inst. horæ] Bruma dicta, quod brevissimus dies est. Varro lib. v. de ling. Lat. pag. 45. Vitruv. lib. ix. cap. v. Inde *brumalis hora*, id est, brevissima, quæ & *hiberna* dicitur Plauto Pseud. scen. ult. Cui opponitur *æstiva*, id est, longa. Martial. lib. xii. Epig. 1.

^e Omissis aureis argent.] De quibus Hesiod. lib. 1. ἔργ. Arat. Phæn. pag. 118. & seq. Ovid. lib. 1. Metamorph. Lactant. lib. v. cap. v.

^f Romæ, patriæ nostræ cor.] Roma communis patria. L. Roma. 33. D. ad municip. L. Si duas. 6. §. Romæ. D. de excusat. tut. L. Tempore. 21. C. Theod. de prætorib. Liv. lib. 111. *Dissolvi licentia militandi morem, nec pro communi jam patria Romam esse.* Athen. lib. 1. dipnosoph p. 3. Aur. Symmach. lib. 1. Epist. 61. & lib. v. Epist. 94. Seneca consol. ad Helv. cap. vi. Sidon. Apollin. lib. 1. epist. 6. *In qua unica totius orbis civitate (de Roma loquitur) soli barbari & servi peregrinantur.* CA-

CAPUT XVII.

ET quoniam sæcula aut naturalia sunt aut civilia, prius de naturalibus dicam. Sæculum autem est spatium vitæ humanæ longissimum, partu & morte definitum. Quare qui annos triginta sæculum putarunt, multum videntur errasse. Hoc enim tempus *ῥυεῖν* vocari ^a Heraclitus auctor est. Quia orbis ætatis in eo sit spatium. Orbem autem vocant ætatis, dum natura humana à sementi ad sementim revertitur. Hoc quidem *ῥυεῖς* tempus ^b alii aliter definierunt. Herodicus annos quinque & viginti scribit dici *ῥυεῖν*. Zenon triginta. ^c Sæculum autem quid sit, usque adhuc arbitror ad subtile examinatum non esse. Poëtæ quidem multa incredibilia scripserunt, nec minus historici Græci: quamvis eos à vero non par fuit recedere. Ut ^d Herodotus; apud quem legimus, Arganthonium Tartessiorum regem, centum & quinquaginta annorum fuisse. Ut ^e Ephorus; qui tradit, Arcadas dicere, apud se reges antiquos aliquot ad trecentos vixisse annos. Verum hæc, ut fabulosa, prætereo. ^f Sed inter ipsos Astrologos, qui in stellarum signorumque ratione verum scrutantur, nequaquam etiam convenit. ^g Epigenes in centum duodecim annis

annis longissimam vitam constituit; Berofus autem in centum sedecim; alii ad centum viginti annos produci posse, quidam etiam ultra crediderunt. Fuerunt, qui non idem putarent ubique observandum, sed varie per diversas regiones, prout in singulis sit cœli ad circulum finitorem inclinatio, ^h quod vocatur *κλίμα*. Sed, ⁱ licet veritas in obscuro lateat, tamen in unaquaque civitate quæ sint naturalia sæcula, ^k Rituales Etruscorum libri videntur docere: in quibus scriptum esse fertur, initia sic poni sæculorum; quo die urbes atque civitates constituerentur: de his, qui eo die nati essent, eum, qui diutissime vixisset, die mortis suæ primi sæculi modulum finire. eoque die, qui essent reliqui in civitate, de his rursum ejus mortem, qui longissimam ætatem egisset, finem esse sæculi secundi. Sic deinceps tempus reliquorum terminari. Sed ea, quod ignorarent homines, portenta mitti divinitus, quibus admonerentur, unumquodque sæculum esse finitum. Hæc portenta Etrusci, pro haruspicii disciplinæque suæ peritia, diligenter observata in libros retulerunt. Quare in Tuscis historiis, quæ octavo eorum sæculo scriptæ sunt, ut Varro testatur, & quot numero sæcula ei genti data sint, & transactorum singula quanta fuerint, quibusve ostentis eorum exitus designati sint, continetur. Itaque scriptum est, quatuor

tuor prima sæcula, ¹ annorum fuisse centum & quinque: quintum, centum viginti trium; sextum, undeviginti & centum; septimum, totidem; octavum tum demum agi; nonum, & decimum superesse. Quibus transactis finem fore nominis Etrusci, Romanorum autem sæcula quidam ^m ludis sæcularibus putant distingui. Cui rei fides si certa est, modus Romani sæculi est incertus. Temporum enim intervalla, quibus ludi isti debeant referri, non modo quanta fuerint retro, ignoratur: sed ne quanta quidem esse debeant, scitur. Nam ita institutum esse, ut centesimo quoque anno fierent, ⁿ id, cum Antias aliique historici auctores sunt, tum Varro de scenicis originibus libro primo ita scriptum reliquit: *Cum multa portenta fierent, & murus ac turris, quæ sunt intra portam Collinam, & Esquilinam, de cælo essent tacta, & ideo o libros Sibyllinos X-viri adissent; renuntiarent, uti Diti patri, & Proserpina, ludi Terentini in campo Martio fierent, & P hostiæ furvæ immolarentur; utique ludi centesimo quoque anno fierent. Item T. Livius libro CXXXVI. Eodem anno ludos sæculares Cæsar ingenti apparatu fecit; quos centesimo quoque anno (^a is enim terminus sæculi) fieri mos.* At contra, ut decimo centesimoque anno repetantur, tam Commentarii quindecimvirorum, quam D. Augusti edicta testari videntur. Adeo ut ^f Horatius Flaccus in
car-

carmine, quod sæcularibus ludis cantatum est, id tempus hoc modo designaverit:

*Certus undenos decies per annos
Orbis ut cantus referatque ludos
Ter die clara, totiensque grata
Nocte frequentes.*

At enim, temporum si veterum revolvantur annales, longe magis in incerto invenietur. Primos enim ludos sæculares exactis regibus post Romam conditam annis CCXLV. à Valerio Publicola institutos esse, Valerius Antias ait: at XV-virorum Commentarii * annis CCLXXXVIII, M. Valerio, SP. Verginio Coss. secundos ludos; ut Antias vult, anno post urbem conditam quinto trecentesimo: ut vero in Commentariis quindecim-virorum scriptum est, anno octavo & quadringentesimo; * M. Valerio Corvino iterum, C. Pœtilio Coss. Tertiis ludi fuerunt, Antiæ Livioque auctoribus, P. Claudio Pulchro, C. Junio Pullo Coss. aut, ut in libris quindecim-virorum scriptum est, anno quingentesimo duodevicesimo, P. Cornelio Lentulo, C. Licinio Varo Coss. De quartorum ludorum anno triplex opinio est. Antias enim, & Varro, & Livius, relatos esse prodiderunt, L. Marcio Censorino, M. Manilio Coss. post Romam conditam anno DCV. At Piso Censorius, & Cn. Gellius, sed & Cassius Hemina, qui illo tempore vivebat, post annum factos tertium affir-

affirmant, Cn. Cornelio Lentulo, L. Mum-
 mio Achaico Coss. id est, anno DCVIII. In
 quindecim-virorum autem Commentariis
 notantur sub anno DCXXVIII, M. Æmilio
 Lepido, L. Aurelio Oreste Coss. Quintos
 ludos C. Furnio, C. Junio Silano Coss. anno
 DCCXXXVII, * Cæsar Augustus & Agrippa
 fecerunt. Sextos autem fecit^y Ti. Claud. Cæ-
 sar, se IV. & L. Vitellio III. Coss. anno
 ICCCC.^z Septimos Domitianus, se XIV. & L.
 Minucio Rufo Coss., anno ICCCCXLI. ^a Octa-
 vos imperatores Septimius & M. Aurelius
 Antoninus, Cilone & Libone Coss. anno
 ICCCCCLVII. Hinc animadvertere licet, ne-
 que post centum annos, ut hi referrentur lu-
 di, statum esse, neque post centum decem.
 Quorum etiamsi alterutrum retro fuisset ob-
 servatum, non tamen id satis argumenti es-
 set, quo quis his ludis sæcula discerni con-
 stanter affirmet præsertim cum ab urbis pri-
 mordio, ad reges exactos,^b annos CCXLIV, fa-
 ctos esse, nemo sit auctor. Quod tempus pro-
 culdubio naturali majus est sæculo. Quod si
 quis credit, ludis sæcularibus sæcula discerni,
 sola nominis origine inductus : sciat, sæcula-
 res dici potuisse, quod plerumque semel fiant
 hominis ætate. Ut multa alia, quæ raro fiunt.
 post sæculum evenire, loquentium consue-
 tudo usurpat. Sed nostri majores, ^c quod natu-
 rale sæculum quantum esset, exploratum
 non

non habebant, civile ^d ad certum annorum modulum centum statuerunt, ^e testis est Piso, in cuius annali septimo scriptum est sic: *Roma condita anno 10XCV1 sæculum accipit, his consulibus quibus proximi sunt Consules M. Æmilius M.F. Lepidus, C. Popilius 11. absens* Sed, ut hunc numerum constituerent nostri, nonnihil causæ fuit; primum, quod multos suorum civium ad hanc ætatem vitam producere videbant. Dein quod Etruscos, ^f quorum prima sæcula centenum fuerant annorum, etiam hic, ut in aliis plerumque, imitari voluerunt. Præterea fieri potest, quod refert Varro, quodque Dioscorides astrologus scripsit, ^g Alexandriae inter eos, qui mortuos solent conservare, constare, hominem ^h plus centum annis vivere non posse: id cor humanum declarare eorum, qui integri perierunt sine corporis tabe. Eo, quod id multis annis pendendo, omnis ætatis incrementa & deminutiones observent: & anniculi pendere duas drachmas, bimi quatuor, & sic in annos singulos, usque ad quinquaginta, accedere binas; ab iis centum drachmis ab anno quinquagesimo item decedere in unoquoque binas. Ex quo perspicuum sit, centesimo anno redire ad anni primi pondus, nec longius vitam posse produci. Quoniam igitur civile Romanorum sæculum centum annis transigitur, scire licet, in decimo sæculo & primum natalem

talem tuum fuisse, & hodiernum esse. Quot autem sæcula urbi Romæ debeantur, dicere meum non est: sed, quid apud Varronem legerim, non tacebo. Qui libro Antiquitatum duodevicesimo ait, fuisse Vettium Romæ in augurio non ignobilem, ingenio magno, cuivis docto in disceptando parem; eum se audisse dicentem: Si ita esset, ut traderent historici, de Romuli urbis condendæ auguriis, ac ⁱ duodecim vulturibus; quoniam cxx. annos incolumis præteriiisset populus Romanus, * ad mille & ducentos perventurum.

In CAPUT XVII.

^a **H**eraclitus auctor est] Sic legendum, non Herodicus. Plutarch. περὶ τῆς ἐκκληλ. γενε. pag. 739. ἔτι τεῖς δὲ κοῖται ποιεῖσι τὴν ἡμερὰν καὶ Ἡράκλειτον. Et statim subjungit: ἐν ᾧ χρόνῳ ἡνῶντα παρέχει τὸν ὅλγον αὐτῆς γενησὶν ὁ χρόνος. Quæ verba sunt interpretamentum eorum, quæ auctor noster subneçtit: Quia orbis ætatis in eo sit spatium. Orbem autem vocant ætatis, dum natura humana à sementi ad sementem revertitur. Nam Plato lib. v. de republ. tricesimum annum in masculis aptum proli procreandæ censuit. Uti etiam in sacris literis legimus, plerosque anno tricesimo ætatis filios genuisse. Aristoteles lib. vii. Polit. requirit annos triginta & septem.

^b Alii aliter definierunt] Γενεᾶς vocabulo sæpe utuntur auctores, historici imprimis. Quot vero annos ἡμερὰ contineat, inter ipsos non convenit. Nam quidam unum annum ἡμερὰν esse voluerunt, teste Plutarcho lib. περὶ τῆς ἐκκληλ. γενε. pag. 739. alii
H annis

annis septem eam definierunt, ut refert Artemidorus lib. 11. *Ὀνειροκρ.* cap. lxxv. in pr. Suid. in *ῥυεαὶ* & *Ὀρεφύς*. Alii viginti. Hesych. in *ῥυεαὶ*. Alii viginti quinque, uti Heraclitus, quem hoc loco auctor noster citat, itemque Hesych. dict. loco. Alii annis viginti septem, ut colligitur ex Dionysio Halicar. lib. 1. Rom. antiq. pag. 8. ubi tradit, ab Ilio capto usque ad conditam Romam, geneas esse sedecim, id est, ut ipse colligit eodem lib. pag. 57. annos 432. Divisis igitur illis 432. annis per 27. exsurgunt geneæ sedecim. Sed non satis libimet ipsi constat, ut videre est, cum ex aliis ejusdem scriptoris locis, tum ex illo qui est lib. 11. pag. 120. ubi de Pythagora agit. Alii triginta, ut Zenon & Heraclitus, quos Censorinus noster auctores laudat. Vid. Plutarch. *περὶ ἐκλελειμμένων*. pag. 739. Artemidor. lib. 11. *Ὀνειροκρ.* cap. lxxv. Suid. loco sup. citato, & in *περγέρον*. Eustath. Iliad. α. pag. 37. Porphyry. quæst. 14. in Homer. Latini hoc tempus *Ævum* quandoque vocant, ut Horat. lib. 11. Od. ix.

*At non ter ævo functus amabilem
Ploravit omnes Antilochum senex
Annos.*

Nonnulli largius geneæ spatium tribuunt: tres enim geneas, centum annos esse volunt. Herodot. lib. 11. *ῥυεαὶ γὰρ τρεῖς ἑκατὸν ἔτερά οἱ εἰσι*. Clem. Alexand. Strom. 1. pag. 145. *εἰς μὲν τοὶ τὰ ἑκατὸν ἔτη, τρεῖς ἐγκαταλέγονται ῥυεαί*. Vid. Herodian. lib. 111. pag. 527. ubi de ludis sæcularibus agit. Sunt etiam qui centum annis geneam determinant, ut Gen. xv. vers. 13. & 16. Dionys. Halicar. lib. 1. pag. 2. narrat, Medorum imperium quatuor geneas durasse, id est, annos fere quadringentos. Alii adhuc extendunt in centum & octo annos. Vide Plutarch. sup. dicto loco.

[Sæculum autem quid sit] *Sæculum* interdum indefinite pro quovis tempore accipitur. Terent. Eunuch. Act. 11. Scen. 11.

Olim

De DIE NATALI. 99

Olim isti fuit generi quondam quæstus apud sæculum prius.
Et Virgil. lib. viii. *Ænied.*

*Aureaque (ut perhibent) illo sub rege fuere
Sæcula.*

Interdum pro certo & determinato, de quo auctor noster hic agit. Et quidem in sacris literis pro quinquaginta annis interdum capitur; ut Exod. xxi. vers. 6. & Levit. xxv. vers. 39, 40. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxviii. Alii autem *Sæculum* triginta annis, alii centum & decem, alii mille definiunt. Servius lib. vi. *Æneid.* ad vers. *Sed mihi tarda gelu, &c.* Notandum, inquit, *dicta sæcula etiam in uno homine, secundum eos, qui dicunt sæculum triginta annos habere. Nam alii centum & decem, alii mille annis putant sæculum contineri. Quo pertinet illud Plauti In Milit. Act. iv. Scen. Jam est.*

PY. *Quin mille annorum perpetuo vivunt, ab sæculo ad sæculum.*

Vid. Zosim. lib. ii. hist. in pr. & Etymol. magn. in *αἰών*.

^a Herodotus; apud quem legimus, Arganthonium] Herodoti locus est lib. i. his verbis: ἀπὸ Ἰωνῶν ὃ ἐς τὸν Τάρτηρον, περὶ φιλέες ἐχόντο τὴν βασιλείαν ἢ τὴν Τάρτηρον, τὴν ἑνομα μὲν ἔχοντες Ἀργανθώνιον, ἐπεργάζοντο ὃ τὴν Τάρτηρον ὀγδοήκοντα ἔτεα, ἐβίωσεν ὃ πάντα, ἑκατοσι καὶ ἑκατόν. Ubi diserte annos centum & viginti Arganthonium vixisse scribit. Ut & Cicero in Catone majore. *Expectemus (inquit) Tartesiorum regis ætatem. Fuit enim (ut scriptum video) Arganthonius quidam Gadibus, qui octoginta regnavit annos, centum & viginti vixit.* Quibus assentitur Val. Maxim. lib. viii. cap. xiii. & Plin. lib. vii. cap. xlviii. At Censorinus noster, item Strabo lib. iii. pag. 104. Lucian. περὶ μακεδ. pag. 60. Phlegon Trallian. περὶ θαυμασ. καὶ μακεδ. pag. 92. Anacreon poëta, à supra nominatis & Plinio lib. vii. cap. xlviii. citatus, centum & quinquaginta annos Arganthonium vixisse

volunt. Asinius Pollio, teste Valerio Maximo lib. viii. cap. xiii. centum triginta. Silius Italicus trecentos. ejus hi versus sunt lib. III.

Arganthoniacos armat Carteia nepotes.

Rex proavis fuit humani ditissimus ævi,

Ter denos decies emensus belliger annos.

^c Ephorus, qui tradit, Arcadas] Ephorus hujus rei testis citatur etiam à Plinio lib. vii. cap. xlviii. Pertinet huc quoque Servius lib. viii. Æneid. *Arcadas his oris. Constat (inquit) Arcadas plurimum vixisse, in tantum, ut quidam usque ad trecentos annos vivendo pervenerint.*

^f Sed inter ipsos astrologos] Servius in Comment. ad Virgil. lib. iv. Æneid. *Vixi, & quem dederat cursum fortuna peregi. Tribus humana vita continetur; Natura, cui ultracentum & viginti solstitiales annos concessum non est; Fato, cui nonaginta anni, hoc est, tres Saturni cursus, exitium creant, nisi forte aliarum stellarum benignitas etiam tertium ejus superet cursum; Fortuna, id est, casu, qui ad omnia pertinet, quæ extrinsecus sunt, ad ruinam, incendia, naufragia, venena. Vid. Jul. Firmic. lib. II. cap. xxvii. Plinius lib. viii. cap. xlix.*

& Epigenes in centum duodecim] Varia fuit veterum opinio de longissimo termino vitæ humanæ. Alii enim statuerunt annos lxx. Herodot. lib. I. pag. 14. Alii nonaginta sex. Hesiod. apud Plutarch. lib. πρὸ τοῦ ἐκλελ. γένος. & Aufonius, qui Hesiodum latine vertit, Eidyil. xviii. Alii centum. Ecclesiast. cap. xviii. vers. 8. Numerus, inquit, dierum hominum, ut multum, centum anni. Et Artemidor. lib. II. Ὁνειροκρ. cap. lxxv. καὶ ἡμᾶς ὅ ἐκατὸν ἔτη ἔῃ τὸν τέλειον τῆς ζωῆς χρόνον, ἐπεὶ δὴ τὸ πλεῖστος ἢ ὀλίγον ὑποδρόντας ζώντας ὁρῶμεν, ἢ ὀλίγον ὑπαδρόντας. Quam sententiam sequuntur] Cui quoque L. An usufructus. 56. D. de usufr. L. Si usufructus. 8. D. de usufr. leg. L. ut inter. 23. C. de Sacros. eccles. Eustathius πρὸς χρονοκῶν διαση. tit. πρὸς 5' χρόνων. Justinian. Imp. Novell. 9. Alii
annos

De DIE NATALI, 101

annos centum & octo. Videndus Plutarch. *περὶ τῆς ἐκκλησίας*. 739. Sibylla, centum & decem:

Ἄλλ' ὅποταν μήκισθ' ἴκη χρόν' ἀνδράποισι
Ζωῆς, εἰς ἑτέων ἑκατὸν δέκα κύκλον ὀδύων.

Epigenes centum & duodecim, vel ut à Plinio citatur lib. vii. cap. xlix. centum viginti duobus annis vitam longissimam hominis definivit. Berofus autem centum & sedecim, vel ut est apud eundem Plinium ibid. centum septendecim. Alii terminum vitæ esse putavere annum centesimum vicesimum. Genes. vi. vers. 3. Fl. Joseph. lib. 1. antiquit. Judaic. cap. iv. & vii. circ. fin. Lactant. lib. 11. Instit. cap. xiii. & seq. Adde his Quinctilian. Dialog. de Oratorib. pag. 697. Trebell. Pollion. in D. Claud. non longe à princip. Arnobius lib. 11. advers. gentes. *Vultis (inquit) Faunus, Latinus, & Picus annis vixerint vicens atque centenis? ultra enim negatur posse hominis vita produci.* Sed locum Genesios modo citatum, multi non de termino vitæ humanæ, sed de tempore ad resipiscendum usque ad diluvium hominibus relicto accipiunt. Vid. D. Hieron. quæst. in Genes. August. lib. xv. de civit. Dei, cap. xxiv. Gratian. cap. *Prædixerat.* De pœnitent. dist. 1.

^h Quod vocatur *κλίμα*] Vitruvius lib. 1. cap. 1. *Inclinationes cæli, quas Græci κλίματα dicunt.* Item Gell. lib. 14. c. 1. Columell. lib. 1. de re rust. *Declinatio.* Achill. Stat. in prolegom. in Arat. pag. 91. *κλίματα ὅ ἐστιν, διὰ τὸ πρὶν γλῶσιν μὴ εἶναι ὁμαλῶς, ἀλλ' ἔχειν οἶον ἐγκλίματά πνα, ὅφρηλοτέρων ὄντων καὶ ταπεινοτέρων τῶν μερῶν αὐτῆς, καὶ τὰς οἰκίσεις τῶν ἐθνῶν ἄλλας ἀλλὰχ' εἶναι.* Vid. Isidor. lib. 111. Orig. cap. xli.

ⁱ Licet veritas] Democriti sententia est. *ἐν βύθῳ κείται ἡ ἀλήθεια.* Cic. lib. 1. Acad. quæst. prope finem. Seneca lib. 7. de benefic. cap. 1. *Involuta veritas in alto latet.* Et lib. 7. natur. quæst. c. 32. in fi.

^k Rituales] Ritualium librorum sup. cap. xi. facta est mentio.

^l Annorum fuisse centum] Addidi ex Aldina & Germanica editione *quinque* : & statim legendum, *quintum centum viginti trium*. Quod etiam admonuit Carriolib. 11. emendat. cap. 1.

^m Ludis sæcularibus] De ludis sæcularibus videndus Festus. Valer. Maxim. lib. 11. cap. 4. Herodian. lib. 3. Zosim. lib. 11. hist. & qui plena manu de illis differuit Onuphrius Panvin.

ⁿ Id cum Antias] Sic Aldina & Germanica editio, itemque membranæ Fr. Modii.

^o Libros Sibyllinos X-viri] Sic Aldus & Germanica editio; idque verius esse puto. Quindecim virorum enim institutio posterior fuit. Vid. Aufon. in Grypho Ternarii numeri in fin.

^p Hostiæ furvæ] Id est, nigræ. Valer. Maxim. lib. 11. cap. iv.

^q Is enim terminus sæculi] Sic Aldus, quæ lectio melior videtur.

^r At contra ut decimo centesimoque] Ludos sæculares centesimo decimo quoque anno factos, indicant versus Sibyllini, apud Phlegont. Trallian. *ἡμεῖς Σαυμασ.* pag. 94. & Zosim. lib. 11. hist. pag. 670. idque verius esse, erudite docet Josephus Scaliger lib. 11. de emend. temp. pag. 137. & Onuphrius Panvin, de lud. sæcul.

^s Horatius] Epod. lib.

^t Annis ducentis quadraginta quinque] Primo igitur suo consulatu Val. Publicola ludos sæculares fecit, juxta sententiam Valerii Antiatis, & Zosimi lib. 11. hist. pag. 668. Nam regnatum est Romæ An. ccxlv. teste Livio lib. 1. in fin. & Censorino inf. hoc capite.

^u M. Valer. Corvino] In Fastis Onuphrii est: *M. Valerio. M. F. M. N. Corvo II. C. Patilio. C. F. C. N. Libone Visolo.* At Zosimus secundos ludos sæculares in quartum consulatum M. Popilii refert, lib. 11. pag. 669.

* Cæsar Augustus] Horum ludorum meminit Plin. lib. vii. cap. xlviii. Sueton. in Augusto c. xxxi. Dion. Cass. lib. liv. pag. 610. Ovid. lib. 11. Trist. Eleg. 1.

Jusserat & Phæbo dici, quo tempore ludos

Fecit, quos ætas aspicit una semel.

Huc pertinet nummus Sebastiani Erizzii, pag. 145. At Zosimus lib. 11. hist. pag. 669. hos ludos L. Censorino & C. Sabino Coss. factos esse auctor est.

† Tib. Claudius] Sueton. in Claud. cap. xxi. Tacit. lib. xi. Annal. Plin. lib. vii. cap. xlviii. & lib. viii. cap. xlii. Zosimus lib. 11. hist.

‡ Septimos Domitianus, se xiv. & L. Minutio Rufo Coss.] Sic correximus ex nummis antiquis apud Gulielmum Choul, pag. 284. & seq. Idemque monuit ante Lud. Carrio lib. 11. Emend. cap. 1. Videndus Sueton. in Domitiano cap. iv. Zosim. lib. 11. hist.

‡ Octavos Imperatores Septimius & M. Aurelius Antoninus] Sic legendum, non *Antonius*, ut Carrio edidit. Vid. Æl. Spartian. in Severo. & paulo post, anno 19ccclvii. non 19ccclvii. ut est in eadem editione. Vid. Onuphr. de ludis sæcul. Mentionem horum ludorum faciunt Herodian. lib. 111. pag. 527. Zosim. lib. 11. pag. 669. Vid. nummum Sebast. Erizzi pag. 566.

‡ Annos ccxlv.] Sic Dionys. Halicarnass. lib. 1. pag. 61. Liv. lib. 1. in fin. At Festus Rufus in breviario, & Augustin. lib. 3. de civit. Dei. c. 15. à primordio urbis, usque ad reges exactos, numerant annos ccxliii. omisso nimirum anno interregni, inter Romulam & Numam.

‡ Quod naturale sæculum] Sic Aldus, idque rectius. Carrionis Germ. editio, *natura, sæculum*.

‡ Ad certum annorum modulum] Varro lib. v. de ling. Lat. *Sæculum spatium annorum centum vocarunt, dictum à sene, quod longissimum spatium senescendorum hominum id putarunt.*

^e Testis est Piso] Vid. Joseph. Scalig. lib. v. de emendat. temp. pag. 367.

^f Quorum prima sæcula centenum] Sup. hoc cap.

^g Alexandria inter eos, qui mortuos solent conservare] *Conservare*, id est, *ταφῆσαι*, vel salire, ut Varro inquit lib. xv. rer. hum. citante Diomedè Grammat. lib. 1. De condiendorum vero cadaverum ritu apud Ægyptios, vide sis Genes. cap. 50. vers. 2. & xxvi. Herod. lib. 11. pag. 135. Sextum Empir. lib. 111. Pyrrhon. hypothet. cap. xxiv. Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 57. & 58.

Lucian. de luctu. Silium Ital. lib. xiii. Pompon. Melam. lib. 1. cap. ix. Gell. lib. x. cap. x. Diogen. Laërt. lib. 9. in Pyrrhone.

^h Plus centum annis] Idem narrat Plin. lib. xi. cap. xxxvii.

ⁱ Duodecim vulturibus] De hoc augurio Liv. lib. 1. Aurel. Viêt. de Orig. gent. Rom.

^k Ad mille & ducentos] Respexerunt ad hoc vaticinium Claudianus lib. de bello Getico. vers. 265. & Sidonius Apollinaris in Panegy. Avito dicto. vers. 357. Vid. Cœl. Rhodig. lib. xxvii. cap. viii.

C A P U T XVIII.

HActenus dictum de sæculo. Nunc de annis majoribus dicam. Quorum magnitudo adeo diversa, tam gentibus observata, quam auctoribus tradita est, ut alii annum magnum esse in annis vertentibus duobus, alii in multis annorum millibus arbitrati sint. quod quale sit, jam nunc conabor absolvere. Veteres in Græcia civitates cum animad.

Unable to display this page

raque Græcia existimavit: quod ex annis vertentibus solidis constaret, ut proprie in anno magno fieri par est. ^f Nam dies sunt solidi, uno minus centum, annique vertentes solidi octo. Hanc *ὀκταετηρίδα* vulgo creditum est ab ^g Eudoxo Cnidio institutam. Sed hanc Cleostratum Tenedium primum ferunt composuisse, & postea alios aliter. Qui mensibus varie interkalandis suas *ὀκταετηρίδας* protulerunt. Ut fecit Harpalus, Nauteles, Mnesistratus, item alii, in quibus Dositheus. Cujus maxime *ὀκταετηρίς*, Eudoxi inscribitur. Ob hoc multæ in Græcia religiones hoc intervallo temporis summa cæremonia coluntur. ^h Delphis quoque ludi, qui vocantur Pythia, post octavum annum olim conficiebantur. Proxima est hanc magnitudinem, quæ vocatur ⁱ *δωδεκαετηρίς*, ex annis vertentibus duodecim. Huic anno Chaldaico nomen est, quem Genethliaci non ad Solis Lunæque cursus, sed ad observationes alias habent accommodatum: quod in eo dicunt tempestates, frugumque proventus, sterilitates item, morbosque circumire. Præterea sunt anni magni complures: ut Metonicus, quem ^k Meton Atheniensis ex annis undeviginti constituit, eoque *ἑννεαδεκαετηρίς* appellatur, & interkalatur septies, in eoque anno sunt dierum ^l sex millia & dccc ccl. Est & ^m Philolai Pythagorici annus, ex annis LIX. in quo sunt

sunt menses interkalares viginti & unus. Item
^a Callippi Cyziceni, ex annis LXXVI; ita ut
 menses duodetriginta interkalentur. ^o & De-
 mocriti, ex annis LXXXII; ^p cum interkalares
 sint perinde viginti octo. Sed & ^q Hip-
 parchi, ex annis CCCIV. in quo interkala-
 tur centies decies bis. Hæc annorum mag-
 nitude eo discrepat, quod inter astrologos
 non convenit, quanto vel Sol plus quam
 trecentos sexaginta quinque dies in anno
 conficiat, vel Luna minus quam triginta
 in mense. Ad Ægyptiorum vero annum
 magnum Luna non pertinet, ^r quem Græ-
 ce *κυνικόν*, Latine canicularem vocamus,
 propterea quod initium illius sumitur, cum
 primo die ejus mensis, ^f quem vocant Æ-
 gyptii Thor, ^t caniculæ sidus exoritur. Nam
 eorum annus civilis ^u solos habet dies
 CCC LXV, sine ullo interkalari. Itaque quadri-
 ennium apud eos ^x uno circiter die minus est,
 quam naturale quadriennium: eoque fit, ut
 anno ^y MCCCCLXI. ad idem revolvatur prin-
 cipium. Hic annus etiam *ἡλιακός* à quibusdam
 dicitur; & ab aliis *ἡ θεὸς ἐνιαυτός*. ^a Est præ-
 terea annus, quem Aristoteles maximum po-
 tius, quam magnum, appellat. quem Solis,
 Lunæ, vagarumque quinque stellarum orbes
 conficiunt, cum ad idem signum, ubi quon-
 dam simul fuerunt, una referuntur. cujus an-
 ni hyems summa est *μετακλυσις*, quam nostri
 dilu-

^b diluvionem vocant: æstas autem ἐκπύρωσις, quod est mundi incendium. ^c Nam his alternis temporibus mundus tum exignescere, tum exaquescere videtur. Hunc Aristarchus putavit esse annorum vertentium duum millium CCCCLXXXIV. Aretes Dyrrhachinus, quinque millium DLII. ^d Heraclitus & Linus, decem millium CC ∞ ^e Dion, X.M. CC ∞ XXCIV. Orpheus, C.M.XX. Cassandrus, tricies sexies centum millium. Alii vero infinitum esse, nec unquam in se reverti existimarunt. Sed horum omnium πενταετηρίδας maxime notandis temporibus Græci observant, id est, ^f quaternum annorum circuitus, quas vocant Olympiadas: & nunc apud eos ducentesima quinquagesima quarta Olympias numeratur, ejusque annus hic secundus. Idem tempus anni magni Romanis fuit, ^g quod Lustrum appellabant: ita quidem ^h à Servio Tullio institutum, ut, quinto quoque anno censu civium habito, lustrum conderetur; sed non ita à posteris servatum. Nam, cum inter primum à Servio rege conditum lustrum, & id, quod ab Imperatore ⁱ Vespasiano V. & Cæsare III. Coss. factum est, ^k anni interfuerint paullo minus sexcentis quinquaginta, lustra tamen per ea tempora non plura, quam septuaginta quinque sunt facta. Et postea plane fieri desierunt. Rursus tamen annus idem magnus ^l per Capitolinos agonas cœptus est dili-

De DIE NATALI. 109

diligentius servari : quorum agonum primus à Domitiano institutus fuit, duodecimo ejus & Ser. Cornelii Dolabellæ consulatu. Itaque hoc nunc anno qui celebratus est agon, undequadagesimus numeratur. Quod ad annos pertinet magnos, in præsentia satis dictum. Nunc de annis vertentibus dicendi locus.

In C A P U T XVIII.

^a **M**ysteria] Vid. Diodor. Sicul. lib. iv. pag. 211. fuerant autem trina Liberalia Athenis, ut eleganter id docet Josephus Scaliger lib. 1. de emendat. temp. pag. 29.

^b Trieterica] Virgil. lib. iv. Æneid.

----ubi audito stimulant trieterica Baccho
Orgia.

Ovid. lib. 1. Fast.

Festa corymbiferi celebrabat Græcia Bacchi

Tertia quæ solito tempore oruma refert.

Pap. Statius lib. 11. Thebaid.

----non hæc trieterica vobis

Nox patrio de more venit.

^c Cognito errore] Ut errorem hunc noscas, sic habeto. Annus solaris dies habet 365. & quadrantem. Annus Lunaris autem 354. Duo anni solares dies habent 730½ duo vero Lunares anni, continent dies 708. Excedunt igitur duo anni Solares conjuncti, annos Lunares duos 22½ diebus, ex quibus constituebant mensem embolimum. Sed non habita ratione dimidiati diei, qui supererat, interkalabantur tantum dies 22. Cognito igitur hoc errore, rationem superiorem interkalandi mutaverunt.

^d In-

^d In Elide] Vid. Pindar. in Olymp. Ode 11. viii. & ix. Pompon. Mela lib. 11. cap. 111. Isaac. Tzetz. in Lycophron. pag. 14. Joseph. Scalig. lib. 1. de emend. temp. pag. 27.

^e Romæ Capitolino] Vid. inf.

^f Nam dies sunt solidi] Locus est mutilus; qui tamen ex Gemino de apparentiis cœlestib. cap. vi. pag. 129. & Solin. cap. 11. redintegrari potest. Legendum itaque censeo : *Nam dies sunt solidi c̄l̄o c̄l̄o DCCCCXXII, menses uno minus centum, annique vertentes solidi octo.* Vid. Suid. in *ἐνιωτός*.

^g Eudoxo Cnidio] Vid. Diogen. Laërt. lib. viii. in ejus vita, & Suid. in *Εὐδοξῷ*. De reliquis Oſtæteridum scriptoribus, quorum hic fit mentio, vide quæ accuratissime scripsit summus vir Josephus Scaliger. lib. 11. de emend. temp.

^h Delphis quoque ludi] Videndus Scaliger lib. 11. de emendat. tempor. pag. 50. ubi agit de periodo Delphorum Pythica.

ⁱ *Δωδεκαετηρίς*] De hac quoque videndus Scaliger lib. 11. de emend. tempor. & lib. 111. canon. Isagog. pag. 175.

^k Meton Atheniensis] Æliano lib. x. Variar. hist. cap. vii. est Lacedæmonius.

^l Sex millia DCCCCXL.] Ita legendum esse Josephus Scaliger lib. 11. de emend. temp. pag. 47. evidentissime demonstrat.

^m Philolai Pythagorici annus] De quo consulas eundem Scaligerum lib. 11. dicti operis.

ⁿ Callippi Cyziæni] Achilles Statius in Prolegom. in Arat. annum magnum Callippicum septuaginta annos vertentes duntaxat continuisse scribit, sed falso. Melius te Scaliger docet lib. 11. de emend. temp. pag. 81.

^o Et Democriti] Vid. Diogen. Laërt. lib. ix. in vita Democriti.

^p Cum interkalares sint viginti octo] Sic Germanicus

De DIE NATALI. 111

nicum & Aldinum exemplar. Carrio male ediderat :
Cum interkalares dies sint perinde viginti octo. Non enim
viginti octo dies, sed menses, in hoc Democriti anno in-
tercalantur. Vid. Scalig. lib. 11. de emend. temp.
pag. 160.

^q Hipparchi ex annis] Vid. Scalig. lib. 11. de e-
mendat. temp. pag. 105.

^r Quem Græce κωνικόν] A stella nimirum, quam
ἀσρόκωνια quidam, Ægyptii vero σῶδιν appellant.
Horus Apol. cap. 111. & Plutarch. in lib. de Isid.
Chalcid. in Timæum Platon. pag. 92. Quam ratio-
nem (inquit) secutus vates etiam Homerus, ortum canic-
ulæ, canem Orionis appellat. Cum hanc eandem stellam
ἀσρόκωνιον quidam, Ægyptii vero σολεχλὼ vocant. Cu-
jus completur annus, qui κωνικὸς vocatur; annis mille
quadringentis sexaginta. Corrupte; lege ἀσρόκωνια &
& σῶδιν. Porphy. de antro nymph. pag. 235. Αἰ-
γυπτίοις ἡ ἀρχὴ ἔτεος, ἔχ' ὃ ὑδρεχόθ, ὡς Ῥωμαί-
οις, ἀλλὰ παρκίνθ. περὶ γὰρ τοῦ παρκίνθ ἢ σῶδιν,
ὡς κωνὸς ἀσέρεα. Ἐλλωές φασι.

^f Quem vocant Ægyptii Thot] Cic. lib. 111. de
divinat. Hunc (Mercurium) Ægyptii Thoyth appellant,
eodemque nomine anni primus mensis apud eos vocatur.
Lactant. lib. 1. Instit. cap. vi. Hunc (Mercurium)
Ægyptii Thot appellant, à quo aquid eos primus anni sui
mensis, id est, September, nomen accepit. Meminit hujus
Euseb. lib. 1. de præparat. Evangel. pag. 27. Stob.
lib. 1. Eclog. phys. cap. 11. in princ. Arnob. lib.
11. advers. gent. Theon. Scholiastes Arati pag. 158.
Plin. lib. xxvii. cap. xii. Sed ibi corrupte legitur
Thiatin.

^t Caniculæ sidus oritur] De ortu caniculæ vide
Plin. lib. 11. cap. xlvii. & lib. xviii. cap. xxviii. Var-
ron. lib. 1. de re rust. cap. xxviii.

^u Solos habet dies] Fortean legendum Solidos.

^x Uno circiter die minus est] Lucem huic loco
præbet Geminus, pag. 123. Vide tamen Scaligerum,
qui

qui Cenforinum aliquoties circa hunc annum *κωμικόν* erroris coarguit, lib. 11. de Emendat. tempor. cap. de anno Ægyptiaco.

7 Millefimo quadringentesimo sexagesimo primo] Sic Aldus edidit. Et recte quidem. Nam si 1460. quadrantes, quos, ut Cenforinus opinatur, Ægyptii negligebant, colligat, fiant dies 365. quibus constat annus solaris æqualis. Atque ita 1461. anni Ægyptiaci, respondent nostris 1460. annis. Vid. Chalcid. loco paulo ante citato. Germanica & Carriana editio hoc loco vitiosa est.

2 Θεῶ ἐνιαυτὸς] Θεῶ, id est, Solis. Nam vocabulum *Deus* absolute positum, Solem significare exemplis aliquot docet Carrio lib. 11. Emend. cap. 1. Quibus adde Pollucem lib. 1. cap. vii. ubi inter alia anni synonyma etiam hoc ponit, *θεοειληθόν* & *ἐξ ὧν ὁρῶν εἰς ὧρας τὰ θεῶ*.

2 Est præterea annus quem Aristoteles maximum] Haut scio an innuat locum Aristotelis lib. 1. Meteor. cap. xiv. *ἀλλὰ πάντων τέτων ἀπὸν ὑποληπτόν, ὅτι γίνεται διὰ χροῶν εἰρημύρων, οἷον ἐν τῇ κατ' ἐνιαυτὸν ὥρῃ χειμῶν. ἔτω θεοῖδ' πνὸς μεγάλης μέγας χειμῶν. καὶ ὑπερβολὴ ὁμβρῶν.* De hoc anno magno Plato in Timæo. *ἔστι δ' ὅπως ἐδὲν ἡπὸν καλὰ νοῦται διωαλὸν ὥς ὅτε τέλειθ' ἀειθμὸς χρόνος τὸν τέλειον ἐνιαυτὸν πληροῖ τότε, ὅταν ἀπασῶν ἡβ' ὁκτὼ θεοῖδων τὰ πρὸς ἀλλήλα συμπερανθέντα τάχῃ καὶ κεφθλῶ, τὰ τὰ ταυτὰ καὶ ὁμοίως ἰόντ' ἀναμετρηθέντα κύκλῳ.* Quæ verba ita vertit Chalcidius p. 105. Est tamen intellectu facile, quod perfectus temporis numerus perfectum annum compleat, tunc demum, cum omnium octo circumactionum cursus peracti, velut ad originem & caput circumactionis alterius revertentur, quam semper idem atque uniformis motus dimetietur. De anno magno vide præterea Apul. de dogm. Platon. pag. 34. Theon. in Arat. pag. 152. Plutarch. lib. 11.

De DIE NATALI. 113

de placit. Philos. cap. xxxii. Achil. Stat. Proleg. in Arat pag. 89. Joſeph. lib. 1. Antiq. Judaic. cap. 4. Quintilian. Dialog. de clar. Orator. Solin. cap. 36. Photii Biblioth. pag. 714. Stobæum Eclog. Phys. lib. 1. cap. xi. pag. 21. Ciceron. lib. 11. de natura Deor. Servium lib. 111. Æneid ad verſum, *Interea magnum Sol circumvolvitur annum.* Jul. Firm. lib. 1. Mathef. in præfat. Feſtum lib. xi. Marium Victorin. lib. 1. Rhetor. Ciceronis pag. 151. Nicet. Choniāt. lib. 1. Theſaur. orthod. cap. ix. Macrobius hunc annum *Mundanum* appellat, lib. 11. in Somn. Scip. cap. xi.

^b Diluvionem] Gloſſ. καταιχυσμός *Dilubies, diluvium, inundatio.*

^c Nam his alternis] Plato in Timæo. *πᾶσαι καὶ κατὰ πολλὰ φθορὰὶ γίνονται ἀνθρώπων, καὶ ἔσονται πνεῖ μὲν καὶ ὕδατι μέγιστα, μυελοῖς δὲ ἄλλοις ἔτερα βεβήκτεται.* Quem Platonis locum citat Clemens Alexan. Strom. v. pag. 235. Arnob. lib. 1. adverſ. gent. & Minut. Felix in Octavio. Stoicis idem placuit, teſte Diogene Laërtio in vita Zenonis. Vid. Senecam lib. 111. nat. quaest. xxvii, xxviii & xxix. Jul. Firm. lib. 111. Mathef. cap. 1. Macrobi. lib. 11. in Somn. Scipion. cap. x. Ovid. lib. 1. Metamorph.

*Esse quæque in fatis reminiscitur, affore tempus
Quo mare, quo tellus, correptaque regio cæli
Ardeat, & mundi moles operosa laboret.*

Videndus D. Augustinus lib. xii. de civit. Dei cap. x. Nemes. de natura homin. c. 38. Æn. Gazæus p. 38. Cleomed. lib. 1. Meteor. c. 1. & ibid. Robert. Belfor. Joh. Stobæus in Eclog. phys. c. 24. Suid. in ῥεόνθ. Galeot. Marc. de doct. promisc. c. 25.

^d Hæraclitus & Linus decem millium octingentorum] Imo duodeviginti millium, si Plutarcho credendum, lib. 11. de placit. Philos. cap. xxxii. & Stobæo lib. 1. Eclog. Phys. cap. xi.

^e Dion] Dion Neapolites, ut opinor, mathemati-

eus nobilis, cujus mentionem facit Augustinus lib. 21. de civit. Dei. c. 8.

f Quaternum annorum circuitus] Id esse verum spatium Olympiadis, videre est ex Dionys. Halicarn. lib. 1. Antiq. Roman. pag. 61. Nam centum viginti annos, triginta Olympiadas facere, diserte memorat. Vid. Africanum citatum ab Eusebio lib. x. præparat. Evangel. pag. 286. D. Cyrill. Catech. xii. quique illum locum in sua collectanea retulit, Suidam in voce Ὀλυμπιάς. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxvii. Solin. cap. 1. Quia vero hoc temporis spatium etiam πενταετηνείς dicitur, ideo Poëtæ pro solido quinquennio accepere. Ovid. lib. iv. de Ponto Eleg. vi.

*In Scythia nobis quinquennis Olympias æta est,
Jam tempus lustrum transit in ulterius.*

g Quod lustrum appellabant] Lustrum est omnis periodus. Sic Solis lustrum, est annus, apud Manil. lib. III. pag. 76.

Lustra decem tribuet Solis cum mensibus octo.
Et lustrum quadriennii tempus, apud Ovid. lib. III. Fast.

----In lustrum accedere debet

Quæ consumatur partibus una dies.

Sæpius pro quinquennio ponitur. Unde & Gloss. Lustrum, πενταετηνείς. Apul. Apol. pag. 401. Annos computet, quos sexaginta mulieri assignabat, probet quinque & quinquaginta. Lustrum mentitus est. Callistrat. L. Non intelligitur. 3. S. Cum quinquennium. D. de Jur. fisci. Dictum autem Lustrum putant alii à lustrando, ut Dionys. Halicarn. lib. iv. Antiq. Roman. pag. 225. Liv. lib. 1. Ulpian. in fragm. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxvii. Alii à solvendo, ut Varr. lib. v. de ling. Lat. pag. 46. quod quinto quoque anno vestigalia & ultro tributa per censores persolvebantur.

h A Servio Tullio] Liv. lib. 1. Flor. lib. 1. cap. vi & viii.

i Vespasiano V. & Cæs. III. Coss.] Mentionem faciunt

Unable to display this page

^b Harpalus autem cccclxv. & horas æquinoctiales tredecim. At noster Ennius cccclxvi. Plerique præterea incomprehensibile quiddam & inenuntiabile esse existimaverunt. Sed pro vero, quod proximum putabant, amplexi sunt, ⁱ dies scilicet cccclxv. Igitur cum tanta inter viros doctissimos fuerit dissensio: quid mirum, si anni civiles, quos diversæ civitates, rudes etiam tum, sibi quæque statuebant, tam inter se discrepent, quam cum illo naturali non congruant? ^k Et in Ægypto quidem antiquissimum fuerunt annum bimestrem fuisse; post deinde ^l ab Ifone rege ^m quadrimestrem factum: novissime ⁿ Arminon ad tredecim menses & dies quinque perduxisse. Item in Achaia ^o Arcades trimestrem annum primo habuisse dicuntur, & ob id ^p περσέλιωσι appellati: non, ut quidam putant, quod ante sint nati, quam Lunæ astrum cælo esset: sed quod prius habuerint annum, quam is in Græcia ad Lunæ cursum constitueretur. Sunt qui tradant, hunc annum trimestrem ^q Horum instituisse. ^r eoque ver, æstatem, autumnum, hyemem ^s ὥρες, & annum ^t ὥρον dici, & Græcos annales, ^u ὥρες, eorumque scriptores ^v ὡρογράφους. Itaque quatuor annorum circuitum in modum ^w πενταετηρίδος annum magnum dicebant. ^f Cares autem, & Acarnanes, semestres habuerunt annos, & inter

inter se dissimiles, quibus alternis dies augescerent, aut fenescerent: eosque conjunctos, veluti *τεττηνείδα*, annum magnum.

In CAPUT XIX.

^a **A**nnus vertens] *Annus vertens* est, dum sol ad id signum se denuo vertit, ex quo digressus est. Macrobius, lib. 1. Saturnal. cap. xiv. Plato in Timæo: *Ἐνιαυτὸς ὃ ὁπόταν ἥλιος τὸν ἑαυτοῦ περιέλθοι κύκλον* Ammon, in Categor. Aristot. pag. 63. b. annum similiter definit, *τὴν ὅτι τὸ ζωδιακὸν κύκλον τὸ ἥλιος περιέλθον*. Vid. Polluc. lib. 1. cap. vii.

^b Philolaus annum nat.] Philolaum anno solari dies tribuisse trecentos sexaginta quatuor & dimidium, constat ex ejusdem anno magno, de quo sup. cap. præcedenti. Vide Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 159.

^c Aphrodisius] Sic in MS. fuisse testatur Fr. Modius in Novantiq. lect. Epist. xlvii. Cur autem legendum censeat *Alphrodisius* potius quam *Aphrodisius*, ipse viderit; rationem enim non addit. In Germ. & Aldina editione est *Aplyrodisius*.

^d Callippus autem trecent. sexag. quinq.] Adde & quadrantem. Nam si 27759. dies divideris per annos 76, quibus constat periodus Callippica, annus solaris vertens habebit dies $365\frac{1}{4}$. Vid. Ptolem. lib. 111. magnæ constr. pag. 63. Gemin. pag. 140. & seq. Scalig. lib. 1 de emend. temp. pag. 17.

^e Aristarchus Samius tantund. & præter diei part. mill.] In Franc. Modii schedis fuit, *partem xvii.* Vid. Epist. xlvii. Novantiq. lect.

^f Meton vero trecent.] Ptolem. lib. 111. magnæ constr. pag. 63. *ὁ ἐνιαύσιος καὶ πρὸς αὐτῷ Μέτων καὶ Εὐκτῆμονας περιέχει ἡμέρας τρεῖς. δ'. καὶ οὐκ ἑκατομίας ἡμέρας.*

§ Oenopides.] Meminit Ælian. lib. 10. Varia histor. cap. vii. Vid. Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 161.

¶ Harpalus autem trec. sexag. qu. & horas æquinoctiales tredecim] Imo duodecim: ut evidentissime demonstrat Joseph. Scalig. lib. 11. de emend. temp. pag. 66.

¶ Dies scilicet trecentos sexag. quinq.] Notat Heliodor. lib. 9. pag. 444. Ægyptios hanc anni quantitatem voce Νῆλθ indicasse. καὶ ἔθεν ἄλλ' ἢ τὸν ἐνιαυτὸν ἀντικρῦς εἶναι τὸν Νῆλον, τὸτο καὶ τῆς περὶ σιγρείας ἐκβεβαιωμένης. ἥτις γὰρ καὶ τὸννομα σοιχείων εἰς ψήφους μετὰ λαμβανομένων, πέντε καὶ ἐξήκοντα καὶ τετρακόσαιο μονάδες, ὅσαι καὶ τὰ ἔτης ἡμέραι (ωαχθήσονται. Eustath. ad vers. 224. Dionysii perieg.

N	50.
E	5.
I	10.
Λ	30.
O	70.
Σ	200.
	365.

De Persis Curtius lib. 111. Magos trecenti & sexaginta quinque juvenes sequebantur puniceis amiculis velati, diebus totius anni pares numero: quippe Persis quoque in totidem dies descriptus est annus. Græci eundem numerum dierum anni indicare voluerunt suis Daphnephoriis: de quibus vide quæ ex Procli Chrestomathia exscripsit Photius Biblioth. pag. 525. Et Numa Pompilius, apud Romanos simulacro Jani manu dextera trecentorum, & sinistra sexaginta & quinque numerum retinente. Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. 9. Vide Plin. lib. 34. cap. 7.

¶ Et in Ægypto quidem ant. ser. annum bimestrem fuisse] Imo menstruus fuit, ut scribit Diodor. Siculus lib. 1. pag. 22. Varro citante Lactantio lib. 11. Infit.

stit. cap. 12. Plutarch. in Numa pag. 131. Plin. lib. vii. cap. 48. Augustin. lib. xii. de civitat. Dei, cap. 10. & lib. xv. cap. 12. Suid. in ἡλιθ. Proclus lib. 1. in Timæum Plat. pag. 33. εἰ δὲ καὶ ὁ φησιν Εὐδοξος ἀληθὲς, ὅτι Αἰγυπῆιοι τὸν μῶνα ἐνιαυτὸν ἐκάλεον. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 14.

¹ Ab Ifone] Varia est hujus loci lectio. Nam & *Pifone*, *Bifone*, *Bihone*, *Pherone*, legitur. Ultimum placet Manutio ex Herodoti lib. 11.

^m Quadrimestrem factum] Solin. cap. 111. Plutarch. in Numa, pag. 31. Αἰγυπῆιοις δὲ μῶνια ἔτι οὐκ ἐνιαυτὸς, εἴτα τετραμῶνος, ὥς φασι. Augustin. lib. 12. de civit. Dei. c. 10. & lib. 15. de civit. Dei. cap. 12.

ⁿ Arminon] Nusquam hunc inter reges Ægypti invenio. An est *Armais*? cujus meminit Josephus lib. 1. contra Appion. pag. 1041. Non liquet.

^o Arcades trimestrem] Sic Plin. lib. vii. cap. 48. Solin. cap. 111. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 12. D. Augustin. lib. xv. de civitat. Dei. cap. 12. At Plutarch. in Numa Arcadas quadrimestrem annum habuisse auctor est. Vid. Stob. Eclog. Phys. pag. 21.

^p Περίελλοι] Vid. Lucian. περὶ ἀσεργ. pag. 829. Scholiast. Apollon. Rhod. lib. iv. Argonaut. vers. 264. Scholiast. Æschyli in Prometheus. Stephan. de urbib. in Ἀρχαί. Suid. in Βεκκεσέλλω. Ovid. lib. 1. Fastor. Cicer. pro Fundanio. Johan. Tzetz. hist. Chiliad. 2. 55. & Chiliad. 4. hist. 2.

^q Horum instituisse] De Horo Rege Ægypti, vid. Herodot. lib. 11. pag. 165. Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 22. Macrobi. lib. 1. Satur. c. 21. Diogenes autem Laërtius in Thalete memorat, Thaletem τὰς ὥρας τὰ ἐνιαυτὸς invenisse.

^r Eoque ver, ætatem] Diodor. Sicul. lib. 1. pag. 23. καὶ ἐκείνης γὰρ τὸν χρόνον τὸν ἐνιαυτὸν ἀπαρτίζεσθαι τέτταρσι μηνὶ, τοῖς ἡνιοχίοις καὶ τὰς ἐκάστων αὐτῶν χρόνων ὥρας, ὅσον ἑκατὸν, δέρας, χιμῶν. ἀφ' ἧς

ἡς αἰτίας καὶ παρ' ἐνίοις τῶν Ἑλλήνων πρὸ ἐνιαυτοῦ
 ὥρες καλεῖσθαι, καὶ τὰς κατ' ἔτος ἀναγεγραφάς, ὡς
 γεγραπτάς περὶ παρασκευάζειν. Annum antiquitus ὡς
 Græce dictum testatur etiam Plutarchus Sympol. lib.
 v. quæst. iv. Hesychius Grammaticus, Etymol. Magn.
 Emendavimus autem hunc locum ante depravatum,
 legimusque: *Eoque ver, æstatem, autumnum, hyemem,*
ἄρος, & annum ὡς dici, & Græcos annales ἄρος,
eorumque scriptores ὡς γεγράφει.

[Cares autem & Acarnanes] Vid. Plutarchi. in
 Numa. pag. 131. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 12.
 Solin. cap. 111. D. Augustin. lib. xv. de civit. Dei.
 cap. 12.

CAPUT XX.

SED, ut hos annos mittam, caligine jam
 profundæ vetustatis obductos: in his
 quoque, qui sunt recentioris memoriæ, &
 ad cursum Lunæ vel Solis instituti, quanta
 sit varietas, facile est cognoscere, si quis vel
 in unius Italiæ gentibus, ne dicam peregrini-
 nis, velit anquirere. Nam, ut alium Feren-
 tini, alium ^a Lavinii, itemque Albani vel
 Romani, habuerunt annum: ita & aliæ gen-
 tes. Omnibus tamen fuit propositum, suos
 civiles annos, varie interkalendis mensibus,
 ad unum verum illum naturalemque corrige-
 re. De quibus omnibus disserere quoniam
 longum est, ad Romanorum annum transibi-
 mus. ^b Annum vertentem Romæ Licinius
 quidem Macer, & postea Fenestella, statim
 ab

ab initio duodecim mensium fuisse scripserunt. Sed magis ^c Junio Gracchano, & Fulvio, & Varroni, & Suetonio, ^d aliisque credendum, qui decem mensium putaverunt fuisse: ut tunc Albanis erat, unde orti Romani. Hi decem menses dies trecentos quatuor hoc modo habebant.

MARTIUS	XXXI.
APRILIS	XXX.
MAIUS	XXXI.
JUNIUS	XXX.
QUINTILIS	XXXI.
SEXTILIS & SEPTEMBER	XXX.
OCTOBER	XXXI.
NOVEMBER & DECEMBER	XXX.

quorum quatuor majores pleni, cæteri sex cavi vocabantur. Postea, sive ^e à Numa, ut ait Fulvius, sive, ut Junius, à Tarquinio duodecim facti sunt menses, & dies CCCLV. quamvis Luna duodecim suis mensibus CCCLIV. dies videatur explere. Sed, ut unus dies abundaret, aut per imprudentiam accidit, aut quod magis credo, ^f ea superstitione, qua impar numerus plenus, & magis faustus habebatur. Certe ad annum priorem unus & quinquaginta dies accesserunt: qui quia menses duos non implerent, sex illis cavis mensibus dies sunt singuli detracti, & ad eos additi, factique sunt dies quinquaginta septem: & ex his duo menses, Januarius undetriginta die-

dierum, Februarius duodetriginta. Atque ita omnes menses pleni, & impari dierum numero esse cœperunt, excepto Februario, qui solus cavus, & ob hoc cæteris infauſtior eſt habitus. Denique, cum ſ interkalarem menſem viginti duum, vel viginti trium dierum alternis annis addi placuiſſet, ut civilis annus ad naturalem exæquaretur: in menſe potiffimum Februario, inter ^h Terminalia & ⁱ Regifugium, interkalatum eſt. idque diu factum, priuſquam ſentiretur, * annos civiles aliquanto naturalibus eſſe maiores. Quod delictum ut corrigeretur, ^l Pontificibus datum eſt negotium, eorumque arbitrio interkalandi ratio permiſſa. ^m Sed horum plerique, ob odium, vel gratiam, quo quis magiſtratu citius abiret, diutiuſve fungeretur, aut publici redemptor ex anni magnitudine in lucro damnove eſſet, plus minusve ex libidine interkalando, rem ſibi ad corrigendum mandatam, ultro depravarunt. Adeoque aberratum eſt, ⁿ ut C. Cæſar Pontifex Maximus, ſuo III. & M. Æmilii Lepidi conſulatu, quo retro delictum corrigeret, duos menſes interkalarios dierum ſexaginta ſeptem, in menſem Novembrem & Decembrem interpone-
ret, cum jam menſe Februario dies tres & viginti interkalaiſſet, faceretque eum annum dierum ^o CDXLV, ſimul providens in futurum, ne iterum erraretur. nam interka-
lario

lario mense sublato, annum civilem ad Solis cursum formavit. Itaque diebus cccclv addidit x. quos per septem menses, qui dies undetriceños habebant, ita distribuit, ^p ut Januario, & Sextili, & Decembri bini accederent, cæteris singuli: eosq; dies extremis partibus mensium apposuit, ^q ne scilicet religiones sui cujusque mensis à loco summoventur. Quapropter nunc ^r cum in septem mensibus dies singuli & tricenī sint, ^s quatuor tamen illi ita primitus instituti eo dinoscuntur, quod nonas habent septimanas: cæteri, quintanas. Præterea pro quadrante diei, qui annum verum suppleturus videbatur, instituit, ut peracto quadriennii circuitu, dies unus, ubi mensis quondam solebat, post Terminalia interkalaretur: ^t quod nunc Bisextum vocatur. Ex hoc anno, ita à Julio Cæsare ordinato, cæteri ad nostram memoriam Juliani appellantur, iique consurgunt ex iiii Cæsaris consulatu. ^u qui, etiam si non optime, soli tamen ad annum naturæ aptati sunt. nam & priores alii, etiam si qui decimestres fuerunt, nec Romæ modo, vel per Italiam, sed & apud gentes omnes, quantum poterat idem, fuerunt correcti. Itaque cum de aliquo annorum numero hic dicetur, non alios par erit, quam naturales accipere. Et, ^x si origo mundi, in hominum notitiam venisset, inde exordium fumeremus.

In

IN CAPUT XX.

^a **L**avinii] Laviniorum annus tredecim mensibus terminabatur, eratque dierum trecentorum septuaginta quatuor, ut Solinus auctor est, cap. 111. D. August. lib. xv. de civit. Dei. cap. 12.

^b Annum vertentem] Annum Romuli duodecim habuisse menses, Licinii Macri & Fenestellæ opinionem sequutus, docet Josephus Scaliger lib. 11. de emend. temp. pag. 165.

^c Junio Gracchano] Sic etiam Ulpiano dicitur L. 1. in pr. D. De offic. quest. At Varroni est *Junius Gracchus* lib. v. de ling. Lat. pag. 50.

^d Aliisque credendum] Gell. lib. 111. cap. 16. Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. 12. Solin. cap. 111. Ovid. lib. 1. Fast. Plutarch. in Numa pag. 131.

^e A Numa] Liv. lib. 1. pag. 16. Plutarch. in Numa pag. 132. Plin. Secundus de vir. illust. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. 13.

^f Ea superstitione qua impar numerus] Vid. Servium ad illud Virgilii Eclog. viii.

--- numero Deus impare gaudet.

Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. xiii. Solin. cap. 111.

^g Interkalarem mensem] Qui dictus est *Merkidinus*, ut Plutarch. in Numa, vel *Merkedonius*, ut idem in Cæsare memoriæ prodidit. Rationem vero interkalandi, de qua hic agitur, vide apud Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. xiii. Solin. cap. 111. & Joseph. Scalig. lib. 11. de emend. temp.

^h Terminalia] Varro lib. v. de ling. Latin. pag. 46. *Terminalia, quod is dies anni extremus constitutus. Duodecimus enim mensis fuit Februarius, & cum intercalatur, inferiores quinque dies duodecimo demuntur mense.* Vid. Scalig. lib. 1. de emend. temp. pag. 14. ubi Censorinum erroris in hac re coarguit.

ⁱ Regifugium] De hoc Festus. *Regifugium, dies notatur*

De DIE NATALI. 125

notatur in Fastis VI. Kal. Martius, ut ait Verrius, ita dictus, quia eo die rex Tarquinius Roma fugerit. Ovid. lib. 11. Fast. in vii. Kal. Martii rejicit.

^k Annos civiles aliquanto naturalibus esse majores] Succrescebat enim singulis annis dies unus.

^l Pontificibus datum est negotium] Fastorum custodia penes Pontifices fuit, commissâ illis à Numa Pompilio, ut testatur Livius lib. 1. Qui Fasti, etsi à C. Flavio Scribâ, ut idem lib. ix. narrat, postea divulgati sint, interkalandi tamen, diesque vel eximendi vel transponendi arbitrium, penes eosdem permansit.

^m Sed horum plerique] Eandem sacerdotum fraudem notat quoque Sueton. in Jul. Cæs. cap. 40. Ammian. Marcellin. lib. xxvi. pag. 334. Solin. cap. 111. Macro. lib. 1. Saturn. cap. 14.

ⁿ Ut C. Cæsar Pontifex] De hac C. Julii Cæsaris correctione anni, vid. Dion. Cass. lib. xliii. pag. 227. Appian. lib. 11. de bello civili in fin. Sueton. in Jul. Cæs. cap. 40. Ovid. lib. 3. Fastor. Plin. lib. xviii. cap. 25. Plutarch. in Cæs. pag. 1349. Macro. lib. 1. Saturn. cap. 14. Tangit & Solin. cap. 111. sed ineptissime. Optime Scaliger lib. iv. de emend. temp.

^o Quadringentorum quadraginta quinque] Macro. lib. 1. Saturnal. cap. 14. habet dies quadringentos quadraginta tres. Corrupte, ut opinor. Legendum itaque, *quadringentos quadraginta quatuor*. Tot enim dies annum confusionis habuisse, evidentissime ostendit Scaliger lib. iv. de emend. temp. in eoque dissentit à Cenforino nostro, qui mensem Mercedonium sive interkalarium, eo anno imparem fuisse existimat, ipse vero parem.

^p Ut Januario] Macro. lib. 1. Saturn. c. 10.

^q Ne scilicet Religiones] Macro. hæc explicat lib. 1. Saturnal. cap. 14.

^r Cum in septem mensib.] Pertinent huc versus Ausonii:

Implent

*Implent tricenas per singula menstrua luces
 Junius, Aprilisque, & cum Septembre November.
 Unum ter denis cumulatus adde diebus
 Per septem menses, Jani Martisque Calendis,
 Et quas Maius agit, quas Julius, Augustusque,
 Et quas October, positusque in fine December.
 Unus erit tantum duodetriginta dierum,
 Quem Numa præposito voluit succedere Jano.
 Sic tercentenis decies accedere senos,*

Quadrantemque, & quinque dies, sibi computat annus.

^f Quatuor tamen illi] Vid. Macrob. lib. 1. Saturnal. cap. 12, 13 & 14.

^t Quod nunc Bisextum] Ideo quod eo anno bis dicatur, Sexto Kalend. Martias. L. deniq. 3. §. minorem D. de minor. L. cum bisextum. 98. D. de Verbor. signif. Augustin. lib. 4. de trinit. c. 4. Macrob. lib. 1. Saturnal cap. 14. Vid. Isidor. lib. vi. Orig. cap. 17. Ammian. Marcell. lib. xxvi. pag. 334.

^u Qui etiam si non optime] Locus depravatus, quod vel lectionum varietas facile indicat.

^x Si origo mundi] De anno conditi mundi mira inter eos etiam, quibus literæ sacræ notæ sunt, discrepantia. Secundum Josephi Scaligeri tamen illustrissimi & exactissimi chronographi calculum, annus quo ista scribimus, est à conditu mundi 5562. qui est à nato Christo juxta Dionysium 1613.

C A P U T XXI.

Nunc vero id intervallum temporis tractabo, ^a quod *ἰσπευκὸν* Varro appellat. Hic enim tria discrimina temporum esse tradit. Primum, ab hominum principio ad cataclysmum priorem: quod propter ignorantiam

tiam vocetur ἀδελαν. secundum, à cataclysmo
 priore ad Olympiadem primam; quod quia
 in eo multa fabulosa referuntur, μυθικὸν no-
 minatur: tertium, à prima Olympiade ad
 nos, quod dicitur ἱστεικὸν, quia res in eo gestæ
 veris historiis continentur. ^b Primum tem-
 pus, sive habuit initium, sive semper fuit, cer-
 te quot annorum sit, non potest compre-
 hendi: secundum non plane quidem scitur,
^c sed tamen ad mille circiter & 100. annos esse
 creditur. à priore scilicet cataclysmo, quem
 Ogygium dicunt, ad Inachi regnum, anni cir-
 citer cccc. hinc ^d ad Olympiadem primam
 paullo plus cccc. Quos solos, quamvis my-
 thici temporis postremos, tamen quia à me-
 moria scriptorum proximos, quidam cer-
 tius definire voluerunt. Et quidem Sofibi-
 us scripsit, esse cccxcv. Eratosthenes au-
 tem, septem & cccc. Timæus ccccxvii. A-
 retes 10xiiii. & præterea multi diverse,
 quorum etiam ipsa dissensio incertum esse
 declarat. De tertio autem tempore fuit qui-
 dem aliqua inter auctores dissensio, in sex
 septemve tantummodo annis versata. Sed
 hoc, quodcumque caliginis, ^e Varro discussit:
 & pro cætera sua sagacitate, nunc diversarum
 civitatum conferens tempora, nunc defe-
 ctus, eorumque intervalla retro dinume-
 rans, eruit verum, lucemque ostendit, per
 quam numerus certus non annorum modo,
 sed

sed & dierum perspicui possit. Secundum
 quam rationem, nisi fallor, hic annus, cujus
 velut ^f index & titulus quidam est, Ulpii &
 Pontiani consulatus, ^g ab Olympiade prima
 millesimus est & quartus decimus, ^h ex diebus
 duntaxat æstivis, quibus ægon Olympicus
 celebratur, ⁱ à Roma autem condita DCCCXCI,
 & quidem ex ^k Parilibus, unde urbis anni
 numerantur. Eorum vero annorum, quibus
 Julianis nomen est, CCLXXXIII, sed ex die
 Kal. Jan. unde Julius Cæsar anni à se constitu-
 ti fecit principium. At eorum, qui vocantur
^l anni Augustorum, CCLXV. perinde ex Kal. Jan.
 quamvis ex ante diem decimum sextum Kal.
 Februarii Imperator Cæsar, D.F., sententia
 L. Munacii Planci, à Senatu, cæterisque ci-
 vibus, Augustus appellatus est, se VII. & M.
 Vipsanio Agrippa III. Coss. Sed Ægyptii,
 quod biennio ante in potestatem ditionem-
 que Pop. Rom. venerunt, habent hunc Au-
 gustorum annum CCLXVII. Nam, ut à no-
 stris, ita ab Ægyptiis, quidam anni in literas
 relati sunt. ut quos ^m Nabonnazaru nominant,
 quod à primo Imperii ejus anno confurgunt,
ⁿ quorum hic DCCCC. LXXXVI. item Phi-
 lippi, qui ^o ab excessu Alexandri Magni
 numerantur, & ad hunc usque perducti, an-
 nos DLXII consummant. ^p Sed horum ini-
 tia semper à primo die mensis ejus sumun-
 tur, cui apud Ægyptios nomen est Thoth:
 quique

De DIE NATALI. 129

quique hoc anno fuit ante diem VII. Kal. Jul. cum abhinc annos centum, Imperatore Antonino Pio, II. & Bruttio Præsente Coss., iidem dies fuerint ante diem XII. Kal. August. quo tempore solet ^a Canicula in Ægypto facere exortum. Quare scire etiam licet, anni illius magni, qui, ut supra dictum est, & solaris, & canicularis, ^r & Dei annus vocatur, nunc agi vertentem annum centesimum. Initia autem istorum annorum propterea notavi, ne quis eos aut ex Kal. Jan. aut ex alio aliquo tempore simili putaret incipere: ^f cum his conditorum voluntates, non minus diversæ sint, quam opiniones philosophorum. Iccirco aliis ^t à novo Sole, id est, à bruma, aliis ab æstivo solstitio, plerisque ab æquinoctio verno, partim ab autumno æquinoctio, quibusdam ab ortu vergiliarum, nonnullis ab earum occasu, multis à canis exortu, incipere annus naturalis videtur.

In CAPUT XXI.

^a **Q**Uod dicitur *ἰσπεκδν*] Hinc Africanus apud Euseb. lib. x. præpar. Evang. & Justin. Martyr *λόγῳ παραινέτ.* aiunt, *ὅτι ἔδεν Ἑλλήσι πρὸς τοὺς Ὀλυμπιάδων ἀκρίβεις ἰσόρηται.*

^b Primum tempus] Vid. Aristotel. lib. viii. Phys. cap. i.

^c Sed tamen ad mille circ. & sexcentos] De integritate hujus loci vehementer dubito: mutare tamen quicquam absque auctoritate veterum codicum religio fuit. De tempore certe à cataclysmo Ogygio, usque

ad primam Olympiadem, inter scriptores non convenit. Nam noster numerat annos MDC. Africanus autem & alii, quos citat Eusebius lib. x. præparat. Evangel. pag. 287. & seqq. mille & viginti tantum. Deinde Censorinus Inachum Ogyge posteriorem facit, qui tamen prior fuit. Euseb. ibid. & in Chron. lib. posteriore. Nisi velis referre ad Inachum Sicyoniorum regem. At hunc non Inachum, sed Ianiscum fuisse, ex Pausania docet Josephus Scaliger in animadversionibus in Eusebii Chronic. pag. 44. Vid. eundem lib. III. canon. Isagog. pag. 340.

^d Ad Olympiadem primam] Iphiti nimirum. Nam Hercules primus hujus ludicii, ut plurimorum est opinio, auctor fuit: deinde intermissum aliquamdiu Iphitus instauravit, ut Solinus tradit. Sed quia Solini locus corruptus est, illum ex vetustis manuscriptis codicibus, qui asservantur in Illustrissimi Principis Holsatiæ bibliotheca, integritati suæ restitutum hic apponere placet. *Certamen Olympicum, quod Hercules in honorem avi materni Pelopis ediderat, intermissum Iphitus Elius instauravit, post excidium Trojæ anno quadringentesimo octavo.* Ergo ab isto numeratur Olympias prima. Vid. Patercul. Histor. lib. I.

^e Varro discussit] Par laus Varroni tribuitur à Cicerone lib. I. Academ. quæst. *Tu ætatem patriæ, tu descriptiones temporum, tu sacrorum jura, tu sacerdotum, tu domesticam, tu bellicam disciplinam, tu sedem regionum & locorum, tu omnium divinarum humanarumque rerum nomina, genera, officia, causas, aperuisti.*

^f Index & titulus] Quod Censorino index & titulus, id Græcis *ἐπεὶ* est.

^g Ab Olympiade prima millesim.] Sup. cap. xviii.

^h Ex diebus duntaxat æstivis] Liv. lib. xxvii. pag. 657. *Olympiæ ludicrum ea æstate futurum erat, quod maximo cœtu Græciæ celebraretur.*

ⁱ A Roma autem condita] De intervallo primæ Olympiadis, usque ad Romam conditam, varix sunt &

& discrepantes auctorum sententiæ, relatæ à Dionys. Halicarn. lib. 1. Antiq. Roman. p. 60. Solin. cap. 11. Inter illas autem duæ sunt præcipuæ: altera Porcii Catonis, altera M. Varronis. Cato, quique ejus sectam sunt sequuti, uti Dionys. Halicarnas. lib. 1. Antiq. Rom. pag. 57 & 60. & seq. item Solin. dict. cap. 11. statuunt, Romam esse conditam anno primo septimæ Olympiadis. Varro autem & qui illum sequuntur, uti Pomponius Atticus, M. Tullius, citati à Solino, Velleius Paterculus lib. 1. pag. 6. & Censorinus, anno tertio sextæ Olympiadis conditam esse opinantur. De primis autem Palilibus vide quæ differit Joseph. Scaliger. lib. v. de Emend. temp. pag. 362.

^k Parilibus] Sic scribunt Festus Pomp. Var. lib. 11. de re rust. cap. 1. Cic. lib. 11. de divin. Liv. lib. xl. Dionys. Halicarn. lib. 1. pag. 75. Solin. cap. 11. Alii *Palilia*. Ovid. lib. iv. Fast. & xiv. Metamorph. Plutarch. in Romul. pag. 42. Plin. lib. xviii. cap. xxvi.

^l Anni Augustorum] Dicuntur & *Augustani* inf. cap. seq. ideo, quod C. Cæsar Octavianus eo anno Augusti cognomen sumpsit. Sueton. in Augusto cap. vii. Dion Cass. lib. liii. pag. 581. Vell. Patercul. lib. 2. quod deinceps sequentes Imperatores retinuerunt. At quod Censorinus scribit ex ante diem xvi. Kal. Feb. Cæsarem Octavianum Augustum appellatum esse, id Ovid. lib. 1. Fastor. in Idus Januarias confert.

*Idibus in magni castus Jovis æde sacerdos
Seminaris flammis viscera libat ovīs.
Redditaque est omnis populo provincia nostro:
Et tuus Augusto nomine dictus avus.*

^m Nabonazaru nominant] De Nabonazaro, & annorum ab ipso denominatorum epocha, vide quæ traduntur à Scaligero lib. v. de Emendat. tempor. pag. 368.

^a Quorum hic nongentesimus] A prima igitur Olympiade Iphiti, ad epocham Nabonazari, anni sunt viginti octo. Ab urbis conditu anni quinque.

^o Ab excessu Alexandri Magn.] Mortuus est igitur Alexander Mag. Olympiadis cxiii. anno ultimo, vel, ut Iosephus lib. 1. cont. Appion. pag. 1048. existimat, anno primo Olympiadis cxiv. Anno ab U. C. 429. Ab epocha Nabonazari anno 424.

^p Sed horum initia] Porphyr. in lib. de antro Nympharum. Αἰγυπτίοις δ' ἀρχὴ ἔτας, ἔχ' ὁ ὑδρερχόμενος, ὡς Ῥωμαίοις, ἀλλὰ καρπίνου. πρὸς γὰρ τῷ καρπίνῳ, ἢ σῶδρις, ὡς κινὸς ἀστέρα Ἑλλήνες φασί.

^q Canicula in Ægypto] Vide Scalig. lib. III. de Emendat. temp. cap. de anno Ægyptiaco.

^r Et Dei] Dei legendum est, non diei. θεὸς ἐνὶ αὐτοῖς, sup. cap. 18.

^f Cum his conditorum voluntates] Simplic. in Comment. in lib. v. Aristotel. φυσ. ἀνεγείσθ. pag. 205. α. αὖς δ' ἡμεῖς ποίεμεθα ἀρχὰς ἐνιαυτοῦ μὴ θεὸν θεοὺς τετραπλῶς ὡς Ἀθηνᾶοις, ἢ θεὸν μεταπεινᾶς, ὡς οἱ θεὸν τῷ νῦν καλεούμενον ἑοίαν, ἢ θεὸν χειμεινᾶς, ὡς Ῥωμαίοις, ἢ θεὸν ἐαρινᾶς, ὡς Ἀρράβες καὶ Δαμασκηνοί.

^t A novo sole, id est, à bruma] Varro lib. v. de ling. Lat. pag. 49. Nonæ appellatæ, aut quod ante diem nonum Eidus semper, aut quod ut novus annus Kalendæ Januariæ ab novo Sole appellatæ, novus mensis, nova Luna, Noneis. Ovid. lib. 1. Fastor.

Bruma novi prima est, veterisque novissima Solis.

Principium capiunt Phoebus & annus idem.

Dissentit Servius ad Virgilii lib. vii. Æneid. ad illum versum, ---Vel cum Sole novo. inquit enim: Proprie Sol novus est octavo Kalendas Januariæ.

CAPUT XXII.

^a **M**ensum genera duo. nam alii sunt naturales, alii civiles. Naturalium species duæ, quod partim Solis, partim Lunæ esse dicantur. Secundum Solem fit mensis, dum Sol unumquodque in Zodiaco orbe signum percurrit. ^b Lunaribus est autem, temporis quoddam spatium à nova Luna. Civiles menses sunt numeri quidam dierum, quos unaquæque civitas suo instituto observat; ut nunc Romani à Kalendis in Kalendas. Naturales, & antiquiores, & omnium gentium communes sunt. Civiles, & posterius instituti, & ad unamquamque pertinent civitatem. Qui sunt cælestes, sive Solis, seu Lunæ, neque peræque inter se pares sunt, nec dies habent totos. Quippe Sol in Aquario moratur circiter undetriginta, in Pisce fere triginta, in Ariete unum & triginta, in Geminis prope triginta & duos: & sic in cæteris inæquabiliter. sed usque adeo non totos dies in singulis; ut annum suum, id est, dies trecentos sexaginta quinque, & portionem nescio quam, adhuc Astrologis inexploratam, in duodecim suos dividat menses. Luna autem singulos suos menses conficit diebus undetriginta circiter, & dimidiato. sed & hos in-

ter se dispares, alias longiores, alias breviores. At civitatum menses vel magis numero dierum inter se discrepant: sed dies ubique habent totos. Apud Albanos Martius est sex & triginta, Maius viginti & duum, Sextilis duodeviginti, September sedecim. Tusculanorum Quintilis dies habet triginta sex, October triginta duos. idem October apud Aricinos triginta novem. Minime videntur errasse, qui ad Lunæ cursum menses civiles accommodarunt, ut in Græcia plerique, apud quos alterni menses ad tricenos dies sunt facti. Majores quoque nostri idem sunt æmulati; cum annum dierum CCCLV. haberent. Sed D. Julius cum videret hac ratione nec ad Lunam menses, ut oportebat, neque annum ad Solem convenire, maluit annum corrigere: ut sic etiam menses, vel cum veris illis solaribus, & si non singuli, universi tamen ad anni finem necessario concurrerent. Nomina decem mensibus antiquis Romulum fecisse, d^r Fulvius & Junius auctores sunt: & quidem duos primos à parentibus suis nominasse, Martium à Marte patre, Aprilem ab Aphrodite, id est, Venere: unde majores ejus oriundi dicebantur. proximos duos à populo, Maium à majoribus natu, Junium à junioribus; cæteros ab ordine, quo singuli erant: Quintilem usque ad Decembrem perinde à numero. Varro autem Romanos

manos à Latinis nomina mensum accepisse arbitratur. Auctores eorum antiquiores, quam urbem fuisse, fatis argute docet. Itaque ^c Martium mensem à Marte quidem nominatum credit, non quia Romuli fuerit pater, sed quod gens Latina bellicosa. ^e Aprilem autem non ab Aphrodite, sed ab aperiendo; quod tunc fere cuncta gignantur, & nascendi claustra aperiat natura. ^g Maium vero non à maioribus, sed à Maia nomen accepisse; quod eo mense tam Romæ, quam antea in Latio, res divina Maiæ fiat, & Mercurio. ^h Junium quoque à Junone potius, quam junioribus, quod illo mense maxime Junoni honores habeantur. ⁱ Quintilem, quod loco apud Latinos fuerit quinto: item Sextilem, ac deinceps ad Decembrem, à numeris appellatos. Cæterum, Januarium & Februarium postea quidem additos, sed nominibus jam ex Latio sumtis: & ^k Januarium ab Jano, cui attributus est, nomen traxisse, ^l Februarium à februo. ^m Est *februum* quidquid piat purgatque; & *februamenta* purgamenta: item *februare*, purgare, & purum facere. *Februm* autem non idem usquequaque dicitur. nam aliter in aliis sacris februatur, hoc est, purgatur. In hoc autem mense ⁿ Lupercalibus, cum Roma lustratur, salem calidum ferunt, quod *Februm* appellant. unde dies Lupercalium proprie Februatus, & ab eo porro mensis Februarius

Unable to display this page

De DIE NATALI. 137

27. & helle. Σωσιγδης mensis est, cum Luna à Sole profecta, rursus ad eum redit. Quod fit secundum Censorinum hoc capite, die 29 $\frac{1}{2}$. Geminum pag. 115. die 29 $\frac{1}{2}$ $\frac{1}{33}$. Plinium lib. 1. cap. ix. Cleomed. loco sup. notato, Cassiodorum lib. 11. Var. xxxvi. die 30. Mensis φάσγας est, qui incipit secundo die à coitu, duratque usque dum tota rursus deficiat, exque oculis evanescat. Vid. Plin. lib. 11. cap. ix.

^c Usque adeo non totos dies] Geminus tamen totos dies refert, juxta quem Sol moratur

In	(CANCRO	XXXI.)	} dies,
	LEONE	XXXI.	
	VIRGINE	XXX.	
	LIBRA	XXX.	
	SCORPIO	XXX.	
	SAGITTARIO	XXIX.	
	CAPRICORNO	XXIX.	
	AQUARIO	XXX.	
	PISCIBUS	XXX.	
	ARIETE	XXXI.	
	TAURO	XXXII.	
	(GEMINIS	XXXII.)	

^d Fulvius & Junius auct. sunt] Varro etiam lib. v. de ling. Lat. pag. 50. Fulvium Flaccum & Junium Gracchum hujas rei auctores laudat. Adi Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. xii. Solin. cap. 111. Ovid. lib. 1. Fast.

Martis erat primus mensis, Venerisque secundus.

Hæc generis princeps, ipsius ille pater.

Tertius à senibus, juvenum de nomine quartus ;

Quæ sequitur numero turba notata fuit.

^e Martium menssem] Idem ἔτρουον placet Festo. At Isidorus lib. v. Orig. cap. 33. Martium dictum autumat, Quod eo tempore cuncta animantia ad marem aguntur, & concumbendi voluptatem.

^f Apri-

^f Aprilem autem non ab Aphrodite] Cincius apud Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. xii. Plutarch. in Numa pag. 132. idem affirmat. Vid. Isidor. dict. loco.

^g Maium vero] Vid. Fest. in *Maius*. Macrobi. & Isidor. d. l. Servium lib. 1. Georg. ad vers. *Vere novo*, &c. Plutarch. in Numa.

^h Junium quoque] Festus & Cincius quoque à Junone sic dictum putant. alii à Junio Bruto, ut refert Macrobi. libro jam toties citato.

ⁱ Quintilem] Vid. Fest. in *Martius*. Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. xii. Solin. cap. 111. Isidor. dict. loc.

^k Januarium ab Jano] Macrobi. lib. 1. Saturn. cap. xiii. Isidor. lib. v. Orig. cap. xxxiii. Suaves sunt Græci, qui Januarium vel quasi *αἰωνόειον* dictum putant, uti Longinus apud Suid. in *Αἰωνόειον*. *Αἰωνόειον*, ὁ Ἰαννόμενος ἡλικίας. ἔπερ Ἀργύριον αὐτὸν ἐγμύνηται βιάζεται, ὡς καὶ αἰὼν ὁ πάτερ. Vel à janua, ut Porphyrius in lib. de antro Nympharum, *ὅτι Ἰανόμενος εἰσόντες τὴν θύραν, καὶ Ἰανόμενος ἡλικία τὸν θυγαῖον ἀγορεύει*. quamvis hoc Latinis nonnullis etiam placuit. Vid. Macrobi. lib. 1. Saturnal. cap. ix. Tertullian. lib. de Idololat. cap. xv. & lib. de coron. milit. c. 14. Hieronym. lib. 9. comment. in Ezechiel. c. 29. Ovid. lib. 1. Fast.

^l Februarium à Februo] Vid. Fest. in *Februarius*. Ovid. lib. 11. Fast. Servium lib. 1. Georg. ad vers. *Vere novo*, &c. Isidor. lib. v. Origin. cap. xxxiii. Plutarchum in Numa, & si ridere voles Suidam in *Φεβροάειον*. Athen. lib. 3. dipnosophist.

^m Est Februum] *Februum* Sabinorum lingua purgamentum est, teste Varrone lib. v. de ling. Lat. pag. 46. Augustin. lib. 7. de civit. Dei c. 7. Inde *Februare*, id est, purgare. Idem lib. 1. de vita pop. Roman. citante Nonio in *Februare*.

ⁿ Lupercalibus] De Lupercalium Festo vide Dionys. Halicarn. lib. 1. antiq. Rom. p. 26. Plutarch. in Numa, p. 132. & in C. Cæsare, p. 1350. Ovid. lib. 2. fast.

De DIE NATALI. 139

fast. Justin. lib. 43. Histor. Macrobian. lib. 1. Saturn. cap. 13.

^o Qui Quintilis fuit, Julius cognominat.] In honorem videlicet natalis ejus. Dion Cass. lib. xlv. pag. 275. & Appian. lib. 11. de bell. civili, pag. 494. Macrobian. lib. 1. Saturnal. cap. xii. Plutarch. in Numa pag. 132. Augustin. lib. 2. de doctrina Christ. c. 21.

^p Sextilis fuerat, ex SC.] Senatusconsultum hujus rei ergo factum, extat apud Macrobian. lib. 1. Saturn. cap. xii. Vid. Dion. Cass. lib. lv. pag. 632. Plutarch. modo dicto loco. Sueton. in Augusto c. 31.

^q Multi principes nomina quædam mensum immutaverunt] Nam Nero Aprilem mensē *Neroneum* dici jussit. Sueton. in ejus vita cap. lv. Domitianus Octobrem *Domitianum* vocavit. Inde Martial. lib. 9. epig. 2. *Dum Janus hiemes, Domitianus* (id est, October) *autumnos, Augustus annis commodabit æstates* Euseb. lib. 1. Chron. pag. 44. Plutarch. in Numa. Commodus Imp. omnium mensum nomina immutavit, teste Suida in *Κόμοδος*, & Ælio Lampridio in ejus vita pag. 73. Dione & Herodian. Eadem insania laboravit etiam Demetrius, qui τὸν Μηνὸς Ἰούλιον nominauit *Διονυσίου*, ut refert Plutarchus in ejus vita pag. 1638.

CAPUT XXIII.

Sulperest pauca de die dicere, qui, ut mensis & annus, partim naturalis, partim civilis est. ^a Naturalis dies est, tempus ab oriente Sole ad Solis occasum. cujus contrarium tempus est nox, ab occasu Solis, usque ad exortum. Civilis autem dies vocatur tempus, quod fit uno cœli circumactu, quo dies verus,

rus,

rus, & nox continetur. ut cum dicimus, aliquem dies triginta tantum vixisse; relinquatur enim etiam noctes intelligere. Hujusmodi dies ab Astrologis, & civitatibus, quatuor modis definitur. ^b Babylonii quidem à Solis exortu, ad exortum ejusdem astri, diem statuerunt. at in Umbria plerique à meridie ad meridiem. ^c Athenienses autem ab occasu Solis ad occasum. Cæterum ^d Romani à media nocte ad mediam noctem, diem esse existimaverunt. Indicio sunt sacra publica, & auspicia etiam magistratum, quorum si quid ante medium noctis est actum, diei, qui præterit, adscribitur: si quid autem post mediam noctem, & ante lucem factum est; eo die gestum dicitur, qui eam sequitur noctem. Idem significat, quod qui à media nocte, ad proximam mediam noctem, in his horis quatuor & viginti nascuntur, eundem diem habent natalem. ^e In horas duodecim divisum esse diem, noctemque in totidem, vulgo notum est. Sed hoc credo Romæ post reperta solaria observatum. Quorum antiquissimum quod fuerit, inventu difficile est. Alii enim ^f apud ædem Quirini primum statutum dicunt, alii in Capitolio, nonnulli ad ædem Dianæ in Aventino. Illud satis constat, nullum in foro prius fuisse, quam id, quod ^g M. Valerius ex Sicilia advectum, ad rostra in columna posuit. quod quum ad clima Siciliae

De DIE NATALI. 141

liæ descriptum, ad horas Romæ non conveniret, ^b L. Philippus Censor aliud juxta constituit. deinde aliquanto post ⁱ P. Cornelius Nasica Censor ex aqua fecit horarium, quod & ipsum ex consuetudine noscendi à Sole horas, ^k *solarium* cœptum vocari. ^l Horarum nomen non minus annos ccc. Romæ ignoratum esse, credibile est. Nam in XII. Tabulis nusquam nominatas horas invenias, ut in aliis postea legibus, sed ANTE MERIDIEM, eo videlicet, quod partes diei bifariam tum divisi ^m meridiēs discernebat. Alii diem quadripartito, sed & noctem similiter, dividebant: idque similitudo testatur militaris, ubi dicitur, ⁿ *vigilia prima*, item *secunda*, & *tertia*, & *quarta*.

In CAPUT XXIII.

^a **N**aturalis dies est tempus] Lege Geminum pag. 79.

^b Babylonii quidem à Solis exortu] Plin. lib. II. cap. lxxvii. Gell. lib. III. cap. II. Macrobi. lib. I. Saturn. cap. III. Isidor. lib. V. Orig. cap. xxx. Beda de temp. rat. cap. III.

^c Athenienses ab occasu Solis] Varro apud Macrobi. lib. I. Saturn. c. 3. Plin. lib. 2. c. 77. Judæi quoque, Gen. I. & Nomades Libyes, quemadmodum ex Nicolao de moribus gent. Stobæus refert Serm. 165. Et Galli, teste Cæsare lib. vi. de bello Gall. Galli se omnes à Dite patre prognatos prædicant, idque à Druidibus proditum dicunt. Ob eam causam spatia omnis temporis, non numero dierum, sed
noctium

noctium definiunt: & dies natales, & mensum, & annorum initia sic observant, ut noctem dies subsequatur. Et Germani: Tacit. de morib. German. Nec dierum numerum ut nos, sed noctium computant. Sic constituunt, sic condicunt, ut nox ducere diem videatur. Exempla passim in Cod. LL. Antiquar. Alemann.

^d Romani à media nocte] Præter auctores paulo ante laudatos, vide Plutarch. Quæst. Rom. lxxxiv. & in Pandectæ jur. L. More 8. De feriis L. A qua ætate 5. D. Qui test. fac. pos. L. 1. D. De manumiss.

^e In horas duodecim] Horæ sunt duum generum, ἡμεμεραι, & ἡμεμεραι. ἡμεμεραι, Latine æquinoctialis dicta, Plin. lib. 11. cap. xvii. est vicecima quarta pars integræ revolutionis æquatoris. Καμεραι est duodecima pars cujusque diei vel noctis naturalis. De horis si plura desideras, videas licet Coel. Rhodigin. lib. xii. Antiq. lect. cap. xix. Lil. Gregor. Gyrard. lib. de ann. & mensibus, pag. 603. Joseph. Scalig. lib. 1. de Emend. tem. Lxl. Bisciolam lib. ix. horar. subsec. cap. xix.

^f Apud ædem Quirini statutum] Nimirum à L. Papyrio Cursore Plin. lib. vii. cap. 60.

^g M. Valerius] Messala, Catana scilicet capta in Sicilia. Plinius ibid.

^h L. Philippus Censor] Plinio est Q. Marcius Philippus; quod fortasse rectius.

ⁱ P. Cornelius Nasica censor ex aqua] Vid. Plin. ibid. Horologiorum porro ex aqua primus inventor Ctesibius dicitur, teste Vitruvio lib. ix. cap. ix. De Horologiis autem eorumque diversis inventoribus, vid. Vitruvium dicto loco. Plin. lib. 11. cap. lxxvi. & lib. vii. cap. lx. Blasium Vignier. in annotat. ad Pailostrati Icones. part. 11. pag. 311.

^k Solarium cœptum vocari] Ita emendarunt doctissimi viri, Petr. Faber lib. 11. Semest. cap. ult. & Franc. Modius, Novantiq. lect. Epist. xiv. itaque edidit Carrio. In aliis retro exemplaribus erat *Horarium*.

^l Hora-

^l Horarum nomen] Horarum distinctio antiquitas ex arbitrio Prætoris pendebat, ut Varro indicat lib. v. de ling. Lat. pag. 62. ex Colconio: *Prætorem accensum solitum esse jubere, ubi ei videbatur horam esse tertiam, inclamare horam esse tertiam, itemque meridiem, & horam nonam.*

^m Meridies discernebat] Nam meridies ab eo, quod medius dies. Varro lib. v. de ling. Lat.

ⁿ Vigilia prima] Vigiliarum usus antiquissimus, cum apud Judæos, ut Judic. vii. vers. 19. 1 Reg. xi. vers. 11. Psalm. lxxxix. v. 4. & ibi D. Hieronym. & Psalm. cxix. vers. 6. Matth. xiv. vers. 25. Luc. xii. vers. 38. tum Romanos, Veget. lib. 111. de re milit. cap. viii. Vid. Lips. lib. v. de milit. Roman. Dial. ix. Suid. in *φυλακή* & *περφυλακή*.

CAPUT XXIV.

Sunt etiam plura noctis & diei tempora, aliis subnotata, propriisque discreta nominibus; quæ apud veteres poetas passim scripta inveniuntur. ea omnia ordine suo exponam. Incipiam à nocte media, ^a quod tempus principium & postremum est diei Romani. Tempus, quod huic proximum est, vocatur *de media nocte*: sequitur *gallicinium*, cum ^b galli canere incipiunt. dein *conticinium*, cum conticuerunt. tunc *ante lucem*, & sic *diluculum*, cum, Sole nondum orto, jam lucet. secundum diluculum vocatur *mane*, cum lux videtur Solis. post hoc *ad meridiem*. tunc *meridies*, quod est medii diei nomen

men. inde *de meridie*: hinc *suprema*. quamvis plurimi *supremam*, post occasum Solis esse existimant: quia est in XII. Tabulis scriptum sic.^c SOL. OCCASUS. SUPREMA. TEMPESTAS. ESTO. Sed postea^d M. Plætorius Tribunus plebis scitum tulit, in quo scriptum est: PRÆTOR. URBANUS. QUI. NUNC. EST.^e QUIQUE. POST. HAC. FUAT. DUOS. LICTORES. APUD. SE. HABETO. ISQUE. USQUE. AD. SUPREMAM. IUS. INTER. CIVIS. DICITO. Post *supremam* sequitur *vespera*, ante ortum scilicet ejus stellæ, quam^f Plautus *vesperuginem*. & Ennius *vesperum*,^h Virgilius *hesperon*, appellant. Inde porro *crepusculum*, sic fortasse appellatum, quod res incertæ *creperæ* dicuntur; idque tempus noctis sit, an diei, incertum est. post id sequitur tempus quod dicimus, *luminibus accensis*, antiquiⁱ *prima face* dicebant. deinde *concubium*, cum itum est cubitum. exinde^k *intempesta*, id est, multa nox, qua nihil agi tempestivum est: tunc, *ad mediam noctem*, dicitur: & sic, *media nox*.

IN CAPUT XXIV.

^a Quod tempus principium J Sup. cap. præcedenti. Easdem vero diei noctisque partes recensent fere Varro lib. v. de ling. Latin. & ex Varrone Servius in Commentar. in lib. II. Æneid. Virgilii. Macrobi. lib. I. Saturnal. cap. III. Isidor. lib. v. Orig. cap.

De DIE NATALI. 145

xxx. & xxxi. Beda de rat. temp. cap. v. Vide etiam Jul. Polluc. lib. i. cap. vii. & viii.

^b Galli canere] V. Plin. lib. 10. c. 21.

^c Sol occasus] Sic Gellius citat lib. xvii. cap. 11. At Varro lib. v. de ling. Latin. pag. 44. Fest. in *Sapremum*. Macrobi. lib. i. Saturnal. cap. 111. *Solis occasus*

^d M. Plætorius] Tangit Varro dicto loco.

^e Quique posthac fuat] Ita legendum potius cen-
feo, quam fiet.

^f Plautus vesperuginem] Plautus in Amphitr. Act. 1. Sc. 1. Citatus etiam à Varrone lib. v. de ling. lat. pag. 74. Festo Pomp. lib. xx. & D. Augustino lib. xxi. de civitate Dei, cap. viii. Vitruv. lib. 9. cap. 4.

^g Ennius vesperum] Et Horat. lib. 11. Od. ix.

-- nec tibi, vespero

Surgente, decedunt amores,

Nec rapidum fugiente Solem.

^h Virgilius Hesperum] Virgil. Eclog. viii.

-- tibi deserit Hesperus Oetam.

Et Eclog. x.

Ite domum saturæ, venit Hesperus, ite capellæ.

ⁱ Prima facie] V. Joh. Brod. lib. 4. miscell. cap. 33.

^k Intempesta] Vid. Serv. lib. 111. Æneid. Virg. ad Vers.

Et lunam in nimbo nox intempesta tenebat.

L

FRAG-

FRAGMENTUM INCERTI SCRIPTORIS,

Antea *Censorino* tributum, & cum ejus de
Die Natali Libro continenter impressum,
nunc ab eodem separatum, correctiusque,
& aliquot Capitibus, ex veteri Libro ad-
ditis, auctius editum à

LUD. CARRIONE.

DE
NATURALI INSTITUTIONE.

CAPUT I.

Nitia rerum eadem elementa &
principia dicuntur. Ea Stoici cre-
dunt tenorem atque materiam.
Tenorem, qui, rarefcente materia
à medio tendat ad summum; eadem concre-
fcente, rursus à summo referatur ad medium.
Thales Milesius aquam principium omnium
rerum dixit. Alias opiniones supra retuli.
Stoicorum opinio probanda: qui, cum arte
compositum mundi opus considerarent, in-
troduxe-

Unable to display this page

Unable to display this page

INCERTI SCRIPTORIS. 149

xii. partium singula tricenarum, quorum quædam minora quædam ampliora & populo ... * ... dicuntur. sed compensatio quinque partes creditur applicare, ut sint omnes signiferi partes cccclxv. horum incipientia ab Ariete altera sunt masculina, altera feminina: & masculina quidem masculorum natalibus, alia feminarum convenientia. item quartum quodque eorum aut tropicum, aut solidum, aut deforme. Incipiet denumeratio ab Ariete, quod signum tropicum est. Tropi-
corum duo sunt æquinoctialia, Aries & Libra: duo solstitialia, Capricornus & Cancer. Tropi-
cis proxima solida, anteposita his de-
formia.

DE STELLIS FIXIS ET STANTIBUS.

C A P U T III.

Stellarum aliæ cum cœlo feruntur, ideoque, quod non excedunt suos locos, fixæ nominantur: aliæ contra cœlum, & in ortus cœli eunt, sed mundi celeritate victæ occidere videntur cum eo, quamvis cursum suum peragant. Sol maximum fidus ætheris, medii limite ignescit, singulis diebus & noctibus peragit singulas partes: signiferum pervadit annum. Luna de Sole flammatur. ambit circuitu brevissimo terram triginta die-

Unable to display this page

etiam & spiritus omnis augefcit: tumefcit Oceanus, deinde cum ipfius fulgore conflidit, Diverfo ergo cœli & vagantium ftellarum concurfu, quod temperatur, utrimque deterritur, & infra fluit. Id excipit Luna, & Soli tradit: quo & animalia vigefcunt, & humus quodammodo animatur genitali calore, & ut ita dixerim, vivo. Plurimum in originibus valent, quæ in ortu funt, languent in occafu. Ortum facit ftella, quam Sol præterit, deinde ftationem matutinam cum à quinto loco Solis fteterit: in eodem manet figno, donec ab eodem Sole moveatur. Quæ contraria eft Soli, mane occidit. Oritur fimul nocte, & vocatur * deinde rurfus altero latere à quinto figno deprehenfa poft meridianam ftationem facit; donec ingreffo Sole idem fignum fub radiis ejus delitefcant, & in totum occidat. Adfpiciunt inter fe ftellæ ex quinto figno, quod dicitur trigonon: & habent maximam confenfionem. Item à quarto, quod dicitur tetragonon, & centrum vocatur, & in alterutrum maximum præftant effectum. Item ex contrario, quod eft fextum fignum, & diametron vocatur, eftque maxime adverfum. Cætera diffident, vel leviter adfpiciuntur. Tertium quodque dicitur hexagonon. Signa tropica peregrinationibus præfunt, & omnino mobilibus, & in confiliis fubinde variant atque permutant: biformia geminatione

ne rerum omnium repetitionem significant, & interim dilatione solida vehementer & instanter efficiunt, & ad exitum vel prospera vel adversa perducunt, sicut adspiciuntur à stellis, vel faventibus, vel repugnantibus. Multum tamen refert cujus quæque stella domus sit, alienæ an ipsius. Domus Solis est Leo, Lunæ Cancer, Mercurii Virgo & Gemini, Veneris Libra & Taurus, Martis Scorpio & Aries, Jovis Sagittarius & Piscis, Saturni Capricornus & Aquarius. Nocturnis originibus favent Luna, Mars, Venus: plus die possunt Sol, Saturnus, Jupiter: Mercurius varie, & quomodo consensit aut visus est.

DE TERRA.

CAPUT IV.

Terra omnium rerum est media, forma globosa. Aquis cingitur, in aëra prominet, excipit cælum: aque omni vel temperie quantum afficitur, ita quæcunque sustinet, afficit & movet. Poterat finem liber, plenus omnibus necessariis, jam videri consecutus; sed cum & mundi dimensiones, & plurima præterea in universis rebus, ratio Geometrica impleverit, pauca de numeris mensurisque dicamus.

DE

DE GEOMETRIA.

CAPUT V.

Geometria est scientia digerendi figuras, & numeros emetiendi cum suis resolutionibus. Numerus est congregatio singulorum, finita semper, & infinita natura.

DE FORMIS.

CAPUT VI.

Nota est, cujus pars nulla est. Linea longitudo sine latitudine. Lineæ autem finis, notæ. Recta linea est, quæ super se positæ notis æquabiliter posita & summissa est. quod longitudinem tantum habet summitatis. Finis lineæ super plana, quæ dicitur *terminus*. Summitas est, quæ super se positæ rectis lineis æquabiliter posita est, vel quæ suis finibus æquabiliter posita est. Planus angulus est, in planicie duarum linearum, non è regione positarum, ad unum signum contingens curvatio. Hæ lineæ, quæ angulum continent, cum rectæ sint, is angulus rectis lineis contineri dicitur. Si recta linea supra
rectam

rectam lineam stans continuos angulos inter se pares facit, tum uterque ex paribus angulis rectus dicitur; & ea linea Græce *νόρμα*, Latine norma dicitur. Rectus angulus, est modicus & sibi congruens; hebes, major recto; acutus, minor recto.

DE FIGURIS.

CAPUT VII.

Figura est, quæ aliquo fine, aut aliquibus finibus continetur. Circulus est figura plana, una linea comprehensa, intra quem mediæ omnes lineæ inter se pares sunt. Centron est nota circuli medii. Diametros est recta linea per centron emissa, & in utramque partem secans circulum. Hemicyclium est circuli dimidium. Euthygrammoi formæ sunt, quæ rectis lineis continentur. Trigonum, trilaterum; tetragonum, quod quatuor: multilaterum, quod pluribus. Triangulum æquilaterum, quod paribus trinis lateribus concurrit; isosceles, quod duo tantum latera paria habet. Scalenon, quod tria latera inæqualia habet. Orthogonum, quod habet [rectum angulum: amphigonum quod habet hinc inde angulum hebetem: oxygonon, quod acutos omnes tres angulos ha-

habet:] quadrilaterum, formarum quadratum est, quod omnia quatuor latera habet, & angulos rectos; heteromeces, [quod nec angulos, nec latera paria habet. Scutula, id est, rhombos, quod] latera paria habet, nec angulos rectos, similes scutulæ: cujus contraria latera, & contrarii anguli, inter se pares sunt, sed neque æqualiter nec undique æque rectis angulis. Trapezia, cætera nominantur. Parallelæ lineæ, quæ sunt in eadem planitie positæ, nunquam inter se contingunt.

DE POSTULATIS.

CAPUT VIII.

Postulata Geometrarum sunt quinque, ut liceat ab omni signo ad omne signum rectam lineam ducere, & omnem finitam rectam lineam è regione ejicere, & omni modo & intervallo circulum scribere; & omnes rectos angulos inter se pares esse; & si in lineam recta linea immissa interiores angulos minores duos rectis pares fecerit, erectas lineas concurrere. Si paribus paria adjecta fuerint, omnia paria erunt: & si paribus paria demta, reliqua erunt paria; & quæ eisdem paria sunt, & inter se paria sunt.

DE

DE MUSICA.

CAPUT IX.

PRior est Musica inventione metrica. Cum sint enim antiquissimi poëtarum Homerus, Hesiodus, Pisander, & hos secuti elegiarii, Callimachus, Mimnermus, Euhemerus: mox Archilochus & Simonides trimetrum Iambicum, chorium catalecticum, tetrametron composuerunt. Archilochus etiam commata versibus applicando variavit. Eupolis per plurimas species secuit, Alcman numeros etiam minuit in carmen. hinc poëtriæ melicæ; at Telephilla etiam Argiva minutiones edidit numeros. Quæ species cum jam displiceret, & integra brevior videretur, magnitudine Pindari asserta est. qui etiam libros innumeris modis edidit. hoc secuti musici Timotheus, & Pindos, & Hyperides, & Follis, & clarissimus cum peritia tum eloquentia Ariltoxenus, modulati protinus cantus. Nec tamen non putes antiquiores cantus esse numeros, sed rusticos & inconditos: post quos poetica valuit, veluti legitima; Musica licentior, magisque modulata.

DE RHYTHMO.

CAPUT X.

Rhythmus creditur dictus à Rhythmonio Orphei filio, & Idomoneæ nymphæ Maricæ, ut tradit Nicostratus, libro quem composuit de musico fratre Rhythmonii : * tradit Hymenæ Varrithonis autem & Chloridis Tiresæ filiae Periclymenum & Perimedem, qui primus cecinerit res gestas heroum musicis cantibus.

DE MUSICA.

CAPUT XI.

Musica est peritia faciendorum & canendorum modorum. Ejus partes harmonica, organica, crousmatica. Crousmata, pulsus decori sine carmine vocantur. Harmonia, est consonantia. Organica, rhythmos Græce, modus dicitur Latine. Nominatur versus ab eo, quod fluat, seque ipse circumeat. Modus autem, est lex quædam & ordo vocalium intervallorum & differentia; vel, ut Aristoxenus definit, non utcumque compositum vocalium temporum intervallum. * Carmen est modus motus. Tempus, est syllabæ spatium.

tium. hujus elementum brevis syllaba. divisio, brevis alia, longa alia, & neutrius ratio est.

DE MODULATIONE.

CAPUT XII.

Modulatio est modorum prudens dispositio. Ejus tres species, *τὸν Θ, γένεσις, ἀφροσύνη*. Species carminum tredecim: ex quibus primæ sunt, Dorium, Phrygium, Lydium. His accesserunt gravissimum hypodorium, mox duo hypophrygii, gravior & acutior, [deinde hypolydii totidem, & perinde gravior & acutior:] deinde Dorius medius, tum Phrygius gravis & alter excelsus: totidem Lydii, gravis & acutus: tum mixolydii pari diversitate: postremo hypermyxolydius acutissimus. Organum quondam habuit tres intensiones, gravem, mediam, & acutam. inde Musæ quoque tres olim æstimate, Hypate, Mese, Nete. Nunc in ampliore numero soni considerantur, ut sit proslambanomenos Hypate hypaton, deinde parypate hypaton, deinde Lycanos hypaton, deinde hypate, deinde hypates meson, deinde parypates meson, deinde Lycanos meson, deinde triscelmeumenon netes mommenon, paramese, trite diezeugmenon, paranete die-

diezeugmenon, trite hyperboleon : Quas animadvertisse cum resonantia suavitatis in arcu sororis Apollinem tradunt, & intendisse protinus citharam, tum notasse, quod adstrictiora fila nervorum in acumen excitarentur, gravibus responderent remissa. inde fecisse tres primos, de quibus supra dictum est : hanc exceperisse intensionem Linon, quem quidam Apollinis filium tradunt, & nymphæ Paramesæ Chrysthemidi reliquisse : ab ea adjunctum modum, qui synemmenos dicitur : hunc numerum auxisse Terpandrum adjectione diezeugmenou, qui primus à gravibus in acumen avertitur. deinde Timotheus addidit duos, parameson & hyperboleon. Initium modi dicitur diesis ; dimidium, hemitonium ; totum, tonos. Toni duo & dimidius, diatessaron nominatur ; tres & dimidius, diapente ; sex, diapason. Hæc Musicæ summa est.

DE METRIS ET PEDIBUS.

CAPUT XIII.

MEtrum Græce, Latine numerus vocatur. Numerus est æqualium pedum legitima ordinatio. hujus artis & thesis partes sunt. Pedum syllabæ elementa, numeri modorum elementa, spatia syllabarum ac tempora.

pora. Pedes componuntur ex syllabis ut minimum binis, ut plurimum ternis. incipiunt temporibus binis, ad sex perveniunt. dissyllabi quatuor, trissyllabi octo, plures quam duodecim esse non possunt. Pyrrhichius, ex duabus brevibus: cuius exemplum, *Deus*. Choriambus, ex longa & brevi: ut, *Roma*. Iambus, ex brevi & longa: ut, *salus*. Spondeus, ex duabus longis: ut, *vates*. Duo igitur quantitate contrarii, Spondeus & Pyrrhichius, duorum alter, alter quatuor temporum. duo in ordine, quorum uterque trinorum temporum, Iambus & Choriambus. Ita non plures, quam quatuor pedes dissyllabi sunt, nec esse possunt. Trinarum syllabarum primus est dactylus: qui constat ex longa & duabus brevibus, cuius exemplum, *Æolus*. huic contrarius anapæstus, ex duabus brevibus & longa, ut *pietas*. Amphibrachus, ex brevi, & longa, & brevi: cuius exemplum, *avarus*. Brachysyllabus, ex tribus brevibus, cuius exemplum *Cicero*. & contrarius Molossus, ex tribus longis: cuius exemplum, *Mæcenus*. Item tres quinum temporum, Bacchius ex duabus longis & brevi: cuius exemplum, *Latona*. huic ordini adversus palimbacchius, ex brevi & duabus longis: ut, *Aquinas*. Creticus & amphimacrus ex longa, brevi, & longa: ut *sanitas*. duobus & quantitate contrariis brachysyllabo & Molosso, quorum

quorum alter trium temporum est, alter
sex : ordine tres in quaternis, tres in qui-
nis temporibus.

DE LEGITIMIS NUMERIS.

CAPUT XIV.

Primus est & legitimus maxime numerus,
hexameter heroicus. hujus pedes aut
dactyli sunt, aut spondei : raro & in versu
extremo reperietur trochæus ; hujus exem-
plum, *Avia Pieridum peragro loca nullius ante.*
Totus iste dactylicus fuit, & habuit sum-
mum trochæum. Sed mixtus ex spondeis
hic erit. *Italiam fato profugus Lavinaque venit,*
totus ex spondeis : Cives Romani tunc facti
sunt Campani. Hoc genus numeri paucissi-
marum duodecim syllabarum, plurimarum
octodecim : tempora recipit vigintiquatuor,
interim vigintitria : pedibus tribus tantum
conficitur. formas excipit triginta duas.
enumerare festinantibus longum est. Pen-
tamer elegiacus habet exemplum : *Dum*
mens assiduo luceat igne focus. recipit dacty-
lum, spondæum, anapæstos duos in fine ver-
sus, aliquando brachysyllabos. fit syllaba-
rum paucissimarum duodecim, plurimarum
quatuordecim. tertium pedem spondeum
semper habet, quartum & quintum aliquan-

do brachysyllabum. Trimetros iambicus Latine senarius dicitur: cuius exemplum, *Phaselus iste quem videtis hospites.* duodecim syllabarum est. recipit aliquando præter cæteros iambs, extremo pyrrhychion. Trimetros tragicus: *Pro veste pinnis membra textis contegit.* & *Aquilonis stridor gelidas molitur nives.* recipit in parte prima gressionis spondeum, & alio loco dactylon & anapæston, & pro iambo chorium & tribrachyn: fit syllabarum paucissimarum duodecim, plurimarum septendecim. recipit tempora plurima undeviginti, paucissima tredecim. Comicus trimetros solet magis in breves minui. Trimetros Hipponactius pedem novissimum assumens spondeum vel chorium talis est: *calentibusque lympa fontibus.* semper eosdem pedes, quos reliqui trimetri, præter novissimum, recipit, & tetrametros, qui Latine quadratus, vocatur. Choriacus talis est: *Tela famuli, tela propere, sequitur me Thoas.* recipit eosdem pedes, pervenit ad septem & semipedem, summum pedem patitur aut creticum aut dactylum. Octonarius iambs: *Proinde & abs te regimen Argos dum est potestas consulendi.* Septenarius; *Hæc bellicosus cui pater, mater cluet Minerva.* Constat ex pedibus iisdem Ionicus septenarius: *Ibant mala viere Veneream coronam.* Ionicus major est: *Ille idus retrocecidit in natem supinus.*

pinus. habet vitium in tertia syllaba. minor, *Metuentis patrue verbera linguae.* Per-
cipiunt pedes, maxime pyrrhichium & spon-
deos: & solent divisis syllabis longis plu-
rium syllabarum pedes admittere. Aristot-
phanus anapæstus: *Axena Ponti per freta Col-
chos denique delatus adhesi.* recipit pedes qua-
ternorum temporum, omnis implet pedes
septem & semipedem. Anapæstus Octona-
rius: *Ore beato lumine volitans qui per cœ-
lum candidus equitas.* recipit eosdem pedes,
præter semipedem. Aristobolus, *Quedam
terribilis tua pectora turbat terrifico soni-
tu intulit.* hic circuitus magis, quam ver-
sus est. dactylum crebrum habet, rarum
spondeum. Pæon duodenarius; *Quis meum
nominans nomen exciet, quis tumultum, invo-
cans incolarum fidem?* & hic circuitus ma-
gis quam versus est. Huic suberit dena-
rius. *Qui repens semipulsus onere gravi fores
strepitu terrent?* Recipiunt pedes, creticos,
chorios, spondeos, iambos, brachysyllabos,
anapæstos. Undecim syllabarum Phalæci-
us, *Passer delitiæ meæ puellæ.* recipit pedes
spondeum, dactylum, creticum, palym-
bacchium. Angelicus numeros & syllabam
coarctat hexametro: ut, *Hectoris Andro-
mache Pyrrhin' connubia servas?* Anacreon-
tius: *Miseri invidi vivimus scientes.* Reci-
pit pyrrhichios, chorium, spondeum, bra-

164 FRAGMENTUM

chysyllabum, anapæstum: primus semper est pyrrhichius. Numerus Saturnius. *Magnum numerum triumphat hostibus devictis.* Sunt qui hunc Archebolion vocant. Recipit pedem spondeum, iambum, pyrrhichium, chorium, dactylum, brachysyllabum, anapæstum. *Priapeius, Hunc lucum tibi dedico consecroque Priape.* Tertium pedem pro dactylo creticum habet, alioqui hexametros esset.

De NUMERIS SIMPLICIBUS.

CAPUT XV.

PYrrhichius, *Rapite, agite, ruite celeripedes.* Contrarius est huic & duodecasyllabos spondiason: *Olli crateribus exauratis hauserunt.* Dactylicus, *Pulverulenta putrem sonitu quatit ungula campum.* Amphibrachus non facit numerum. Anapæstus: *Agilis sonipes rapitur celeri sonitu trepidans.* Creticus: *Horridi transeunt ad pedes ex equis.* Palymbacchius, *Amicos ad hanc rem si voles advoca.* Bacchius non facit numerum. Molossus idem est, qui spondiason. Nunc quemadmodum à principali heroico plures numeri transfigurantur ostendam. Ac primus trimetrus fit heroicus spondiason: *Cives Romani tunc facti sunt Campani.*

pani. Syllabam unam, quæ est ante extre-
mam, ex longa contraho: ut, *Cives Romani*
tunc facti sunt Appuli. Et esse cœpit trime-
tron. Elegiacum transibit, *Bella per Emathios*.
Rursus ad pentametros, ut componam he-
roicos, fumo partem posteriorem. *Dum*
meus assiduo luceat igne focus, & compono, *Lu-*
ceat igne focus Troje qui primus ab oris. Pha-
læcium numerum, qui est, *Altis flumina valli-*
bus tumescunt, insertis verbis facio heroicum,
Altis flumina prodita vallibus inde tumescunt.
Ionicus est, *metuentis patræ verbera linguæ*.
adjiciam trinas verbis singulis syllabas: *Nunc*
metuentis nunc patræ nunc verbera linguæ. Ver-
to, *Italiam fato profugus Lavinaque venit*: A-
ristophanius fit heroico: *Arma virumque*
cano Troje qui primus ab oris. Numerum
angelicum, syllaba breviata esse monstravi
heroicum: item Priapeium, si syllabam sur-
ripias, fit heroicum.

LUDOVICI CARRIONIS
 NOTÆ
 IN
 FRAGMENTUM.

PAG. 146. vers. 20 Supra retuli] *al. retulit.] Hæc ab aliis hac injecta occasione dederunt, ut Censorino tribuerentur, cum non dissimiliter eadem superius tractasse videretur.*

Pag. 147. vers. 7. nec recidere ad nihilum] *Hæc vulgo male corrupta sunt, quæ a scriptura, quæ a distinctione.*

12. subjecta tenentur & administrantur] *Reliqua vulgo desunt.*

14. & aer supra] *Hæc corrupta sunt. deest enim quod de igne dici debet: neque satis consistunt.*

CAPUT II.

DE COELI POSITIONE] *Hæc quatuor capita, quæ vulgo desunt, edidimus ex Vet. Cod. item ex vetusta editione Mediol.*

Pag. 148. vers. 13. cydrophe] *In litura est hæc vox in V. Cod. Pithæano, & vet. edit., Cydropix.*

23. antichthones] *Ita recte vetus Mediolan. male alii actiones.*

23. Antœcæ] *In membranis antiscepæ. in aliis, antistochæret antiscepæ.*

26. imo tropico] *Pith. & Mediolan. initio.*

29. longitudinis] *Pith. longitudo in his.*

NOTÆ IN FRAGM. 167

Pag. 149. vers. 3. populo * dicuntur) *Hæc in litura
in membranis.*

6. masculina) *Hæc valde prava in membranis.*

12. Aries) *Hæc defunt in membranis.*

CAPUT III.

PAG. 150. vers. 12. & subita) *Mediol. nec subita,
30. tenuescente) Membran. pubescent.*

Pag. 151. vers. 3. divertio) *diversi.*

3. cœli &) *q. circuli.*

3. vagantium) *vagantia.*

9. sunt) *Aliquid deletum in libro vetere.*

15. * deinde rursus) *Membranæ, acronicos. Pith. A-
cronicos aronicus : Mediol. Acronios. in optimis est
litura.*

22. centrum) *Hæc in Membr. in litura.*

24. sextum signum) *Correctum in vet. lib. septimum;
uti est in Pith. & Med.*

CAPUT IV.

PAG. 152. vers. 22. Poterat finem liber) *Vel hinc vi-
deri potest, hæc a superiore Censorini libro esse aliena.*

CAPUT V.

PAG. 153. vers. 6. & infinita natura) *Ita membranæ
corrigant, ut & Pith. & Mediolan. sed in iis ante
aberat copula Et. Vid. Euclidem principio Element. 1.*

CAPUT VI.

VERS. 15. se positus) *Sic Pith. alii, sepo-
sitis.*

16. vel quæ) *Hæc addunt membranæ & vet. editio.*

Unable to display this page

Unable to display this page

170 NOTÆ IN FRAGM.

11, 12. duo in ord.) *Hæc defunt vulgo.*

17. Æolus) *V. C. Hannibal.*

19. pietas) *Vetus Cod. Capaneus.*

C A P U T XIV.

PAG. 161. vers. 18. interim) *Hæc vulgo perperam.*

22. affiduo) *V. C. assiduus.*

Pag. 162. vers. 13. undeviginti) *V. C. decem & octo.*

13. tredecim) *V. C. quatuordecim.*

27. cluet) *Vulgo, ut.*

29. viere Veneream) *Male vulgo, cluere venena.*

30. ille ictus) *Et hoc male, ille ictus retrocedit in natem supinus.*

Pag. 163. v. 2, 3. Percipiunt) *Perperam vulgo, præcipiunt in Cerere.*

13. septem & semip.) *Vulgo, præter semipedem.*

16. Pæon, duodenar.) *Vulgo, pene duodenarius.*

17. exciet) *Vulgo, male, excitet.*

17. quis tu) *Vulgo, quemvis tumultum. pessime.*

26. numeros & syll.) *Vet. lib. numeratus syllabam coartat.*

Pag. 164. vers. 4. Archebolion) *Vulgo, Aristolochium. Membranæ, Aristodolium.*

C A P U T XV.

VERS. 15. Olli crateribus) *Dæ primæ voces sunt in litura in Vet. Cod.*

19. trepidans) *Vulgo, crepitans.*

23. Spondiason) *Ita semper membranæ, non spondaicum.*

Pag. 165. v. 1. ante extremam) *Vulgo, extrema.*

7. affiduo) *Vet. Cod. assiduus.*

12. verbera linguæ) *Reliqua defunt Vet. Cod. & videntur excidisse quatuor paginæ.*

17. Venit) *Vulgo, capit.*

P. J. NUN-

P. J. NUNNESII

NOTATIONES IN FRAGMENTUM

κατ' ἑκαστὸν.

CAP. I. pag. 147. Aer ætherem supra) *leg.* Aer ætherem supra, infra aquam, aqua infra terram, terra omnia, &c. *nec requiritur hic ut ignis sphaeræ mentio fiat, cum sententiam Stoicorum referat non Aristotelis.*

Cap. II. pag. 149. solidum aut deforme) *reponē* biforme, & *in fine cap.* biformia. *ipse auctor sic nuncupat cap. 3. & Græcè διτομα* ea signa vocantur. Ptolem. lib. I. *τελεβίλα.*

Cap. III. pag. 150. Universis euntibus) *corr.* exsistentibus. *ibid. vers. 16. novem fere annis) cujusnam fuerit hæc sententia requirendum. Ab opinione publica longissime abhorret. Ex notis autem numerorum facillime errata multa nascuntur.*

Cap. VI. pag. 153. Quod longitudinem) *legend.* quod longitudinem & latitudinem tantum habent. Summitatis fines lineæ. Superplana, quæ dicitur ἐπίπεδος, summitas est quæ &c.

Cap. VII. pag. 154. Orthogonum) *hæc sic legenda sunt,* Orthogonion, quod habet rectum angulum: amblygonion, quod habet unum angulum hebetem: oxygonion, quod acutos omnes tres angulos habet. Quadrilaterarum formarum quadratum est, quod omnia quatuor latera paria habet, & angulos rectos: heteromeces, quod rectos angulos nec latera paria habet; scutula, id est, rhombos, quod latera paria habet, nec angulos rectos: simile scutulæ, cujus contraria latera, & contrarii anguli inter se pares sunt; sed neque æqualiter, nec undique æquè rectis

rectis angulis: Trapezia cætera nominantur. *Hic simile scutulae est ῥομβοειδές.*

Cap. VIII. pag. 155. Omni modo) fort. medio, i. e. centro.

ibid. vers. 18. Et omnes) *interponendum esset ante hæc verba, communes animi conceptiones. Moxque legend. & si in lineas rectas linea immissa interiores angulos minores duobus rectis fecerit, erectas lineas concurrere.*

Cap. IX. pag. 156. Musica) *auferendi casus, Metrica, rectius.*

ibid. vers. 6. Euhemerus) *lubens reponerem Euenus.*

ibid. vers. 8. Choricon) *repono, & choricon catalecticonque tetrametron composuerunt.*

ibid. vers. 10. 11. Eupolis) *mallem, Epodos, nam &c.*

ibid. vers. 12. Hinc poetrix) *melius Poetice melice.*

ibid. vers. 18. Hyperides) *ἑπισκεπτεῖον an Hippoclidēs, qui ὀρχηστὴς nobilis: ἢ δὲ ὀρχηστὴς μῦσικῃ subjecta apud Veteres. Hic Cauchius legebat Hipponax & Hyperides. mox, & Phyllis, è Plutarcho.*

ibid. vers. 23. Veluti legitima) *ὑποσηκτέον hic.*

Cap. XI. pag. 157. Harmonia est Consonantia organica) *ita lege sublata τελεία σίσυνη.*

Cap. 12. pag. 158. Ut sit) *totum hunc locum ad hunc modum legendum esse patet è Musicis: Ut sit proslambanomenos, hypate hypaton, deinde parhypate hypaton, lichanos hypaton, deinde hypate, deinde hypate meson, deinde parhypate meson, deinde lichanos meson, deinde mese, trite synemmenon, paranete synemmenon, nete synemmenon, paramese, trite diezeugmenon, paranete diezeugmenon, nete diezeugmenon, trite hyperbolæon, paranete hyperbolæon, nete hyperbolæon: quas animadvertisse &c.*

Cap. XIII. pag. 159. Legitima ordinatio) *legendum, legitimorumque ordinatio. horum artis & thesis partes sunt. Pedum syllabæ, elementa numerorum, modo-*

NOTATIONES. 173

modorum elementa, spatia syllabarum, ac tempora.
& ita habet Edit. Basil.

Cap. XIV. pag. 162. Et alio loco) *mallem recipit & alio loco dactylonque & anapæston.*

ibid. vers. 15. Calentibus) *leg. calentibusque lymphæ fontibus semper eisdem pedes &c. ut sit trimetros Hipponactæus seu scazon.*

Cap. XV. pag. 164. Olli crateribus) *emenda, crateris, ut sit ab omni parte spondiason.*

Pag. 165. vers. 4. Elegiacum) *lego, in Elegiacum.*

ibid. vers. 14. Verto) *quid efficiat non video.*

VARIÆ

VARIÆ
LECTIONES
IN
CENSORINO
CAPUT I.

PAG. 1. vers. 4. DE DIE NATALI] *Inscribitur etiam hic liber, DE HUMANA ORIGINE.*
vers. 2. opere quam] *Ger. & Ald. edit. nonnunquam.*

9. cariora] *al. cariore.*

11. inhiat is] *Germ. & Ald. inhiant ii.*

11. 12. dives vocatur] *Ger. & Ald. divites vocantur.*

17. 18. comperisti] *Germ. comprehendisti.*

20. censerī] *Ald. editio non habet censerī.*

21. Comicus ait] *Germ. editio addit, Terentius.*

Pag. 2. vers. 1. recte] *Germ. bene.*

5. ex, quæ] *Ald. ex quidem quæ.*

6. præcedant] *Germ. & Ald. præcedunt.*

7. accedant] *Germ. accedunt, enim] al. etiam.*

9. minime] *Ger. minimum.*

9. à diis] *Ger. & Ald. à diis.*

10. neque] *Ger. & Ald. nec.*

15. ex ethica parte] *Ger. hic apertæ.*

20. cuncta, quæ] *Germ. & Ald. cuncta ista, quæ.*

21. facunde] *Ger. familiariter.*

23. 24. possint] *Ald. possent. Germ. possunt.*

24. ali-

VARIAE LECTIONES, &c. 175

24. aliquantum] *Ald.* aliquantulum.
 26. in me ut vetus adagium] *Germ.* In me vetus
 adagium jure dic. *Ald.* in me vetus elogium.
 27. Sus Minervam] *Ger. edit. addit,* docet.
 28. plura did.] *Ger.* plura deest.
 Pag. 3. vers. 4. Dis] *Germ. & Ald.* diis.
 5. ut se gratos] *Ald.* ut se non ingratos.
 6. iis] *Germ. & Ald.* hoc.
 13. Deo sacrum] *Ald.* non habet sacrum.

C A P U T II.

- PAG. 8. vers. 3. quod ait] *Ald.* ut ait.
 9. hostiam] *Germ.* hostia.
 9. 10. faciendam] *Ald.* faciendum.
 11. Atticus, & est] *Germ.* Articulus five.
 12. numeris] *Ald.* muneribus.
 16. Deli] *Germ.* Delii.
 18. 19. in hoc] *In in aliis non habetur.*
 19. factum] *Germ. & Ald.* facta.
 20. oportet] *Ald.* oporteat.
 21. Sed &] *Germ. & deest.*
 24. veneremur] *Germ.* veneretur.

C A P U T III.

- PAG. 13. vers. 15. Hic] *Germ. deest.*
 16. genamur] *Ger.* generemur.
 16. curat] *Ald.* curet.
 16. genitur] *Ald.* gignatur. *Ger.* gignitur.
 17. 18. suscipit ac tuetur] *Germ. & Ald.* suscipiat
 ac tueatur.
 18. genendo] *Ger. & Ald.* gignendo.
 21. Granius Flaccus] *Germ.* C. Flaccus.
 Pag. 14. vers. 1. nono] *Ald.* xvi.
 4. 5. præterea] *Ald.* deest.
 5. hominum] *Germ.* homini.

176 VARIAE LECTIONES

14. 15. exceptos] *Ger.* acceptos.
 17. colant] *al.* celebrent.
 21. præmia] *al.* pretia.
 24. hic] *Ger. & Ald.* iste.
 25. peperit] *Ger.* pepererunt.

C A P U T IV.

- PAG. 19. vers. 31. dicere prius] *Ald.* quætere
 primum.
 Pag. 20. vers. 1. natura] *Germ.* naturæ.
 1. 2. de origine] *Germ.* de natura.
 6. feminibus procreatos] *Germ. & Ald.* feminibus
 esse procreatos.
 7. successionē] *Germ. & Ald.* successionēque.
 7. propagare] *Ger.* prorogare.
 9. generi] *Ger.* gratia.
 12. aliquando] *al.* aliquem.
 14. 15. qua semper humanum genus fuisse creditur]
al. quæ semper credidit genus humanum fuisse.
 16. Ocellum] *Germ.* Cereium. *al.* Cocceium.
 19. itemque] *Ger. & Ald.* item.
 20. 21. opinati] *al.* opinari.
 28. isto mundo] *Ald.* mundo non habet.
 Pag. 21. vers. 3. primigenios] *Ger.* deest.
 3. 4. naturave] *Ger.* ve deest.
 5. in] *Ger.* deest.
 9. esse natos] *In Ger. & Ald.* editione additur, ut
 Virgilius. Hic (*Ger.* Hinc) lapides Pyrrhæ
 jactos Saturnia regna. Et alibi: Quo tempore
 primum.
 Deucalion vacuum lapides jactavit in orbem.
 Unde homines nati durum genus.
 11. monstrosas] *Ger.* monstruosas.
 15. simillima] *Ger.* similia.
 29. in Ste *] *Ger. & Ald.* inserta. *al.* vel in
 sterte.

IN CENSORINO. 177

30. dissensus] *Ger. & Ald. dissentiente. al. dis-*
cessisse.
- Pag. 22. vers. 2. visum est] *Ger. & Ald. visum esse.*
5. coherentes primum] *Ger. desunt hæ duæ voces. al.*
primum adherentes.
6. ingenitum] *Ger. ingenium.*
12. id est, Dei provid.] *al. & Dei providentia.*
19. Nymphas, Indigenasque Faunos] *al. Nymphas*
Indigetes Faunosque.
20. non difficile] *al. non difficilis.*
23. confingant] *Ger. & Ald. confingat.*
27. humo] *Ger. homo.*
29. 30. mutua cæde inter se necatis] *Ger. mutuo*
inter se necatis.
1. fuerint] *Ger. fuerunt.*
3. exaratus] *Germ. & Ald. exortus.*
4. 5. extispicii] *al. auspicii.*
5. tum] *Ger. & Ald. deest.*
6. exscripserunt] *al. scripserunt.*

CAPUT V.

- PAG. 28. vers. 21. quæ] *Ger. & Ald. quod.*
22. pertinent] *Ger. & Ald. pertinet,*
23. compendio] *Ger. compendiose. al. quo potero*
compendio.
26. è lævis] *Germ. deest è*
26. dirivari] *Ald. adoriri. Ger. oriri.*
30. amissionem] *Ger. emissionem.*
30. Qui mares sunt, per-] *Ger. & Ald. mares*
perim.
- Pag. 29. vers. 4. 5. gregum] *Ger. & Ald. Græcam.*
Aldus legendum putat, crebram coitionem,
13. visum est] *Germ. est non habet.*

178 VARIAE LECTIONES

CAPUT VI.

PAG. 31. vers. 24. Principale] *Ald.* addit cerebrum.

Pag. 32. vers. 1. nascitur, aliturque] *Ald.* & *Germ.*
nascatur alaturque.

4. ferme] *Ger.* ferunt.

7. formatus] *Ger.* formetur. *Ald.* formatur.

9. Anaxagoræ enim, cæterisque compluribus] *Ger.*
Anaxag. etiam cum aliis plurib.

12. prominens] *al.* permanens.

13. ex eoque] *Ger.* & *Ald.* ex eo.

22. principium [*Ald.* & *Germ.* deest.

22. sedem] *Ger.* semen.

24. &] *Ald.* & *Ger.* deest.

26. è] *al.* ex.

27. è] *Ger.* & *Ald.* deest.

30. sunt] *Germ.* & *Ald.* deest.

Pag. 33. v. 3. fuerit] *Germ.* fuit.

4. frigus] *Ger.* & *Ald.* frigidus.

5. calidum] *Ger.* & *Ald.* calidus.

5. frigidum] *Ger.* & *Ald.* frigidus.

7. calidum] *Ger.* & *Ald.* calidus.

8. fuerit] *Ger.* si erit. *Ald.* utrumque deest.

8. frigidum] *Ger.* & *Ald.* frigidus.

13. semina] *Ger.* & *Ald.* deest,

17. id enim] *Ger.* id etiam.

20, 21. tantummodo] *Ger.* & *Ald.* partum tantum-
modo.

21. si utrumque] *Ald.* & si utrumque.

23. utramque] *Ger.* utrumque.

CAPUT VII.

Pag. 36. vers. 1. necesse est] *Ald.* necesse sit.

2. Musica] *Ald.* & *Ger.* Musicaque.

4. soleant] *Ald.* soleat.

9. nume-

9. numerus] *Ger. & Ald.* numeris.
 10. septem formemur mensibus] *Ger.* septimis à
 partu formentur dentes mensibus. *Ald.* Septimis
 formentur dentes mensibus.
 11, 12. Et post sept. men. d. n. inn. iid. post sept.
 cad. ann.] *Germ.* Et post septimum cadant
 annum. *Ald.* Et, cum post septimum mensem
 dentes nobis innascantur, iidem quoque post sep-
 timum cadant annum.
 17. ideo, quod] *Ger.* ideoque.
 18. ut septem] *Ald.* septem non habet.
 19. confirmationem] *Germ. & Ald.* consumma-
 tionem.
 25. aliqua] *Ger. & Ald.* aliqui.
 26. alii] *Ger. & Ald.* deest.
 28, 29. Pythagorica] *Germ.* Pythagoricus.
 30. Evenor] *Ger.* Evenus. *Ald.* legendum putat
 Eudæmus, ex *Æliani hist. animal.*
 Pag. 37. vers. 2. Euthyphronem] *Germ.* Euriphonem.
al. Euripidem; vel Euriphanum.
 7. senserunt] *Germ. & Ald.* sentiunt.
 9. mihi] *Ger.* deest.
 9. mihi supra nominatus] *Ald.* non habet.
 22, 23. undecimum mensem] *Ger. & Ald.* undeci-
 mo mense.

CAPUT VIII.

- Pag. 41. vers. 12. nono] *Germ.* viii.
 12. & decimo] *Ald.* non habet
 12. tantummodo] *Germ.* tantum
 15. statis] *Germ. & Ald.* stantibus.
 20, 21. disparili sua temperatura] *Ger. & Ald.* hac
 sua disparilitate pariter.
 27. quid] *Ald.* quidquid.
 Pag. 42. vers. 13. sit necesse] *Germ. Ald.* sit neces-
 se est.

180 VARIAE LECTIONES

13. & inal.] & *Ald.* deest.
 17. has Græci *μοίρας* cognominarunt : eo videlicet,
 quod deas Fatales nuncupant *μοίρας*] *Ger.* has
 Græci *μῆν* vocant.
 19. & ex] *Germ.* & *Ald.* & hæ.
 27,28. tunc pr.] *Germ.* tum pr.
 30. vocatur] *Ger.* & *Ald.* dicitur.
 Pag. 43. vers. 1. qui] *Ger.* quia.
 1,2. subtendit. nam si, ut] *Ald.* succidit (*Ger.*
 subcedit) natura cujus.
 3. deinde] *Ger.* & *Ald.* deinceps.
 4. hexagoni æquilateralis] *Ger.* & *Ald.* hexagoniæ
 quæ (*Germ.* qui) lateralis.
 8. videatur] *Germ.* videbatur.
 9,10. videt] *Germ.* videlicet.
 19. polygoni] *Germ.* polygoniæ.
 19. afficit] *Ald.* efficit.
 25. potuerit] *Germ.* poterit.

CAPUT IX.

- Pag. 49. vers. 11. & fem.] *Ald.* at fem.
 12. vel] *Ger.* & *Ald.* ut.
 15. capillumque] *Germ.* capillumve. *Ald.* ca-
 pillosve.
 19. conformari] *Germ.* confirmari.
 21. afferunt] *Germ.* & *Ald.* ferunt.

CAPUT X.

- Pag. 51. vers. 6. mittitur] *Ald.* innititur.
 8. missæ, *φθόγγοι* vocantur] *Germ.* emissæ *φθόγ-*
γοι vocatur.
 12. dialtemata] *Ald.* non habet.
 12. quæ alia] *Ald.* quare (*Germ.* quæ) *διασπαστα*.
 14. *ἡμιτόνιον*] *Germ.* semitonium.
 16. promiscue] *Germ.* & *Ald.* permixtæ. *Alia,* pro-
 misce.
 26,27. he-

IN CENSORINO, 181

- 26,27. hemitonii] *Ger. semitonii.*
 28. altera] *Germ. alia.*
 28. hemitonii] *Germ. semitonii.*
 30. est enim vel] *Ger. & Ald. vel non habent.*
 Pag. 52. vers. 3. qui] *Ger. & Ald. deest.*
 4. duo] *Ald. tria.*
 6. Platoni] *Germ. Plato.*
 6. ἡμιτόνιον] *Germ. semitonion,*
 6. autem] *Germ. deest.*
 7. δίεσις] *Germ. δίεσις.*
 7. appellatur] *Germ. appellat.*
 8. aliquid] *Ger. & Ald. liquide.*
 8. nec] *Ger. & Ald. deest.*
 17. mutabat, & id identidem *Ger. & Ald. muta-*
 bat inter se collata & identidem.
 23,24. at eam] *Germ. ad eam.*
 24,25. ubi invenitur, ubi pond.] *Ger. & Ald. ubi*
 invenitur pond.
 25. sesquitertia] *Germ. sesquialtera.*
 27. cum autem] *autem Ger. & Ald. deest,*
 29. διαλάσις] *Germ. displasion.*
 30. si] *Ald. an.*
 Pag. 53. vers. 2. cavo] *Ald. cano.*
 6. fescuplo] *Ald. non habet.*
 7. duodecim] *Germ. septem.*

CAPUT XI.

- Pag. 56. vers. 8. forsitan obscure] *Ger. & Ald. forsi-*
 tan quidem obscure.
 Pag. 57. vers. 1. ratione] *Germ. rationi.*
 8. perficiunt] *Ald. perficiant.*
 10. absolvitur] *Germ. absolvit.*
 14. pervenit] *Ger. & Ald. pervenerit.*
 17. tota humana vita finitur] *Ger. & Ald. vota*
 humana finitur.
 17. ut & Solon] *Ger. & Ald. & ut Solon.*

182 VARIAE LECTIONES

27. pro portione, diebus] *Ger. & Ald.* proportio-
ne est diebus.
30. prodit] *Ger. & Ald.* procedit.
Pag. 58. vers. 4. hos dies] dies *Ger. deest.*
6. præterit] *Ald.* præteriit.
12. observatur] *Ger. & Ald.* observantur.
15. diebus] *Ald.* dies.
17. xc. & uno] *Germ. & Ald.* lxxii.
19. ducentis septuaginta quinque] *Germ. & Ald.*
ccLxxiv.
26. multas] *Germ.* multos.
29. vocaverunt *ἐκρυον*] *Germ.* vocari *ἡκρυον.*
30. sanguineam] *Germ.* sanguinem.
30. *ἐν τρεῖς μὲς*] *Germ.* *ἐκ τρεῖς μὲς.* *Ald.* *ἐν τρεῖς μὲς.*
Pag. 59. vers. 1. quod] *Germ.* quia.
1, 2. videntur] *Ald.* videantur.
3. imparem) *Ger. & Ald.* in partem.
4. &) *Germ.* *deest.*
5. cclxxix.] *Ger. deest hic numerus.* *Ald.* cclxxiii.
9. naturam) *Ger. non habet.* *Ald.* numerum.

C A P U T XII.

- PAG. 62. vers. 29. sacris ædibus] *al.* sacris omnibus.
Pag. 63. vers. 1. cum] *al.* *deest.*
1. 2. ageretur: non Apollini] *Germ. & Ald.* agere-
tur: Marti, non Apollini.
5. aut] *Ger. & Ald.* ut.
5. ac] *Germ. & Ald.* aut.
7. urbem] *Germ. & Ald.* urbes.
11. 12. sufferant] *Ald.* ferant.
35. Quamobrem] *Ald.* Ob quam rem.
18. expergitus] *Ger. & Ald.* experrectus.
21. reddidit] *Ald.* reddit.
ejusdem] *Ald.* ejus.

IN CENSORINO. 183

CAPUT XIII.

- PAG. 67. vers. 2. hæc] *Ger. & Ald.* hoc
 2. accedit] *Germ.* procedit.
 7. diaſtematis congrua] *Ger.* diaſtematis motum habere congrua. *Ald.* diaſtematis habere congrua.
 8. quamq.] *Germ.* quoq. *Ald.* quæque.
 11. quam capere] *Ger. & Ald.* quam non caperent.
 12. non poſſunt] *Ger. & Ald.* deſunt.
 17. indicavit] *Ald.* judicavit.
 25. uſque] *Ger. & Ald.* deeſt.
 Pag. 68. vers. 3. & dimidium] *In Germ. & Ald.* editione additur, quod vocatur diapente,
 11. faciat] *Germ.* facit.
 12. id eſt] *Germ.* idem.
 16. 17. ad terræ] *Germ.* ad non habet.
 17. Summitatem] *Ger.* ſummitate.
 19. 20. ad alias] *Ger. & Ald.* deeſt.
 22. hunc] *Germ. & Ald.* deeſt.
 23. τὸ ῥεγέιον] *Germ. & Ald.* azonium. *al.* Ca-xomon.
 23. quia] *Germ.* qui.
 24. ſunt] *Germ. & Ald.* ſint.
 27. ſeparatim] *Ald.* ſeparatum.
 29. Muſica] *Germ. & Ald.* Muſicæ.

CAPUT XIV.

- PAG. 74. vers. 16. annos] *Ald.* anno.
 16. xv.] *Ger.* quartumdecim.
 21. erant] *Germ. & Ald.* erat.
 22. poſſunt] *Germ. & Ald.* poſſent.
 23. in quarto autem aduſque] *Germ.* in quarto uſque.
 23. aduſque lx.] *Ger. & Ald.* uſque ad.

184 VARIAE LECTIONES

25. usque finem] *Germ.* usque ad finem. *Ald.* usque in finem.
27. essent, senes appellatos] *Germ.* & *Ald.* esset, senex appelletur.
28. jam] *Ger.* & *Ald.* *deest.*
28. laboraret] *Germ.* & *Ald.* laboret.
29. ætates] *Ger.* atatum.
- Pag. 75. vers. 1. finem primæ] *Ger.* finem vitæ uniuscujusque primæ.
1. putavit vii.] *Germ.* putavit finem vii. *Ald.* putavit esse vii.
11. 12. terminum si] *Germ.* & *Ald.* terminum vitæ si.
14. procurrunt] *Ger.* præcurrunt.
14. Etruscis quoque] *Germ.* & *Ald.* Etruscisque.
15. fatalibus] *Ger.* & *Al.* fatalem.
16. 17. quæ duo ad] duo *Germ.* & *Ald.* *non agnoscunt. al.* quæ quam ad.
18. proferri] *Ger.* & *Ald.* proferre.
19. octuagesimo] *Germ.* & *Ald.* lxx.
20. impetrari] *Germ.* impetrare.
23. omnibus] *Germ.* hominibus.
- Pag. 76. vers. 3. temperari] *Ger.* & *Ald.* tentari.
5. in qua alii dixerunt oculos albescere; in nona, omnia fieri languidiora] *In Germ. editione hæc non habentur: nec Aldus agnoscit illa, in qua alii dixerunt oculos albescere. Deinde ita habet: In nona, illa declinare.*
18. tum] *Germ.* tunc.
22. sunt] *Ald.* sint.
29. vicesimum, &) *Ald.* vicesimum, alterum &.
29. secundum) *Ald.* *deest.*
29. 30. secundum, dein) *Germ.* secundum & dein.
- Pag. 77. vers. 3. unum) *Ald.* *deest.*
7. inclinat] *Ger.* inclinant.
8. ducuntur) *Germ.* & *Ald.* dicuntur.
9. philosophus) *Ger.* & *Ald.* philosophiæ.

IN CENSORINO. 185

- 11. putavit, novenario) Ger. & Ald. putavit scilicet novenario.
- 11. complet) Germ. complent.
- 13. reciperent) Germ. recipient.
- 27. vel hebdom.) Ger. vel *deest*.
- 29. quod &) Germ. & *deest*.
- 29. & ad) Germ. ad *deest*.
- 30. cæteris duco) Germ. & Ald. cæteris non duco.
- Pag. 78. vers. 5. claros) Germ. claro.
- 6. reperio) Ger. reperit.
- 11. protulisse) Germ. pertulisse.

CAPUT XV.

- PAG. 84. vers. 14. corpori) Ald. *deest*.
- 23. & Dionysius) Ald. & *non habet*.
- Pag. 85. vers. 9. ferunt) Germ. fere, Ald. *utrumque deest*.
- 17. veterum, nunc) Ald. veterum quos nunc.
- 17. suspicimus) Ger. & Ald. suscepimus.
- 17. quem) Ald. *deest*.
- 19. dicemus) Germ. dicimus.
- 20. non in te omnium virt. præd. conf. q. t. laud. se postp. erubesceret,) *Hæc omnia in Germ. desiderantur.*
- 28. sacerdotii) Germ. sacerdotis.
- Pag. 86. vers. 3. consecutus es) es Germ. *deest*.
- 6. plebis) Ald. plebe.
- 6. non optavit) Ald. non exoptavit.
- 8. vice) Germ. jure,

CAPUT XVI.

- PAG. 88. vers. 19. tempusque) Ger. & Ald. tempus quoque.
- 23. vel) Germ. id est.
- 24; 25. aut annum) Germ. aut unum annum.
- 20. fuit,

186 VARIAE LECTIONES

30. fait, &) Ger. & Ald. & *non habent*.
 Pag. 89. vers. 7. recipiat) Germ. accipiant. Ald. accipiat.
 10, 11. decerpit) Ald. decerpit.
 11. & apponit præterito) *Hæc à Germ. & Ald. edit. absunt.*
 12. futurum) *al. venturum.*
 13. paria) Germ. & Ald. propria.
 14. enim) Germ. etiam.
 18. finiti) Ger. & Ald. finito.
 19. hæc enim) Ger. hæc etiam.

CAPUT XVII.

- PAG. 91. vers. 2. & quoniam sc. a. nat. sunt, a. ci. pr. de nat. dicam] *Hæc in Germ. & Ald. non habentur.*
 7. enim) Germ. etiam.
 7. *Speaiv*] Germ. genena.
 10. à sementi] Ger. & Ald. *desunt.*
 10. 11. sementim] Ger. & Ald. sementem.
 12. Herodicus] Ger. & Ald. Heraclitus.
 13. scribit dici] Ald. scribi dicit.
 18. eos] Germ. & Ald. *deest.*
 18. recedere] Germ. & Ald. decedere.
 19. Arganthonium] Germ. Argantoninum. Ald. Argathonium.
 21. ut] Germ. aut.
 30. in centum] Germ. & Ald. *in non habent.*
 Pag. 92. vers. 2 in] Ger. *deest.*
 2. sedecim] Germ. & Ald. vi.
 10. libri] Germ. & Ald. *deest.*
 17. qui longissimam] Ger. & Ald. qui quam long.
 Pag. 93. vers. 13. ut] Ger. & Ald. *deest.*
 14. cum Antias] Ger. & Ald. tum Ant.
 18. Esquilinam] Germ. Exquilinam.

IN CENSORINO. 187

21,22. fierent, & hostiæ] Ger. & Ald. fierent tri-
bus noctibus, & hostiæ.

26. is] Germ. his.

27. at] Germ. & Ald. utque.

Pag. 94. vers. 1. quod sæcularibus] Germ. quod de
sæcul.

6. totiensque] Ald. totidemque.

9. primos] Germ. primo.

9,10. regibus post] Ger. & Ald. regibus cum post.

10. CCXLV.] Germ. CCL. Ald. CCLV.

11,12. Valerius Antias ait] *Hæc Aldus non habet.*

12. at XV. virorum] Ald. esse ad XL. virorum.
*cui congruit Germ. præter tō esse, quod non ag-
noscit.*

12. Commentarii] Ger. & Ald. Commentarios.

12. annis] Ald. ante.

13. CCXCVIII.] Germ. CCXCIX.

13. Sp. Verginio] Ger. & Ald. Sp. Virginio.

14. Secundos ludos, ut Antias vult] *Hæc in Ger. &
Ald. editione non habentur.*

15. quinto trecentesimo] Ger. VIII. & XL. Ald.
VII. & XL.

16. quindecim] Ger. & Ald. XII.

17. octavo & quadringentesimo] Germ. & Ald.
CCCCX.

18. Corvino] Ald. Corvo.

18. iterum) Germ. *deest.*

18. Pœtilio) Ald. Pœtelio.

20. C. Junio) Ger. & Ald. L. Junio.

21,22. aut ut in lib. xv-vir. scriptum est) Ger. &
Ald. *desunt.*

23,24. Licinio Varo) Germ. & Ald. Livio Varro.

Pag. 95. vers. 2. DCVIII) Ger. & Ald. DCIII.

4. anno DCXXVIII) Ger. & Ald. annis DCXXIX.

4. M. Æmilio) *In Ger. & Ald. M. omissum est.*

6. ludos C. Furnio) Ger. & Ald. ludos Furnio.

6. Silano) Germ. Syllano.

7. DCCXXXVII.

188 VARIAE LECTIONES

7. DCCXXXVII.) Germ. DCXXXVII.
9. se IV.) Ger. & Ald. se III.
- 9, 10. anno Idccc.) Ald. DCCXLI.
10. se) Germ. *deest*.
11. Idccxli.) Ger. & Ald. cc ∞ xli.
12. Imperatores Septimius) Ald. Imperatores L.
Sept.
12. M. Aurelius) Ger. & Ald. inde Aurelius.
13. Libone) Germ. Jubeno. Ald. Jubone.
14. Idccclvii) Ger. Dccclvii. Ald. cc. ∞ lxvii.
15. post centum) Germ. post cx.
15. ut hi referrentur) Ger. & Ald. uti referantur.
16. statum) Germ. statutum.
16. esse, neque) Ger. & Ald. esse sæculum neque.
16. post centum decem) Germ. post xc.
21. annos) Ger. & Ald. annis.
24. sæcula discerni) à Germ. & Ald. *absunt*.
27. raro fiunt) Ger. raro sunt. Ald. rara sunt.
- Pag. 96. vers. 1. civile) à Ger. & Ald. *abest*.
2. modulum centum) Ger. & Ald. modulum annorum centum.
- 3, 4. Roma) Ald. A Roma.
4. Idxcvi) Germ. cclviii. Ald. Dvii.
5. quis) Ger. & Ald. qui.
- 6, 7. hunc numerum) Ger. & Ald. hunc annorum numerum.
9. vitam) Ger. & Ald. *deest*.
11. centenum fuerant) Ald. centum fuere.
14. quodque) Germ. & Ald. quod.
14. Dioscorides) Germ. Diascorides.
16. constare) Germ. & Ald. *deest*.
18. perierunt) Ger. & Ald. perierint.
19. eo) Ger. & Ald. ideo.
19. id) Ger. & Ald. *deest*.
- 19, 20. pendendo, omnis ætatis) *al.* pependit cor hominis.
20. incrementa &) *al.* incrementa ætatis &.

IN CENSORINO. 189

- 20,21. deminutiones) Ger. diminutiones.
 21. observent) Ger. & Ald. conservent.
 23,24. accedere binas; ab iis cent. drach. ab ann.
 quinquag.) Ger. *editio non habet*.
 27. vitam) Ger. *deest*.
 Pag. 97. vers. 4. Vettium) Ger. Vectium.
 5. magno) Germ. *deest*.
 6. docto) Ger. & Ald. doctori.
 7,8. traderent) Ger. & Ald. tradebant.

CAPUT XVIII.

- PAG. 104. vers. 27. tam) Ger. & Ald. etiam.
 28. alii annum) Ald. alii unum annum.
 31. nunc) Ger. & Ald. hinc.
 Pag. 105. vers. 2. Lunam interdum) Lunam novam
 interdum.
 8. separatim) Ger. & Ald. separatum.
 9. ambos) Ger. ambo.
 11,12. intercalabatur, q. bi. circ. & rev. *Ne 7. esset.*
 u. m. q. L. p. al. f. an. tr. a. poët. d. Postea,
 cog. er. h. t. d. & *περὶ 7. f.* sed eam, quod q.
 quoque anno) *Hæc omnia in Ger. Editione desi-*
derantur.
 13,14. patri) Ald. *deest*.
 16,17. sed eam) Ald. sed & eam.
 18. *πενταετηρίδα*) Ger. Penteterida.
 18. nominabant) Ger. *adjicit* quod quinto quoque
 anno.
 19. ex) Germ. *deest*.
 20. ut annus) Germ. & Ald. *non habet*.
 20. Solis) Ger. *adjicit* annum.
 20. constaret) Ger. & Ald. constare.
 21. unum) Germ. primum.
 21. in) Germ. *deest*.
 21,22. quadriennio) Ger. & Ald. quadriennium.
 22. diem) Germ. *deest*.

24. quoque

190 VARIAE LECTIONES

24. quoque) Ger. & Ald. *deest*.
25. quod) Ald. quoniam.
30. verum) Ger. & Ald. vere.
- Pag. 106. vers. 5. hanc) Germ. & Ald. *deest*.
7. Cleostratum) Ald. Leostratum.
8. alios) Ger. & Ald. alii.
- 10, 11. Mnesistratus) Germ. Mnestratus.
11. Dositheus) Germ. Dositheus.
- 16, 17. proxima) Ger. & Ald. proxime.
23. proventus, sterilitates item, morb.) Germ. proventus, ac sterilitates, morbosque.
29. Dcccxl.) Ger. cccxl. Aldus cccxl.
- Pag. 107. vers. 2. Callippi) Germ. Calippi.
2. Cyziceni) *Quod sequitur, non est in editione Germanica.*
3. interkalentur) Ger. & Ald. intercalarentur.
5. perinde) Germ. *deest*.
18. solos) Ger. & Ald. solus.
19. itaque) Germ. *deest*.
- 19, 20. quadriennium) Ger. quadriennio.
20. apud eos uno circiter die minus est, quam naturale quadriennium) *Hec in Germ. Editione desunt.*
21. eoque) Germ. eo.
22. Mcccclxi.) Germ. Mcccclxi.
24. ὁ θεὸς ἐνι αὐτοῖς) Ald. θεο-ἐνι αὐτοῖς. Ger. ἐνι αὐτοῖς.
- Pag. 108. vers. 2. mundi) Germ. *deest*.
6. Cccclxxxiv.) Germ. Cccclxxxix.
7. Heraclitus) Germ. Herodotus.
8. x. m. cc. clv. xxiv. Ger. xiii. Dcccclxxxiv. Ald. x. m. c. ∞ xxiv.
9. Orpheus c. m. xx.) Ger. & Ald. Orpheus cxx.
- 12, 13. notandis) Germ. notandas.
14. quas vocant) quas vocat.
- Pag. 109. vers. 2. fuit, duodecimo) fuit die duodecimo.
- 4, 5. undequadragessimus) Germ. & Ald. undequadraginta.

7. dictum

IN CENSORINO. 191

7. dictum. nunc) Ger. & Ald. dictum est, nunc.
8. locus) Ger. & Ald. addunt videtur.

CAPUT XIX.

- Pag. 115. v. 21. nondum) Germ. *deest*.
24. Aphrodisius) Germ. Aphrodius.
24, 25. & part. diei oct. Callip. a. cccxv. & Arist. Sam. tan. & pr. diei part. MDCXXIII. Meton vero cccxv. & dier. quin und. p. Oen. cccxv.) *Hæc Germ. Editio non habet.*
27. M. DCXXIII.) Ald. MDXXXII.
29. Oenopides) Ald. Venopides.
Pag. 116. vers. 1. Harpalus) Germ. Arpalus.
3. incomprehensibile) Ger. & Ald. incomprehensibilem.
3, 4. quiddam) Ger. & Ald. quidem.
4. inenuntiabile) Ger. inenumerabilem. Ald. innumerabilem.
10. statuebant, tam) Ger. & Ald. statueb. & tam.
14. ab Ifone) Ger. & Ald. à Pisone.
15. Arminon) Ger. & Ald. annum.
16. perduxisse) Ger. & Ald. produxisse.
17. primo) Ger. & Ald. primum.
18. *προσέλινοι* appellati) Ger. profelinas appellant.
18, 19. appellati) Ald. appellantur.
21. quod prius) Ger. quod quem prius.
21. quam) Germ. *deest*.
23. annum) Ger. & Ald. *deest*.
25. *ἔρας*) Ald. & Ger. *ἔρας*.
25. *ἔργον* Germ. & Ald. *deest*.
26. eorumque) *τὸ* que Ger. & Ald. *deest*.
27. circuitum) Ald. & Germ. circuitu.
30. semestres) Germ. semestrem.
30. &) Germ. & Ald. *deest*.
Pag. 117. vers. 1. dies) Ald. die.
2. 3. conjunctos) Ger. cunctos.

CAPUT

192 VARIAE LECTIONES

CAPUT XX.

PAG. 120. vers. 15. mittam) Germ. & Ald. e-mittam.

17. recentioris memoriae) Ger. & Ald. recentiores memoria.

21. anquirere) Ger. & Ald. inquirere.

22. itemque) Germ. item.

Pag. 121. vers. 1. duodecim) Germ. xxii.

1. fuisse) Germ. *deest*.

2. Gracchano) Germ. & Ald. Graccho.

3. 4. credendum, qui) Germ. & Ald. credendum est qui.

5. Hi) Ger. in.

6. trecentos quatuor) Ald. xxxiv.

13. Sextilis & September xxx.) Ger. & Ald. Sextilis & September tricenos.

18. Tarquinio) Ger. Tarquino.

21. videatur) Germ. videbatur.

27. illis] Ger. & Ald. his.

28. dies) Germ. & Ald. *deest*.

Pag. 122. vers. 2. ita) Germ. & Ald. *deest*.

5. interkalarem) Germ. & Ald. interkalarium.

15. 16. plerique ob) Ald. plerique vel.

16. gratiam) Germ. & Ald. *deest*.

18. redemptor) Germ. & Ald. redemptores.

18. ex) Germ. & Ald. *deest*.

19. effet) Germ. & Ald. essent.

21. ultro) Ger. & Ald. vitiose.

21. adeoque) que Germ. & Ald. *non habent*.

24. 25. interkalarios) Ger. & Ald. interkalares.

25. septem) Germ. & Ald. viii.

25. in) Ald. inter.

Pag. 123. vers. 7. mensum) Ger. & Ald. mensium.

7. religiones) Ger. regiones.

8. summo verterentur) Germ. summo verterentur.

21. op-

21. optime) Germ. optimi.
 23. etiamsi) Germ. etiam.
 23. decimestres) Germ. decem menses.
 24. vel) Germ. *deest*.
 25. quantum poterat idem, fuerunt) Ald. quantum
 iidem postea fuerunt. Germ. quantum postea.

C A P U T XXI.

- PAG. 126. vers. 32. id) Germ. ad.
 33. quod p.ig.v. *zsf.*) Ger. & Ald. *desunt*.
 Pag. 127. vers. 1.2. à cataclysmo priore) Ger. & Ald.
non habent.
 3. in) Germ. *deest*.
 12. Ogygium) Germ. & Ald. Ogygis.
 12. anni) Germ. & Ald. annis.
 17. quidem) Germ. quod.
 19. 20. Aretes) Germ. & Ald. Orethes.
 20. Ixiv.) Germ. *cl.*
 Pag. 128. vers. 8. Parilibus) Germ. Palilibus.
 10. cccxciii) Germ. cclxxxviii.
 13. Augustorum) Germ. & Ald. Augustani.
 13. perinde) Germ. pridie.
 13. ex) Germ. & Ald. *deest*.
 15. Imp. Cæs. D. F.) Germ. Jul. Cæs. Divi filius
 16. L.) Germ. & Ald. *deest*.
 16. Munacii) Germ. Numacii.
 17. Augustus) Germ. & Ald. *deest*.
 18. Vipsanio) Germ. Vipsano.
 18. III.) Germ. *deest*.
 20. hunc) Germ. & Ald. *deest*.
 21. cclxvii) Germ. & Ald. cclviii.
 23. Nabonnazaru) Germ. Nabonnagarios. Ald.
 Nabonnagarii.
 24. confurgunt) Ald. confurgant.
 27. hunc) Germ. huc.
 Pag. 129. vers. 1. anno fuit) Germ. anno præ-
 sente fuit.

2. Imperatore Antonino) Ald. & Ger. *deest*.
 3. Pio) Germ. Ulpio.
 3. 11.) Germ. & Ald. *deest*.
 3. Præsente) Ger. Romæ.
 4. fuerint) Ald. fuerunt.
 8. est, & solaris) Ger. est, solaris & canic.
 9. Dei annus) Germ. trieteris.
 12. ex alio aliquo) Ald. *τὸ alio deest*. In Germ.
autem editione totus hic locus sic concipitur. Initia
 autem istorum annorum propterea notavi, ne quis
 nesciat voluntates, quæ non minus diversæ sunt,
 quam opiniones philos.
 12. tempore simili) Ald. tempore simul.
 13. 14. voluntates non minus diversæ sint) Ald. vo-
 luntates quæ non minus diversæ sunt, quam phi-
 losophorum. *.
 16. à bruma, aliis ab æstivo) Ald. à brumali, ab æ-
 stivo solst. Germ. à brumali ; aliis ab æstivo
 solstit.
 17. autumnali æquinoctio) Ald. æquinoctio *deest*;

CAPUT XXII.

PAG. 133. vers. 1. Mensum) Ger. & Ald. Men-
 sum.

5. dicantur) Ger. dicuntur.
 5. orbe) *al. deest*.
 11. Romani) Ald. & Germ. Roma.
 12. 13. instituti, &) Germ. *τὸ & deest*.
 15. five) Germ. & Ald. seu.
 16. neque) Germ. nec.
 20. 21. inæquabiliter) *al. inæqualiter*.
 Pag. 134. vers. 1. alias longiores, alias) Ger. & Ald.
 alios longiores, alios.
 2. civitatum) Ger. & Ald. civitatum.
 5. Maius viginti & duum) Ger. Maius xii. *Sed id*
Typographi vitium arbitror.

6. Sex-

6. Sextilis duodeviginti) Ger. & Ald. Sextilis duode-
dxxx.

8. October triginta duos) *al.* October xxx.

9. triginta novem) *al.* xxxiv.

11. 12. plerique) Ger. plæraque.

14. ccclv. haberent) *al.* ccclxv. hab. Ger. ccclx.
haberent.

17. neque) *al.* nec.

18. ut sic) Germ. & sic.

19. illis) *al.* illius.

25. Aphrodite, id est, Venere) Ger. & Ald. A-
phrodite Venere.

Pag. 135. vers. 1. mensum) Ger. & Ald. mensium.

2. 3. antiquiores, quam) Ger. & Ald. antiquiores
fuisse, quam urbem ; satis *ἀρξὴν* docet.

5. quia Rom.) Ald. non quod Rom.

12. Maiæ fiat) Ger. Maiæ fit.

14. quod illo) Ald. quia illo.

14. maxime Junoni) Ger. & Ald. maximi Junoni
habentur honores.

17. à numeris) Ger. & Ald. *τὸ ἀ* deest.

20. & Januar.) Ger. & Ald. *τὸ &* deest.

20. 21. adtributus est) *In* Ger. *τὸ* est desideratur.

22. piat) Ger. & Ald. expiat.

24. & 28. Februm) Ger. & Ald. Februum.

30. Februatus) *al.* Februarius.

Pag. 135. vers. 1. vocitatur) Ger. vocitatus. Ald. vo-
citatus est.

2. immutata) Ger. & Ald. mutata.

2. 3. nam qui Quinctilis fuit) Ald. & Ger. nam
Quinctilis, Julius cognom.

5. 6. ex S. C. Marcio) Ger. Qui autem Sextilis fue-
rat, C. Marco (Ald. Marcio) Censorino.

8. Augustano) Ger. & Ald. Augustio.

11. mensum immutaverunt) Ger. & Ald. mensium
mutavere.

14. 15. mensibus fuerunt) Ger. & Ald. fuerunt *deest*.

196 VARIAE LECTIONES

CAPUT XXIII.

- Pag. 139. vers. 28. aut ann.) *al.* & ann.
 29. dies & temp.) Ald. dies, temp.
 31. tempus est) Ald. est tempus.
 31. 32. usque ad exortum) Germ. & Ald. solis ad exortum.
 33. quod fit) fit *abest à veteri lib.*
 34. circumactu) Ald. circuitu.
 Pag. 140. vers. 6. altri, diem) *al. defunt.*
 8. Athenienses) *al.* Athenis.
 9. cæterum) *al.* cæteri.
 9. Romani) *al.* Romæ.
 16. dicitur) Germ. & Ald. dicetur.
 16. 17. Idem significat, quod qui à media nocte, ad proximam mediam noctem) *Hæc Ger. defunt.*
 25. 26. dicunt) *al.* ducunt.
 26. Capitolio) *al.* Capitolino.
 30. ad clima) Germ. & Ald. à climate.
 Pag. 141. vers. 6. solarium) Germ. & Ald. horarium.
 8. nam in xii.) Germ. nam xii.
 14. idque similit.) Germ. & Ald. id similit.
 15. 16. & tertia) & *abest à vetere cod.*

CAPUT XXIV.

- PAG. 143. vers. 18. aliis subnotata) Germ. & Ald. aliis *deest.*
 21. incipiam) Germ. & Ald. incipio.
 25. dein) Ger. & Ald. deinde.
 26. conticuerunt) Ger. & Ald. conticuere.
 27. Sole nondum orto) Ald. cum Sole orto jam lucet. Germ. tunc ante lucem, & sic diluculum vocatur. Mane, &c.
 29. videtur Solis) Ald. videtur. Sol.
 30. medii diei) Germ. meridiei.

Pag.

Pag. 144. vers. 1. hinc) *al.* tunc.

1. Hinc suprema) Germ. hinc tempestas suprema.

2. Plurimi) *al.* multi.

2. 3. Existimant.) Ald. existiment.

4. SOL. OCCASUS) Germ. & Ald. Solis occasus.

5. Platorius) Ger. Plectorius.

8. POSTHAC FUAT) Ger. Posthac fuerit. Ald. p. h. erit.

9. 10. ISQ. USQ. AD. SUPR.) Ald. Iisque supremam (*al.* seprimam) ad Solem occasum jus inter cives dicito. Germ. Iisque supremum ad Solis occasum jus inter cives dicito.

11. sequitur vespera) Germ. & Ald. dicitur vesper.

13. 14. hesperon) Germ. hesperum.

15. quod) Ald. quia.

16. noctis sit) Ald. noctis ne sit.

17. Post id seq.) Ald. id. *deest.*

21. qua nihil agi) Germ. & Ald. quia nihil. *Sed & agi, non est in vet. lib.*

21. 22. tempestivum est, tunc ad med.) Ger. tempestivum tunc, cum ad med.

22. tunc) Ald. Tum.

 VARIAE LECTIONES

I N

FRAGMENTO.

CAP. I. Vers. 1. Introduxerunt) al. idcirco duxerunt.

6. ac restituitur) ac restituitur, post quod in se deficit.

12. ut Chrysippus) at Chrysippus.

Cap. II. Pag. 147. vers. 28. æque distantes) *Manut.* æqui distantes.

Pag. 148. vers. 4. octava parte) octavam partem cancri transcurrens.

28. æstivalem) æstivum.

Pag. 149. vers. 3. & populo] *Cauchius leg.* πολυ-
ανάροα.

10. deforme) biforme, ut *Græci* δίσσωμον.

Virgil. lib. 6. prolesque biformis.

Cap. III. Pag. 149. vers. 25. limite) lumine. *Cauchius*, limine.

27. annum) anno, *Cauchius*.

Pag. 150. vers. 4. obscurationem) obscuritatem.

14. euntibus) eventibus.

18. mortalibus] mortibus, *Cauchius*.

18. ferit) *Manut.* perit. fortasse petit.

Pag. 151. vers. 8. vivo) *Cauch.* vivifico.

27. dicitur) quod dicitur.

Cap. IV. Pag. 152. vers. 20. aëra) aëre.

21. 22. temperie) tempore.

Cap. VI. Pag. 153. vers. 10. 11. finis) *Cauch.* fines.

Euclid. γεγραμῆς ὃ πέρατα σημεία.

Varia Lectiones in Fragmento. 199

15. positus) *Cauch.* ita: sita est, Summitas est, quæ longitudinem tantum habet. Summitatis fines lineæ sunt. Plana dicitur ἐπίπεδος summitas est, &c.
- Cap. VII. Pag. 154. vers. 16. Trigonum trilaterum) *Cauch.* ex *Euclide*, τείπλευρον quidem quod tribus; τετεράπλευρον autem quod quatuor; ac πολύπλευρον quod pluribus quam quatuor rectis lineis continetur. Triang. &c.
20. concurrat) continetur.
- Cap. VIII. Pag. 155. vers. 23. concurrere) al. continere.
- Cap. IX. Pag. 156. vers. 18. Et Pondos) *Terpan-*
der, Cauch.
18. Hyperides) *Basil. Hypericles.*
- Cap. XI. Pag. 157. vers. 15. pulsus decori) al. pulsu decori.
16. sine carmine) sine carminis, *Manut.*
23. carmen) carmen est modus vocibus junctus. *Manut.*
- Cap. XII. Pag. 158. vers. 7. τὸν) *Cauch.* διὰ τὸν.
21. ut sit) veluti, *Manut.*
- Pag. 159. vers. 14. avertitur) avertit, *Manut.*
- Cap. XIII. Pag. 161. vers. 2. ordine tres) ordine sex, *Manut.*
- Cap. XIV. Pag. 161. vers. 18. pedibus) sedibus, *Manut.*
27. quantum aliquando) *Cauch.* Quantum anapæstum: quantum tamen aliquando brachysyll.
- Pag. 162. vers. 8. gressionis) *Manut.* scansionis.
24. patitur) petit.
- Cap. XV. Pag. 164. vers. 16. pulverulenta) quadrupedante, *Virg. Æn.* 8. Ex *Ennii lib.* 17. ut ait *Macrob. lib.* 6. c. 1.
20. transeunt) *Cauch.* transferunt se ad.

SPICILEGIUM.

CAP. I. Pag. 1. Argento nitent, cælato] Non placet hæc scriptura, quasi Censorinus de auro etiam cælato non hæc diceret, quod tamen fecit: ideoque dixit, *opere quàm materia cariora*. MS. Colonienſe exhibet, *ex argento nitent cælata*. Barthius. Ibid. vers. 11. Inhiat is] MS. Colon. habet, *inhiant ii, qui vulgo divites vocati*; sed illud *vocati* mutat in *vocari* Barthius, & subintelligit *inhiant*. Ibid. vers. 18. Bona malave per se] MS. Col. legit, *præ se*.

Pag. 2. vers. 9. Per animi virtutem] Ita quidem MS. Col. sed tamen malo *per avium virtutem*. Barthius.

CAP. II. pag. 8. vers. 3. Itaque hunc diem] MS. *itaque hodie diem*; & mox, *At quod idem subjungit, Funde merum genio. Hinc forsitan &c.*

Ibid. vers. 18. Observandum quod, quo Genio] Sic legit MS. vulgatæ scripturæ auctor contra mentem Censorini hostias hic aut exta opera somniavit, quibus post partem diis libatam saginabantur comedones. etenim si mero factum Genio, fieri nequit, ut de fuso alii gustent. Barthius.

CAP. 3. pag. 13. vers. 14. Genius est Deus] MS. Colon. *Genius est deus suus, cujus in tutela quisque ut natus est, vivit*. probus est hic ordo, sed pro *suis*, mallem *privus*. Idem.

Pag. 14. vers. 7. Indigitamentorum] qualia sunt, qui vulgo sub Orphei nomine leguntur Hymni,

Ibid. vers. 11. Novis religionibus arcessuntur] lego, *annuis religionibus* Barthius.

CAP,

CAP. IV. pag. 19. vers. 31. Suntque ante hunc diem multa] MS. Colon. omittit *diem*; optime, Idem.

Pag. 20. vers. 3. Quasdam brevians exponam] Hæc est lectio MS. Col. vox *brevians* recens non est, quippe quod ea utantur Suetonius & Manilius. Idem.

Ibid. vers. 18. Sed & Plato] Idem MS. *sed & Plato & Xenocrates Athenienses*: quod verum est. nam cur patriæ Xenocratis oblivisceretur Censorinus, cum reliquorum patriam notaverit. Idem.

Pag. 21. vers. 5. In hac æstimatione versati] In eodem codice legitur *æstuatione*; quod melius est, & omnino requiri videtur à voce *versati*. Idem.

Ibid. vers. 12. Rationum suarum proferunt] supra laudatæ Membranæ exhibent, *furiosarum*; sed hoc emollit Barthius legendo *sutarum*; quam vocem putat Censorinum à Comico mutuo accepisse.

Ibid. vers. 29. In Parmenide vel in Ste * * fuit] Meursius supplendum existimat, *Parmenide Melissove*. Rutgerfius legit, *Parmenide Veliate*, id est, *Eleate*; Velia eadem cum Elea teste Plinio lib. 2. cap. 5. in fine. denique Barthius testatur Membrasas Colon. habere, *in Parmenide gellio slabone fuit*. cum vero ipse, quid de hoc sit sentiendum non dixerit, liceat conicere legendum esse, *in Parmenide vel in Stratone fuit*; aut potius, *in Parmenide Veliate, & Stratone fuit*. nam *Strato*, cujus vitam scripsit Diog. Laërtius, libros *τῶν ἀνδραγαθῶν φύσεως* & *τῶν πόλεων* scripsit. sed neque ignotus Censorino fuit; citatur enim Cap. VII. pag. 36.

Pag. 22. vers. 13. Denique etiam vulgo] MS. Col. *ultro*. Barthius.

Ibid. vers. 15. Quæ ex adventitia stirpe non sint] MS. Colon. *quæ ex græca & latina stirpe non sint*. Hoc videtur probare Barthius: ratio est quia natales Barbarorum tale aliquid ferunt. Et sanè, quasi
de

de Barbaris jam locutus esset, in posteriore parte sententiae subjungit *Græcos & Italos*.

Ibid. vers. 18. Αὐτόχθονας] Athenienses vero se solos esse prædicabant αὐτόχθονας, μόνοι αὐτόχθονες ἡμεῖς verba sunt Demosthenis orat. περὶ παρρησίας. Vide Aristophanis Σφηκῶν Epirrhema, & Lysistratam. Censorino etiam videntur contradicere Posidippi versus, & qui ea produxit Dicæarchus: asserunt enim Thessalos ab Hellene originem traxisse. sed, quod monendum putamus, vox αὐτόχθονες in illis versibus depravata est in αὐτέπνεες.

Ibid. vers. 18. Ut in Italia Poeta cecinit] Barthius ad hunc modum disponenda censet, in Italia ut Poeta cecinit. Modius duo postrema verba Glossema esse contendit; nec forsan in eo fallitur.

Ibid. vers. 29. Armati partus] Memb. Colon. αὐγὰς πὶ τεστὲ J. Galielmo.

CAP. V. pag. 29. vers. 5. Post gregum contentionem] Est qui legat *tentionem*: sed contra rei naturam. MS. Col. teste Barthio, *post contentam intentionem*; id est intentam, ut in hoc loco Virg. Georg. 3. vers. 536.

Contenta cervice trahunt stridentia plaustra.

Et in illo Æneid. 5. vers. 512.

*Tum rapidus jamdudum arcu contenta parato
Tela tenens.---*

CAP. VIII. pag. 44. vers. 8. Ἐννεάμηναι autem καὶ τετράγωνον] In hoc loco & sequenti non debuit omittere δεξίον. non enim καὶ τετράγωνον absolute foetus decem mensium prodeunt in lucem, sed καὶ τετράγωνον δεξίον. Dextrum tetragonum climactericum annum efficit, ut quod sinistrum est quintum, &c. Salmasius.

CAP. X. pag. 50. vers. ult. Iphis Muscis ignota] Ne quis hoc miretur, perierat ipsius Domitiani ætate omnis Musicæ vis & scientia, præterquam in doctis, cum non jam amplius Musici inter mimos
aut

aut Histriones degerent. De sui ævi Histrionibus idem testatur D. Augustinus, & addit, *potest ille quod satis commode pro arbitrio sonuerit, id notare ac mandare memoriæ, atque id repetendo consuefacere digitos eo ferri sine ulla trepidatione & errore: sive ab alio id quod cantet, sive ipse inveniat, illa de qua dictum est ducente atque approbante natura.*

Pag. 51. vers. 26. sunt tres] Neoterici plures admittunt, Octavam, sextam majorem, sextam minorem, Quintam, Quartam, Tertiam majorem, & Tertiam minorem. Octava, Quinta, Quarta, hoc est, *διαπασῶν, διαπέντε, διατεσσάρων*. cæteras non admittebant Veteres; etsi quid valeant percepissent; sed judicabant, ut Aristoxenus pag. 45. τὰ ὅ τέπων ἀνὰ μέσον διάφωνα εἶναι. nempe recensuerat antè quid essent *διαπασῶν, διαπέντε & διατεσσάρων*.

Pag. 52. vers. 1. Ut Aristoxenus musicique, &c.] differunt maxime Aristoxenus & Pythagoras; neque enim duo hemitonia Tono sunt æqualia, quod Aristoxenus putavit, & ejus sequaces. Bacchius pag. 2. & 16. Aristides Quintilianus lib. 1. τὸ παύτης (διέσεως) διπλάσιον, ἡμιτόνιον. εἶδ' ὁ τέπων διπλάσιον τόνον. non bene antea ibi legebatur *διπλασίον*. fatetur tamen hoc loco Aristides se *παχύτερον εἰπεῖν*. Aristoxenum in hac re erroris arguit Theon pag. 83. Pythagoras & Canonici ex ipsa Canonis sectione tonum non dividi in æquas partes demonstrant.

Ibid. vers. 10. Pythagoræ referam commentum] Nostri physicas causas melius & plenius quam illi Veteres pervestigaverunt; nam ex quo compertum est, librationum, vel in chordis vibrationum numerum augeri vel minui pro ratione rei libratae aut chordæ, causæ symphoniarum faciliter inventæ sunt. hoc autem Veteres illi nesciebant. Duæ chordæ æqualiter tensæ, cæteris paribus, ejusdemque longitudinis sunt *ὁμόφωνοι*. Si altera duplo fuerit longior

gior (cæteris paribus) tum erunt σύμφωνοι; atque id symphoniam διαπασῶν; quoniam scilicet, recursus vibrationis altera quaque vice simul fient. sic quoque reliquæ symphoniz, quæque pro ratione suâ. ratio τῆς διαπέντε est sesquialtera, διατεσσαρῶν sesquitertia: adeo ut si hæ duæ jungantur fiet consonantia διαπασῶν. Qui plura scire avent consulant Mersennum, & D. Holderi tractatum elegantem Anglice super hac re conscriptum.

CAP. XI. pag. 56. vers. 20. Qui octo cum ad primos sex] Numerus senarius est quasi basis numerorum Harmonicorum, & à Mathematicis perfectus dicitur, Vitruvius. *Mathematici ea re perfectum esse dixerunt numerum, qui sex dicitur, quod is numerus habet partitiones eorum rationibus sex numero convenientes.* Vide cætera quæ sequuntur.

CAP. XII. pag. 62. vers. 27. Ludi scenici placandorum Deorum causa] Arnobius adversus Gentes lib. VII. *Ponit animos Jupiter, si Amphitryo fuerit actus pronuntiatusque Plautinus?* Livius lib. VII. *Ludi quoque scenici inter alia cœlestis iræ placamina instituti dicuntur.*

Pag. 63. vers. 5. Vesci in Capitolio] Summus hic honos, qui forsitan originem à Græcis accepit; nani & Athenis erat solummodo eorum, qui optime de Rep. meruissent. qua de re Aristop. Scholiastes ad Equites pag. 222. Bas. 1547. quid enim aliud est ἢ ἐν πρυτανείῳ τρεῖς πλά (σίμων vocabant) quam *Vesci in Capitolio.* fortasse & illud; *Urbem vestitu quo vellent pervagari,* à Græcorum Pompis derivatum & ut fieri solet depravatum. Vide & Strabon. Geogr. l. 17.

Ibid. vers. 10. Divinæ, suam naturam] leg. *Divinam suam naturam.* Meursius.

Ibid. vers. 23. Pulsus rhythmis musicis moveri] De his Galenus in libris xvi. Seres vero hæc adeo calere feruntur, ut percepto pulsus motu & rhythmo statim de morbo possint judicare: & an sanari possit,

possit, nec ne. De vivis & fanis quoque non male iudicium ferre, quot annos aliquis sit victurus; modo ne quid aliunde accidat violentum.

CAP. XIII. pag. 67. vers. 27. Quæ est Veneris stella] Ita nempe ex mente Pythagoræ. aliter Nicomachus, ipse Pythagoræus, qui assignat Mercurio τὸ μεταίχμιον ἀφ' ἐξέδ'ιτης καὶ τῆς ἡλίου; deerrat antè καὶ in Editione. cæterum hoc verum est juxta quorundam mentem, & Marciani Capellæ. verba ejus apposui. *Cum supra solem sunt, propinquior est Terris Mercurius: cum intra solem, Venus: utpote quæ orbe castiore diffusioque curvetur. nemo non videt castiore non Veneri convenire, quare legendum videtur laxiore.*

Pag. 68. vers. 17. Ab eodem cælo tonos esse sex] Immo vel secundum ipsum Censorinum cap. x. Symphonia διαπασῶν est quinque tonorum, & duorum hemitoniorum, ut Pythagoras Geometraque; qui demonstrant duo hemitonia tonum complere non posse. Aristoxenum itaque sequitur hoc loco, secus ac promiserat initio capiti. Quod ad ordinem stellarum attinet, Ptolemæus etiam iniecit viam, & invertit ordinem.

CAP. XIV. pag. 75. vers. 16. Quæ duo] MS. Colón, *quæ dum. Modius, quæ quidem.*

Pag. 76. vers. 21. Ut in morbis dies septimi suspecti sunt] Nugas agit, ex his enim sequeretur, ut in omni morbo acuto dies septimus κείσμεθ est, ita in omni genesi annum septimum quemque, annum esse κείσιμον. sic enim comparatio rectè procederet. atqui id falsum est. Salmasius.

Ibid. vers. 23. Septimum quemque annum periculosum] Tertius quisque annus est etiam climactericus & Saturnius. Ternarii quippe ad Saturnum referuntur, ut septenarii ad Martem. Durus uterque Deus, & κλιμακπεικός. Idem.

Pag. 77. in fine. Ego tamen cæteris duco infirmiores] scil.
ἄνθρωπον

Unable to display this page

ginti duo, menses uno minus centum, &c. Sed hic proculdubio erratum est in utraque Editione; *ducenti* enim positum pro *bis mille*.

Ibid. vers. 22. Quod in eo dicunt tempestates] MS. Colon. plenius & melius, *quod in eo dicunt tempestates frugumque proventus, ac sterilitates, item morbos salubritatesque circumire.* Modius.

Pag. 107. vers. 19. Itaque quadriennium apud eos uno circiter die minus est] Nugatur hic Censorinus. civilis annus Ægyptiorum nihil discrepabat à naturali: cum enim annum suum auspicarentur ab ortu Caniculæ, atque ad alterum ejus Caniculæ ortum extenderent ac terminarent, palam est quadrantem diei in anno suo comprehendisse. testis est Diodorus. Salmasius ad Solinum.

Ibid. vers. 23. Hic annus etiam ἡλιακὸς à q. dicitur] Annus qui ab Horo vocatur Θεῖς, & à Plinio *Canarius*, ac perinde ἡλιακὸς (ejusdem enim rei tria sunt nomina) non est magna illa revolutio quam heic innuit Censorinus, sed est annus dierum $365\frac{1}{4}$ ut Horus ipse testatur in verbis Hierogl. quinti. quare etiam ab eodem ibidem ἔτος ἐπισήμερον vocatur, Censorinus vertentem appellat, nec differt à nostro præterquam quòd in eo Ægyptii quadrantem admitterent nec quadriennium interkalandi causa expectarent. Hoc etiam anno usos Athenienses probat J. Scaliger Proleg. ad Emend. Temp. & ipso opere. nam etsi anno Lunari uterentur propter quosdam dies festos Neomeniis observandos vel Pleniluniis; debebant tamen uti solari in quibusdam casibus; alioquin quæ Æstate fieri necesse erat, Hyeme facta essent. qui annus utpote lunari major, vel etiam quia in eo fit allusio ad ἡλιεία & ἡλιασάς, bilem in nasum conciebat clienti cuidam apud Poetam cujus verba adduxit Dicæarchus, quæ partim ab H. Stephano partim jam emendata ex antedictis plana sunt.

Αὕτη πόλις ἔσθ' Ἑλλῶις ἢ Διῶνι ῥόδοις
Εὐωδίαν ἔχουσα καὶ ἄμ' ἀπιδίαν.

Τὰ γὰρ ἡλιαία μεγάλιν εἰς χολὴν μ' ἄγει,
Τὸ δὲ ἡλιακὸν ἔτ' με μαίνεσθαι ποιεῖ.

Ὅταν ὅ τιν' λευκὴ πρὸς αὐτῇ πρᾶξῃ

Ἥλιακὸν ἔῃ σέφανον εἶπῃ, πνίγμαι

οὕτως ἐπ' αὐτοῖς, ὥς τε μάλλον ἂν θέλῃν

Ἀπκαρτερεῖν ἢ ταῦτ' ἀκύνειν.

En jocum! λευκὴ ψῆφον vocant ἡλιακὸν σέφανον
qui locus multo magis simili de causa, loquentem
irritat.

Pag. 108. vers. 12. Πενταετηρίδας max. not. tem-
poribus Græci observant] in Censorino Fr. Pi-
thæi τετραπενταετηρίδες vocantur. J. Scaliger.
Em. Temp.

CAP. XIX. pag. 116. vers. 15. Arminon ad tre-
decim menses) Scribi debet, *duodecim* Scaliger &
Salmasius.

CAP. XX. pag. 123. vers. 12. Cæteri quintanas]
MS. Colon. *cæteri tres quintanas*. Modius.

CAP. XXI. pag. 127. vers. 12. Ad Inachi regnum
anni circiter cccc] Scaliger afferit numerum præ-
cedentem arguere hoc in loco legendum cīccc.

Ibid. vers. 17. Solibus scripsit, esse cccxcv] ne-
quis vexet hos numeros, sic restituit Modius è MS.
Colon.

Ibid. vers. 20. Aretes] Hic & alibi MS. Colon. ex-
hibet *Erethes*. Modius.

CAP. XXIII. pag. 141. vers. 6. Horarum nomen
non minus annos ccc. Romæ ignoratum] Si ho-
rarum observatio & appellatio cum Horologiis Ro-
mam primitus intravit, sane usque ad id locorum,
quo Horologium primum viderunt, nomen etiam
Horarum ignorarunt. at id contigisse constat, ut
etiam Papyriano fides habeatur, non ante annum
ab V. C. cccclxi. sic plusquam quadringentos
quinquaginta annos, & Horarum appellatione & Ho-
rolo-

rologiis caruere. legendum itaque fuerit apud Cen-
forinum, non minus annos **CCCCI** Romæ ignoratum
esse credibile est. Vel etiam **CCCCIX**. Salmasius.

IN FRAGMENTUM.

CAP. I. pag. 147. vers. 11. Cujus principalem so-
lem] Menagius legit *principale*.

CAP. X. De Rhythmo] *Rhythmus est compositio quæ-
dam ex sensibus collata temporibus ad aliquem habi-
tum ordinemque connexa.* M. Capella. Βαχίος, Τέτων
(ῥυθμῶν) ἀπλοὶ πόσι; ἕξ· ἡγεμῶν, ἰαμβοί, χο-
ρεοί, ἀνάπαις, ὀρθοί, σπονδείοι. Συμπε-
πλεγμένοι δὲ πόσι; Τέταρες, παλῶν, βακχείοι,
δοχμιοί, ἐνόμιοι. Hæc damus, quoniam totum
caput in Fragmento corruptum est.

Pag. 157. vers. 8. Tirela] Ita Carrio, & Lindenbrogius.
rectius Basileensis, *Tirela*.

CAP. pag. 157. vers. 21. Vel, ut Aristoxenus]
Prout hæc leguntur & distinguuntur, non crede-
res prius membrum esse Aristoxeni, sed posterius:
ita ut pro una duas hic habere definitiones videamur,
verum non sic ab auctore scriptum. cum enim
perpetuò sequatur Aristoxenum, ita hic ab il-
lo non recedit, quare legimus, & distinguimus, *ve-
lut Aristoxenus definit*; eaque verba per parenthe-
sin sunt construenda. Aristoxenus lib. 1. pag. 18.

Ἐπειτα ἔστι μόνον ἐν διασημάτων τε καὶ φθόγγων
σωσεῖσθαι δεῖ τὸ ἡμεροσμῶν μέλος, ἀλλὰ περὶ
δεῖται σωδέσεώς τι ποιᾶς, καὶ ἐτυχέσης.

Ibid. vers. 23. * *Carmen est modus, motus*] Ba-
sileensis Editio habet, *Carmen est modus vocibus
junctus, cujus discrimina cantus, modus, motus.* hoc
quoque probat Nunnesius; quoniam, inquit, ὥς ἡ
est dulcedine soni verbum lexisve pronunciata. pro-

ut κρέματα vocantur quæ sunt ἄνευ τῆς λέξεως, μὲν ῥυθμὸς δὲ καὶ μέλος ut loquitur Aristides. ideoque ῥῥὴν seu carmen, est modus (μέλῳ) vocibus junctus.

CAP. XII. pag. 158. vers. 6. Modulatio] τὸ μὲν ἐπιτηδεύειν γινόμενον μέλος, τῷ διασηματικῷ χεῖνται τῇ τῆς φωνῆς κινήσει διοίσει τὸ μεσικὸν μέλῳ. Hæc sunt in Aristoxeno quæ propius abscedunt ab hoc scriptore.

Ibid. vers. 7. Ejus tres species] Τεῖα γὰρ τῆς μελωδουμένων ὅτι· διάτονον, χρωμα, ἀρμονία. sed neque male Cauchius, διάπενθ; ita Aristides usurpat. Nunnesius retinet τόνθ, quod dicit poni pro διάτονον, ut ἀρμονία & χρωμα, pro γὰρ ἐν αρμόνιον & χρωματικόν. quod posterius etiam verum est de Aristoxeno & Aristoxenicis, non memini tamen me legisse τόνον positum pro διάτονον. sed neque ille profert exemplum.

Ibid. vers. 8. Species carminum] hoc est, τρεῖς ποὶ τὰ μέλος. vocantur & τόνει Euclides pag. 19. Εἰσὶ δὲ καὶ Ἀειδίξενον τεισκαίδεχα τόνοι. deinde enumerat, alii quindecim. Alypius, εἰς τοὺς λεγόμενους τρόπους τε καὶ τόνους, ὄντας πεντεκαίδεχα ἢ αἰειθμόν. præmittuntur enim illis ab Aristoxeno admissis in acutum duo Hyperlydius & Hyperæolius. ita quoque Aristides Quintilianus pag. 22.

Pag. 159. vers. 14. Timotheus addidit duo, parameson & hyperbolæon] Addidit Timotheus in tetrachordo hypaton, parhypaten hypaton, & lichanon hypaton chromaticas; in tetrachordo meson, parhypaten meson, & lichanon meson, itidem chromaticas. Bullialdus. Vixit Spartæ aliquando Timotheus, cumque chromaticum diatonico adjungeret, accusatus est coram Rege & Ephoris de corrupenda Musica, jussusque est superfluas rescindere chòrdas, & lyram ad pristinum statum septem chordarum reducere. Apud Boethium lib. I. de Musica

hæc extat hoc ῥήρισμα Laconum: Emendatum vero dedit Bullialdus ad Theonem. Nusquam alibi, nedum in Aristophane, tanta copia Laconicæ dialecti apparet. Sed audeſis ἢ πόδα. σίγα πᾶς.

ΕΠΕΙΔΗ Τιμόθεος ὁ Μιλήσιος ὄργανόμορος ἐπὶ τὰν ἀμετέραν πόλιν, τὰν παλαιὰν μῶαν ἀπὸ μᾶσσει, καὶ τὰν διὰ τῶν ἐπὶ αὐτῶν χορδῶν καθάειξιν ἀποστροφώδης, πολυφωνίαν εἰσάγων λυμάνεται τὰς ἀκοὰς ἢ νέων. διὰ τε τὰς πλυχορδίας καὶ τὰς χαυνότατος τῶ μέλεος ἀγνοῖ καὶ ποικίλως, ἀντὶ ἀπλόου καὶ τεταμμένης ἀμφιένιυται τὴν μῶαν, ἐπὶ χρώματος συνιστάμενος τὴν τῶ μέλεος διασκευάν· ἀντὶ τε ἐνδὲ νόμῳ ποιῶν ἀντίστροφον ἀμοιβώαν. ὄργανοι δὲ καὶ ἐπὶ τὸν ἀγῶνα τὰς Ἑλευσινίαν Δάματρος ἀπρεπῆ διασκευάσαστο τὴν τῶ μύθῳ διασκευάν· τὰς γὰρ Σεμέλας ὠδῶν ἐκ ἐνδὲ καὶ τῶς νέως δίδουκε.

ΔΕΔΟΧΘΑΙ φάν οὖν τῶν, τῶς Βασιλέας, καὶ τῶς ἑρῶος μέμψασθαι Τιμόθεον. ἐπαναρχῆσαι ὃ καὶ τὰν ἐνδὲ καὶ χορδῶν ἐκταμόντα τὰς οὐκ ἐπὶ τῶν, ὑπολειπόμενος τὰς ἐπὶ αὐτῶν· ὅπως ἐκαστος τὸ τὰς πόλιν βάρους ὄρων, ἐυλαβήσεται ἐπὶ τὰς Σπάρταν ἐπὶ τῶν πᾶσι μὴ καλῶν ἡδῶν, μήποτε τρεφῆνται κλέος ἀγῶνων.

Quod dixi alibi tantam copiam hujus dialecti non apparere, id intelligendum de frequenti permutatione τῷ σ' in ε'. præterea observandum in hoc decreto τὸ ε' non mutari in σ', quod tamen sæpius factum reperitur in Comico. Ἀγροτέρ' Ἀρτεμιοσθεκλόνε Μόλε δ' οὐρὸν παρσένε (εἰ, à Laconibus usurpantur loco ἢ θεοκλόνε, παρσένε, δεῖα).

Ibid. vers. 16. Dimidium, hemitonium: totum, tonos]

Et hæc secundum Aristoxeni mentem. Vide quæ diximus ad Censorini capita X. & XIII.

CAP. XIV. pag. 163. vers. 5. Aristophanios Ἀναρπ-

stus] Hinc patet in hoc versu Comici in Νεφέλαις, pag. 84. Edit. Basil. anni 1547. cum Scholiis,

Ἀλλὰ τὸν αὐτὸν γε νεὼν βάλλει, καὶ Σένιον ἄκρον
Ἀθιναίων

malè legi Ἀθιναίων. lex metri jubet reponi Ἀθηνῶν, quamvis nesciremus sic scribi apud Homerum Odyss. Γ. ad quem alludit Comicus. Atque iterum non rectè se habet hic versus pag. 108. νεφελῶν,

Ἐιδῶλον τοῖσιν ἐρασταῖς τῆς ἡβης μὴ καταλεί-
πειν γε,

rectius erit si legamus μήπῃ καταλείπειν: & sequenti versu ἑσπένεσθαι, eadem lege jubente. præterea observandum est, quartum pedem hoc in metro semper voce perfectæ concludi. quare malè affectus videtur hic quoque versus ἱππέων p. 255.

ὦ ταῖς ἱεραῖς νήσοις ὅπικε καὶ φέγ[θ] ἐν Ἀ-
θίναϊς;

legi potest hæc de causâ,

ὦ ταῖς νήσοις ὅπικε ἱεραῖς ἀγλαὸν φέγ[θ] τ'
ἐν Ἀθίναϊς.

INDEX SCRIPTORUM,

Aliorumque Monumentorum, quorum
apud *Censorinum* mentio.

A.

A Lemæon Crotoniates	22.29.32
Anaxagoras	22.29.31.32.33
Anaximander Milesius	21
Annales veterum temporum	94
Antias	93.94
Aphrodisius	115
Archytas Tarentinus	20
Aretes Dyrrachinus	108.127
Aristarchus	108.115
Aristoteles Stagiritis	20.31.32.36.37.76.78.107
Aristoxenus	28.52.62
Asclepiades Medicus	63

B.

B Erosus	92
-----------------	----

C.

C Allippus Cyzicenus	107.115
Carneades	85
Cassandrus	108
Cassius Hemina	94
Chaldæi	37.41
Cleantes	85
Cleostratus Tenedius	106

I N D E X

Commentarii Quindecim-virorum.

93.94.95

D.

D emocritus Abderita	22.29.31.32.85.107
Dicæarchus Messenius	20
Diocles	36.37
Diogenes	29.32
Diogenes Apolloniates	31.49
Diogenes Cynicus .	84
Dion	108
Dionysius Heracleotes	84
Dioscorides Astrologus	96
Dorylaus	68
Dositheus	106

E.

E dicta D. Augusti	93
Empedocles	21.29.31.32.33.36
Ennius	116.144
Ephorus	91
Epicharmus	37
Epicurus	22.29.32.63
Epigenes Byzantinus.	36.37.91
Eratosthenes, Orbis terrarum mensur	67.84.127
Erophilus	63
Euclides Socraticus	13
Eudoxus Cnidius	106
Eüenor	36
Euthyphron Cnidius	37

F.

F atales libri Etruscorum	75
Fenestella	120
Fulvius	121.134

G. Cn.

SCRIPTORUM.

G.

Cn. G ellius.	94
Genealogiæ auctores	22
Geometræ	52
Gorgias Leontinus	85
Granius Flaccus	13

H.

H arpalus	106. 116
Heraclitus	91. 108
Herodicus	91
Herodotus	91
Hipparchus	107
Hippocrates	37. 57. 74. 75
Hippon Metapontinus	28. 29. 31. 32. 33. 36. 49
Historiæ Fabulares	21
Historiæ Thuscæ	92
Horatius Flaccus	93. 94
Horus	116

I.

I ndigitamentorum libri	13
Isocrates Rhetor	85
Judæi	57
Junius Gracchanus	121. 134

L.

L eges Pop. Rom.	141
Leges XII. Tabb.	141. 144
Licinius Macer.	120
Linus	108
Livius	93. 94
P 4	Lucilius

Unable to display this page

SCRIPTORUM.

Solonis Elegia	75
Sofibius	127
Staseas Peripateticus	75.77
Stoici	31
Straton	36
Suetonius	121

T.

T erentius	I
Theano Pythagorica	36
Theophrastus	20.62
• Timæus	8.127

V.

V arro	8.49.74.75.92.93.94.96.97.121.126. 127.134
Virgilius	22.144

X.

X enocrates	20.85
Xenophanes Colophonius	85
Xenophon Socraticus	2

Z.

Z enon Citticus	22.91
------------------------	-------

INDEX

INDEX AUTORUM

Qui in *Notis* laudantur.

A.

A chilles Statius	66.71.73.101.110.113
<i>Acta Apostolorum</i>	15.18
<i>Ælianus</i>	65.66.110.118
<i>Æneas Gazæus</i>	27.113
<i>Agathias</i>	28
<i>Aggenus Urbicus</i>	6
<i>Alexander Aphrodisæus</i>	37.38.39.60.64.82
<i>D. Ambrosius</i>	4.28.37.39.47.66.70.79.81
<i>Ammianus Marcellinus</i>	17.28.60.125.126
<i>Ammonius</i>	83.117
<i>Anacreon</i>	19
<i>Andron</i>	25
<i>D. Anselmus</i>	70.72.73
<i>Antigenus</i>	61
<i>Antoninus (Marcus)</i>	115
<i>Apollodorus</i>	24.27.79
<i>Apollonius de mirabilibus</i>	66
<i>Apollonius Rhodius</i>	27
<i>Appianus</i>	125.139
<i>Apuleius</i>	4.5.6.9.15.17.18.69.73.112.114
<i>Emendatur</i>	6
<i>Aratus</i>	90
<i>Archias poëta</i>	10
<i>Aristides</i>	27
<i>Aristoteles</i>	3.25.30.33.34.35.38.39.40.50.60.61.62. 70.73.81.82.83.97.112.129.132
<i>Aristoxenus</i>	54
<i>Arno-</i>	

INDEX, &c.

<i>Arnobius</i>	9.24.27.80.101.111.113
<i>Arrianus</i>	4.7.18
<i>Artemidorus</i>	98.100
<i>Asconius Padianus</i>	65
<i>Athenæus</i>	4.11.26.65.66.69.87.90
<i>Averroës</i>	25
<i>Aufustius</i>	17
<i>D. Augustinus</i>	5.9.10.15.17. 18.23.24.27.31.35.37. 38.44.47.59.70.87.103.113.114.119.120.124.126. 138.139.145
<i>Aurelius Victor</i>	104
<i>Ausonius</i>	46.64.80.82.86.100.102

B,

B <i>Acchius Musicus, MS.</i>	54.55
<i>Basilus Magn.</i>	34.37.60.70.90
<i>Beda</i>	141.145
<i>Berosus</i>	101
<i>Boëtius</i>	54.55.65.66.69.83

C.

<i>Jul. C</i> <i>Æsar</i>	141
<i>Cæcilius Comicus</i>	39
<i>Callistratus J. C.</i>	79.114
<i>Canones Apostolorum</i>	6
<i>Capitolinus</i>	115
<i>Capitulare Karoli Magni</i>	78
<i>Cassianus</i>	18
<i>Cassiodorus</i>	53.55.59.70.137
<i>Catullus</i>	82
<i>Cedrenus</i>	84
<i>Chalcidius</i>	37.45.54.55.69.70.72.74.90.111.112
<i>Emendatur</i>	111
<i>Charisius Sospiter</i>	15.40
<i>Cicero</i>	4.5.9.19.23.28.39. 44.63.65.66.72.73.79.80. 86.88.90.99.101.113.119.130.131
<i>Clau-</i>	

INDEX

<i>Claudianus</i>	104
<i>Clemens Alexandrinus</i>	13. 15. 17. 18. 30. 37. 59. 60. 81
<i>Cleomedes</i>	113. 115
<i>Clootius Verus</i>	26. 70. 72. 113. 136. 137
<i>Codex Theodosianus</i>	13
<i>Emendatur</i>	9. 44. 88. 90
<i>Codex Justinianus</i>	11
<i>Codex LL. Antiq. Alemann.</i>	9. 44
<i>Columella</i>	142
<i>Concilium Bracarense</i>	71. 101
<i>Cornelius Celsus</i>	70
<i>Corpus Canonum</i>	61
<i>Curtius</i>	6
<i>Cyprianus</i>	118
<i>Cyrillus</i>	37
	114

D.

D <i>Amascenus (Johannes)</i>	59
<i>Daniel Propheta</i>	15
<i>Decretum Felicitis PP.</i>	78
<i>Dio Cassius</i>	15. 103. 125. 131. 139
<i>Dio Chrysostomus</i>	7. 15. 64. 65
<i>Diodorus Siculus</i>	23. 44. 104. 109. 118. 119
<i>Diogenes Laertius</i>	4. 5. 13. 19. 24. 25. 29. 30. 35. 50. 83
	84. 87. 104. 110. 113. 119
<i>Diomedes Grammaticus</i>	104
<i>Dionysius Halicarnassensis</i>	4. 5. 10. 26. 35. 79. 81. 98. 103
	114. 131. 138
<i>Dionysius Longinus</i>	64. 138
<i>Diphilus</i>	7
<i>Donatus</i>	79

E.

E <i>Ecclesiasticus</i>	100
<i>Empedocles</i>	17
<i>Enno-</i>	

AUTORUM.

<i>Ennodius</i>	16
<i>Etymologicum magnum</i>	47.84.99.120
<i>Eumelus</i>	84
<i>Eunapius</i>	28
<i>Euripides</i>	27.47
<i>Eusebius</i>	24.69.111.114.129.130.139
<i>Eustathius J.C.</i>	100
<i>Eustathius in Homerum</i>	6.25.98.100.118
<i>Exodus</i>	6.15.99

F.

F <i>estus Pompeius</i>	5.6.17.27.60.65.78.82.102.124
	131.137.138.145
<i>Festus Rufus</i>	103
<i>Florus</i>	114

G.

G <i>alenus</i>	34.35.39.60
<i>Gallus Aquilius</i>	40
<i>Gellius</i>	4.9.18.26.27.34.37.39.40.41.44.47.60
	64.66.69.70.71.82.83.101.124.136.141.145
<i>Geminus</i>	45.46.47.72.111.141
<i>Genesis</i>	13.98.101.104.141
<i>Georgius Gemistus</i>	27
<i>Glossarium vetus</i>	15.47.82.113.114
<i>Gratianus</i>	101
<i>Gregorius Magnus</i>	16
<i>Gregorius Nazianzenus</i>	60.84.89

H.

D. H <i>Adrianus</i>	40
<i>Harmenopulus</i>	71
<i>Harpocratio</i>	27
<i>Hecateus</i>	26
<i>Heliodorus</i>	118
<i>He-</i>	

INDEX

<i>Heracrides Ponticus</i>	70
<i>Heracritus</i>	97
<i>Herodianus</i>	98.102.103.139
<i>Herodotus</i>	10.26.70.79.80.98.99.100.104.119
<i>Hesiodus</i>	18.50.100
<i>Hesychius</i>	55.84.98.120
<i>D. Hieronymus</i>	15.18.27.44.79.101.138.143
<i>Hilarius PP.</i>	10.15
<i>Hippocrates</i>	29.31.34.37.38.39.40.50.60.61.62.79
<i>Homerus</i>	7.25.27
<i>Horatius</i>	6.10.12.18.44.64.98.102.145
<i>Horus Apollo</i>	111
<i>Hyginus</i>	24.27.72

I.

I <i>Amblichus</i>	13.55.66
<i>Inscriptio vetus</i>	3.15.16.19.64.86
<i>Jobus</i>	70
<i>D. Johannes Chrysostomus</i>	70
<i>Johannes Philoponus</i>	25
<i>Johannes Saresberiensis</i>	70
<i>Johannes Tzetzes</i>	24.47.82.119
<i>Fl. Josephus</i>	101.113.119.132
<i>Isaacus Tzetzes</i>	82.110
<i>Isidorus</i>	28.44.45.54.55.64.65.66.69.70.78.79.90.99
	101.114.126.136.138.141.144
<i>Isidori collectio Decretorum</i>	6.10
<i>Isidorus Pelusiota</i>	15
<i>Judicum liber</i>	143
<i>Julius Firmicus</i>	16.44.47.64.69.73.82.83.100.113
<i>Justinus Historicus</i>	27.139
<i>Justinus Martyr</i>	18.37.84.129
<i>Justiniani Imp. Institutiones</i>	38
<i>Juvenalis</i>	5.16

AUTORUM.

L.

L Aberius	17
Laetantius	10.15.18.24.25.26.27.30.34.35.59 90.101.111.118
Laetantius in Statium	7
Lampridius	12.139
Leviticus	69.99
Livius	17.64.65.80.90.102.104.114.125.130
Longinus	138
D. Lucas Evangelista	145
Lucianus	5.7.24.26.27.73.87.88.99.119
Lucretius	25.66

M.

M Acrobis	13.24.26.37.38.46.55.59.60.63.64.69 70.72.73.78.79.87.113.117.118.119.120.124 125.126.136.137.138.139.141.144.145
Malchus vid. Porphyrius	
Manilius	72.113
Marcianus Heracleotes	27
D. Marcus Evangelista	13
Marius Victorinus	90.113
Martialis	4.5.7.16.39.139
Martianus J. C.	19
Martianus Capella	15.18.28.54.55.65.66.70.136
D. Mattheus Evangelista	143
B. Maximus Emend.	9
Pomponius Mela	10.104.110
Menander	17
Mercurius Trism.	90
Minutius Felix	113
Moschion	38
Moschopulus	79
Moyfes	7.12.15.80.99
Musicus Anonym. M. S.	54
	N. Ni-

INDEX

N.

N icetas Choniates	70.72.113
Nemesius	29.70.80
Nicomachus	59
Nigidius	69
Nonius Marcellus	17.25.40.78.79.82
Nummi vett.	16.103.115

O.

O cellus Lucanus	23
Origines	4.18.23.27.69
Ovidius	10.11.12.26.28.64.65.90.103.109.113.114 119.124.125.131.132.136.137.138

P.

P Alæphatus	25.27
Pandectæ juris	3.5.9.38.40.88.90.100.101.114 142
Pappus Alexandrinus	15.45
Paulus F. C.	3.38.40.88
Pausanias	7.23.24.27
Persius	10.44
Petronius Arbiter	5.15
Petrus Chrysologus	10.65
Pherecydes	26
Philo Judeus	4.26.27.28.59.79.81
Philostratus	7.66.87
Phlegon Trallianus	87.99.102
Photius	113.118
Pindarus	110
Plato	23.27.69.72.81.97.113.117
Plautus	5.16.80.90.99.145
Plinius	4.6.10.12.33.38.39.41.46.61.66.69.79.71.72 73.82.88.99.100.103.104.111.115.118.119.131 136.137.141.142.145 Plinius

AUTORUM.

<i>Plinius Junior</i>	3.5.10.19.65.124
<i>Plotinus</i>	89
<i>Plutarchus</i>	6.9.12.15.17.24.25.27.30.34.35.39.46 50.55.64.65.66.71.72.73.97.98.101.111.112 113.119.120.124.125.131.138.139.142
<i>Pollux</i>	6.45.66.79.82.112.117.145
<i>Polyænus</i>	65
<i>Polybius</i>	60.65.71
<i>Porphyrius</i>	6.13.66.70.98.111.132.138
<i>Proclus</i>	118
<i>Procopius</i>	84
<i>Propertius</i>	10
<i>Prudentius</i>	15.16
<i>Psalmi Davidis</i>	80.143
<i>Pfellus</i>	54.55
<i>Ptolemæus</i>	54.55.117
<i>Ptolemæus de Musica MS.</i>	54

Q.

Q <i>Vincilianus</i>	65.66.88.101.113
-----------------------------	------------------

R.

R <i>Egum libri</i>	80.143
<i>Rufinus</i>	16

S.

S <i>Abinus Medicus</i>	39
<i>Salomon</i>	40
<i>Scholiastes Æschyli</i>	119
<i>Scholiastes Apollonii Rhodii</i>	26.27.119
<i>Scholiastes Gr. in Homer.</i>	39
<i>Scholiastes Theocriti</i>	17
<i>Seneca</i>	4.11.15.18.26.65.69.79.83.87.90.100.101 113

Seneca Tragicus

28

Q

Servius

INDEX

<i>Servius</i>	9.11.16.18.24.28.78.79.80.81.99.100.113 132.138.144.145
<i>Sextus Empiricus</i>	44.47.69.104
<i>Sibylla</i>	101.102
<i>Sidonius Apollinaris</i>	10.69.90.104
<i>Silius Italicus</i>	100.104
<i>Simplicius</i>	34.69.132
<i>Solinus</i>	4.10.12.34.35.61.64.110.113.119.120.124 125.130.131.137.138
<i>Emendatur</i>	130
<i>Sozomenus</i>	9
<i>Spartianus</i>	3.9.12.69.103
<i>Statius</i>	7.25.109
<i>Stephanus</i>	24.40.119
<i>Stobæus</i>	17.35.73.90.111.113.119.141
<i>Strabo</i>	26.27.35.71.99
<i>Suetonius</i>	24.103.115.125.131
<i>Suidas</i>	4.5.6.7.10.15.26.27.40.47.55.71.72.81.82.83 87.98.110.113.119.138.139
<i>Symmachus</i>	5.10.15.90

T.

T <i>Acitus</i>	9.103.142
T <i>Tatianus</i>	87
<i>Theodoritus</i>	7.23.26.27.30.70
<i>Θεολογούμενα ἀειθμητικῆς</i>	59
<i>Theon in Aratum</i>	111.112
<i>Theophrastus</i>	7.9
<i>Terentius</i>	4.5.40.98
<i>Tertullianus</i>	7.15.18.27.30.38.40.47.69.70
<i>Tibullus</i>	6.10.11.12
<i>Timæus Locrus</i>	29.72.90
<i>Trebellius Pollio</i>	101

Valerius

AUTORUM.

V.

V alerius Maximus	4.10.64.65.88.99.100.102
Varro	6.12.15.23.24.25.34.37.39.40.65.78.79 80.90.103.104.111.114.118.124.131.132.137.138 141.143.144.145
Vegetius	9.143
Velleius Paterculus	130.131
Virgilius	7.9.17.27.64.79.81.99.100.109.145
Vitruvius	44.47.54.55.59.66.69.70.90.101.142.145
Ulpianus	3.38.40.114.124
Emendatur	82
Vopiscus	16.24

X.

Xenophon

5

Z.

Zenobius
Zosimus

10

99.102.103

Q 2

INDEX

INDEX

Rerum Memorabilium, *Quarum in Censorino & in eum Notis mentio.*

A.

A	Academia antiqua	20.24
	Academiae veteris Princeps	84
	Academiae tertiae five novae autor	85
	Acarnanes, annos habuerunt semestres	116
	Acherontici libri	80
	<i>Adia poeg.</i>	4
	Adspicere	45
	Adolescentiae tres gradus	76
	Adolescens	74.78
	Aegyptus, quando in potestatem Romanorum vene- rit?	128
	Aegyptii, quomodo annos Augustorum supputent?	128
	Aegyptiorum annus magnus	107.
	Aetas à die natali initium sumit	19
	Aetatis orbis, quibus annis terminetur?	91
	Aetatis humanae quinque gradus	74.78
	Aetatis gradus quintus à quo anno incipiat?	79
	Aetatis humanae septem gradus, alii decem faciunt	74.75
	Aevum, quid? & in quot tempora dividatur?	88.89.98
	Agon Olympicus, & Capitolinus	105.108.114.115
	Albanorum menses	134
	Albanorum annus	120
	Alexandri Magni excessus	128.132
	Alexandriae, mortui saepebantur	96.104
	Androclas, quis annus?	83
	Animi	

INDEX, &c.

Animi opes	2
Animi virtus	2
Animi spiritus	85
Animi morbos musica sanat	77
Anni ratio	59
Annorum mira varietas	120.121.122
Annus civilis 105.116. ad Solis cursum formatus	123
Anni civiles naturalibus majores	122
Annus naturalis	105.115
Annus naturalis varie incipit	129
Annus canicularis	107.129
Annus κωικὸς	107.111
Annus ἡλιακὸς	107
Annus Dei	107.112.129
Annus Solis quot dierum sit?	105.109
Annus lunaris quot dierum?	105.109
Annus menstruus apud Ægyptios	118
Annus bimestris, dein quadrimestris, in Ægypto	116
Annus trimestris, in Achaia	116
Annus semestris	116
Annus decimestris	123
Annus magnus 104.105.106.107.112.117.129	
Annus major	105
Annus maximus Aristotelis	107
Annus vertens 88.104.106.115.117.120.124	
Annus Acarnanum semestris	116
Annus Ægyptiorum	107
Annus Ægyptiacus varie auctus	116
Annus Albanorum	120
Annus Chaldaicus	106
Annus Callippi Cyziceni	107
Annus Carum semestris	116
Annus Democriti	107
Annus Ferentinorum	120
Annus Hipparchi	107
Annus Laviniorum	120
Annus Metonicus	106

I N D E X

Annus Nabonnazaru	128
Annus Philippi	128
Annus Philolai Pythagorici	106. 107
Annus, quot menses apud Romanos habuerit?	121
Anni Romani emendatio C. Julii Cæsaris	123
Anni emendatio per totam Italiam	123
Annus Julianus	123. 128. 129
Anni Augustorum	128
Annus proli procreandæ	97
Anni climacterici	74. 77
Annus septimus semper fere novi aliquid in ætate hominis adfert	75
Annus quilibet septimus vitæ periculosus	76
Annus sexagesimus tertius omnium periculosissimus	82
Annum Octuagesimum quartum ætatis qui excedunt, desipere incipiunt	75
Annus octuagesimus, longissimum vitæ humanæ tempus	75
Anni ab urbis exordio ad Reges exactos	94
Ante lucem	144
M. Aurelius Antoninus Imp. ludos sæculares octavos celebravit	95
Apollo cum cithara pingitur	63. 64
Apollini Genitori nullum animal sacrificatur	8. 13
Apollinis Genitoris ara	8
Aphrodite	134. 135
Aprilis unde vocetur?	134. 135. 138
Arcadiæ Reges, ad trecentos annos vixerunt	91
Arcades <i>αργεῖαι</i> dicti	116
Arganthonius, Tartesiorum Rex, annos centum quinquaginta vixit	91. 99
Aricinorum mensis, October	134
Aristoteles, animi virtute naturalem stomachi infirmitatem diu sustinuit	78
Aristoteles quo anno ætatis mortuus sit?	78. 82
Armais, Rex Ægypti	119
Arminus, Rex Ægypti	116
Ascle-	

Rerum Memorabilium.

Asclepiades, phreneticos Musica curavit	63
Astrologi, stellis vitæ rationem imputant	91
Athenienses, diem ab occasu Solis incipiunt	140
Auditorium sacrum	86
Aves, an ova, prius fuerint?	20
Αὐτόχθονες	22

B.

B Babylonii, à Solis ortu diem computant	140
Babylonii numeri	44
Barba, quando crescat?	75
Bisextum, dies interkalaris	122.123
Bona perinde sunt, ut animus est possidentis	1
Bona, quæ bonorum & malorum media	1
Brumalis hora	90
Brumæ tempus, novi Solis initium est	129

C.

C Adaverum condiendorum mos, apud Ægyptios	104
C. Cæsar, Pont. Max. Kalendarium Rom. cor- rexit	123.125.134
C. Cæsar Octavianus, D. F. quando Augustus appella- tus sit?	128.131
Caniculæ exortus	107.111.129
Caput ante omnia crescit	31
Cares, annos habuerunt semestres	116
Carneades, octogesimum ætatis annum transgressus est	85
Census civium Romanorum, quinto quoque anno ha- bitus	108
Census, Vespasiano v. & Cæs. III. Coss.	108.114.115
Chaldaei, siderum observatores fuerunt	41.44
Χορεία	74
Χοροίον	68.73
Cibi abstinentia mortuus est Dionysius Heracleotes	85
Q	Cibi

INDEX

Cibi cruditate Diogenes Cynicus mortuus est	84
Cicero, quo anno ætatis mortuus sit?	83
Circulus Zodiacus	42
Classicum militibus canitur	63
Cleantes, ad annum nonagesimum nonum ætatis pervenit	85
Climacterici anni	74.77.82
Climacterici anni alii aliis periculosiores	76.82.83
Cœlestis harmonia	67.70
à Cœlo ad solem diastema <i>ἡ δὲ πρῶτος</i>	68
Commodus Imper. omnium mensium nomina mutavit	139
Conceptionis rationem Achinapolus in constellationibus habuit	47
Concubium	144
Conservare, <i>μετῴχεσθαι</i>	104
Consistorium sacrum	88
Conspectus, quid sit?	41.45
Consules. M. Valerius, S. P. Verginius 94. M. Valerius Corvinus iterum, C. Poetilius Coss. 94. Pub. Claudius Pulcher, C. Junius Pullus Coss. 94. Pub. Cornelius Lentulus, C. Licinius Varus Coss. 94. L. Marcius Censorinus, M. Manilius Coss. 94. Cn. Cornelius Lentulus, L. Mummius Achaicus Coss. 95. M. Æmilius Lepidus, L. Aurelius Orestes 95. C. Furnius, C. Junius Silanus 95. Cæs. Augustus, & Agrippa 95. Tib. Claudius Cæsar IV, Lucius Vitellius III. Coss. 95. Domitianus XIV, L. Minucius Rufus 95. Cilo, & Libo Coss. 95. Vespasianus V, & Cæsar III. 108. Domitianus XII, & Servius Cornel. Dolabella 109. C. Cæsar Pont. Max. III, & M. Æmilius Lepidus 122. Ulpianus & Pontianus 128. C. Jul. Cæsar V, & M. Antoninus 136. Marcius Censorinus, C. Asinius Gallus 136. C. Cæsar Augustus, & M. Vispanius Agrippa 128. Antoninus Pius Imp. & Bruttius Præfens 129	
Conticinium	143
	Cor

Rerum Memorabilium.

Cor ante omnia formari	31.33
Cor humanum, quot secula duret ?	96
Corporis partes, quæ potissimum crescant ?	31
Creperæ res	144
Crepusculum	144
Crinem Deo pascere	3.6
Ctesibius, inventor horarii ex aqua	142
Cupiditatibus quando temperare incipiamus ?	76

D.

D Aphnephoriis annus indicatus	118
December, unde vocetur ?	134
Decemmesiris partus	56
Διμνησιών mensis	139
Delphici ludi	106
Dentes, quoto mense nasci, & quoto cadere incipiant ?	36.75
Dentibus anguinis seminatiss homines armati prodire	22
De media nocte	143
Deorum est, nullius rei egere	3
Deucalionis ex lapidibus homines profati	21
Dei annus	107.129
Deorum dono omnia habemus	2.3
Dii tutelares	13.14
Diis de perceptis frugibus libare	3.6
Diis musica instrumenta dicata	65
Dianæ templum in Aventino	140
Διὰ τεσσάρων	51.52.56.68
Διὰ πέντε	51.52.56.68
Διὰ πᾶσιν	5.52.56.68
Διδσκημα	51.54
Dies naturalis, civilis	139.140
Dierum varia initia	140
Dies in horas xii. divisus	140
Diei bifariam divisi partes	140
Dies	

INDEX

Dies æstivi	128
Dies κείσμοι	57.60.76.82
Dies septimi in morbis suspecti	76
Dies festus, quem πεπυραγοσόν vocant	58
Dierum nomine etiam nox comprehenditur	140
Diem numera meliore lapillo	8
Δίεσις	52.55
Διεΐνεις	105
Diluculum	174
Diluvio	108.113
Dies Atheniensium	140
Dies Babyloniorum	140
Dies Romanorum	140
Dies Umbrorum	140
Diogenes Cynicus cibi cruditate mortuus est	84.87
Dionysius Heracleotes cibi abstinentia mortuus est	84
Διπλάσιος λόγος	52.56
Dives vulgo Fortunæ blandimentis inhiat	1
Dives, non qui multa possidet, sed qui pauca desiderat	2
Dives virtutis, vere dives	2
Domitianus mensis, id est, October	139
Δωδεκαεΐνεις	106

E.

Εβδομαδικός	82
Εκρύσις	58.62
Εκπύρωσις	108
Εκπύρωσις	58.62
Ημιόλιον	52
Ημιτόνιον	67.68
Enneades	77
Εναρμόνιος mundus	68
Εννεαδεκαεΐνεις	106
Εννεαεΐνεις	105
Εννεαδικοί	82
Ερητός	

Rerum Memorabilium.

Ἐφελος	76
Ἐπίτευ	52
Eratolthenes octogenarius, mortuus est	84
Erichthonius, ex Vulcani semine procreatus	22
Erophilus rhythmis musicis venas ait moveri	63
Etrusci aruspiciorum peritissimi	92
Eudoxus ἑκταεῖς inedita instituit	106
Ἐυθυμος motus	67
Ἐξελος	76
Expergitus	63.66
Extra lineas	80

F.

F Ace prima	144
Fata, an differri possint?	80
Fatales Dexæ	42
Fatales libri	80
Februarius mensis, unde vocetur?	135.138
Februarius, reliquis mensibus infautior	122
Februare	135
Februamenta	135
Februm	135
Februum	135.138
Ferentinorum annus	120
Fine quod caret, collationem mensuræ non recipit	89
Fœmina, quot mensibus formetur	49
Fœminæ, cur similes modo patri, modo matri?	32.33
Fœminæ, aut mares, cur nascantur?	32.33
Fœminæ, quo modo gignantur?	33

G.

G Alli, diem ad occasu Solis incipiunt	141.142
Gallicinium	143
Gemini, quomodo nascantur?	33
Γενεά, quot annos habeat?	91.97.98
Genca-	

INDEX

Genealogias quinam scripserint?	26
Γένεσις	69
Geneses diurnæ, & nocturnæ	77
Genethliaci	76
Genethliacorum vanitas	69
Genius, quid sit?	8. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19
Genius, unde dictus?	13. 14. 15
Genius, & Lar.	13
Genii bini	13
Genius, quibus rebus adtribuatur?	15. 16
Genius, assiduus hominis cultos	14
Genius Plutonis	15
Genius Priapi	15
Genio merum fundere	8
Genio mares sacrificabant	11
Genio munus annale die natali solvere	8. 12
Genialis lectus	17
Geometræ, sonis motuum mensuram invenere	51. 52
Germani, diem ab occasu Solis incipiunt	142
Gorgias Leontinus, annos centum & octo vixit	85
Græcæ historiæ, ante Olympiadum initium incertæ	129. 130
Græcia, tres gradus adolescentiæ facit	76
Grafo, γεγραμν, γεγραμ	82
Gravidæ mulieres, quadragesimo die graviores sunt	58

II.

H Armonia in corporis & animi motu	62
Heliacus annus	107
Hebdomades	75
Hemitonia duo, tonum unum non complent	52
Hercules, ludorum Olympicorum instaurator	158
Hesperus	144
Hircus, Hircosus	82
Hircum olere	76. 82
Hirquitallus	76. 82
Hirqui-	

I N D E X

Hirquitallire	76
Homines primigenii	21
Homines, an semper fuerint?	20
Hominum procreatio, quomodo fiat?	20.21.22
Homines, stellarum cursu gubernari	41
Homines, post annum lxxxiv. amentes fieri	75
Homines, plus centum annis vivere non posse	96
Horæ ἡμεραι, & ἡμεραι	142
Hora æstiva, brumalis, hyberna	90
Horarum nomen, diu Romæ ignoratum	141
Horæ, in xii Tab. nunquam nominatæ	141
Horarum distinctio, ab arbitrio Prætoris pendebat	143
Horarium ex aqua	141.142
Horologiorum inventio	142
Horus, auctor anni trimestris	116
Hostiæ furvæ	93.102
Hyems summa	107

I.

I Anuarius mensis, unde vocetur?	135.138
I Jecur, ante omnia formari	34
Impar numerus, faustus	121
Inachi regnum	127.130
Incendium mundi	108
Index, & titulus, ἐπὶ τοῦ	130
Indigitamenta	13.17
Infans quoto die membretur?	56
In infante quid primum formetur?	31
Infans quomodo in matris utero alatur?	32
Infans quoto post conceptionem die in lucem edatur?	36
Infantes, per xl. dies fere morbidī & sine risu	58
Infantes septimestres	43
Intempesta nox	144
Interkalares menses	120, 121
Interkalarius mensis	122
Interkalarius mensis, quot dies habeat?	122
Interkalandi ratio, Pontificibus commissa	122
Jovis stella	68
Iphi-	

INDEX

Iphitus, ludorum Olympicorum instaurator	130
Isocrates Rhetor, annos centum vixit	85
Iso Rex, annos in Ægypto statuit	116
Ἰδαυόεις	27
Italorum varius annus	120
Judæi, ab occasu Solis diem incipiunt	141
Juliani anni	123
Junior	78
Junius Gracchanus	121
Junius mensis, unde vocetur?	135.138
Junoni sacrificabant fœminæ	11
Jupiter Capitolinus, Romæ	105
Jupiter Olympius	105
Juvenes, unde?	74

K.

Κατακλυσμὸς	107.108.113
κλίμα	92.101
Κεῖσμοι dies	57.76
Κεῖσμοι Apollo	6

L.

Λαὸς, unde derivetur?	24.25
Lar, idem qui & Genius	13
Lavinii, quomodo annum instituerint?	120.124
Laus Q. Cærelli	1.84.85.86
Λαῖμα	52.55
Liberalia	109
Liberi patris mysteria trieterica	105
Libri Fatales	75.80
Libri Rituales	102
Litteræ, nisi recte junctæ, non concordant	51
Locuples, qui pauca desiderat	2
Lucumones, potentes Etruriæ	23
Ludi sæculares, unde dicantur?	95.102
Ludi sæculares, quo anno celebrati?	93.102.103
Ludis scenicis tibicines adhibiti	62.63
Ludi Delphici	106
Ludi Terentini	93
	Lumi-

Rerum Memorabilium.

Luminibus accensis tempus	144
Luna, quot stadiis à terra distet?	67.71.72
Luna, quotiens orbem suum conficiat, dum Sol suum	105
Luna, quot dies in unoquoque signo moretur?	133
Luna, quot dies in mense conficiat?	107.133
Luna, xii. mensibus dies ccciv. explet	121
Lunaris mensis, triplex	136
Lupercalibus, Roma lustrabatur	135
Lustrum	88.108.114
Lustra, fieri desita	108
Lustra, quot fuerint à tempore Ser. Tullii ad Vespasianum Imp. v. Cos.	108
M.	
M Aiæ & Mercurio sacrum factum	135
Maius mensis, unde vocetur?	135.138
Mane, quid?	143
Mares, scemineve, cur nascantur?	32.33
Mares, quo pacto gignantur?	32.33
Mares, quot mensibus formentur?	49
Mares, cur similes aliquando patri, aliquando matri?	33
Maritæ	13.17
Mars, Romuli pater	134
Martis stella 68. etiam Herculis stella nominata	72
Martius mensis, unde vocatus?	135.137
Mathematici	44
Maturescere omnia in homine quando incipiant?	36.43
	75.76.81
Media <i>αδιδροξα</i>	4
Media nox	144
ad Mediam noctem	144
de Media nocte	143
Medulla, in ossibus nulla maribus post coitum	28.29
<i>Μελλεφνλ</i>	76
Melodia stellarum	67 68.70
Membrari	57.60
Mens humana, per cantus suam naturam cognoscit	63
Menses,	

INDEX

Menses, alii naturales, alii civiles.	133
Mensis solaris	133
Mensis lunaris	133
Mensis lunaris, triplex	136
Mensis interkalarius	122.124
Menses civitatum, quot dies habeant?	134
Mensis Albanorum, Tusculanorum, Aricinorum	134
Menses, in Græcia quot dies habeant?	134
Mensium numerus apud Romanos	121
Mensibus Romanis nomina indidit Romulus	134
Mensium Romanorum nomina, mutata	136.139
Mensis Julius, & Augustus	136
Mensum, <i>ἀντὶ τοῦ</i> mensium	136
Mense undecimo an partus nasci possit?	43
Mercurii stella	67.72
Meridies 143. unde dictus?	144
ad Meridiem	144
ante Meridiem	141
de Meridie	144
Merkedonius mensis	124
Merum Genio fundere	8.10.11
<i>Μέτρα, ἀστιάροα</i>	4
Metonis annus magnus	106
Miliare Italicum, quot stadiis constet?	71
Militiæ excusationem qui habeant?	78
Minusculæ quinquatrus	63.65
Morbi, musica curantur	77
<i>Μοῖρα</i> , Dæ fatales	42.47
Mortuos salendi ratio in Ægypto	96.104
Mulier, quoto mense pariat?	36.37
Mulieres, quot dies habeantur immundæ post partum?	60
Mundi initium, ignorari	20.21.23.126
Mundus <i>ἐναρμόνιστος</i>	68
Mundus, organum Dei	68
Musica, quid?	51.53.54
Musica, in quibus rebus?	62
Musica, Diis grata	62
	Musica

Rerum Memorabilium.

Musica ratione mundus factus	67
Musica, ad natales hominum conducit	62.63
Musica instrumenta varia in bello	65
Musica, morbos curat	77
Musici, sonos tractant	50.51
Musis musica instrumenta adtributa	63
Μυσαγωγὸς δαίμων Menandro, qui φύλαξ Platonis	17.18
Mysteria Liberi Patris	105
N.	
NABONNAZARU annus	128
Nasci quoto mense possint homines?	36.40
P. Corn. Nasica, horarium ex aqua fecit	141
Natalis quis? & quibus tribuatur?	8
Natales martyrum	10
Natalis imperii, adoptionis, reditus, navigationis sacrorum	9
Natalis ordinationis	10
Natalem suum celebrare	19
Natali die à cæde & sanguine se abstinebant veteres	8
id non semper observatum 12. pulte vescebantur,	
& libis 12. munera clientibus & amicis mittebant	5
Natalitium	2
Naturalis dies	139
Naxiæ mulieres, octavo mense pariunt	40
Νεῖλα, annum notat	118
Nemesis stella	72
Neroneus mensis, id est, Aprilis	139
Nomades, diem ab occasu Solis incipiunt	141
Nonæ quintanæ, vel septimanæ	123
November, unde vocetur?	134
Nox	139.140
Nox media	143.144
Noctis partes	143
Numerus impar, faustus	121.124
Numeri Babylonii	44
Numeri Pythagorei	38

R.

Nume-

INDEX

Numerus quadratus	77.83
Numeri septenarii mysterium	36.37.38
Numerus septenarius, qui ad corpus pertinet, Apollini tributus	77
Numerus septenarius, in omnibus plurimum potest	36
Numerus novenarius, ad animum pertinet	77
Numerus novenarius, Musis dicatus est	79
Numerorum ratio in partus formatione	49

O.

O ctober, unde vocetur?	134
O ctoginta anni, spacium plenæ vitæ.	80
Ogygius cataclysmus 127. incertus	130
Ὀκταήμερος 105. à quo instituta sit?	106
Oculi, quando albescant?	76
Olympiades 108. earum verum spacium	114
Opiniones de prima infantis forma	31
Opiniones Pythagoricæ de infantis partu	49
Ὀπώρα , poma	6
Orbis ætatis	91.97
Ὠρεῖς annus	116.120
Ὠρογέτης	116.120
Orpheus, quo anno ætatis mortuus sit?	83
Osiridis stella	72
Ovum ne prius, an avis?	20

P.

Παῖς	76
Palilia, Parilia	128.131
Parasiti, reges suos Genios vocabant	16
Parcarum nomina, Nona, Decima	40
Parilia, Paliia	128.131
Parilibus hostia non cedebatur	12
Partus genera duo 49.56. Tria	50
Partus, quot mensibus formetur?	49
Partus, an ex patris tantummodo femine nascatur?	29
Partus, quoto tempore ad nascendum sit maturus?	36
Πάριος	77
Πενταήμερος	105.114
Persæ,	

Rerum Memorabilium.

Perſæ, ſpatium plenæ vitæ octoginta annos ſtatuunt	80.
quomodo anni dies ſignificarint ?	118
Pes Græcus, pede Romano major	71
Φαέδων, Jovis ſtella	68
Φώνων, Saturni ſtella	68
Philippi anni	128
L. Philippus Cenſor, ſolarium in columna roſtrata poſuit	141
Philolaus, annum ſolarem dies cclxiv. habere ſtatuit	117
Philophorum opiniones, ſemper diverſæ	129
Phoſphorus, id eſt, Veneris ſtella	67
Phrenetici, muſica curantur	63
L. Munacius Plancus, Cæſarem D. F. Octavium, Auguſtum appellavit	128
Planetarii	44
Platonem ortum principiumq; naturæ negaſſe	20.23.24
Plato, quadrato numero annorum vitam humanam finire putavit	77
Plato ſanctiſſimus vocatus	83
Plato, quo anno mortuus ſit ?	84
Pontificum fraus, in interkalandis menſibus	122.125
Poëtæ, multa incredibilia ſcripſerunt	89
Poëticæ licentiæ libido	22
Porta Collina, & Eſquilina	93
Portenta, divinitus mittuntur	92
Prægnans, in Græcia ante diem xl. non prodit in ſanum	57
Prima tax	144
Primitias diis conſecrare	6
Προτέλλωσι	116
Prometheus, è luto homines formavit	21
Proſerpinæ ludi facti	93
Proverbia. Poſt ſæculum evenire	95. Sus Minervam
Prudentia, in homine quando confirmata ?	76.81
Φθόνος	51.54
Pthongi muſicorum, ad rationem numerorum conveniunt	52

I N D E X

Pubertas plena	38
Pubescere quando incipiamus?	36.75
Pueri, sic dicti, quod sunt puri	74.78
<i>Pueris</i> , stella Martis	68
Pyrrhæ ex lapidibus homines profati	21
Pythagoras, quis, & an, semper fuisse genus humanum opinatos?	20.23
Pythagoras, cum se somno daret, cumque expergitus esset, cithara cantare solitus fuit	63.66
Pythagoræ commentum in inveniendō sonituum intervallo	52.55
Pythagorica opinio de partu	49.56
Pythia, Iudi Delphis celebrati	106

Q.

Q uadratus numerus, potentissimus	77.83
Quinquatrus minuscule	63.65
Quinquatruum primo die non cædebatur	12
Quintanæ nonæ.	123
Quintilis mensis 121. unde vocetur?	134.135.138
Quinque ætatum gradus	74
Quirini ædes	140

R

R egifugium	122.124.125
Religionum observantia	123.125
Remigibus symphonia cantatur	63.65
Risu sine quamdiu sit infans recens natus?	58.61
Rituales libri	92.102
Roma, communis patria	89.90
Roma, quot annos incolumis futura?	97
Romani, ab Albanis orti	120
Romani, diem à media nocte incipiunt	140.142.143
Romani, Etruscos imitati in sæculorum distinctione	96
Romanorum annus	120
Romanorum civile sæculum	96.97
Romulus, in condenda urbe auguria observavit	97

Rerum Memorabilium.

S.

Sacerdotes provinciales	88
Sæculum	91.92.98.99.100
Sæculum, unde vocetur?	103
Sæculum naturale, aut civile	91.95.96
Sæculum civile Romanorum, quot annis transigatur?	96.97
Sæcula Etruscorum, qualia fuerint?	96
Sæcularis ludi	93
post Sæculum evenire dicuntur, quæ raro fiunt.	95
Sæpe facias votum	8.10
Salem calidum circumferunt, cum Lupercalibus Roma lustratur	135
Sanctissimi epitheton, quibus tribuatur?	86
Sapientiæ cultores, reliquis hominibus diutius vivunt	85
Saturni stella	68.72
Scanfilis annus	82
Semen, quid sit? & unde fluat?	28.29
Senarius numerus fundamentum gignendi	57
Senectus ipsa morbus est	79
Senectus, insanabilis morbus	79
Senes, unde?	74
Senes, bis pueri	81
Seniores	74.78.79
September mensis, unde dicatur?	134
Septemniestris partus	43.56
Septenarii numeri potentia	36
Septimanæ nonæ	123
Septimius Imp. ludos octavos sæculares celebravit	95
Septimus annus. <i>Vid.</i> Annus	
Septimus dies. <i>Vid.</i> Dies	
Servius Tullius lustrum instituit	108
Sextilis mensis, unde vocetur?	135
Signiferi circuli partes	42
Signorum zodiaci partes	42
Sobolis procreandæ tempus	76
Sol, quot dies in unoquoque signo moretur?	133.137
R 3	Sol,

I N D E X

Sol, CCCLXV diebus orbem circuit	58
Sol, quot dies in anno conficiat?	107
Sol, à Luna & Terra quot tonos absit?	68
Sol novus, nonæ, brumæ tempore	129.132
Soli præcipua virtus humanorum actuum adtributa	41
Solaria, quando Romæ in usu esse cæperint?	140.141
Solonis opinio de ætate hominis	75.79
Sonorum differentiæ	51
Σῶσις	111
Spatium inter Terram & Lunam, quot stadiorum?	68
Stadium Italicum, Olympicum, Pythicum	67.71
Σταδιοὶ ῥήμοι	75
Stare recti, septimo mense incipimus	36
Σπίσις	45
Stationem facere	41.45
Stella Jovis	68
Stella Martis	68
Stella Mercurii	68
Stella Saturni	68
Stella Veneris	67.68
Stella Martis, etiam Herculis stella vocata	72
Stella Martis, quot tonos à Sole absit?	68
Stella Veneris, varie nominata	72
Stellæ vagæ	67.69
Stellarum ὀρθῆμελος melodia	67
Stellarum erraticarum quis ordo sit?	73
Stellis, hominum vita subiecta	41.44
Σπίλων, Mercurius	67
Supertertius	52
Suprema dies	144
Sus Minervam	2.5
Symphonia, & ejus species	55
Σύμφωνοι voces	51
T.	
T Ages, è terra exaratus	23
T Tarquinius	121
Τίλεος numerus	57.59
Tem-	

Rerum Memorabilium.

Templorum cultus	3
Tempus, quid ?	88
Tempus, an initium habuerit ?	126.127
Temporum divisiones, tres	126.127
Tempus præsens, præteritum, & futurum	88
Temporis præsentis exiguitas	89.90
Tempus ab Olymp. prima ad Romam conditam	128
Tempus ab Olympiade prima ad epocham Nabonna- zari	128.131.132
Tempus ad pariendum aptum	36
Terminalia	122.124
Terentini Ludi	93
Terræ ambitus, quot stadia contineat ?	67.70
Terra, quot tonis à cælo distet ?	67.68
Terra, quot stadiis à Luna & Sole distet ?	68
Τετράγωνοι, & τεῖχωνοι visiones	48
Τετραετηεῖς	104
Θεός, Sol	112
ὁ Θεὸς ἐνιαυτός. Ἡλιακός	107
Thoth, mensis Ægyptiorum	107.111.128
Thracæ, diem natalem non celebrant	10
Tibiæ, Musis adtributæ	63
Tibiarum atque chordarum differentes sonitus, pares & impares	53
Tibiæ præcentoriæ	64
Tibicines sacrorum	62.64
Tibicines templorum	64
Tibicines in Capitolio vescebantur	63
Τόνος	51.54
Τραγίζειν	76.81.82
Τετρετηεῖς	105
Trieterica sacra	105
Triumphantibus tibia præcinebatur	63.64
Tusculanorum mensis	134

V.

M. Valerius solarium ex Sicilia Romam adtulit	141
Val. Publicola, ludos sæculares Romæ instituit	94
R 4	Varro,

Unable to display this page

INDEX AUTORUM

In FRAGMENTO Nominatorum.

A lcman	156
A rchilochus	156
A ristoxenus	156.157
C allimachus	156
C leanthes	147
C hrysippus	147
E uemerus	156
E upolis	156
F ollis	156
H esiodus	156
H omerus	156
H yperides	156
M imnermus	156
N icostatus, libro quem composuit de Musico, fra- tre Rhythmouii	157
P indarus	156
P isander	156
P ondos	156
S imonides	156
S toici	146
T elestilla, Argiva	156
T erpander	159
T hales, Milesius	146
T imotheus	156.159

INDEX

INDEX

RERUM VERBORUMQUE

in *Fragmento.*

A.

A Equinoctium autumnale, vernum	148
Æther, elementum	147
Æther, & aër	147
Æthiopia	148
Amphibrachus, pes	160
Amphibrachus, non facit numerum	164
Amphigonum	154
Amphimacrus, pes	160
Anacreontius versus	163
Anapæstus Aristophanius	163
Anapæstus numerus	164
Anapæstus octonarius	163
Anapæstus, pes	160
Angelicus versus	163
Angulus planus, rectus, hebes, acutus	153. 154
Antichithones	148
Antæcæ	148
Antipodes	148
Apollo	159
Aqua, omnium rerum principium	146
Aquarius, & Capricornus, domus Saturni	152
Aries, signum tropicum	149
Aries, & Scorpio, domus Martis	152
Aristobolus	163
Aristolochius versus, seu Archebolus	164
Aristophanius versus	163

INDEX RERUM, &c.

B.

B <i>Acchius, pes</i>	160
<i>Bacchius, non facit numerum</i>	164
<i>Brachisyllabus, pes</i>	161.163.164

C.

C <i>Oeli positio</i>	147
<i>Cancer, domus Lunæ</i>	152
<i>Cantus, initio rusticus & inconditus fuit</i>	156
<i>Capricornus, & Aquarius, domus Saturæ</i>	152
<i>Carmen, quid?</i>	157
<i>Carminis Anacreontii pedes 163. Aristophanii, & Oſtonarii</i>	
<i>anapæſti, 163. Angelici, 163. Aristobolii, 163. Aristolo-</i>	
<i>chii seu Archebolii, 164. Choriaci, 162. Comici, 162.</i>	
<i>Denarii, 163. Elegiaci, 161. 165. Heroici, 161. Hippo-</i>	
<i>naſtii, 162. Iambici Senarii, 162. Ionici majoris, 162.</i>	
<i>Ionici minoris, 162. Oſtonarii, 162. Pæonis duodenarii,</i>	
<i>163. Pentametri, 161. Phalæcii, 163. Priapeii, 164.</i>	
<i>Saturnii, 164. Septenarii, 162. Tragici,</i>	162
<i>Carminum muſicorum ſpecies tredecim</i>	158
<i>Centrum in ſtellarum adſpectu</i>	151
<i>Chloris, Tireſiæ filia</i>	157
<i>Choriacus tetrametrus</i>	162
<i>Chorius, pes</i>	160
<i>Χρῶμα, ſpecies modulationis</i>	158
<i>Circulus, quid apud geometras?</i>	154
<i>Circuli quinque cœli</i>	147
<i>Comicus trimetros</i>	162
<i>Creticus, pes</i>	160
<i>Creticus numerus</i>	164
<i>Crouſmatica, pars Muſicæ, quid?</i>	157
<i>Cydrophe</i>	148

D.

D <i>Acſylus, pes</i>	160
<i>Dacſylicus verſus</i>	161
<i>Dacſy-</i>	

INDEX RERUM

<i>Dactylicus numerus</i>	164
<i>Denarius versus</i>	163
<i>Diametros, quid?</i>	151.154
<i>Dia pason</i>	159
<i>Dia pente</i>	159
<i>Dia tessaron</i>	159
<i>Diesis</i>	159
<i>Dodecasyllabos</i>	164
<i>Domus Jovis, Lunæ, Martis, Mercurii, Saturni, Solis, Veneris</i>	152
<i>Dorium carmen</i>	158
<i>Duodenarius versus</i>	163

E.

E <i>Legiacus pentameter</i>	161
E <i>Elementa, quæ & principia rerum dicuntur</i>	146.147
<i>Εἰς πέντε</i>	153
<i>Euthygrammoi formæ</i>	154

F.

F <i>igura, apud Geometras, quid?</i>	154
<i>Follis, Musicus</i>	156

G.

G <i>Emini, & Virgo, domus Mercurii</i>	152
G <i>Geometria, quid?</i>	153
<i>Geometrarum postulata, quot?</i>	155

H.

H <i>Armonica pars Musicæ</i>	157
H <i>Harmonia, species modulationis</i>	157
<i>Hemicyclus, quid?</i>	154
<i>Hemitonium, quid?</i>	159
<i>Heroici carminis pedes</i>	161
<i>Heteromeces</i>	155
<i>Hexagonum</i>	151
<i>Hexameter heroicus</i>	161
<i>Hippe-</i>	

IN FRAGMENTO.

<i>Hipponactius trimetros</i>	162
<i>Hymena</i>	157
<i>Hypate, Musa</i>	158
<i>Hypermixolydus modus</i>	158
<i>Hypodorium carmen</i>	158
<i>Hypolydii modi</i>	158
<i>Hypophrygii modi</i>	158

I.

I <i>Ambas, pes</i>	160
<i>Iambicus trimetros</i>	162
<i>Idmonea, Nympha</i>	157
<i>Ionicus septenarius, major, minor</i>	162
<i>Isofceles</i>	154

K.

K <i>A'θελθ, quid?</i>	154
-------------------------------	-----

L.

L <i>EO, domus Solis</i>	152
<i>Libra, & Taurus, domus Veneris</i>	152
<i>Linea, quid?</i>	153
<i>Linea recta, plana, normalis</i>	152.152
<i>Linus, Apollinis filius</i>	159
<i>Luna crescente, universa gignentia pubescunt; eadem tenuescence, tenuantur</i>	150
<i>Luna de Sole flammatur</i>	149
<i>Luna, ignem à Sole accipit</i>	150
<i>Lunæ cursus</i>	150
<i>Luna, quot diebus suum mensem conficiat?</i>	149
<i>Lydium carmen</i>	158

M.

M <i>Ese, nomen Musæ</i>	158
<i>Metrum, Latine numerus</i>	159
<i>Mixolydii modi</i>	158
<i>Modulatio, quid?</i>	158
<i>Modu-</i>	

INDEX RERUM

<i>Modulationis tres species</i>	158
<i>Modus, quid?</i>	157
<i>Molossus, pes</i>	160
<i>Molossus, idem & spondiazon</i>	164
<i>Multilaterum, quid?</i>	154
<i>Musica, quid?</i>	157
<i>Musica, prior inventioe metrica</i>	156
<i>Musicae partes</i>	157
<i>Musici quidam clarissimi</i>	156
<i>Musicis cantibus quis primus cecinerit facta heroum?</i>	157
<i>Musicus, frater Rythmonii</i>	157

N.

N atura, provida ac sapiens	147
Nete, nomen Musæ	158
Normalis linea	154
Nota, quid?	153
Numerus, quid?	153
Numerus, Græce metrum	159
Numerus, & maxime legitimus, quis?	161

O.

O ctonarius versus	162
Orthogonum	154
Organi tres intensiones	158
Organica, pars Musicae	157
Originibus hominum nocturnis quæ signa faveant quæque diurnis?	151. 152
Oxygenum	154

P.

P æon duodenarius	163
Palimbacchius, pes	160
Palimbacchius numerus	164
Paralleli Circuli cæli	147. 148
Paramefa, Nympha	159
Pedes ex syllabis componuntur	160
Pedes disyllabi, trisyllabi	160
Pentameter versus	161
Peri-	

IN FRAGMENTO.

<i>Periclymenus</i>	157
<i>Perimedes</i>	157
<i>Phalæcius versus</i>	163
<i>Phalæcius numerus</i>	165
<i>Phrygium carmen</i>	158
<i>Pisces, & Sagittarius, domus Jovis</i>	152
<i>Poëtæ antiquissimi</i>	156
<i>Poëtica, licentior quam Musica</i>	156
<i>Poëtica, post cantus valuit</i>	156
<i>Pondos, Musicus</i>	156
<i>Postulata Geometrarum, quot?</i>	155
<i>Priapeius versus</i>	164
<i>Principia rerum, eadem & elementa</i>	146.147
<i>Pyrrichius, pes</i>	160
<i>Pyrrichius numerus</i>	164

Q.

Q uadratum, quid?	155
Quadratus versus	162
Quadrilaterum	155

R.

R hombus	155
Rhythmus, quid? & unde dictus?	157
Rhytmonius, Orphei filius	152

S.

S agittarius, & pisces, domus Jovis	152
Saturninus numerus	164
Scalenum, quid?	154
Scorpio, & Aries, domus Martis	152
Scutula, seu rhombus	155
Septenarius versus	162
Signa diurnis nocturnisve originibus faventia	151.152
Signa feminina	149
Signa masculina	149
Signa solstitialia	148.149
Signa tropica, peregrinationibus præsent	151
Solis cursus	149
Solis	

INDEX RERUM, &c.

<i>Solis defectio</i>	150
<i>Sol, maximum sidus</i>	149
<i>Sol, principale elementum</i>	147
<i>Solstitium æstivum</i>	148
<i>Solstitium hybernum</i>	148
<i>Spondiazon numerus</i>	164
<i>Spondiacos hexametros</i>	161
<i>Spondæus, pes</i>	160
<i>Stella, quæ ortum facit</i>	151
<i>Stella Fovis, Martis, Mercarii, Saturni, Veneris</i>	150
<i>Stellæ fixæ & stantes</i>	149
<i>Stellarum domus</i>	152
<i>Stoicorum opinio de principiis rerum</i>	146

T.

T Empus, quid in carmine?	157
T erpander	159
<i>Terra, elementum</i>	147.152
<i>Tetragonum</i>	154
<i>Tetrameter choriacus</i>	162
<i>Timotheus, Musicus</i>	156.159
<i>TòvΘ, species modulationis</i>	158
<i>Tonus, quid?</i>	159
<i>Tragicus trimeter</i>	162
<i>Trapezia</i>	155
<i>Triangulum æquilaterum</i>	154
<i>Trigonum</i>	154
<i>Trilaterum</i>	154
<i>Trimetros Comicus, Hipponactius, Iambicus, Tragicus</i>	162
<i>Tropicorum signa æquinoctialia duo</i>	148.149

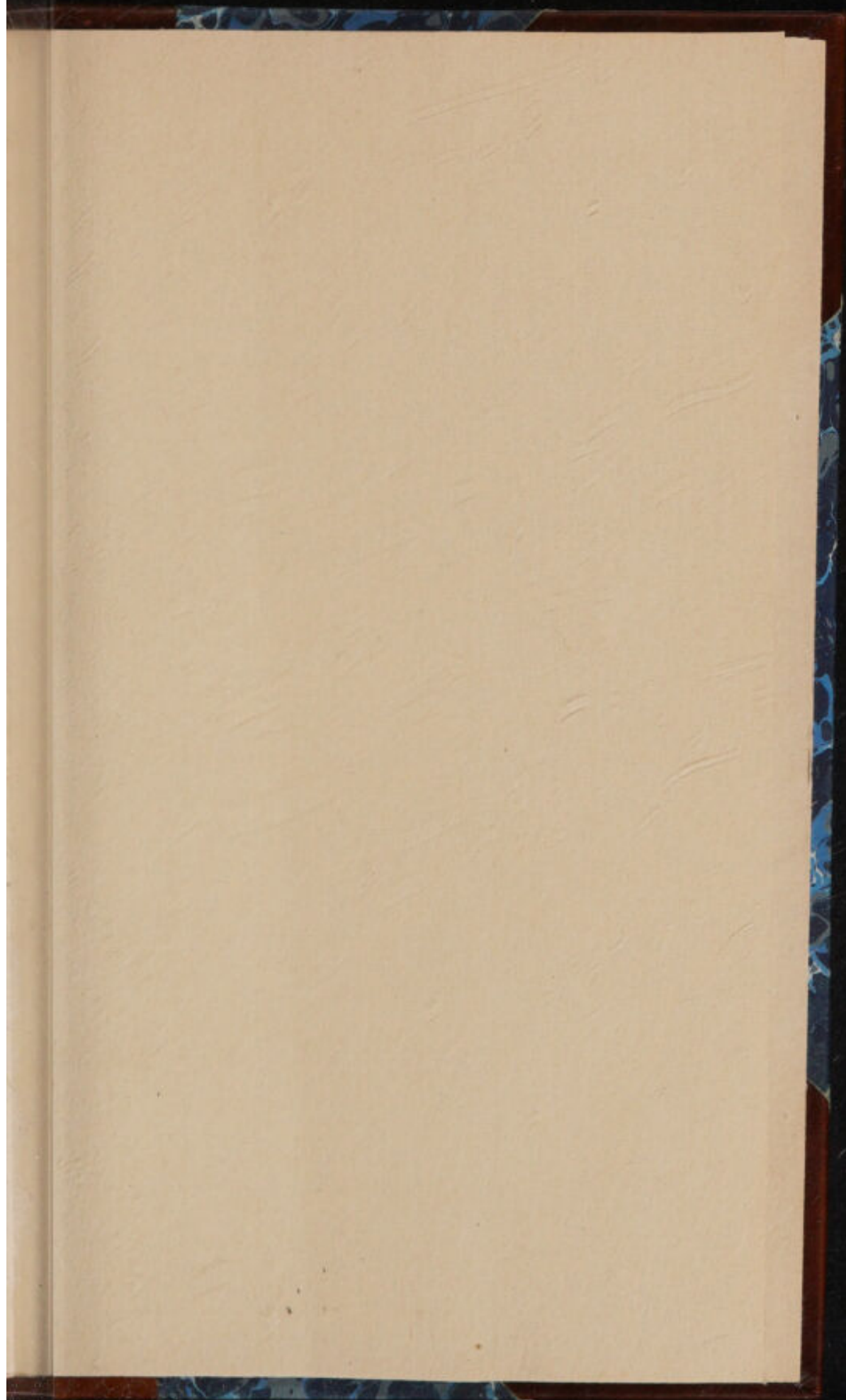
V.

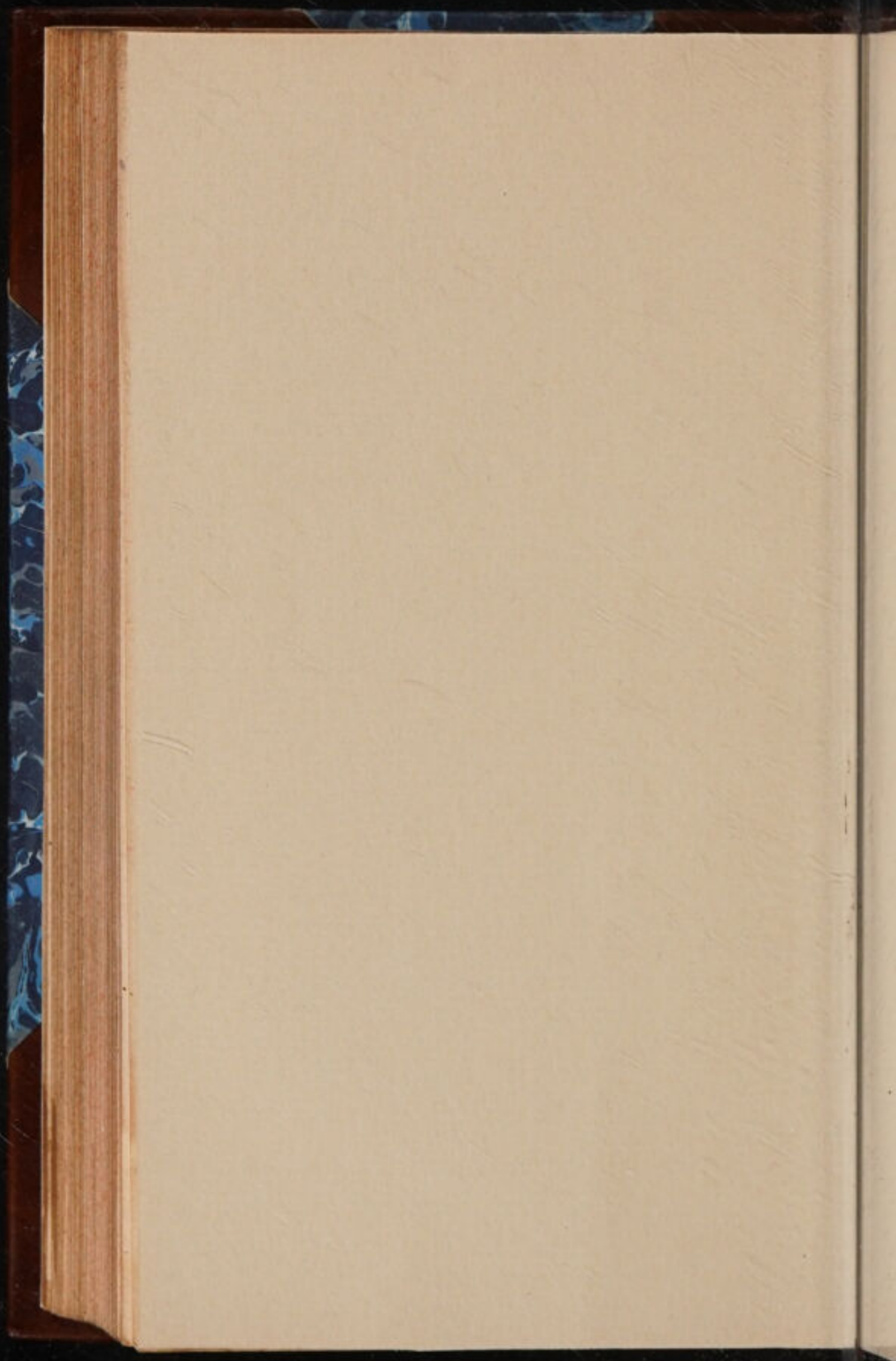
V Arrithon	157
V ersus, unde dictus?	157
<i>Virgo, & Gemini, domus Mercurii</i>	152

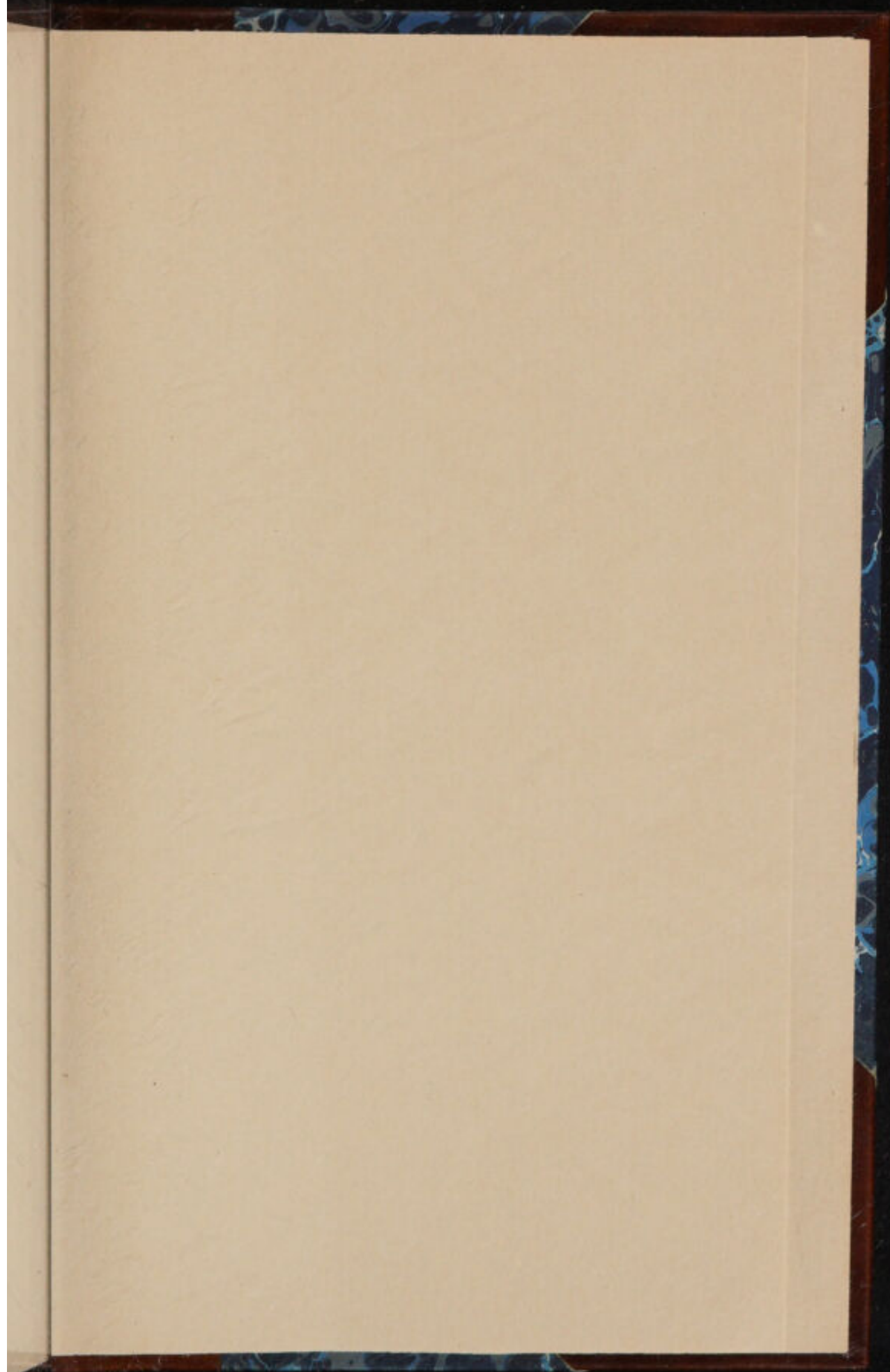
Z.

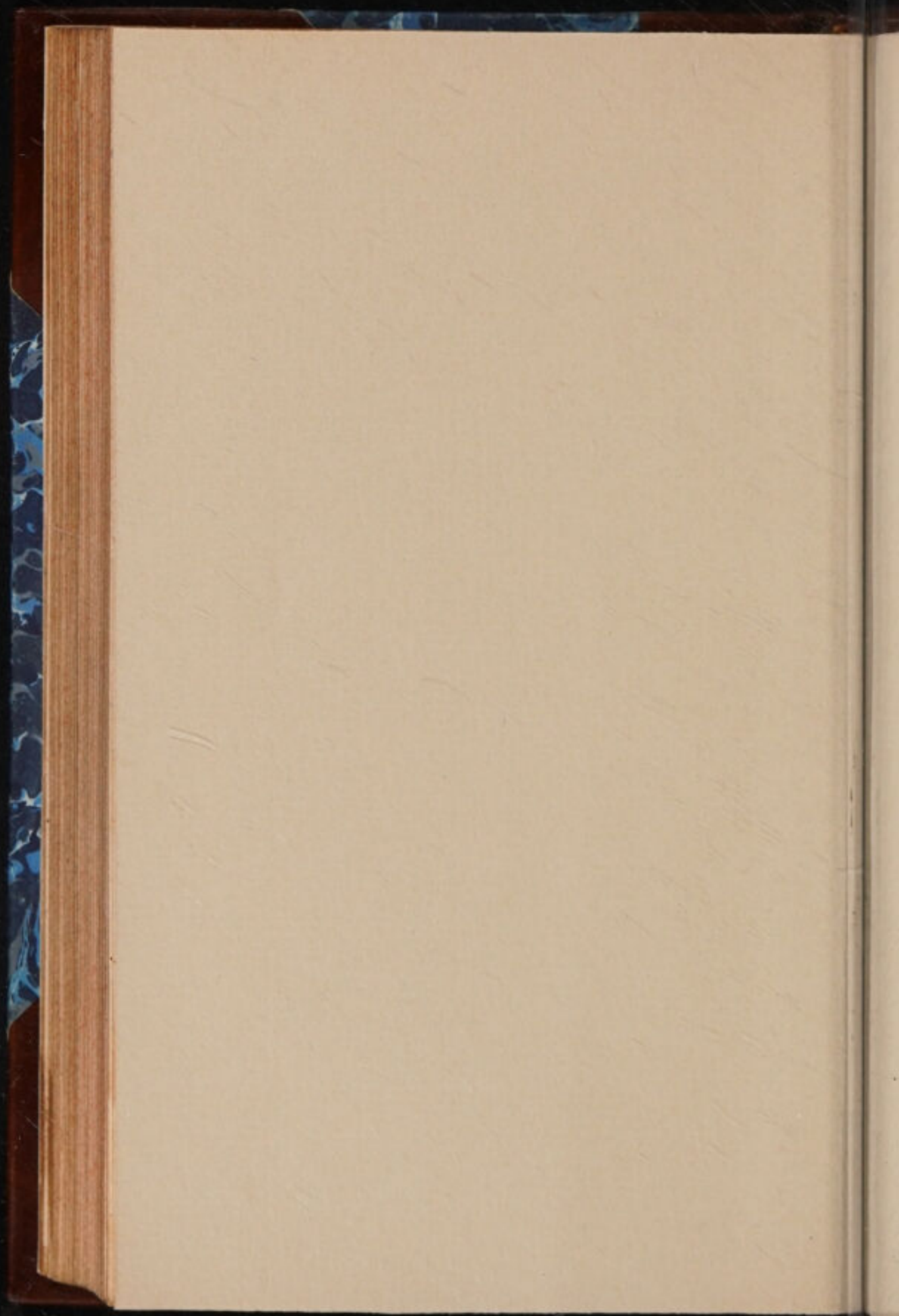
Z onæ	148
--------------	-----

FINIS.

Unable to display this page

